

Raport diagnostyczny

Portret partnerstwa powiatu szczecineckiego

MIASTO I GMINA
BARWICE

MIASTO I GMINA
BIAŁY BÓR

GMINA
BORNE SULINOWO

GMINA
GRZMIĄCA

GMINA
SZCZECINEK

MIASTO
SZCZECINEK

POWIAT
SZCZECINECKI

Raport diagnostyczny

**Portret partnerstwa
powiatu szczecineckiego**

Raport diagnostyczny

Portret partnerstwa – Partnerstwo Powiatu Szczecineckiego

Opracowanie

Związek Miast Polskich

Zespół autorski

Beata Bańczyk, Kamila Drelich, Piotr Górka, Marek Karzyński, Krzysztof Początek, Grzegorz Roman, Andrzej Szczodry, Marcin Turzyński.

Kierownik projektu CWD

Jarosław Komża

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” poprzez bezpośrednie doradztwo ZMP w strategicznym planowaniu rozwoju 38 partnerstw samorządowych, ma na celu popularyzowanie idei partnerstwa międzysamorządowego, wzmocnienie zdolności gmin i powiatów do podejmowania przemyślanej i celowej współpracy oraz planowania kompleksowych przedsięwzięć aktywizujących potencjał obszaru partnerstwa i budujących jego rozwój.

Dzięki współpracy Związku Miast Polskich, samorządów lokalnych i regionalnych oraz Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, dla ponad 370 partnerskich gmin i powiatów z obszarów borykających się z problemami rozwojowymi przygotowywane są diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej, a następnie strategie terytorialne oraz pakiety przedsięwzięć podnoszące jakość życia mieszkańców.

Projekt „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego” realizowany jest w okresie od września 2020 do marca 2022 roku w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

2021 © Związek Miast Polskich

Skład Partnerstwa

Gmina Barwice; Gmina Biały Bór; Gmina Borne Sulinowo; Gmina Grzmiąca; Gmina Szczecinek; Miasto Szczecinek; Powiat Szczecinecki.

Skład Rady Partnerstwa

Mariusz Kieling – Burmistrz Barwic, Gmina Barwice, **Paweł Stanisław Mikołajewski** – Burmistrz Białego Boru, Gmina Biały Bór, **Dorota Chrzanowska** – Burmistrz Bornego Sulinowa, Gmina Borne Sulinowo, **Patryk Makowski** – Wójt Gminy Grzmiąca, Gmina Grzmiąca, **Ryszard Jasionas** – Wójt Gminy Szczecinek, Gmina Szczecinek, **Maciej Makselon** – Zastępca Burmistrza Miasta Szczecinek, Miasto Szczecinek, **Krzysztof Lis** – Starosta Powiatu Szczecineckiego, Powiat Szczecinecki.

Skład Grupy Roboczej

Joanna Grosicka – Wydział Funduszy Zewnętrznych, Współpracy i Rozwoju, Powiat Szczecinecki; **Kamila Cieślińska** – Referat Inwestycji, Gmina Szczecinek; **Agnieszka Chwiałkowska** i **Ewa Adamczyk** – Referat Rozwoju i Funduszy Zewnętrznych, Gmina Borne Sulinowo; **Anna Cywińska** – Referat Promocji i Rozwoju Gminy, Gmina Barwice; **Agnieszka Sz wajczewska** – Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych, Gmina Biały Bór; **Katarzyna Śmiechowska** – Stanowisko pracy ds. działalności gospodarczej, promocji i rozwoju gminy oraz współpracy z organizacjami pozarządowymi; Gmina Grzmiąca, **Jolanta Mikołajewska** – Wydział Rozwoju, Miasto Szczecinek, **Marcin Wilk** – Wydziału Rozwoju, Miasto Szczecinek.

Spis treści

1. Charakterystyka partnerstwa – informacje ogólne, wewnętrzne powiązania funkcjonalne, wiodące funkcje, obowiązujące polityki rozwoju partnerów	11
1.1. Podstawowe informacje o partnerstwie	11
1.2. Analiza powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa oraz określenie wiodących funkcji na obszarze	18
1.2.1. Identyfikowanie powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa	18
1.2.2. Wiodące funkcje partnerstwa	27
1.3. Współpraca z kluczowymi partnerami	61
1.4. Analiza aktualnych polityk rozwoju gmin/partnerów	65
1.5. Podsumowanie charakterystyki partnerstwa.....	71
2. Portret statystyczny obszaru partnerstwa – charakterystyka wskaźnikowa (analiza podstawowa i pogłębiona)	75
2.1. Analiza wskaźnikowa w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowo-przestrzennym.....	75
2.1.1. Obraz Partnerstwa w perspektywie krajowej	75
2.1.2. Obraz Partnerstwa na podstawie danych Monitora Rozwoju Lokalnego.....	78
2.2. Analiza wskaźnikowa pogłębiona dla obszaru partnerstwa.....	88
2.2.1. Sytuacja demograficzna	88
2.2.2. Popyt na usługi (publiczne i rynkowe) oraz na infrastrukturę techniczną i społeczną w kontekście zmian demograficznych.....	92
2.2.3. Potencjał społeczny i ekonomiczny społeczności na terenie partnerstwa, potencjał ekonomiczny podmiotów prawnych, potencjał partnerów.....	94
2.2.4. Rynek pracy, potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki.....	115
2.2.5. Stan i jakość środowiska na obszarze oraz zagospodarowanie przestrzenne .	122
2.2.6. Podsumowanie	131
3. Przestrzenne uwarunkowania rozwoju obszaru partnerstwa	136
3.1. Uwarunkowania rozwoju wynikające z położenia partnerstwa w regionie/kraju ..	136
3.2. Kierunki ponadlokalnej polityki przestrzennej wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa	142
3.2.1. Środowisko przyrodnicze – zasoby i przyrodnicze uwarunkowania rozwoju ..	142
3.2.2. Zabytki i krajobraz kulturowy	146

3.2.3.	Gospodarka	148
3.2.4.	Komunikacja i transport	149
3.2.5.	Infrastruktura techniczna i OZE.....	152
3.3.	Warunki życia mieszkańców	156
3.3.1.	Warunki mieszkaniowe	156
3.3.2.	Aktywność gospodarcza mieszkańców i miejsca pracy.....	159
3.3.3.	Warunki wypoczynku, dostęp do terenów zieleni	161
3.3.4.	Dostępność przestrzenna do usług podstawowych	165
3.4.	Kierunki polityki przestrzennej gmin obszaru partnerstwa.....	171
3.4.1.	Stan opracowań planistycznych (SUiKZP, MPZP)	171
3.4.1.	Obszary wykształconej zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej	175
3.4.2.	Maksymalne zapotrzebowanie na tereny zabudowy mieszkaniowej.....	182
3.5.	Potencjały, wyzwania i bariery rozwoju istniejących układów urbanistycznych i ruralistycznych.....	188
3.5.1.	Szczecinek – historyczny układ urbanistyczny – potencjał i wyzwania.....	188
3.5.2.	Biały Bór – utracone historyczne centrum miasta	191
3.5.3.	Borne Sulinowo – potencjał historycznego garnizonu	194
3.5.4.	Barwice – potencjał historycznego układu urbanistycznego	196
3.5.5.	Białowąs – potencjał zabytkowego układu ruralistycznego	197
4.	Analiza potencjałów, barier i potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa	198
4.1.	Potencjał obszaru partnerstwa.....	198
4.2.	Bariery, problemy, deficyty obszaru partnerstwa	203
4.2.1.	Obszar społeczny	207
4.2.2.	Obszar gospodarczy.....	210
4.2.3.	Obszar przestrzenno-środowiskowy	212
4.3.	Determinanty potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa	215
4.3.1.	Determinanty w zakresie wymiaru społecznego	215
4.3.2.	Determinanty w zakresie wymiaru gospodarczego	216
4.3.3.	Determinanty w zakresie wymiaru środowiskowego i przestrzennego	216
4.3.4.	Podsumowanie	217
4.4.	Kluczowe wyzwania, kierunki strategicznej interwencji i współpracy	217

Skróty:

BDL – Bank Danych Lokalnych

CWD – Centrum Wsparcia Doradczego

GUS – Główny Urząd Statystyczny

IUNG-PIB – Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy

JCWP – jednolite części wód powierzchniowych

JCWPD – jednolite części wód podziemnych

KRUS – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

MRL – Monitor Rozwoju Lokalnego

MON – Ministerstwo Obrony Narodowej

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

OCK – obszary chronionego krajobrazu

OKK – obszar kulturowo-krajobrazowy

OP – Obszar Partnerstwa

OZE – odnawialne źródła energii

POLTAX – rozproszony system ewidencjonowania i przetwarzania danych o podatnikach wykorzystywany w urzędach skarbowych, rozwijany i obsługiwany przez polskie Ministerstwo Finansów

PPS – Partnerstwo Powiatu Szczecineckiego

RBGPWZ - Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego

WZ – Województwo Zachodniopomorskie

ZMP – Związek Miast Polskich

1. Charakterystyka partnerstwa – informacje ogólne, wewnętrzne powiązania funkcjonalne, wiodące funkcje, obowiązujące polityki rozwoju partnerów

1.1. Podstawowe informacje o partnerstwie

W tym podrozdziale przedstawiono podstawowe informacje przygotowane głównie w oparciu o formularz informacyjny Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego zgłoszonego do udziału w projekcie „Pilotaż Centrum Wsparcia Doradczego”. Informacje przedstawione w tym podrozdziale dotyczą historii współpracy partnerstwa, podejmowanych dzisiaj inicjatywach oraz miejsca partnerstwa w strukturze osiedleńczej i gospodarczej województwa zachodniopomorskiego.

Skład partnerstwa z określeniem rodzaju gminy (miejska, miejsko-wiejska, wiejska)

Partnerstwo Powiatu Szczecineckiego tworzą następujące jednostki samorządu terytorialnego:

1. Gmina Barwice;
2. Gmina Biały Bór;
3. Gmina Borne Sulinowo;
4. Gmina Grzmiąca;
5. Gmina Szczecinek;
6. Miasto Szczecinek;
7. Powiat Szczecinecki.

Obszar partnerstwa obejmuje teren powiatu szczecineckiego i położony jest we wschodniej części województwa zachodniopomorskiego, na Pojezierzach Szczecineckim i Drawskim (por. Ryc. 1), zajmując powierzchnię 1 765 km². Od strony zachodniej graniczy z innymi powiatami województwa zachodniopomorskiego:

koszalińskim, białogardzkim, świdwińskim, drawskim, wałeckim. Po wschodniej stronie sąsiaduje z powiatami województwa pomorskiego: bytowskim i człuchowskim, a od południa z powiatem złotowskim województwa wielkopolskiego (por. Ryc. 2).

Obszar PPS położony jest we wschodniej części województwa, z dala od największych ośrodków miejskich (Szczecina i Koszalina). Cechą charakterystyczną sieci osadniczej obszaru jest dominująca pozycja Szczecinka – stolicy powiatu i centrum administracyjno-gospodarczo-usługowego (por. Ryc. 3).

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg Kondrackiego obszar partnerstwa należy do prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Pojezierza Południowobałtyckiego, na granicy makroregionów: Pojezierze Zachodniopomorskie i Pojezierze Południowopomorskie. W obrębie tych makroregionów występują mezoregiony: Pojezierze Drawskie, Pojezierze Szczecineckie i Dolina Gwdy. W niewielkim stopniu teren partnerstwa obejmuje mezoregion Równina Wałecka (południowo zachodni fragment gminy Biały Bór) oraz mezoregion Pojezierze Bytowskie (północny fragment gminy Biały Bór). Na geograficznej mapie OP dominują łąki i pastwiska oraz lasy, a zauważalne są także akweny wodne (por. Ryc. 4).

Przez obszar partnerstwa przebiegają:

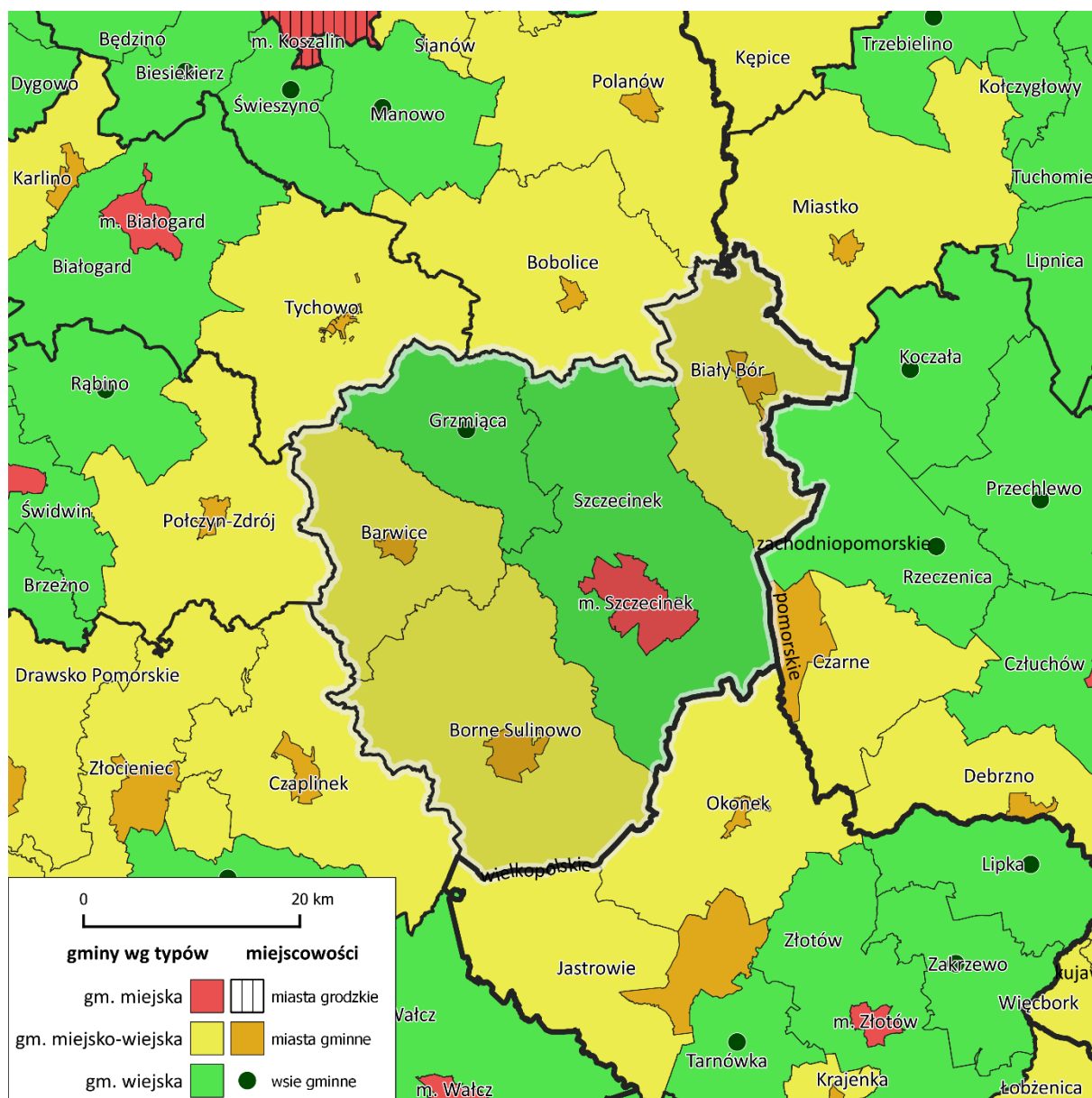
- drogi krajowe, które zarządzane są przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, relacji:
 - DK11: Poznań - Szczecinek - Koszalin - Kołobrzeg;
 - DK20: Drawsko Pomorskie - Szczecinek - Biały Bór - Słupsk;
 - DK25: Bydgoszcz-Biały Bór-Bobolice;
- drogi wojewódzkie zarządzane przez samorząd województwa zachodniopomorskiego:
 - DW171: Czaplinek - Barwice - Grzmiąca - Bobolice;
 - DW172: Połczyn Zdrój - Szczecinek do DK11;
 - DW201: od DK20 Gwda Mała - Czarne - Barkowo,
- szlaki kolejowe: Poznań - Kołobrzeg, Gdańsk - Chojnice - Szczecin oraz Szczecinek - Słupsk - Ustka;

Ryc. 1. PPS – lokalizacja w skali makro (skala 1:4 000 000)

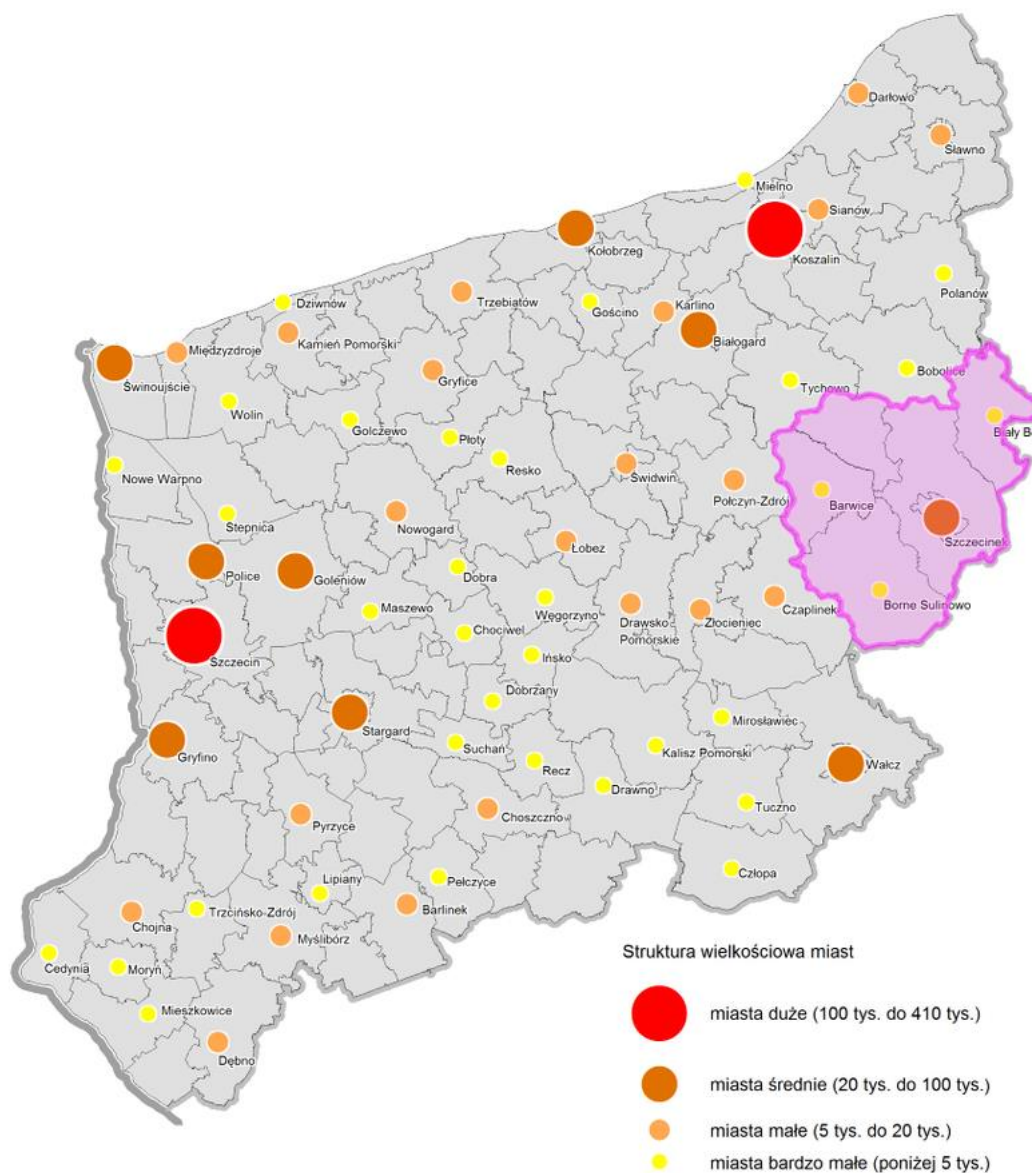
Źródło: Geoportal, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, <https://geoportal.gov.pl/>.

Ryc. 2. Partnerstwo Powiatu Szczecineckiego na tle podziału administracyjnego województwa zachodniopomorskiego

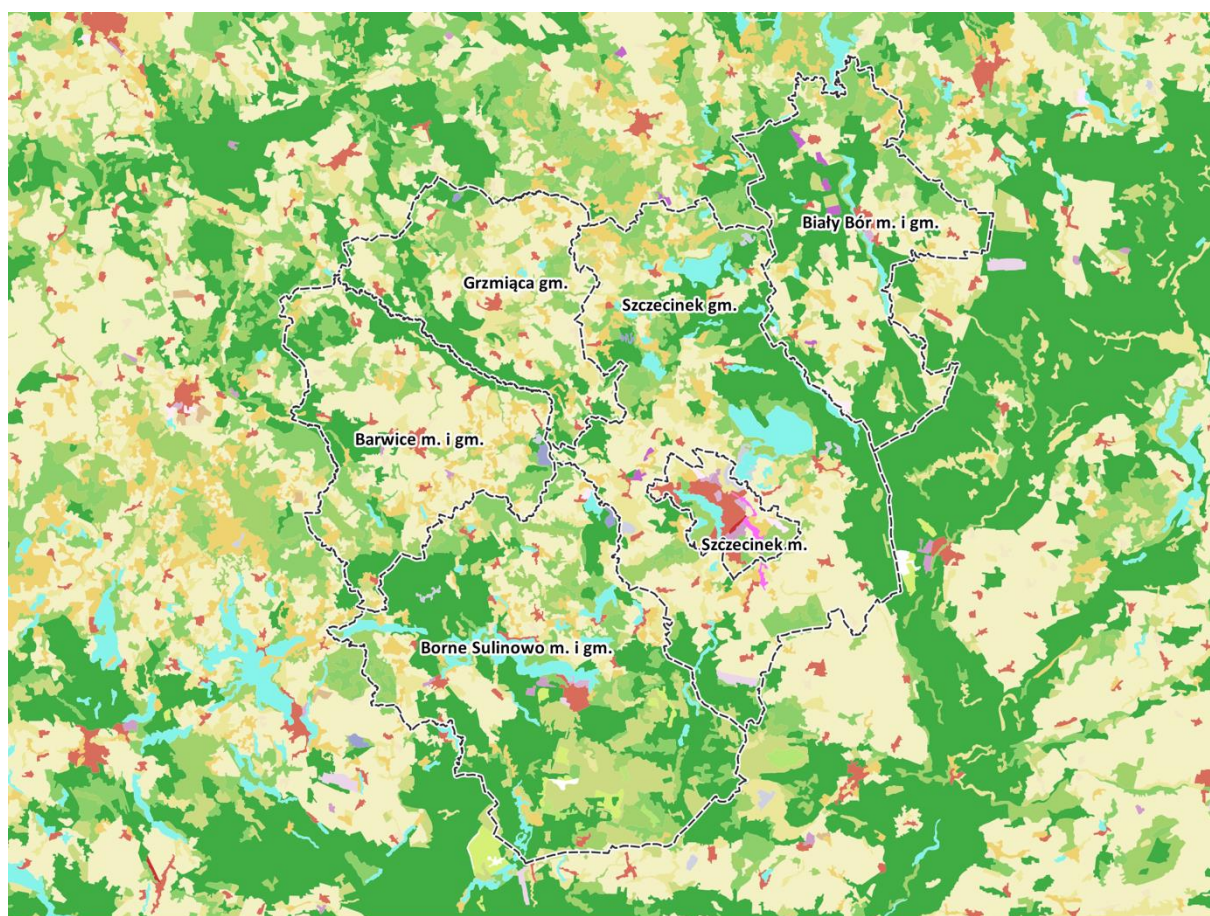
Źródło: opracowanie własne na podstawie Państwowego Rejestru Granic,
<http://www.gugik.gov.pl/>

Ryc. 3. PPS na tle rozkładu wielkościowego miast w województwie zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Ryc. 4. Klasy pokrycia terenu

Legenda

CLC_2018			
	Zabudowa luźna	 Łąki, pastwiska	 Murawy i pastwiska naturalne
	Tereny przemysłowe lub handlowe	 Złożone systemy upraw i działek	 Wrzosowiska i zakrzaczenia
	Tereny kolejowe i drogi	 Tereny rolnicze / naturalne	 Lasy w stanie zmian
	Miejsca eksploatacji odkrywkowej	 Lasy liściaste	 Bagna śródlądowe
	Sady i plantacje	 Lasy iglaste	 Torfowiska
		 Lasy mieszane	 Zbiorniki wodne

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie danych CLC_2018. Projekt Corine Land Cover 2018 w Polsce został zrealizowany przez Instytut Geodezji i Kartografii i sfinansowany ze środków Unii Europejskiej. Wyniki projektu zostały pozyskane ze strony internetowej Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska clc.gios.gov.pl

Trzy powiaty województwa: Szczecin, goleniowski oraz policki dostarczają ponad 50% produkcji przemysłowej województwa. Dużymi ośrodkami przemysłowymi województwa są także Koszalin i Szczecinek. Występuje dość duże wewnątrzregionalne zróżnicowanie produkcji przemysłowej w poszczególnych branżach. W powiecie szczecineckim (podobnie jak myśliborskim i łobeskim) identyfikuje się duży udział przemysłu drzewnego.

Obszar Partnerstwa przynależy do podregionu szczecinecko-pyrzyckiego. Podregion ten jest najślabszy ekonomicznie na tle województwa zachodniopomorskiego. Na bazie danych dla podregionów ciężko jest ocenić realną siłę ekonomiczną Partnerstwa, bowiem podregion tworzą: powiat choszczeński, powiat drawski, powiat myśliborski, powiat pyrzycki, powiat szczecinecki, powiat świdwiński, powiat wałecki, powiat łobeski. Zatem wnioskowanie na podstawie tych danych tylko w odniesieniu Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego nie jest uzasadnione. Natomiast, na podstawie tych danych można stwierdzić, że PKB podregionu szczecinecko-pyrzyckiego wzrastało sukcesywnie w latach 2016-2018, jednakże udział w PKB województwa zmniejsza się. Oznacza to, że mimo iż podregion rozwija się, to czyni to znacznie wolniej niż pozostała część województwa.

Partnerstwo zawiązało się w październiku 2020 r., ale podmioty je tworzące współpracują ze sobą co najmniej od 2014 r., kiedy podpisano Kontrakt Samorządowy dla Powiatu Szczecineckiego. Kontrakt jest „negocjacyjnym narzędziem dla planowania i realizacji zintegrowanych przedsięwzięć istotnych dla rozwoju danego obszaru (a w konsekwencji całego regionu), tworzonym w oparciu o współpracę wszystkich partnerów procesów rozwojowych (samorząd, przedsiębiorcy, sektor edukacji i nauki, organizacje pozarządowe, w tym Lokalne Grupy Działania, Lokalne Grupy Rybackie, itp.) obecnych na danym obszarze”¹.

Kontrakt Samorządowy w kończącej się perspektywie finansowej UE był jedną z podstawowych form realizacji interwencji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014 – 2020. Podmioty, które realizowały projekty ujęte w KS i zgodne z celami RPO WZP miały zarezerwowane środki w ramach budżetu danego priorytetu programu operacyjnego na realizację przedłożonego projektu. Kontrakt samorządowy był formą współpracy zmierzającą do promowania i wzmacniania idei współkształtowania i koordynowania przedsięwzięć rozwojowych realizowanych przez samorządy lokalne oraz do

¹ *Kontrakty samorządowe*, urząd marszałkowski województwa zachodniopomorskiego, <http://www.wzs.wzp.pl/kontrakty-samorzadowe> [dostęp na dzień 2021-01-11].

promowania współpracy na linii samorząd gminny/powiatowy – samorząd województwa.

Analizując zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego² obszar partnerstwa obejmujący powiat szczecinecki nie do końca wpisuje się w wyznaczniki pozycji województwa zachodniopomorskiego w krajowej i europejskiej przestrzeni. Trudno utożsamiać obszar partnerstwa z wyznacznikami najbardziej charakterystycznymi dla województwa: nadmorskie położenie na południowym brzegu Bałtyku, w bliskiej odległości od Danii, Szwecji i Niemiec oraz bliskość trzech metropolii światowych: Berlina, Hamburga i Kopenhagi, duże porty morskie w ujściu Odry, Odra jako oś komunikacyjna pogranicza z otoczeniem przyrodniczym, współpraca transgraniczna i transnarodowa z Niemcami czy obecność instytucji i obiektów wojskowych NATO. Natomiast z obszarem partnerstwa można wiązać inne wyznaczniki typowe dla województwa zachodniopomorskiego: walory turystyczne pojezierzy oraz walory przyrodnicze i kulturowe.

W sieci osadniczej województwa wyróżnia się m.in. 5 ośrodków subregionalnych: Stargard, Kołobrzeg, Świnoujście, Szczecinek i Wałcz. Wszystkie te miasta leżą w pobliżu granic województwa, co sprawia, że dostępność centralnej części województwa do ważniejszych ośrodków miejskich jest ograniczona. Istotne oddziaływanie na obszary przygraniczne województwa wywierają miasta leżące w województwach sąsiednich: Gorzów Wielkopolski, Słupsk i Piła.

1.2. Analiza powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa oraz określenie wiodących funkcji na obszarze

1.2.1. Identyfikowanie powiązań funkcjonalnych na obszarze partnerstwa

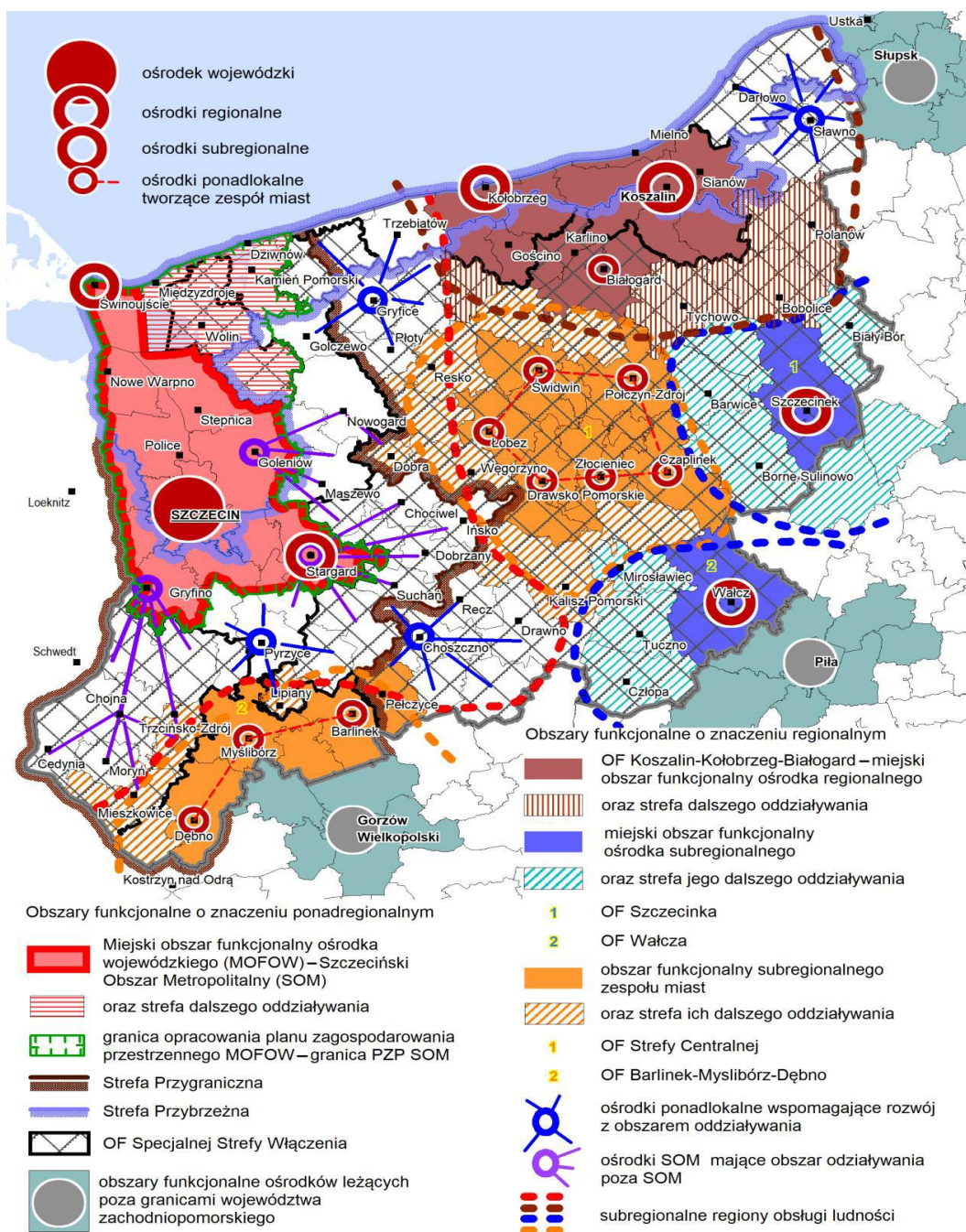
Uzupełnieniem zebranych i opisanych podstawowych informacji o obszarze partnerstwa, jest wskazanie i opisanie występujących powiązań funkcjonalnych (gospodarczo-przestrzennych) pomiędzy jednostkami tworzącymi partnerstwo.

² Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego W Szczecinie, *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego Tom I Uwarunkowania Kształtowania Polityki Przestrzennej Województwa*, Szczecin 2020, s. 12-13.

Zgodnie z zapisami *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego*³ przeprowadzona analiza współczynnika unikalności usług w 64 miastach województwa oraz potencjału grawitacyjnego (ludnościowego) wyodrębniła dwa średnie miasta we wschodniej części województwa, tj. Szczecinek i Wałcz), które ze względu na wyposażenie w usługi pełnią funkcję ośrodków subregionalnych. Delimitując granice obszaru funkcjonalnego Szczecinka posłużono się liczbą osób dojeżdżających do pracy w przeliczeniu na liczbę zatrudnionych (na podstawie danych GUS 2011 r.). Dane te zaktualizowano o dane GUS za 2016 r. Obszar Funkcjonalny Szczecinka określony w PZPWZ obejmuje miasto Szczecinek i gminę wiejską Szczecinek. Natomiast pozostałe gminy powiatu szczecineckiego (Biały Bór, Barwice, Borne Sulinowo, Grzmiąca) zaliczono do strefy dalszego oddziaływania Szczecinka.

³ Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego W Szczecinie, *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego Tom I Uwarunkowania Kształtowania Polityki Przestrzennej Województwa*, Szczecin 2020, s. 12-13.

Ryc. 5. Obszary funkcjonalne w strukturze przestrzennej województwa zachodniopomorskiego

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Na podstawie wyników badań przepływów ludności związanych z zatrudnieniem w 2016 r. sporządzono trzy tabele analizy danych a na wykresie nr 1 pokazano salda przepływu ludności do miejsc pracy dla każdej gminy obszaru PPS. Wyniki potwierdzają dominującą pozycję Szczecinka jako miejsca dojazdu do pracy dla mieszkańców gmin z obszaru PPS (por. Tabela 1). Dwa kolejne miejsca zajmują jednak gminy spoza obszaru PPS – Szczecin i Czaplinek.

Tabela 1. Dokąd do pracy poza własną gminą dojeżdżali mieszkańcy PPS

DOKĄD	LICZBA OSÓB dojeżdżających
Szczecinek	1 122
Szczecin	362
Czaplinek - miasto	281
Borne Sulinowo - miasto	185
Koszalin	148
Barwice - miasto	136
Biały Bór - miasto	98
Tychowo - obszar wiejski	85
Szczecinek - obszar wiejski	81
Warszawa	76
Borne Sulinowo - obszar wiejski	68
Bydgoszcz	66
Poznań	61
Barwice - obszar wiejski	59
Inne gminy do których dojeżdżało więcej niż 10 i mniej niż 60 osób z obszaru PPS	296

Źródło: opracowanie własne na podstawie ogólnopolskich badań GUS w roku 2016 dotyczących przepływów ludności związanych z pracą

Szczecinek był również najczęściej wskazywanym miejscem dojazdu do pracy dla mieszkańców wszystkich gmin obszaru PPS (por. Tabela 2).

Tabela 2. Dokąd, z której gminy, mieszkańcy PPS najczęściej dojeżdżali do pracy

DOKĄD	SKĄD	Liczba osób
Szczecinek	Szczecinek - obszar wiejski	596
Szczecinek	Borne Sulinowo - obszar wiejski	141
Borne Sulinowo - miasto	Borne Sulinowo - obszar wiejski	124
Szczecin	Szczecinek	124
Szczecinek	Grzmiąca	122
Czaplinek – miasto	Borne Sulinowo - obszar wiejski	105
Barwice – miasto	Barwice - obszar wiejski	98
Szczecinek	Borne Sulinowo - miasto	88
Biały Bór – miasto	Biały Bór - obszar wiejski	87
Szczecinek - obszar wiejski	Szczecinek	81
Bydgoszcz	Szczecinek	66
Szczecin	Szczecinek - obszar wiejski	64
Borne Sulinowo - miasto	Szczecinek	61
Czaplinek – miasto	Barwice - miasto	61
Szczecinek	Barwice - obszar wiejski	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie ogólnopolskich badań GUS w roku 2016 dotyczących przepływów ludności związanych z pracą, <https://stat.gov.pl/>

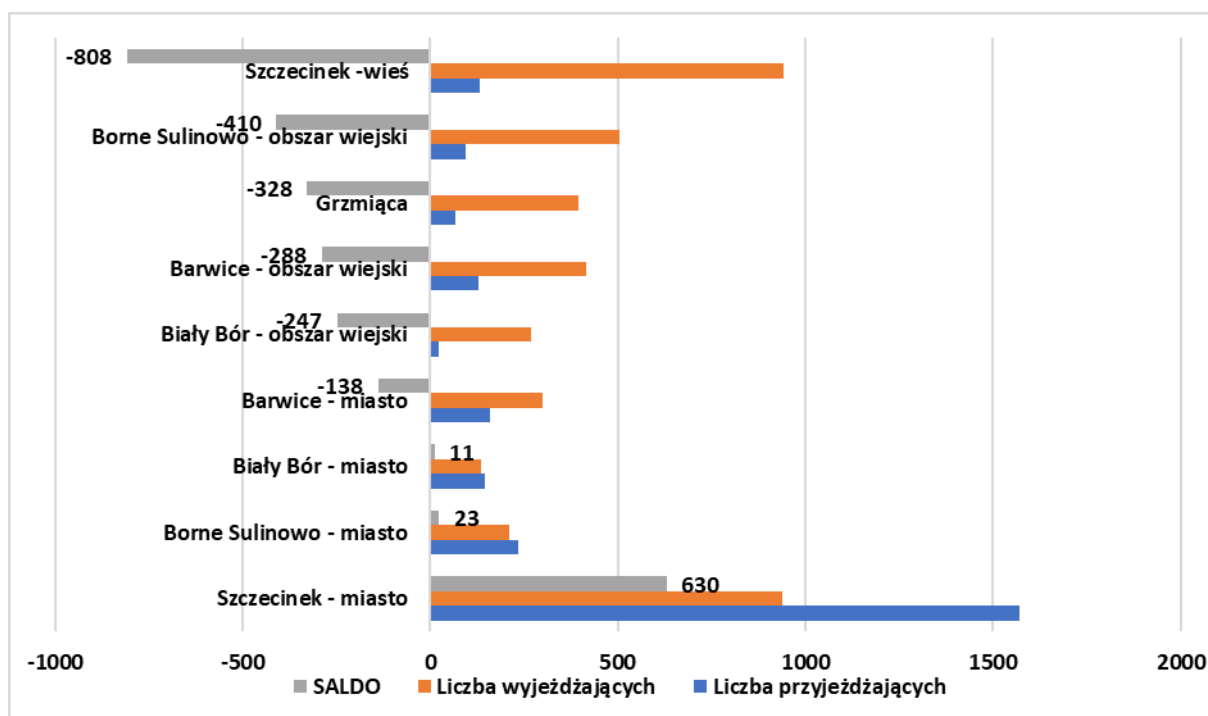
Najbardziej popularne kierunki dojazdów z poszczególnych gmin PPS zawiera Tabela 3. W tym zestawieniu zwraca uwagę pozycja gminy Czaplinek jako ważnego miejsca dojazdu do pracy dla mieszkańców gmin Barwice i Borne Sulinowa – obszar wiejski.

Tabela 3. Najbardziej popularne kierunki dojazdów do pracy (powyżej 50 osób)

Gmina wyjazdu do pracy	Gmina dojazdu do pracy	Liczba osób dojeżdżających
Barwice – miasto	Czaplinek - miasto	61
	Barwice - obszar wiejski	59
	Szczecinek	56
Barwice - obszar wiejski	Barwice - miasto	98
	Szczecinek	60
Biały Bór - obszar wiejski	Biały Bór - miasto	87
Borne Sulinowo - miasto	Szczecinek	88
Borne Sulinowo - obszar wiejski	Szczecinek	141
	Borne Sulinowo - miasto	124
	Czaplinek - miasto	105
Grzmiąca	Szczecinek	122
Szczecinek	Szczecin	124
	Borne Sulinowo - obszar wiejski	99
	Szczecinek - obszar wiejski	81
	Borne Sulinowo - miasto	61
Szczecinek - obszar wiejski	Szczecinek	596
	Szczecin	64

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2016 r.*, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>

Wykres 1. Salda przepływu ludności do miejsc pracy dla każdej gminy obszaru PPS

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2016 r.*, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>

W bilansie przepływu osób uwzględniającym również wyjazdy do gmin spoza PPS i przyjazdy osób spoza PPS, saldem dodatnim (630 osób) charakteryzowała się w 2016 roku jedynie gmina miejska Szczecinek, pozostałe gminy z obszaru PPS miały znaczące salda ujemne (łączne saldo dla miast i obszarów wiejskich).

Celem zebrania danych na temat przepływów usług publicznych i rynkowych między jednostkami partnerstwa oraz między partnerstwem i jego otoczeniem przeprowadzono analizę przepływu osób w poszukiwaniu usług z zastosowaniem narzędzia: matrycy badania bilansu popytu i podaży usług publicznych i prywatnych na terenie partnerstwa. **Przeprowadzona na potrzeby raportu analiza potwierdza, że ze względu na wyposażenie w usługi, Szczecinek pełni funkcję ośrodka subregionalnego, który dominuje jako centrum usługowe dla swojej strefy oddziaływania (głównie powiat szczecinecki).**

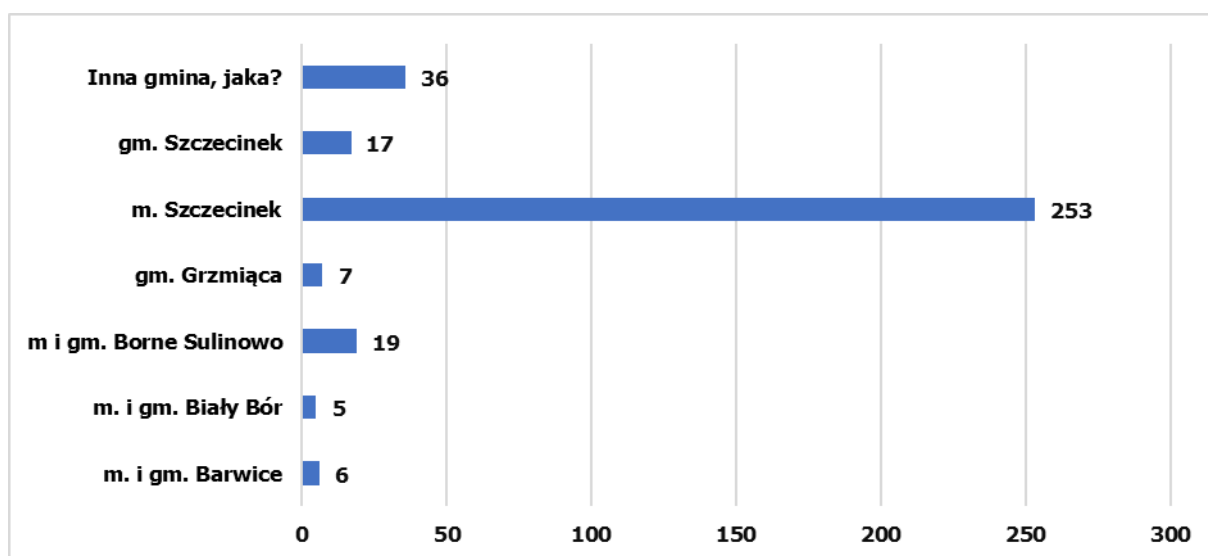
Plik matrycy bilansu usług pozwala na wprowadzenie danych dostarczonych przez gminy, w celu obliczenia łącznych przepływów usług wewnątrz partnerstwa oraz między gminami i zewnętrznym otoczeniem partnerstwa.

Wśród usług publicznych, które zaspokajane są przez mieszkańców Obszaru Partnerstwa w Szczecinku, wyróżnia się szkolnictwo ponadpodstawowe, podstawową i specjalistyczną opiekę zdrowotną, część usług kulturalnych i sportowych oraz zestaw usług administracyjnych powiatowych, specjalnych

i wymiaru sprawiedliwości. W Szczecinku mieszkańcy obszaru partnerstwa korzystają także z usług rynkowych. Dominują usługi związane z gastronomią (restauracje, puby, kawiarnie, bary), usługi związane z rynkiem nieruchomości (pośrednictwo, zarządzanie), usługi finansowe, ubezpieczeniowe, prawne, księgowe, projektowe, techniczne, budowlane, remontowe i naprawcze, a także usługi weterynaryjne.

Dominującą pozycję Szczecinka na mapie dostępnych usług Partnerstwa potwierdzają ponadto wyniki badań ankietowych prowadzonych wśród mieszkańców obszaru, którzy właśnie Szczecinek wskazują jako miejsce korzystania z usług, jeśli korzystają z nich poza swoją gminą macierzystą (por. Wykres 2).

Wykres 2. Gmina, w której mieszkańcy OP korzystają z usług publicznych i rynkowych jeśli korzystają poza terenem swojej gminy

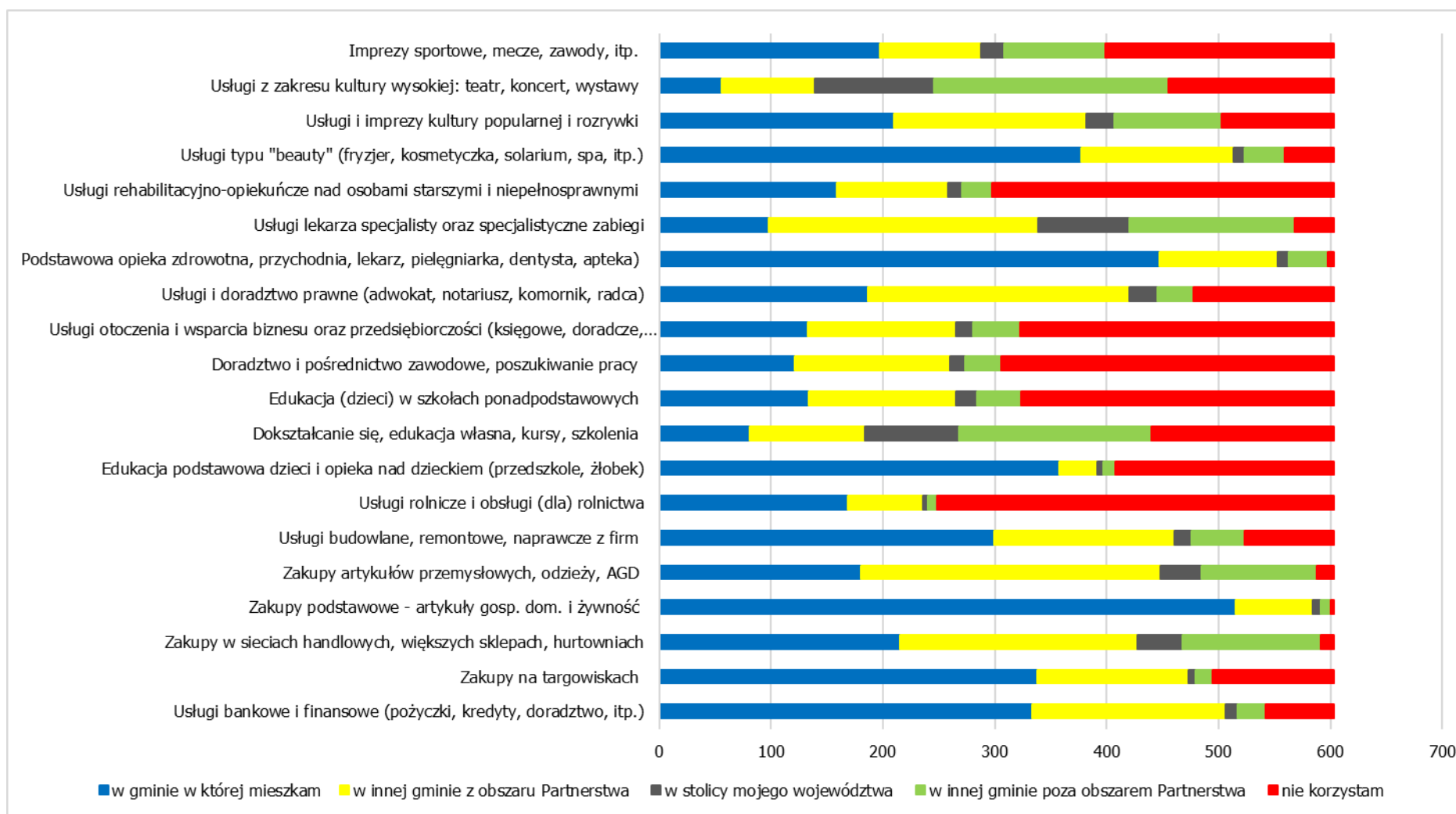

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania mieszkańców Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego*, Związek Miast Polskich, Poznań 2021 r.

W oparciu o wyniki analizy popytu i podaży usług zidentyfikowano także zjawisko importu usług na teren Partnerstwa. Import usług to sytuacja, z którą mamy do czynienia, kiedy mieszkańcy danego obszaru zaspokajają swoje usługi poza tym obszarem. Usługi, które są częściowo importowane spoza obszaru Partnerstwa to usługi administracyjne specjalne, usługi wsparcia przedsiębiorczości (w tym doradcze i szkoleniowe), usługi związane z zakwaterowaniem (hotele, motele, agroturystyka), usługi teleinformacyjne (media, Internet, oprogramowanie), odbiór odpadów komunalnych, kino, teatr, całonocne domy opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych, specjalistyczna opieka zdrowotna (w tym szpitale), szkoły policealne, lokalne ośrodki wiedzy i edukacji.

Wyniki analizy przepływu usług zostały potwierdzone wynikami badań mieszkańców. Na poniższym wykresie kolor czarny i zielony odzwierciedlają import usług odpowiednio ze stolicy województwa i z innej gminy poza obszarem Partnerstwa (por. Wykres 3). Poza obszarem Partnerstwa mieszkańcy korzystają najczęściej z usług kultury wysokiej, usług lekarza specjalisty, usług edukacyjnych, zakupów w sieciach handlowych i zakupów artykułów przemysłowych.

Wykres 3. Korzystanie z usług przez mieszkańców OP według obszaru

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Badania mieszkańców Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego*, Związek Miast Polskich, Poznań 2021 r.

Na terenie Partnerstwa zidentyfikowano także powiązania wynikające ze współpracy w ramach różnych form instytucjonalnych, co scharakteryzowano w rozdziale 1.3.

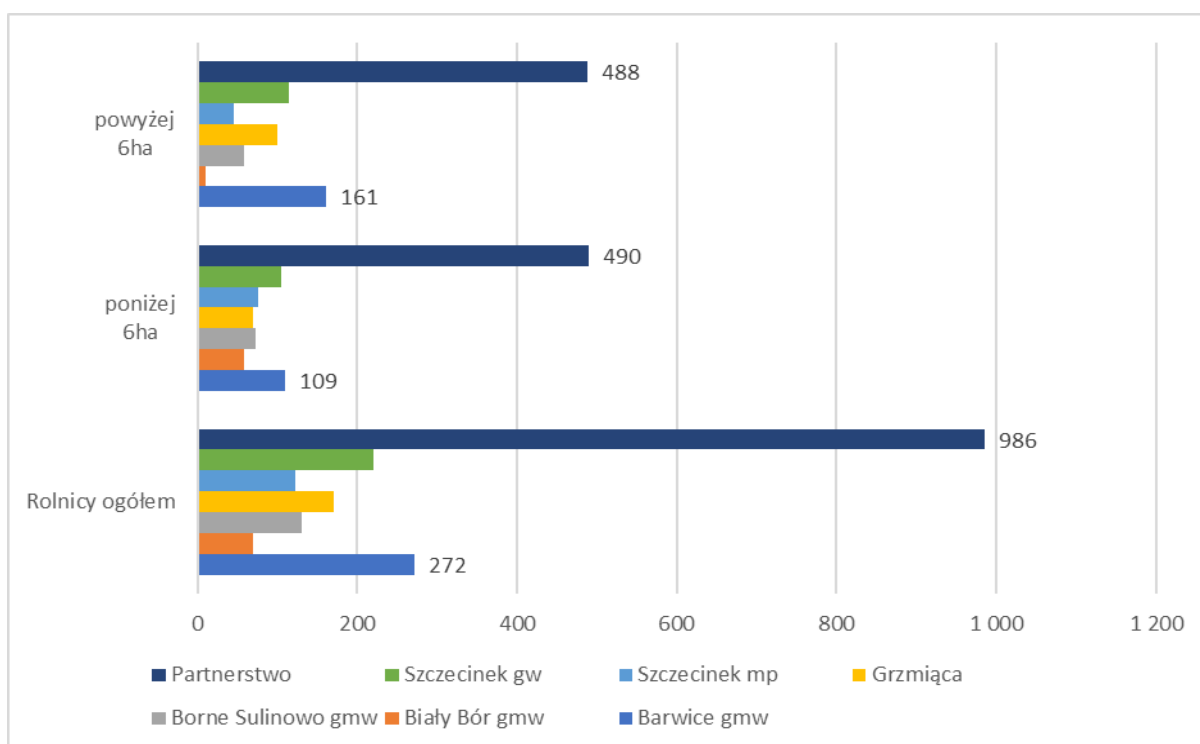
1.2.2. Wiodące funkcje partnerstwa

1.2.2.1. Rolnictwo

W latach transformacji ustrojowej grunty po PGR-ach przejęli prywatni właściciele. Znaczna część małych gospodarstw rolnych uległa komasacji. Struktura powierzchniowa gospodarstw rolnych w powiecie szczecineckim zbliżona jest do średniej dla całego województwa. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa wynosi ponad 30 ha z czego 28,7 ha stanowią użytki. Jest to wartość ponad trzykrotnie większa od średniej krajowej, która wynosi 10,31 ha⁴.

Na podstawie liczby rolników zarejestrowanych w KRUS w roku 2019 (por. Wykres 4) można w przybliżeniu określić strukturę gospodarstw rolnych w powiecie szczecineckim (Wykres 5).

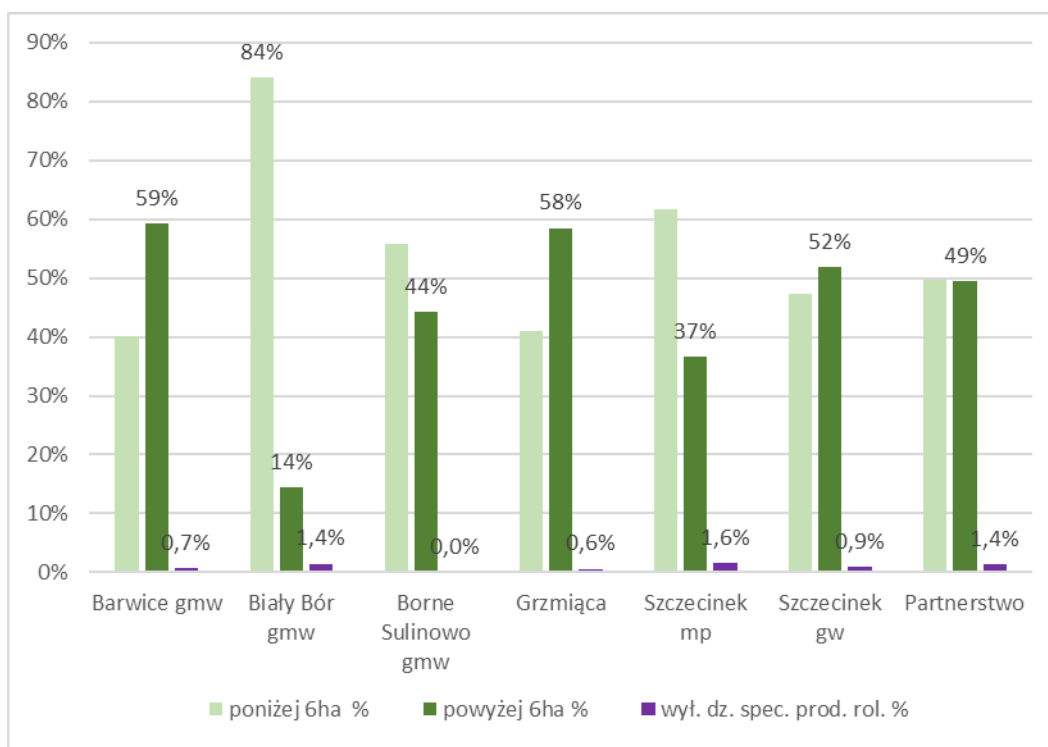
Wykres 4. Liczba rolników w poszczególnych gminach PPS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KRUS.

⁴ Wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, RBGPWZ w Szczecinie, czerwiec 2020 r.

Wykres 5. Struktura gospodarstw rolnych (2019 r.)

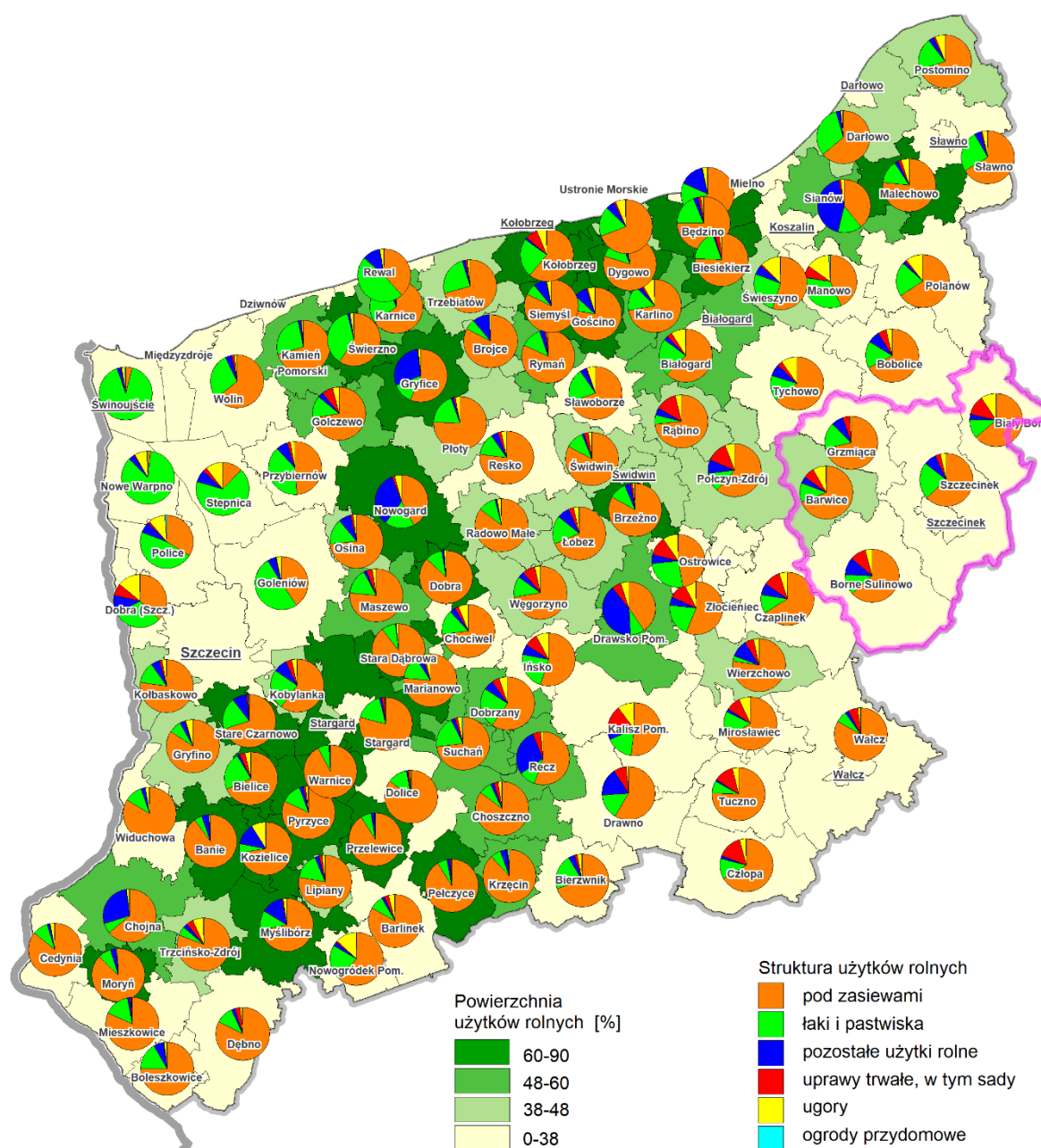
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KRUS.

Zdecydowanie największa liczba gospodarstw powyżej 6 ha, w stosunku do gospodarstw małych, poniżej 6 ha, znajduje się w gminach Barwice (59%) i Grzmiąca (58%). Z kolei gmina Biały Bór charakteryzują się największym rozdrobnieniem gospodarstw (ponad 84% gospodarstw to gospodarstwa małe, poniżej 6ha).

Powiat szczecinecki należy do grupy powiatów w województwie zachodniopomorskim o najmniejszym udziale użytków rolnych w ogólnej powierzchni terenów (poniżej 38%). Jedynie w gminie Barwice wskaźnik ten jest wyższy. W strukturze użytków rolnych zdecydowanie przeważają grunty pod zasiewami (średnio ok. 70%).

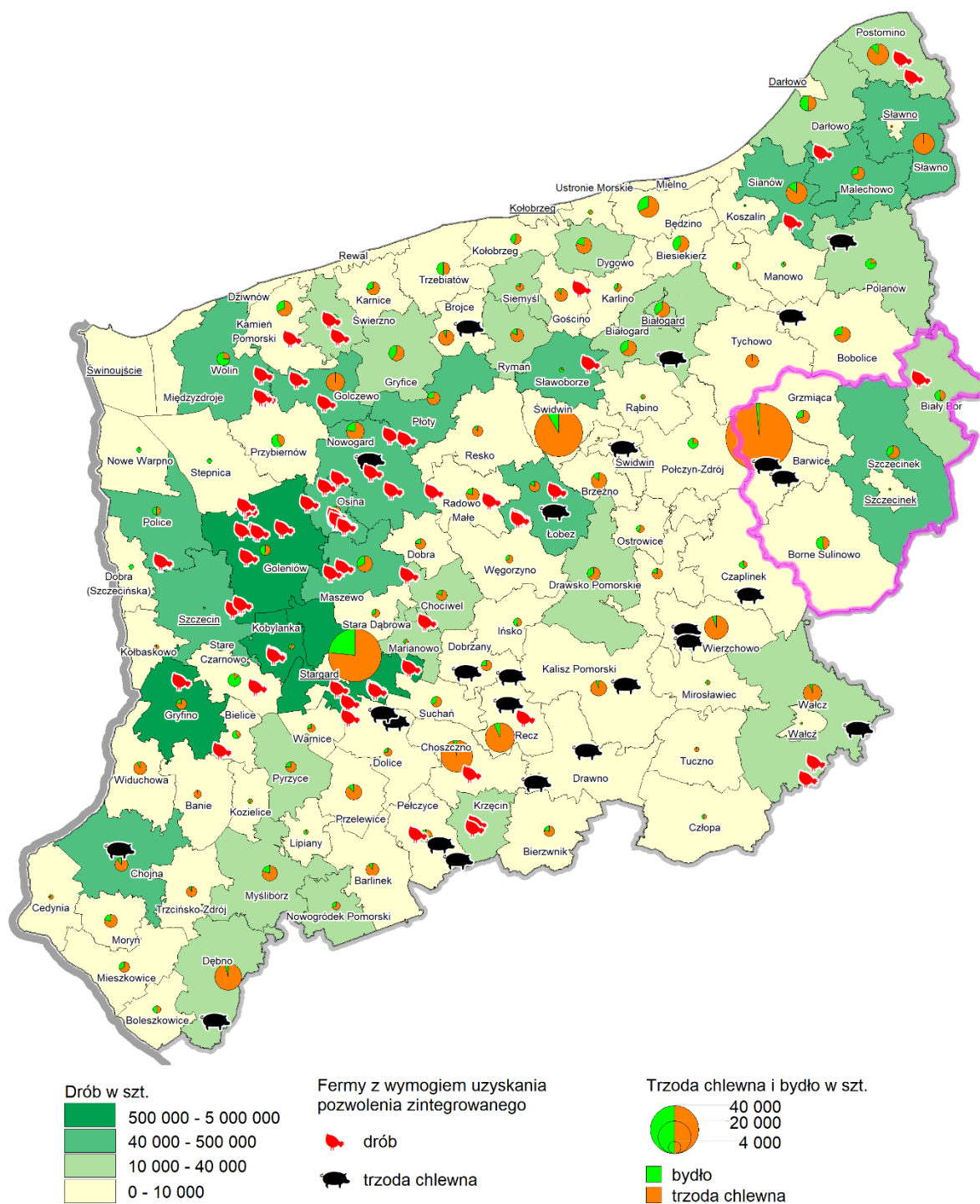
W gminach: Szczecinek, Grzmiąca i Barwice znaczący udział mają łąki i pastwiska (po ok. 15%). W strukturze zasiewów dominują zboża i rośliny pastewne (por. Ryc. 6).

Ryc. 6. Struktura użytków rolnych

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

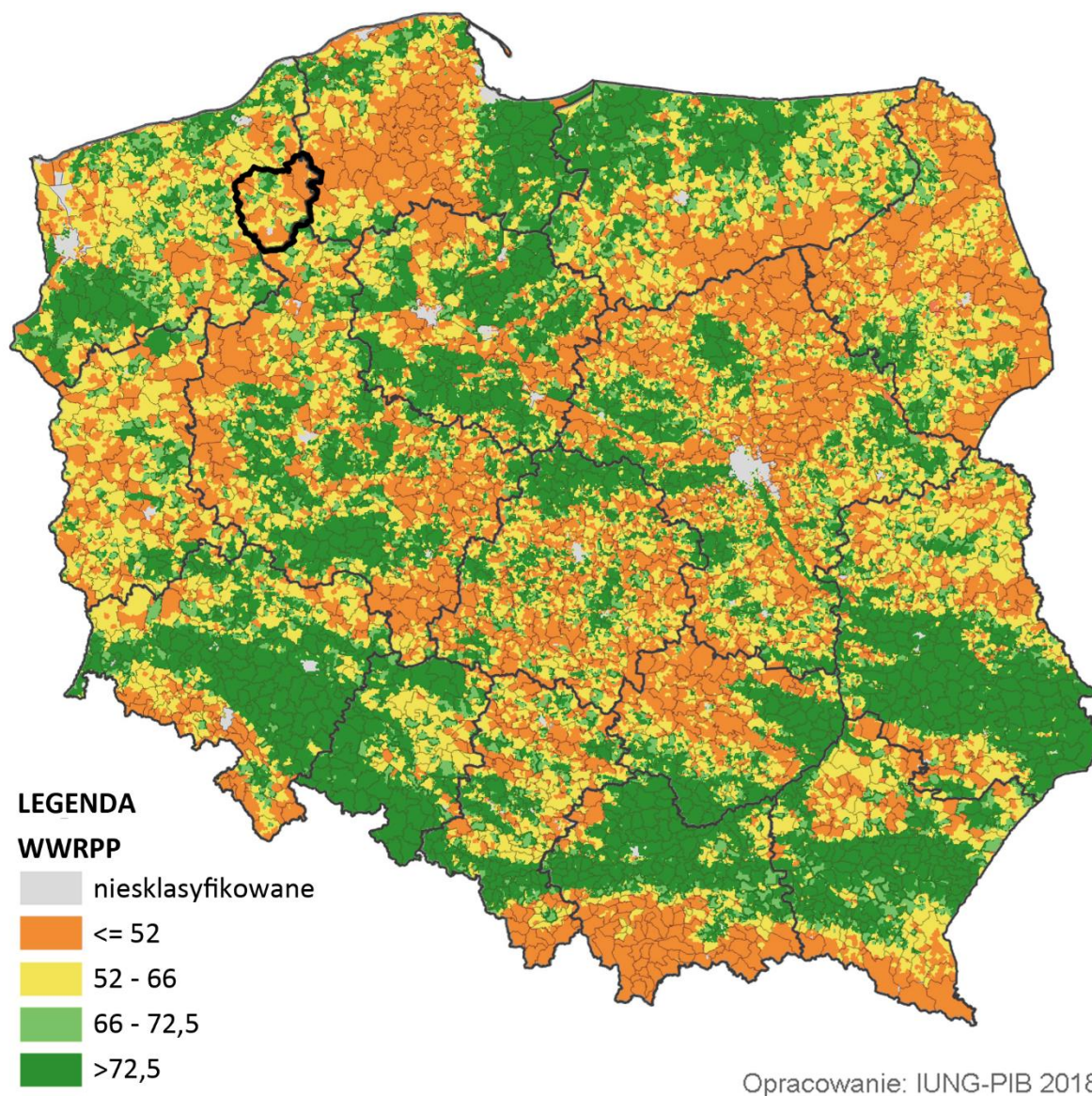
Ryc. 7. Chów i hodowla trzody chlewnej, bydła i drobiu

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Pod względem hodowli zwierząt, zdecydowanie wyróżnia się gmina Barwice, która jest największym w województwie ośrodkiem hodowli trzody chlewnej z dwoma dużymi farmami. Z kolei Gmina Szczecinek wyróżnia się pod względem hodowli drobiu (por. Ryc. 7).

Ryc. 8. Potencjał rolniczy – wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie danych IUNG-PIB 2018

Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WRPP) odzwierciedla potencjał rolniczej przestrzeni produkcyjnej wynikający z warunków naturalnych. Został on opracowany w IUNG-PIB w Puławach w latach siedemdziesiątych, w ramach badań dotyczących metodologii oceny jakości gruntów rolnych w Polsce. Głównym celem badań było stworzenie wskaźników pozwalających na ilościową i

przestrzenną ocenę czynników naturalnych, decydujących o potencjalnej wydajności plonów na poziomie lokalnym. WWRPP jest wskaźnikiem zintegrowanym bazującym na ocenie wskaźników poszczególnych elementów siedliska takich jak: jakość i przydatność gleb, stosunki wodne gleb, rzeźba terenu oraz agroklimat⁵.

Wskaźnik dla całego obszaru PPS jest niski. W porównaniu do innych obszarów kraju, warunki do rozwoju rolnictwa w powiecie szczecineckim nie są sprzyjające (por. Ryc. 8). Najkorzystniejsze warunki (po części dobre i przeciętne) występują w gminach Grzmiąca i Barwice.

Zidentyfikowano potencjał do rozwoju tej gałęzi gospodarki na OP związany z rolnictwem ekologicznym i biodynamicznym, reprezentowanym przez **Spółkę Rolniczą Juchowo sp. z o.o.** zlokalizowaną w gminie Borne Sulinowo. Spółka działa w ramach kompleksowego Projektu Wiejskiego. Idea powstania Projektu Wiejskiego, realizowanego na bazie rolnictwa biodynamicznego odwołuje się do cyklu wykładów, wygłoszonych przez Rudolfa Steinera w roku 1924 w majątku Kobierzyce koło Wrocławia. Rolnictwo biodynamiczne wiąże się z rozwojem kulturowym oraz agrarnym, skierowanym na przywracanie glebie żyzności w kontekście trójpodziału społecznego. Jest to myśl przewodnia Projektu Wiejskiego Juchowo, Radacz, Kadzielnia. Gospodarstwo biodynamiczne Juchowo Farm od 2000 roku realizuje te cele.

W Juchowie, na terenie w/w gospodarstwa, poza działalnością komercyjną realizowaną przez ten podmiot, na szeroką skalę prowadzona jest działalność edukacyjna, naukowo-badawcza i społeczna. **W grudniu 2018 r. uruchomiono w Juchowie na terenie gospodarstwa biodynamicznego Fundacji im. Stanisława Karłowskiego Zakład Aktywności Zawodowej dla osób niepełnosprawnych.** Fundacja im. Stanisława Karłowskiego (Stanisław Karłowski, 1879-1939 był pionierem rolnictwa biodynamicznego w Polsce) ma swoją siedzibę w Juchowie. Fundacja jest podmiotem prawnym prowadzącym Projekt Wiejski i posiada status organizacji pożytku publicznego. Jest właścicielem ziemi (1.900 ha z tego 1.600 ha użytków rolnych), zwierząt, budynków i maszyn, co gwarantuje prowadzenie gospodarki biodynamicznej. Poszczególne inicjatywy Projektu Wiejskiego powiązane są z Fundacją stosunkiem umownym i dążą do utworzenia pomiędzy nimi

⁵ Wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (WWRPP), Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut Badawczy, <http://onw.iung.pulawy.pl/specyficzne/wwrpp> (dostęp na dzień 2021-03-13).

ekonomicznych związków asocjatywnych. Przy realizacji celów statutowych Fundacja współpracuje z licznymi organizacjami publicznymi i prawnymi.

ZAZ prowadzi działalność produkcyjno-usługową w obszarze ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa. Działa na zasadach asocjacji z podmiotami funkcjonującymi w obrębie Projektu Wiejskiego prowadzonego przez Fundację. W Zakładzie Aktywności Zawodowej zatrudnione są osoby niepełnosprawne (ok. 50) łącznie w różnych członach projektu zatrudnionych jest około 150 osób (w spółce – 46)⁶.

1.2.2.2. Przemysł

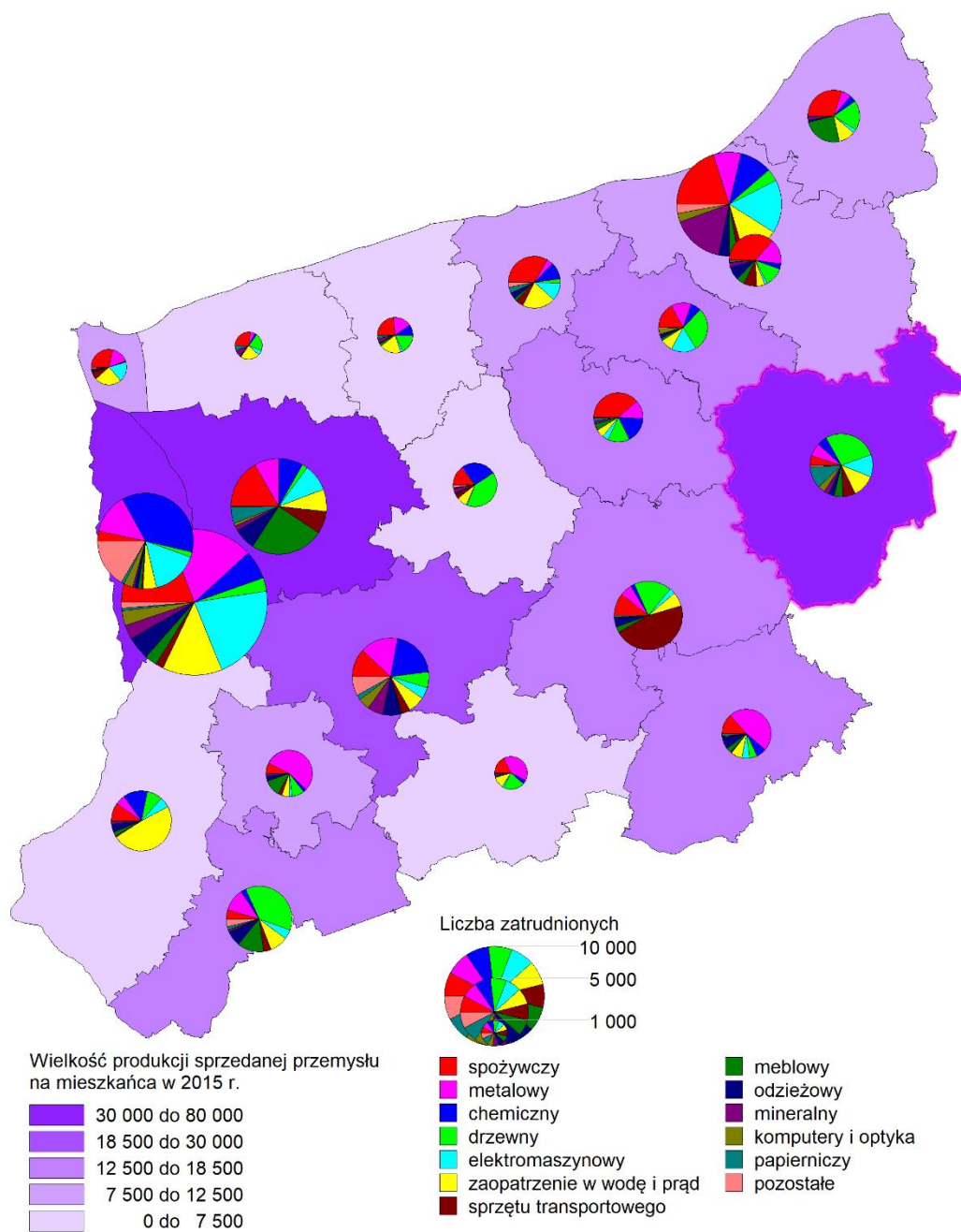
W stosunku do pozostałych obszarów województwa obszar PPS charakteryzuje się wysokim poziomem uprzemysłowienia. W 2015 roku największy udział w strukturze wielkości produkcji na jednego mieszkańca PPS miały przemysły: drzewny, meblowy, elektromaszynowy, spożywczy oraz zaopatrzenia w wodę i prąd (por. Ryc. 9). Potwierdzeniem stopnia uprzemysłowienia powiatu szczecineckiego są wskaźniki: inwestycji przedsiębiorstw i wartości środków trwałych przypadających na jednego mieszkańca powiatu (por. Wykres 6);

W latach 2015 -2019 powiat szczecinecki miał wyższe wskaźniki wartości brutto środków trwałych od średnich wskaźników zarówno dla województwa (średnio o blisko 25%) jak i całego kraju (średnio o ponad 6,5%). W województwie znajdował się na czele rankingu wspólnie z powiatem stargardzkim (por. Wykres 7 i Wykres 8).

W tym samym okresie wskaźniki wysokości nakładów inwestycyjnych podlegały większym wahaniom. Średniorocznie powiat szczecinecki lokował się w tej statystyce nieznacznie poniżej średniej krajowej i nieznacznie powyżej średniej wojewódzkiej.

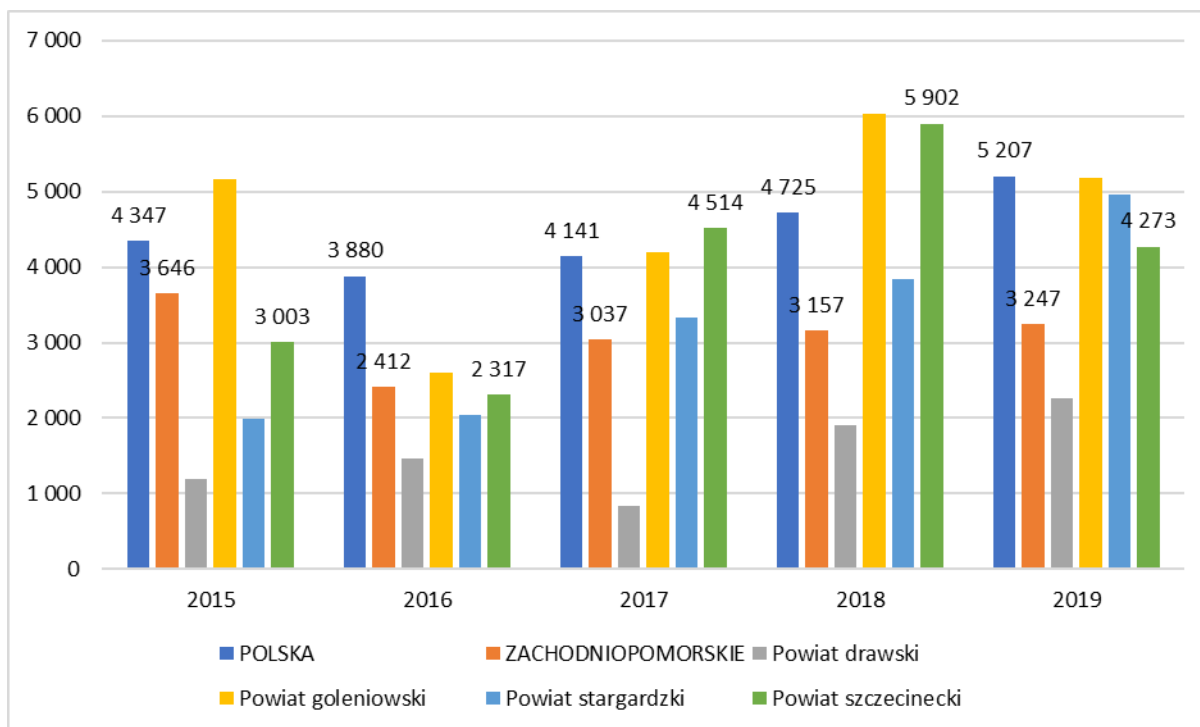
⁶ Informacje pozyskane od przedstawiciela Spółki w ramach wywiadu telefonicznego w dniu 2021-04-15.

Ryc. 9. Struktura i wielkość produkcji przemysłowej w 2015 r. na mieszkańca

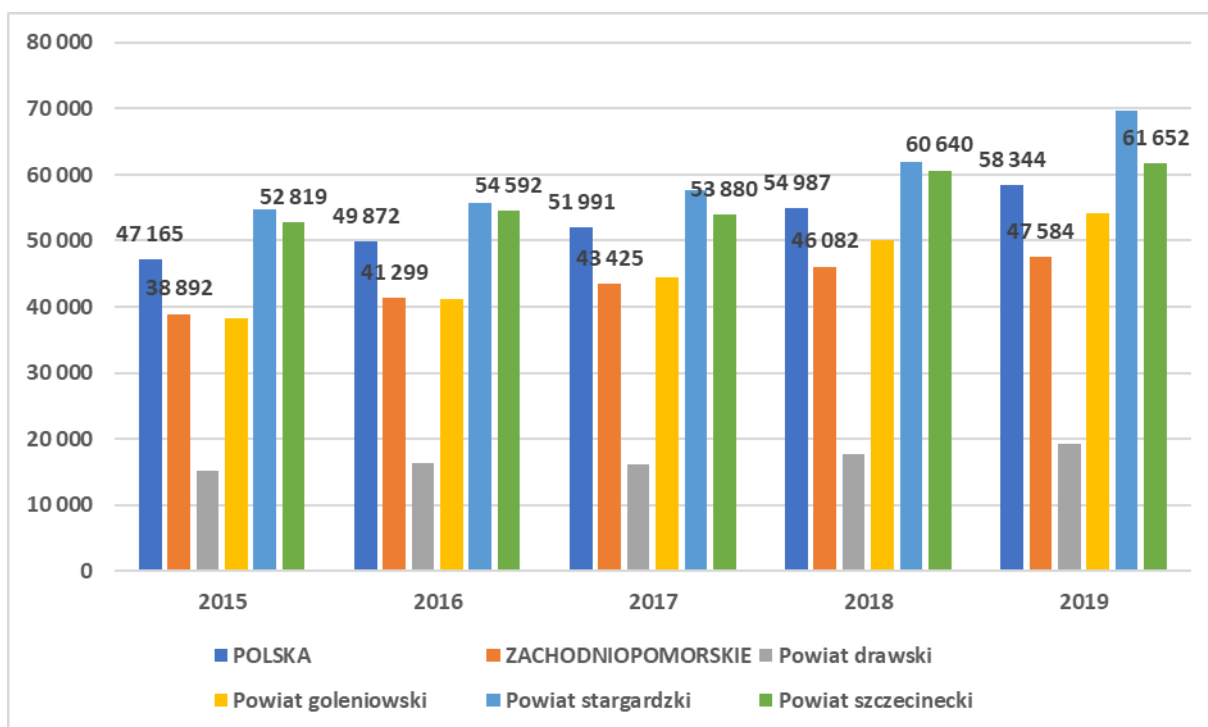
Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Wykres 6. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca

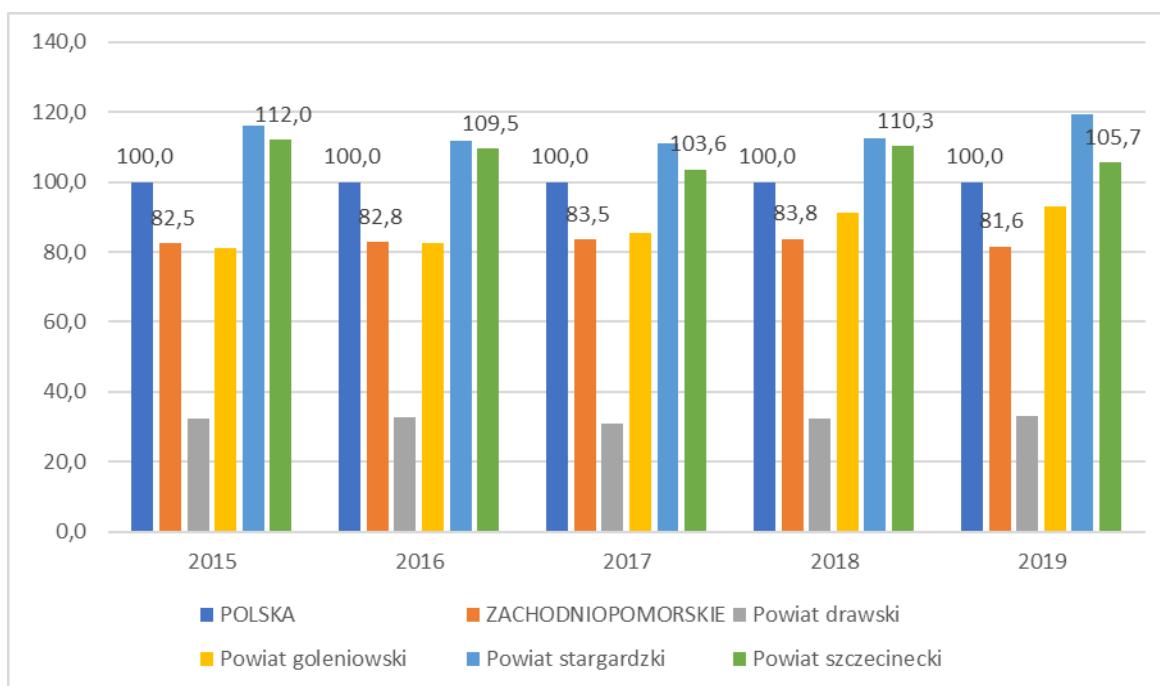
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>

Wykres 7. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>.

Wykres 8. Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (Polska = 100)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>.

Koncentracja przemysłu ma miejsce w Szczecinku.

Poniżej zestawienie najważniejszych przedsiębiorstw przemysłowych w powiecie szczecineckim, wraz z krótką informacją o tym, co każde z nich wyróżnia:

- **Kronospan Polska sp. z o.o.** to absolutny lider na obszarze PPS co do liczby zatrudnionych, wartości produkcji i stopnia powiązań kooperacyjnych. Powstał w 1989 roku na bazie istniejących Zakładów Płyt Wiórowych. Dzięki znacznym inwestycjom w rozbudowę mocy produkcyjnych stał się jednym z najbardziej znaczących przedsiębiorstw w branży materiałów drewnopochodnych. Działają tu: nowoczesna linia do produkcji płyt wiórowych, dwie nowoczesne linie do produkcji płyt MDF surowych i dwie do płyt HDF surowych oraz nowoczesne instalacje do uszlachetniania powierzchniowego w technice lakierowania i laminowania. Zakład w Szczecinku jest największym producentem tych wyrobów na świecie. Kronospan jest wiodącym producentem wysokiej jakości materiałów drewnopochodnych oraz komponentów. Kronospan Szczecinek to światowy lider produkcji surowych płyt MDF, HDF i melaminowanych płyt MDF. Produkuje również płyty wiórowe melaminowane i lakierowane HDF. W Szczecinku firma zatrudnia 1000 osób, a pośrednio tworzy 6 tysięcy miejsc pracy. Celem firmy Kronospan jest stworzenie największego w Europie centrum drzewno-meblarskiego. W 2015 roku zainicjowała ona powołanie Szczecineckiego Klastra Meblowego, czyli skoncentrowanej przestrzennie grupy przedsiębiorstw pochodzących z tego samego lub pokrewnych sektorów przemysłu, instytucji i organizacji. W 2016 roku otwarto Kronospan Design Centre – centrum szkoleniowo-wystawiennicze, z jedynym w Polsce rozsuwanym domem pasywnym a w 2019 roku centrum badawczo-rozwojowe⁷.

⁷ Centrum Inicjatyw Gospodarczych, Kronospan, <http://www.coi.wzp.pl/region-2/kto-nam-zaufal/kronospan> (dostęp: 2021-04-15).

Zdjęcie 1. Panorama zakładów Kronospan w Szczecinku (2016 r.)

Źródło: Zdjęcia zakładu Kronospan w Szczecinku, Kronospan, <http://biuroprasowe.kronospan.pl/presskits/zdjecia-zakladu-kronospan-w-szczecinku> (dostęp na dzień 2021-04-15).

- **Szczecinecki Klastro Meblowy**

Aktualnie w skład Szczecineckiego Klastra Meblowego wchodzi firmy produkcyjne, jednostki badawcze oraz instytucje skupione wokół branży meblarskiej.

Utworzenie Szczecineckiego Klastra Meblowego nie tylko wydatnie przyczyniło się do zmniejszenia bezrobocia w powiecie, ale także stworzyło warunki do poszerzenia oferty edukacyjnej. Razem z Politechniką Koszalińską Kronospan otworzył Filię uczelni, a także powołał do życia Centrum Badawczo-Rozwojowe. Obie instytucje działają jako wsparcie Klastra i stanowią solidny fundament branży meblarskiej.

Kronospan oraz wszystkie firmy zrzeszone w Szczecineckim Klastro Meblowym popierają politykę zrównoważonego rozwoju i stawiają na gospodarkę w obiegu zamkniętym, co znacząco przyczynia się do wzmocnienia polskiego przemysłu drzewnego. W firmach należących do SKM skupionych w bezpośrednim sąsiedztwie szczecineckiego zakładu Kronospan zatrudnionych było w 2020 roku blisko 500 osób. Koszt infrastruktury przygotowanej pod tę inicjatywę przekroczył 100 mln zł. Wszystkie podmioty działające w Klastro przyczyniają się do wzrostu PKB, w którym przemysł meblarski stanowi 2,29%, w Unii Europejskiej to zaledwie 0,68%. Polska zajmuje drugie miejsce w rankingu eksporterów mebli na

świecie oraz pierwsze w Europie⁸.

W ramach Szczecineckiego Klastra Meblowego, na terenie inwestycji sfinansowanej przez Kronospan – hal o łącznej powierzchni ponad 80 tys. m² – funkcjonują firmy: **GK Factory** (dawniej Grześkowiak Komponenty), **STOL-TAP**, **Tvilum**, **BHK**, **ANCORA**, **ABO** oraz **HMW**⁹.

Szczecinecki Klaster Meblowy to znakomity przykład współdziałania instytucji publicznych oraz firm komercyjnych w celu optymalnego wykorzystania lokalnych zasobów na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru.

- **POM EKO sp. z o.o. w Szczecinku** – Spółka POM-EKO jest przedsiębiorstwem w branży metalowej, zatrudniającym około 200 pracowników. Zajmuje się dystrybucją produkowanych wyrobów zarówno przez "POM-EKO" jak i przez kooperantów z branży metalowej. Firma produkuje między innymi:
 - kontenery i pojemniki metalowe od 300l do 50m³;
 - przyczepy o dużej kubaturze i tonażu;
 - zabudowy samochodów;
 - przenośniki taśmowe;
 - konstrukcje stalowe.

Produkcja eksportowana jest do takich krajów jak: Holandia, Dania, Niemcy, Norwegia, Szwajcaria i Francja.

- **Centrostal w Szczecinku** – handel wyrobami hutniczymi, usługi obróbki metalu¹⁰.
- **Elda-Eltra Elektrotechnika S.A. w Szczecinku** – Elda Eltra Elektrotechnika - producent sprzętu elektrotechnicznego i jeden z największych pracodawców

⁸ Szczecinecki Klaster Meblowy, <http://www.furniturecluster.pl/> (dostęp na dzień: 2021-04-15).

⁹ Artykuły różne, <https://szczecinek.com/artikul/szczecinecki-klaster/1151383>, <http://biuropasowe.kronospan.pl/33462-nowi-producenci-w-klastrze-meblowym>, <https://www.gawex.pl/wiadomosci/wydarzenia/21819/Ambitne-plany-Szczecineckiego-Klastra-Meblowego> (dostęp na dzień: 2021-04-15).

¹⁰ Centrostal, https://www.centrostal.com/O_Firmie.html (dostęp na dzień: 2021-04-15).

w Szczecinku. Od ponad 20 lat jest częścią międzynarodowego koncernu Schneider Electric¹¹.

- **Telzas Sp. z o.o. / WZ Eurocopert Sp. z o.o.** w Szczecinku - producent i dostawca urządzeń zasilania gwarantowanego oraz systemów zdalnego monitoringu i nadzoru. Członek grupy firm - ETC Group (telekomunikacja, teleinformatyka, usługi internetowe, transmisja danych, energetyka)¹².
- **Koszalińskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego S.A.** w Szczecinku – KPPD-Szczecinek S.A. to jeden z największych producentów tarcicy w Polsce. Przedsiębiorstwo produkuje rocznie 250 000 m³ tarcicy sosnowej w 9 tartakach iglastych oraz 30 000 m³ tarcicy bukowej i dębowej w 2 zakładach liściastych. Oddziały na terenie powiatów: Drawsko Pomorskie, Świdwin, Łobez, Białogard, Koszalin, Szczecinek¹³.
- **Rimaster sp. z o.o** w Borne Sulinowo – Rimaster Poland Sp. z o.o. jest częścią szwedzkiej grupy Rimaster, będącej jednym z liderów w projektowaniu i produkcji wiązek kablowych, szaf elektrycznych, elektroniki, paneli sterowania oraz mechaniki¹⁴.
- **Żwirownia Parsęcko** w Parsęcku, gmina Szczecinek – Kopalnia Surowców Mineralnych (...) jest średniej wielkości przedsiębiorstwem rodzinnym specjalizującym się w zakresie produkcji różnych asortymentów kruszywa. Spółka w roku 2019 zrealizowała na terenie kopalni projekt (budowa farmy fotowoltaicznej o mocy 589,68 kWp we wsi Parsęcko), którego celem było uzyskanie niezależności energetycznej poprzez produkcję energii z odnawialnych źródeł energii. Projekt przyczynił się poza tym do poprawy jakości powietrza atmosferycznego w gminie wiejskiej Szczecinek¹⁵.

¹¹ Nowa inwestycja Eldy Eltry Elektrotechniki w Szczecinku, Naszemiasto.pl, <https://szczecinek.naszemiasto.pl/nowa-inwestycja-eldy-eltry-elektrotechniki-w-szczecinku/ar/c1-7900587> (dostęp na dzień: 2021-04-15).

¹² Telzas, <http://www.telzas.com.pl/> (dostęp na dzień: 2021-04-15).

¹³ Koszalińskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Drzewnego S.A., <https://www.kppd.pl/> (dostęp na dzień, 2021-04-15).

¹⁴ Wywiad – Rimaster Poland Sp. z o.o., <http://businesspl.com/index.php/branza-elektrotechniczna/18779-wywiad-rimaster-poland-sp-z-o-o> (dostęp na dzień: 2021-04-15).

¹⁵ Kopalnia Surowców Mineralnych, <http://www.ksm-parsecko.pl/o-firmie/> (dostęp na dzień: 2021-04-15) oraz *Żwirownia w Parsęcku będzie produkować prąd ze słońca*,

- **Minerał Gwda Wielka** w Szczecinku - producent: kredy pastewnej jako materiału dla producentów wysokiej jakości mieszanek paszowych, nawozów wapniowych, dolomitowych, wapniowo-siarkowych, nawozów tlenkowych, tlenkowo-magnezowych, kruszyw wapiennych, mączki dolomitowej, piasku kwarcowego¹⁶.

1.2.2.3. **Odnawialne źródła energii i inteligentne specjalizacje**

Na podstawie informacji zawartych w strategiach gminnych oraz na podstawie przeprowadzonych na potrzeby raportu badaniach rozwoju przedsiębiorczości w gminach PPS można powiedzieć, że coraz większym zainteresowaniem przedsiębiorców cieszą się inwestycje związane z budową przemysłowych instalacji energetycznych wykorzystujących odnawialne źródła energii (OZE).

Ryc. 34 zawiera lokalizację instalacji OZE w powiecie szczecineckim na tle mapy lokalizacji takich instalacji w województwie. W 2017 roku tylko gmina Barwice (w zakresie elektrowni wiatrowych) oraz gminy Grzmiąca i Szczecinek (w zakresie biogazowni) mogły się wykazać lokalizacją na swoim terenie większych instalacji OZE. Jednak kolejne lata przynoszą nowe inwestycje w tym zakresie – vide informacje o firmie **Żwirownia Parsęcko** w Parsęcku.

Na całym obszarze PPS istnieją przeciętne warunki wietrzne i słabe warunki nasłonecznienia, tj. poniżej 1 550 godzin w ciągu roku¹⁷. Dla rozwoju energetyki opartej na energii słonecznej i wiatrowej istotne mogą być jednak inne, korzystne na obszarze PPS uwarunkowania środowiskowe (rozległe tereny wolne od zabudowy oraz mała gęstość zaludnienia).

Ryc. 10 ilustruje potencjał energetyczny biomasy w PPS. Jest on znaczny, szczególnie w zachodniej i środkowej części PPS.

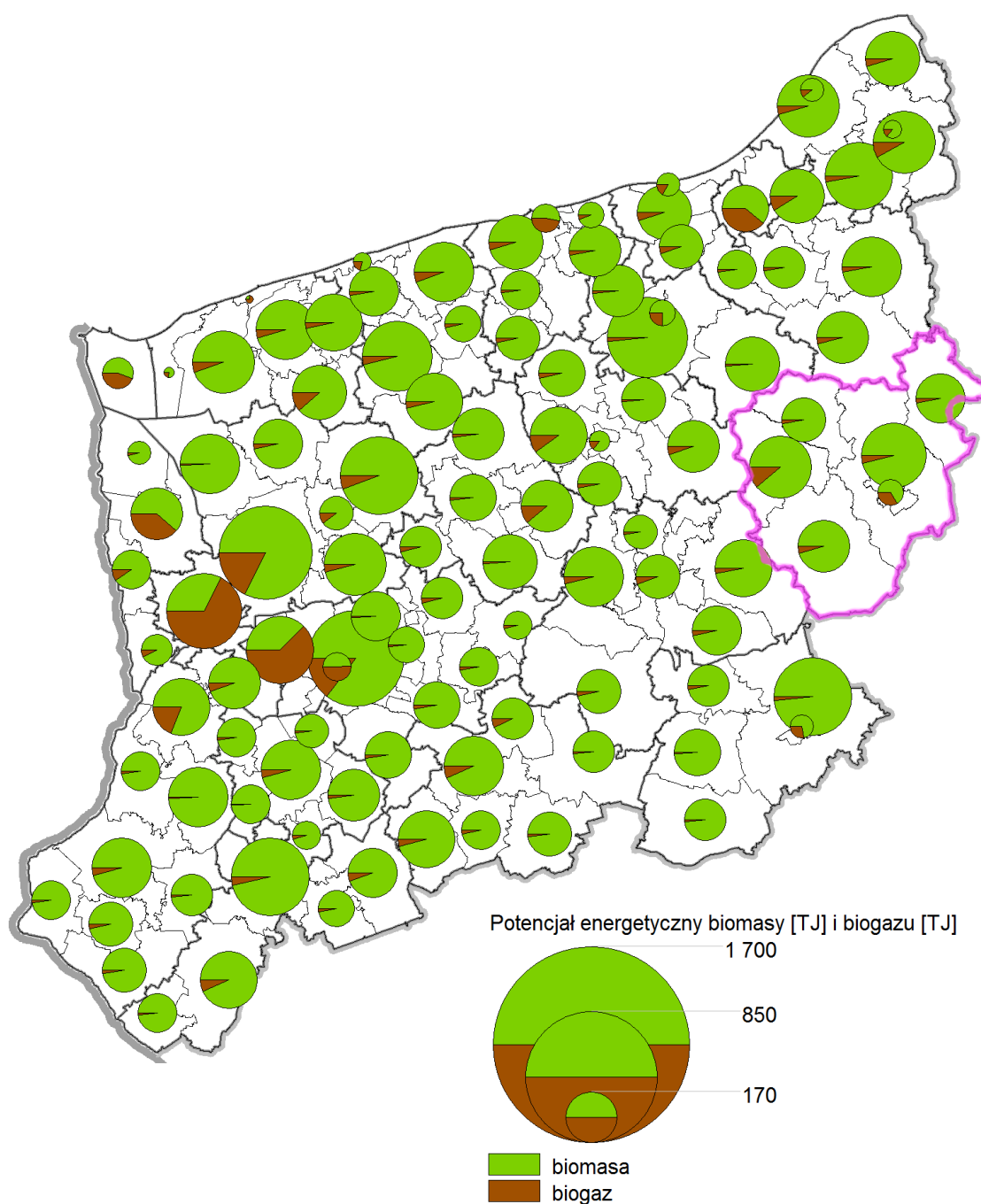
Iszczecinek.pl, https://iszczecinek.pl/pl/19_wiadomosci-z-regionu/17623_wirownia-w-pars-cku-b-dzie-produkowa-pr-d-ze-s-o-ca.html (dostęp na dzień: 2021-04-15).

¹⁶ Minerał Sp. z o.o. <http://mineral.miastko.com.pl/ofirmie/> (dostęp na dzień 2021-04-15).

¹⁷ Wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, RBGPWZ w Szczecinie, czerwiec 2020 r.

OZE może być podstawą do uruchomienia procesu systemowego wdrażania transformacji energetycznej poszczególnych gmin w celu uzyskania większego stopnia niezależności energetycznej.

Ryc. 10. Potencjał energetyczny biomasy

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Inteligentne specjalizacje to narzędzie Unii Europejskiej, które oblige regiony państw członkowskich do identyfikacji tych obszarów, w których chcą się specjalizować i podnosić konkurencyjność. Na rozwój inteligentnych specjalizacji regionów została przeznaczona znaczna część funduszy Unii Europejskiej w perspektywie finansowej 2014-2020. Na obszarze PPS jedynym, stosunkowo dużym w skali województwa ośrodkiem inteligentnych specjalizacji jest Szczecinek (produkcja wyrobów drewnopochodnych (Szczecinek jest pod tym względem liderem w województwie i jednym z większych w kraju), produkcji wyrobów metalowych oraz przetwórstwa rolno-spożywczego).

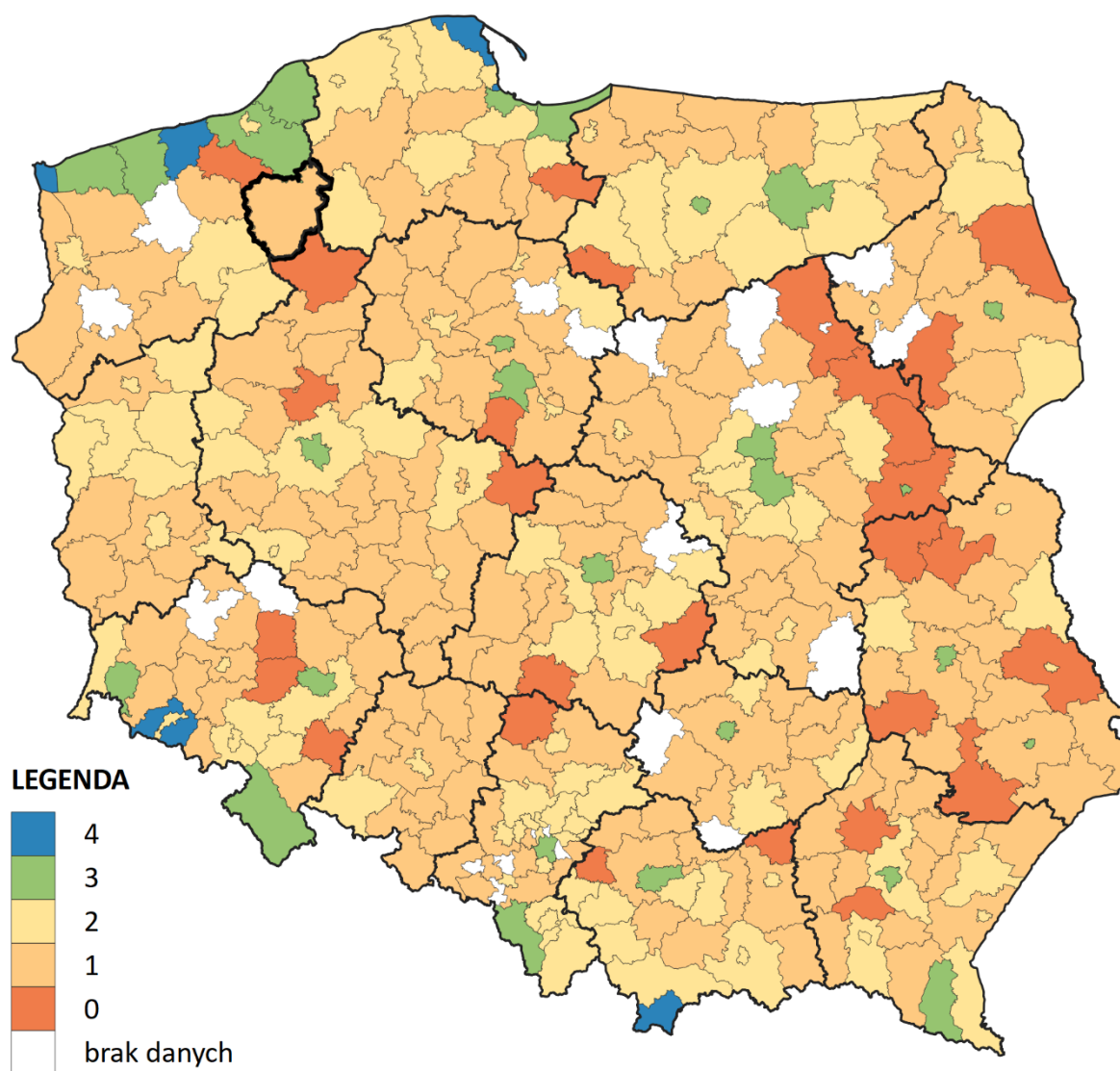
1.2.2.4. Turystyka

Na mapie obrazującej poziom tzw. wskaźnika rozwoju funkcji turystycznej w poszczególnych powiatach na terenie kraju (por. Ryc. 11) w 2019 r., powiat szczecinecki zakwalifikowany został do grupy powiatów ze wskaźnikiem 1 (przy czterostopniowej skali ocen). W tej samej grupie znalazł się sąsiedni powiat świdwiński, ale już o stopień wyżej - sąsiednie powiaty o zbliżonych walorach turystycznych: drawski i wałecki. Stanowi to odzwierciedlenie dość słabej pozycji turystyki w powiecie szczecineckim. Potwierdzeniem tego są również niekorzystne wskaźniki liczby miejsc noclegowych na 1 000 mieszkańców (por. Wykres 10). oraz liczby udzielonych noclegów na 1 000 mieszkańców (por. Wykres 9).

Wydaje się, że obie te oceny są zaniżone i wynikają z metodologii liczenia wskaźnika, premiującej dużą intensywność zagospodarowania turystycznego mierzonego liczbą miejsc noclegowych i liczbą turystów na 100 mieszkańców oraz na 1 km² powierzchni. Dla obszarów stawiających na zrównoważony rozwój turystyki, respektujących przede wszystkim wymogi środowiskowe, zorientowanych na rozwój produktów turystycznych z wykorzystaniem walorów przyrodniczych, ten sposób mierzenia wskaźnika rozwoju funkcji turystycznej nie pozwala ocenić czy założony kierunek rozwoju znajduje przełożenie na ocenę jakości i atrakcyjności oferty turystycznej przez najbardziej zainteresowanych – potencjalnych turystów.

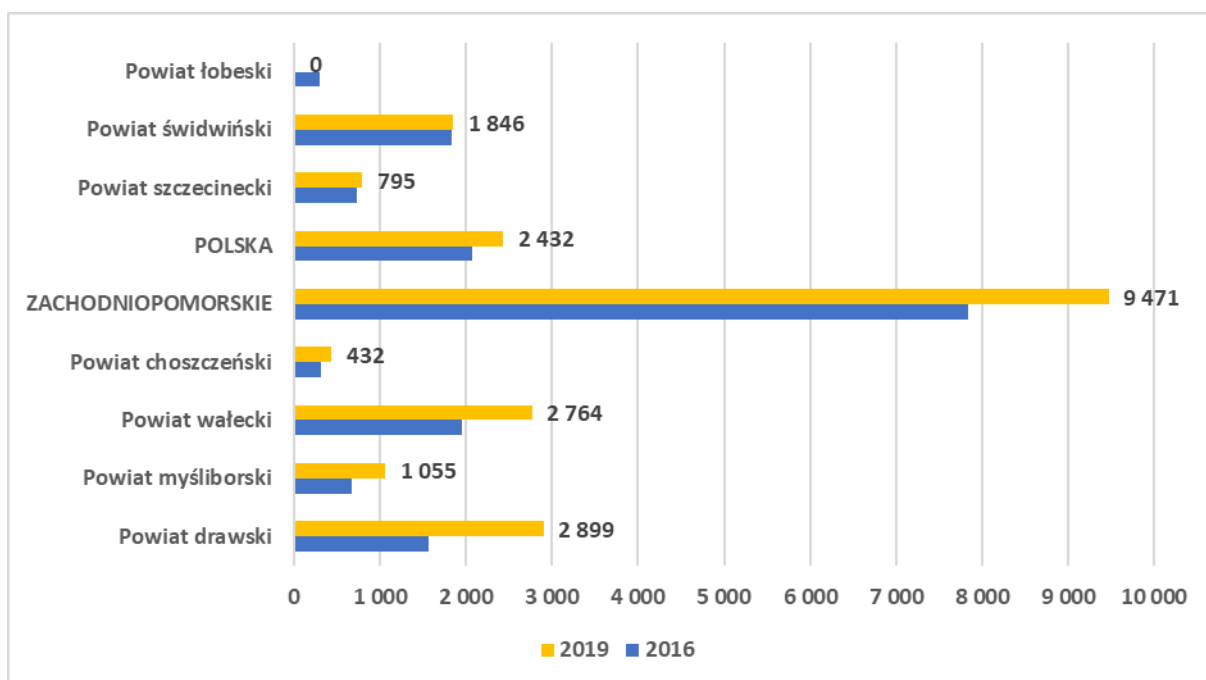
Przy takim postrzeganiu turystyki istotnym zagadnieniem jest konkurencyjność oferty. Wykres 9 i Wykres 10 pozwalają ocenić pozycję PPS w relacji do powiatów z terenu województwa o podobnej charakterystyce uwarunkowań do rozwoju turystyki. W tym kontekście niepokój może budzić rejestrowana od kilku już lat stagnacja w liczbie dostępnych miejsc noclegowych oraz liczbie udzielonych noclegów, a w 2019 roku właściwie lekki regres w porównaniu do roku 2015 (por. Wykres 11, Wykres 12). Jest to tym bardziej niepokojące, że w powiatach drawskim i wałeckim odnotowano w tym czasie znaczny wzrost obu tych wskaźników, szczególnie duży w liczbie udzielonych noclegów (w powiecie drawskim o ponad 100%).

Ryc. 11. Wskaźnik rozwoju funkcji turystycznej

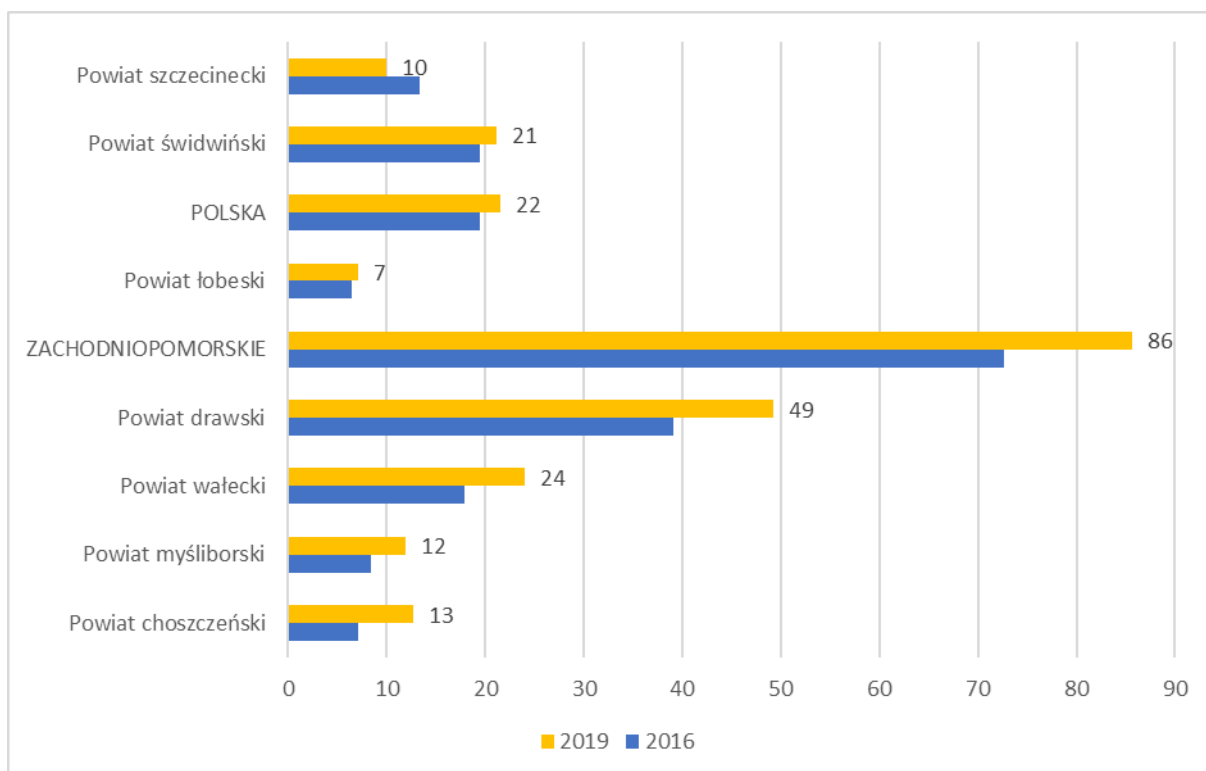
Źródło: opracowanie ZMP na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2019, <https://stat.gov.pl/>

Wykres 9. Liczba udzielonych noclegów na 1 000 mieszkańców w roku 2016 i 2019

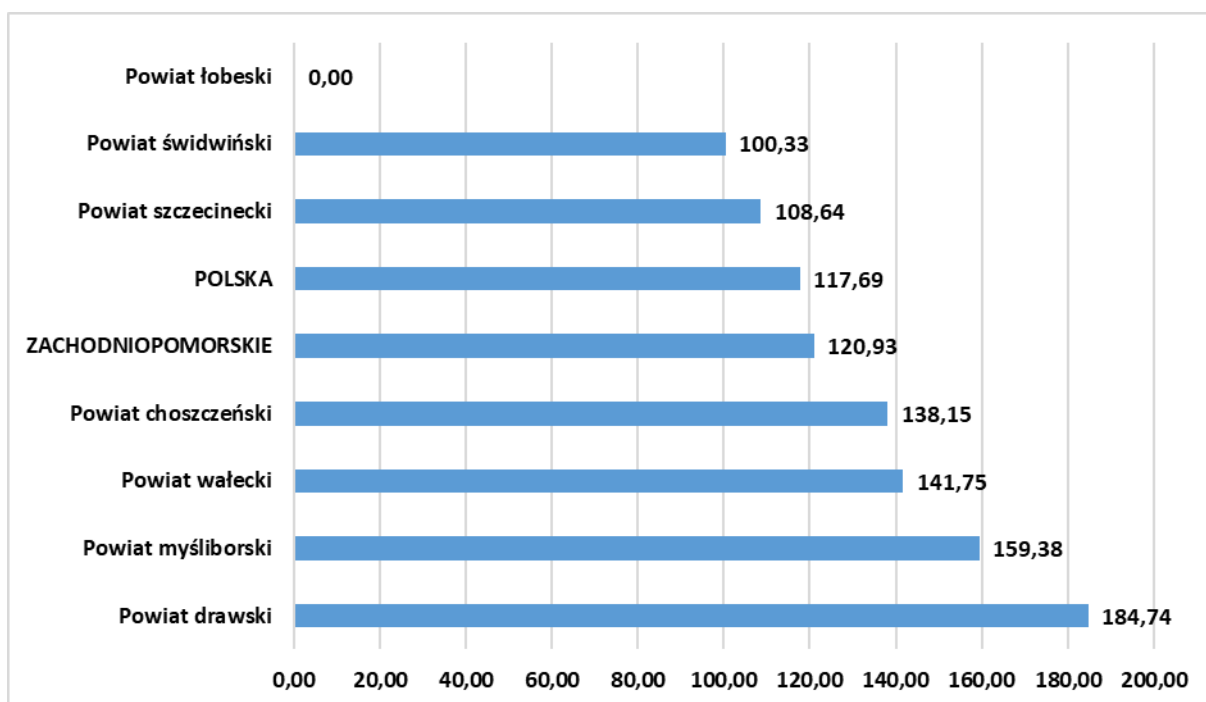
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>.

Wykres 10. Miejsca noclegowe w 2016 i 2019 roku na 1000 mieszkańców

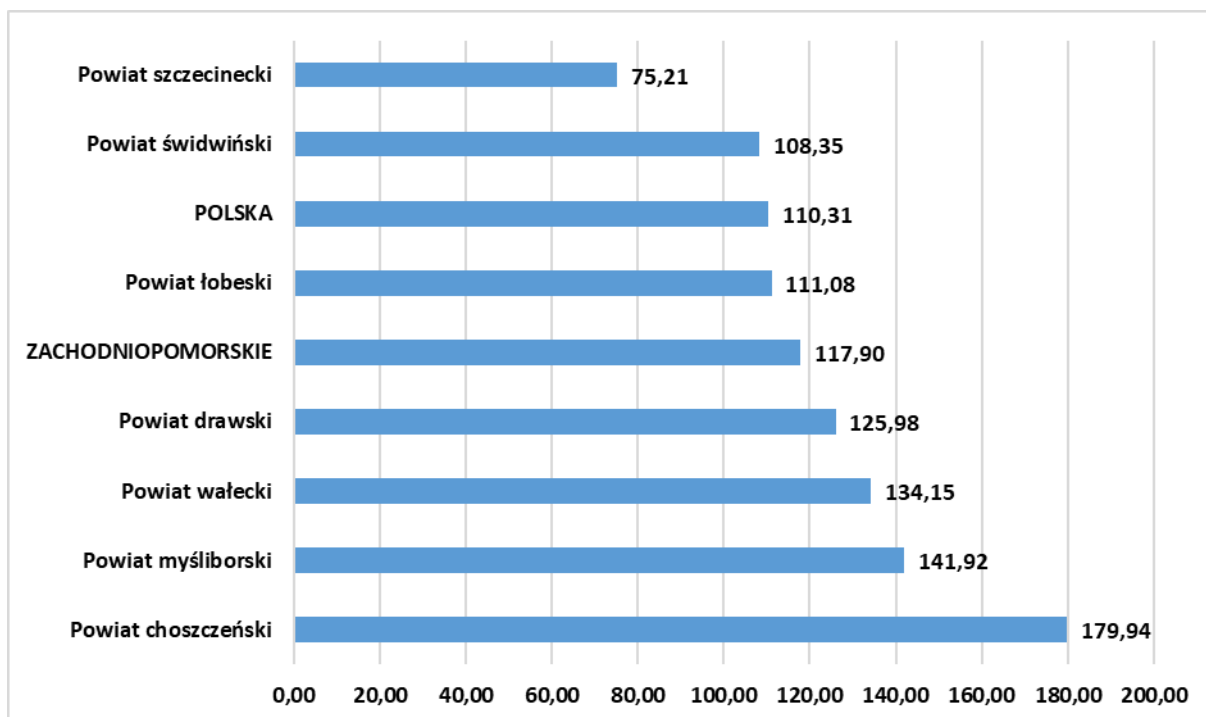
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>.

Wykres 11. Dynamika udzielonych noclegów 2016-2019 w %

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>.

Wykres 12. Dynamika miejsc noclegowych 2016-2019 w %

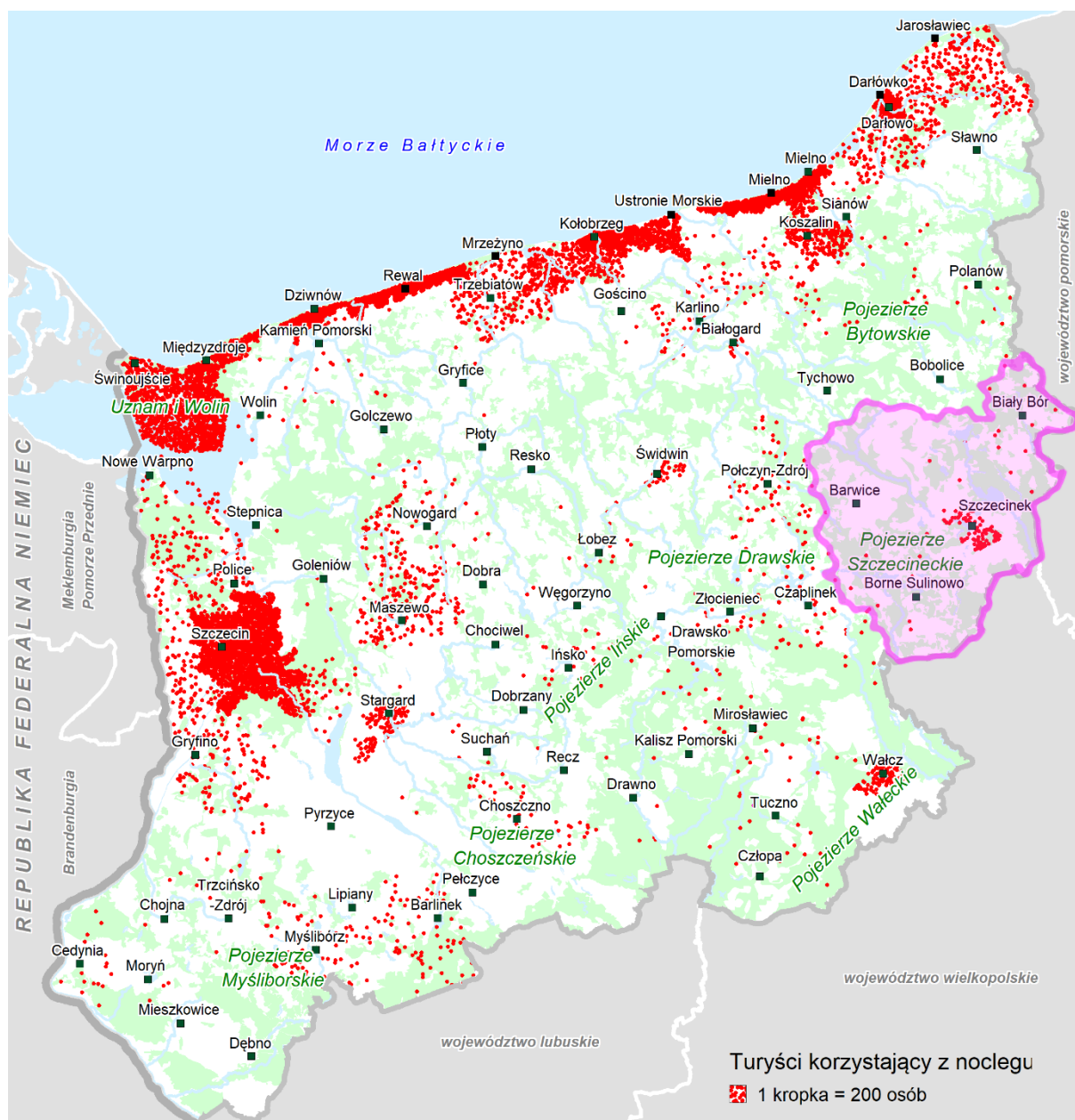
Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>.

Uzupełnieniem tej części analizy funkcji turystycznej obszaru PPS jest mapa intensywności ruchu turystycznego na terenie województwa zachodniopomorskiego mierzonej liczbą udzielonych noclegów, z wyodrębnieniem obszaru PPS (por. Ryc. 12). Pod tym względem na obszarze PPS w roku 2017 największą intensywnością charakteryzowały się gminy: Szczecinek – miasto i Szczecinek – gmina wiejska. Niewielką liczbę udzielonych w tym samym roku noclegów odnotowano w gminach Biały Bór i Borne Sulinowo. Pokrywa się to z mapą bazy noclegowej gmin PPS, którą zawiera z kolei Ryc. 13.

- Z funkcją turystyczną na obszarze PPS znakomicie konweniuje koncepcja budowy rozległej sieci ścieżek i tras rowerowych na terenie województwa, którą wg stanu na rok 2017 ilustruje Ryc. 14. Koncepcja zakłada budowę na obszarze PPS znacznej długości odcinków priorytetowej trasy Pojezierzy Zachodnich a także budowę ścieżek rowerowych w ramach korytarza trasy głównej Wału Pomorskiego.

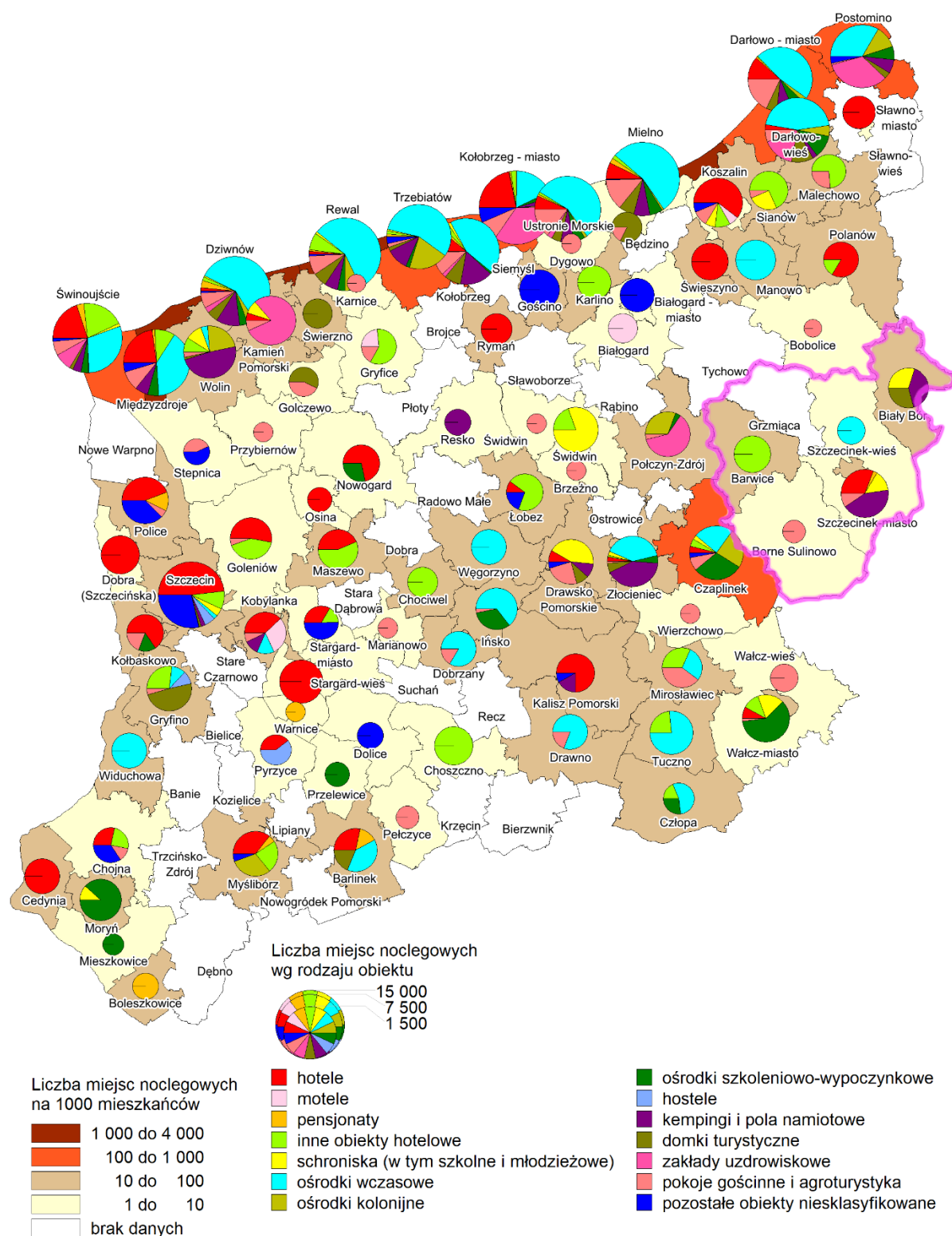
Obszar PPS stanowi duży potencjał do rozwoju innych form tzw. turystyki kwalifikowanej, tj. pieszych tras wędrownych (np. trasa wału pomorskiego), szlaków kajakowych (Parsęta, Wda, Pilawa i dalej Drawa i dopływy), pól biwakowych i kamperowych, szlaków obserwacji przyrodniczych, itd.).

Ryc. 12. Intensywność ruchu turystycznego (liczba noclegów w 2017 roku)

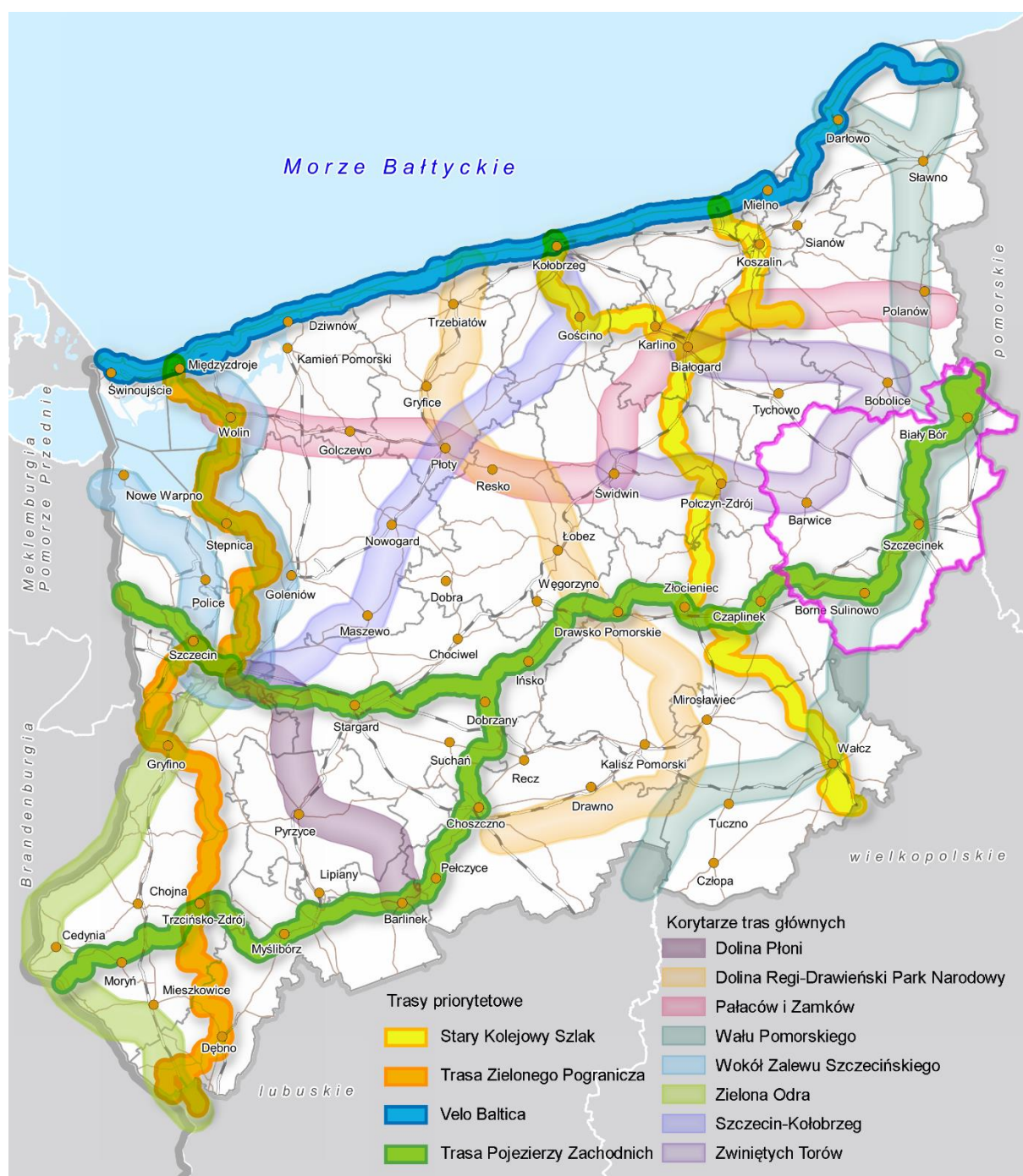
Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Ryc. 13. Baza noclegowa w gminach w 2017 r.

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Ryc. 14. Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego (stan na 2017 rok)

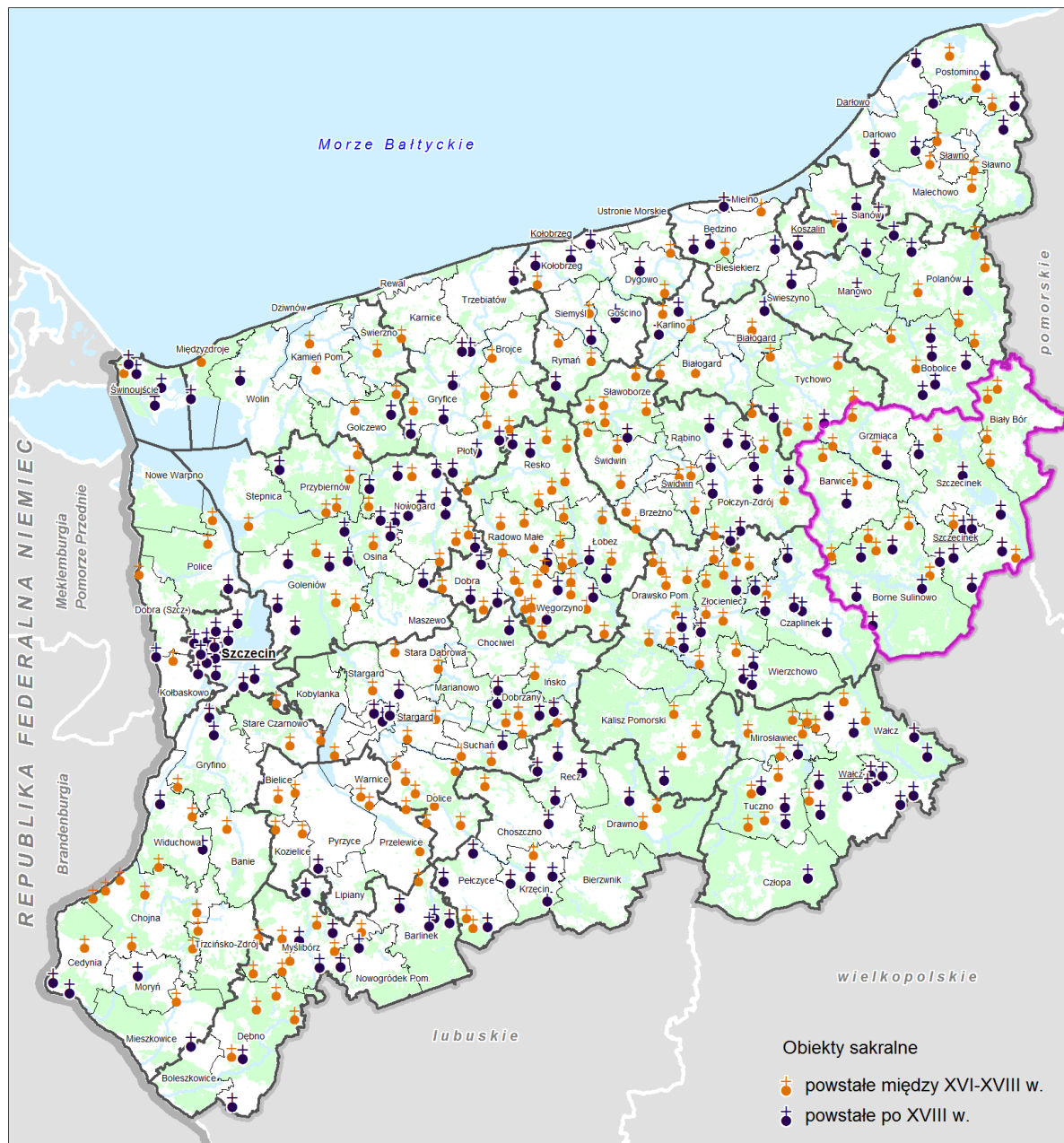
Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Dla rozwoju turystyki na danym obszarze duże znaczenie mają obiekty historyczne (budynki mieszkalne, kościoły, parki, pałace, zamki, fortyfikacje,) walory (atrakcje) krajobrazowe a także wyjątkowe wartości kulturowe i krajobrazowe.

Obiekty sakralne

Na obszarze PPS, w porównaniu do innych obszarów województwa nie ma dużej liczby zabytkowych obiektów sakralnych. Najstarsze obiekty posiadają metryki powyżej XVI wieku (por. Ryc. 15).

Ryc. 15. Obiekty sakralne z metryką XVI-XVIII w. i późniejsze

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Największą wartość artystyczną i historyczną mają¹⁸:

- kościół par. pw. Narodzenia NMP, 1905-1908 w Szczecinku;
- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. par. pw. św. Stefana w Barwicach;
- Kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. bł. Teresy Ledóchowskiej, 1689 w miejscowości Białowas;
- Kościół filialny p.w. MB Częstochowskiej z XIX w., neogotycki w Trzebiechowie
- Kościół parafialny p.w. MB Dobrej Rady z XVIII w., neobarokowy, z ryglową wieżą, Stare Wierzchowie;
- Kościół filialny p.w. MB Różańcowej z 1695 r., ryglowy, wieża, Drawień;
- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. św. Tadeusza, XVIII w Starym Chwalimie;
- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy, 1760, Jeleń;
- Kościół filialny p.w. Wniebowzięcia N.M.P. wraz z otoczeniem /dzwonnica/ Wierzchowie;
- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. Matki Boskiej Częstochowskiej, 1819-1821 w Żółtnicy.

Zieleń zabytkowa, zespoły dworskie, pałacowe i folwarczne

Parki w większości związane są z założeniami dworsko-folwarcznymi, tworząc wraz z nimi wnętrza architektoniczno-krajobrazowe, niejednokrotnie o unikalnej wartości.

W PPS nie ma ich wiele w porównaniu do innych obszarów województwa.

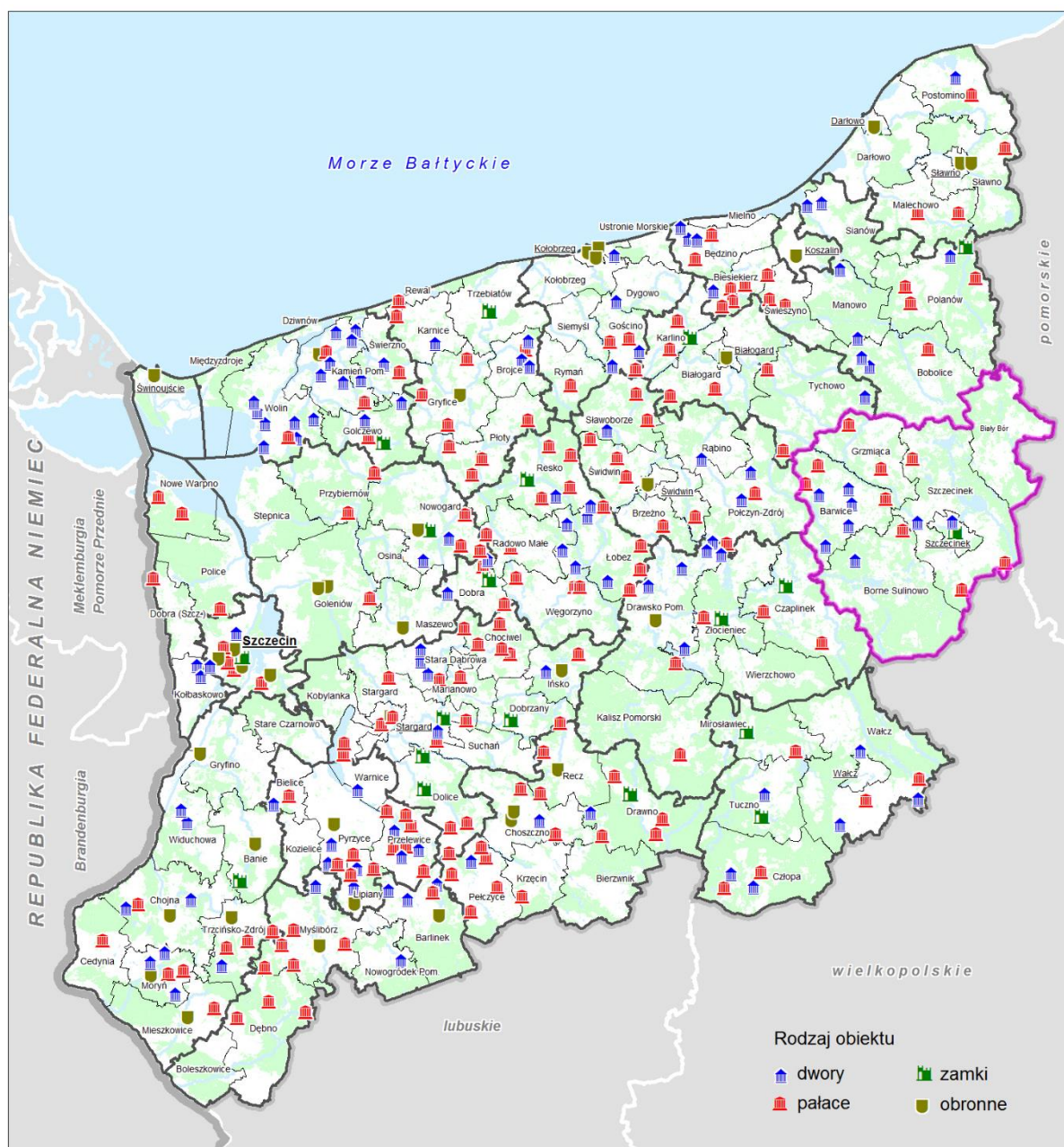
W zdecydowanej większości są zaniedbane a zabudowania popadły w ruinę lub są zdewastowane (por. Ryc. 16). Do nielicznych wyjątków należy Pałac w

Trzebiechowie przebudowany w XIX z XVII-wiecznego dworu, przez Henryka VII von Reuss. Największa koncentracja obiektów zabytkowych występuje w Szczecinku.

Śródmieście miasta stanowi średniowieczny układ urbanistyczny. Nad Jeziorem Trzesiecko znajduje się średniowieczny Zamek Książąt Pomorskich, najcenniejszy zabytek w mieście. Południowe skrzydło zamku pochodzi z I połowy XIV w i zbudowane zostało w miejscu wcześniejszego grodziska słowiańskiego.

¹⁸ *Rejestr zabytków nieruchomych województwa z wyłączeniem zabytków archeologicznych w powiatach*, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie, <http://wkz.bip.alfatv.pl/strony/11.dhtml> (dostęp na dzień: 2021-04-15).

Ryc. 16. Zabytki architektury obronnej i rezydencjonalnej

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Obszary Kulturowo-Krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu

Na bazie zinwentaryzowanych występujących wartości historycznych, kulturowych i krajobrazowych wyznaczane są tzw. Obszary Kulturowo-Krajobrazowe, stanowiące podstawę do tworzenia dedykowanych szlaków turystycznych, czy szerzej - produktów turystycznych.

Spośród 30 Obszarów Kulturowo-Krajobrazowych wyznaczonych na terenie województwa zachodniopomorskiego, na obszarze PPS w całości lub w części zlokalizowanych jest 5 (por. Ryc. 17). Są to:

- OKK3 „Biały Bór” (gm. Biały Bór). Dominantą kulturową na tym obszarze jest miasto Biały Bór ze współczesną cerkwią oraz liczną grupą mniejszości i kultury ukraińskiej;
- OKK10 „Dolina Parsęty” (w granicach gmin: Barwice, Białogard, Dygowo, Gościno, Grzmiąca, Karlino, Kołobrzeg, Połczyn-Zdrój, Szczecinek). Obszar z zespołem osadniczo-cywilizacyjnym położony w urozmaiconym krajobrazie doliny rzeki Parsęty;
- OKK18 „Pojezierze Drawskie” (w granicach gmin: Czaplinek, Ostrowice, Złocieniec, Barwice). Obszar położony na Pojezierzu Drawskim, o urozmaiconej polodowcowej rzeźbie terenu. Cechą dominującą jest bogactwo jezior, o zróżnicowanych kształtach i wielkości, w tym duże jez. Drawsko, Siecino, Krosino, Rakowskie. Cały obszar znajduje się w dorzeczu rzeki Drawy, w granicach Drawskiego Parku Krajobrazowego, podlega również ochronie Natura 2000.
- OKK22 „Szwajcaria Połczyńska” (w granicach gmin: Barwice, Czaplinek, Ostrowice, Połczyn-Zdrój). Obszar o wybitnych wartościach krajobrazowo-przyrodniczych w obrębie Drawskiego Parku Krajobrazowego i Natury 2000.
- OKK27 „Wał Pomorski” (w granicach gmin: Biały Bór, Borne Sulinowo, Człopa, Drawno, Szczecinek, Tuczno, Wałcz). Wał Pomorski zlokalizowany jest na terenach o znacznym zalesieniu oraz w sąsiedztwie rzeki i zbiorników wodnych, przebiega przez Pojezierze Waleckie o wysokich walorach krajobrazowych. Na obszarze tym zachowały się pozostałości systemu fortyfikacji zbudowanego w latach 1932-1944, rozciągające się liniowo na obszarze o długości ok. 290 km. W obrębie pasa umocnień zinwentaryzowano 589 obiektów z l. 1932-1937 reprezentujących typ fortyfikacji polowej wzmocnionej stałej, w tym 19 schronów typu ciężkiego, 3 jazy na rzece Piławie, 6 wieżowych stanowisk obserwacyjnych i 555 schronów różnego przeznaczenia¹⁹.

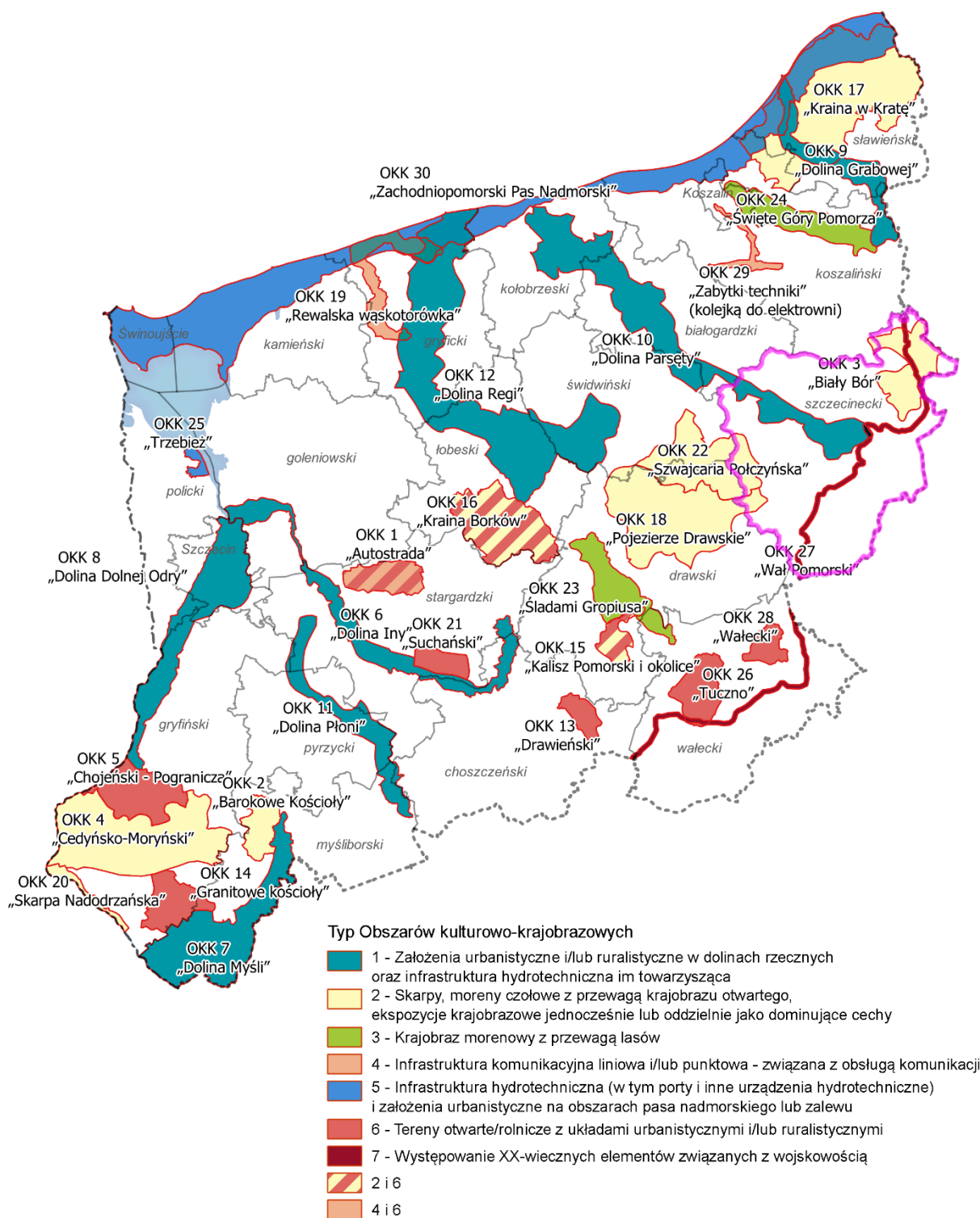
¹⁹ Wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, RBGPWZ w Szczecinie, czerwiec 2020 r.

Na obszarze PPS znajduje się aż 6 spośród 22 obszarów chronionego krajobrazu określonych w województwie²⁰:

- OCK 8 Dolina rzeki Płytnicy, Borne Sulinowo, Szczecinek;
- OCK 10 Jeziora Szczecineckie, Szczecinek, Biały Bór;
- OCK 14 Las Drzonowski, Biały Bór;
- OCK 17 Okolice Żydowo-Biały Bór, Polanów, Bobolice, Biały Bór;
- OCK 19 Pojezierze Drawskie (część wschodnia: Borne Sulinowo, Szczecinek);
- OCK 22 Obszary Chronionego Krajobrazu Doliny Piławy, Borne Sulinowo.

²⁰ Wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, RBGPWZ w Szczecinie, czerwiec 2020 r.

Ryc. 17. Obszary kulturowo-krajobrazowe na obszarze województwa

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

1.2.2.5. Usługi publiczne

Pod względem liczby osób zatrudnionych w usługach na 1000 mieszkańców oraz struktury usług, powiat szczecinecki nie odbiega od średniej wojewódzkiej (por. Ryc. 18. Wyższe wskaźniki pod tym względem w sąsiednich powiatach (wałeckim, drawskim i świdwińskim) wynikają z zaliczenia do usług publicznych usług związanych z funkcjonowaniem MON, które w trzech porównywanych powiatach są bardzo rozbudowane i znaczące.

Ochrona zdrowia – zasoby

Zgodnie z danymi Rejestru Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą²¹ na terenie powiatu szczecineckiego usługi lecznicze świadczy 50 podmiotów leczniczych. Na terenie obszaru funkcjonują podmioty podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) i ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS), w których świadczenia są finansowane na podstawie umowy z NFZ. Dostępne są także usługi zdrowotne świadczone na zasadach komercyjnych. Największym podmiotem leczniczym jest Szpital Powiatowy w Szczecinku prowadzony przez powiat szczecinecki w formie spółki prawa handlowego z ograniczoną odpowiedzialnością, z kapitałem zakładowym wynoszącym 22 349 000 zł.

Szpital ma charakter subregionalny, ponieważ świadczy usługi dla mieszkańców powiatu szczecineckiego i powiatów ościennych. W strukturze szpitala funkcjonują:

- oddziały: szpitalny oddział ratunkowy, oddział ginekologiczno-położniczy, oddział pediatryczny, oddział chorób wewnętrznych, oddział chirurgii ogólnej i onkologicznej, oddział chirurgii urazowo-ortopedycznej, oddział intensywnej terapii, pododdział neonatologiczny, oddział opiekuńczo-leczniczy,
- poradnie: chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, onkologicznej, ginekologiczno-położnicza, medycyny sportowej, chorób naczyń, urologiczna, gruźlicy i chorób płuc,
- pracownie diagnostyczne: endoskopii, RTG, TK, USG, mammografii, laboratorium mikrobiologiczne.

²¹ Rejestr Podmiotów Wykonujących Działalność Leczniczą, <https://rpwdl.ezdrowie.gov.pl/>

Na koniec 2019 rok szpital dysponował 159 łózkami, zatrudniał średniorocznie ok. 270 osób personelu, w tym kilkunastu lekarzy.

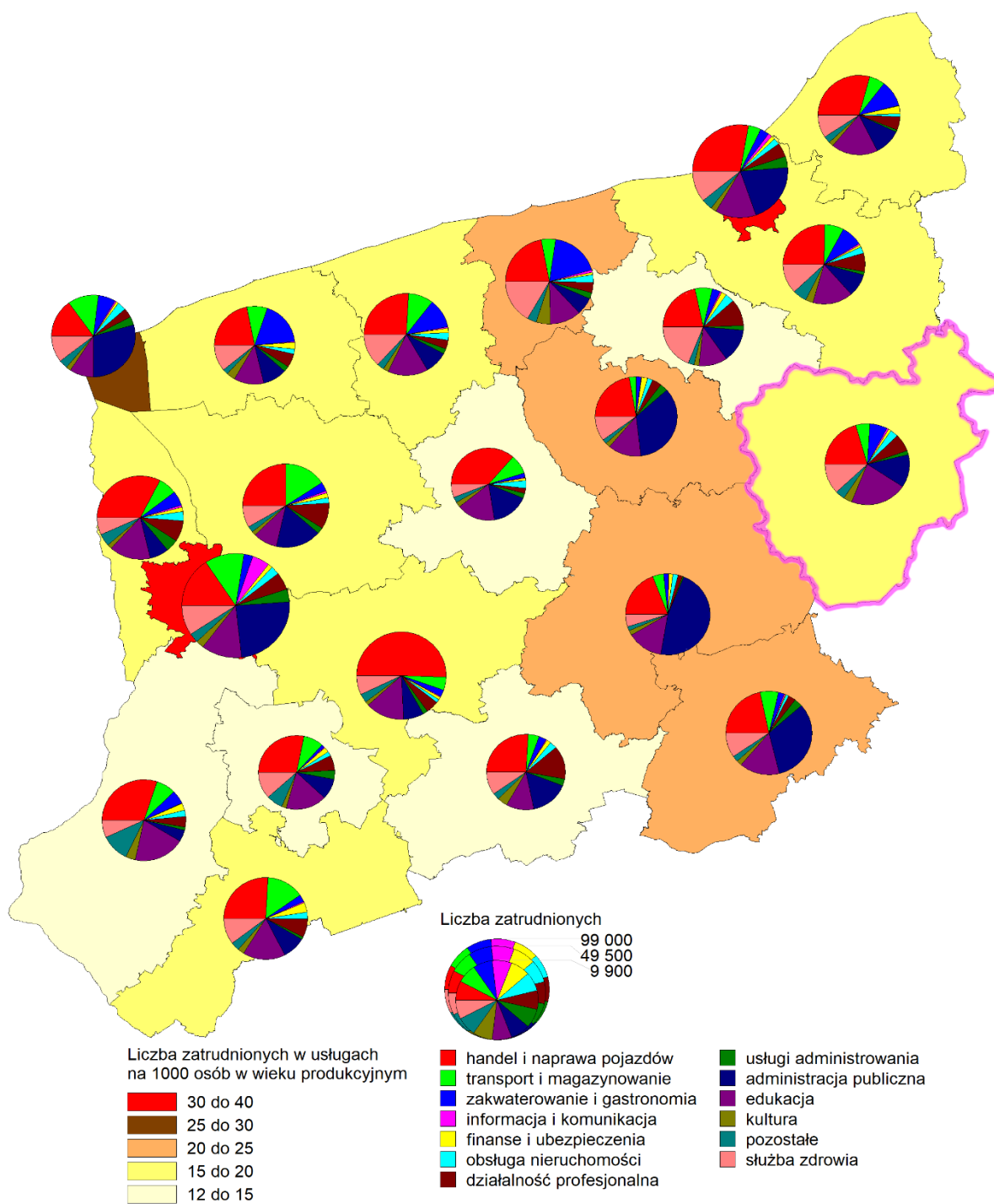
Powiat szczecinecki jest również właścicielem spółki SM w Bornem Sulinowie, która prowadzi Centrum Rehabilitacji Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane im. Jana Pawła II.

Na obszarze PPS specjalistyczną opiekę szpitalną prowadzą również 4 podmioty komercyjne, dysponujące łącznie 70 łózkami. Podstawową opiekę zdrowotną zapewniało 26 podmiotów. Usługi w zakresie opieki paliatywnej świadczyły 2 hospicja (dzienne i całodobowe)²².

W badaniach ankietowych mieszkańców, młodzieży i lokalnych liderów temat zapewnienia dostępności do specjalistycznych usług lekarskich i ich jakości świadczenia wskazywany był najczęściej jako priorytetowy kierunek działania i problemów do rozwiązania na obszarze PPS (aż 66 % wskazań wśród mieszkańców, por. Wykres 41). Pogłębiona analiza wskaźnikowa problemów zdrowotnych obszaru PPS znajduje się w punkcie 2.2.3.2. *Potencjał społeczny mieszkańców*.

²² *Raport o stanie Powiatu Szczecineckiego za rok 2019*, Powiat Szczecinecki, <https://powiat.szczecinek.pl/aktualnosci/raport-o-stanie-powiatu-szczecineckiego-za-rok-2019.html> (dostęp na dzień: 2021-04-15).

Ryc. 18. Struktura usług w PPS na tle mapy świadczonych usług w WZ

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Usługi edukacyjne – szkolnictwo średnie

Powiat szczecinecki prowadzi 10 szkół średnich, do których w 2019 roku uczęszczało łącznie 3 240 uczniów. Osiem szkół zlokalizowanych jest na terenie Szczecinka, dwie na terenie Białego Boru (por. Tabela 4). Najpopularniejsze profile kształcenia to: technik informatyk, technik ekonomista, technik logistyki, technik hotelarstwa, technik żywienia zbiorowego, kucharz, technik weterynarii, technik leśnik, technik (mechanik) pojazdów samochodowych, technik budownictwa. W Zespole Szkół w Białym Borze prowadzone są oddziały o profilu policyjnym i wojskowym.

Tabela 4. Szkoły średnie prowadzone przez powiat i liczba uczniów

Typ szkoły	Liczba szkół	Liczba uczniów
Licea ogólnokształcące	4	1 221
Technika	4	1 567
Szkoły branżowe I stopnia	2	461
RAZEM	10	3 240

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>.

Naukę na poziomie średnim na obszarze PPS świadczy poza tym kilkanaście podmiotów niepublicznych.

W 9 placówkach edukacyjnych na terenie Szczecinka i jednej w Białym Borze mieszkańcy PPS mogą podnosić swoje kwalifikacje korzystając z różnych form kształcenia (studia podyplomowe, szkolenia, kursy).

W badaniach ankietowych mieszkańców, młodzieży i lokalnych liderów, temat stworzenia lepszej i szerszej oferty edukacyjnej wskazywany był jako jeden z ważniejszych kierunków do działania dla lokalnych samorządów (por. Wykres 41).

1.3. Współpraca z kluczowymi partnerami

Na obszarze Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego można wskazać kilka pozytywnych przykładów współpracy gmin, realizowanych na różnych płaszczyznach i w różnych konfiguracjach. Niektóre formy tej współpracy przyjęły wymiar zinstytucjonalizowany (udział w spółkach, członkostwo w stowarzyszeniach), inne przyjęły formy porozumień zorientowanych na realizację konkretnych przedsięwzięć i pozyskanie zewnętrznych źródeł ich finansowania. Najbardziej znane, efektywne i mające już swoją historię przykłady współpracy JST z obszaru Partnerstwa przedstawiono w wymiarze instytucjonalnym i społecznym.

Współpraca w wymiarze instytucjonalnym

- a) **Kontrakt Samorządowy dla Powiatu Szczecineckiego** - w kończącej się perspektywie finansowej UE kontrakty samorządowe były jedną z podstawowych form realizacji interwencji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2014-2020. W ramach kontraktu samorządowego zrealizowano ze środków RPO WZP następujące przedsięwzięcia na OP:
- RPO Działanie 2.4. Zrównoważona multimodalna mobilność miejska i działania adaptacyjne łagodzące zmiany klimatu w ramach Kontraktów Samorządowych
 - Modernizacja oświetlenia miejskiego w Szczecinku w kierunku jego energooszczędności (wartość projektu: 1 462 259,24 zł, wartość dofinansowania: 1 198 332,51 zł);
 - Uzupełnienie sieci dróg rowerowych w ciągu drogi wojewódzkiej nr 172 w mieście Szczecinek (wartość projektu: 1 963 203,41 zł, wartość dofinansowania: 1 668 618,34 zł);
 - Uzupełnienie sieci dróg rowerowych prowadzących do miejsc pracy i szkół w mieście Szczecinek (wartość projektu: 2 900 790,82 zł, wartość dofinansowania: 1 290 428,33 zł);
 - Rozbudowa dynamicznego systemu informacji pasażerskiej wraz z modernizacją głównych przystanków autobusowych w Szczecinku (wartość projektu: 3 127 619,40 zł, wartość dofinansowania: 1 530 000,00 zł);

- Działanie 8.5 Upowszechnienie edukacji przedszkolnej oraz wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne oraz uczniów uczestniczących w kształceniu podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym w ramach Kontraktów Samorządowych
 - Mówię bez słów - wspomagające i alternatywne sposoby porozumiewania się uczniów z upośledzeniem umysłowym niemówiących lub posługujących się mową w ograniczonym stopniu (wartość projektu: 505 985,47 zł, wartość dofinansowania: 435 337,74 zł);
 - "Inwestujemy w wykształcenie dzieci i młodzieży" – podnoszenie szans edukacyjnych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów z terenu Gminy Szczecinek (wartość projektu: 2 219 999,99 zł, wartość dofinansowania: 1 886 999,99 zł);
- RPO Działanie 8.9. Wsparcie szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe oraz uczniów uczestniczących w kształceniu zawodowym i osób dorosłych uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia zawodowego w ramach Kontraktów Samorządowych
 - Dobry klimat dla zawodowców" - wsparcie szkół prowadzących kształcenie zawodowe na terenie Powiatu Szczecineckiego (wartość projektu: 3 812 505,24 zł, wartość dofinansowania: 3 240 629,45 zł);
- RPO Działanie 9.7. Ośrodki popularyzujące naukę w ramach Kontraktów Samorządowych
 - Szczecinecki eksperyment - zakup wyposażenia do Ośrodka Popularyzującego Naukę w Szczecinku (wartość projektu: 2 405 094,60 zł, wartość dofinansowania: 2 044 330,40 zł);
- RPO Działanie 9.9. Infrastruktura szkolnictwa zawodowego w ramach Kontraktów Samorządowych
 - Rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej poprzez rozbudowę Centrum Innowacji i Praktyk Zawodowych z ośrodkiem egzaminacyjnym dla zawodów w sektorach: drzewnym, budowlanym i mechanicznym w Szczecinku (wartość projektu: 5 324 318,39 zł, wartość dofinansowania: 4 128 899,65 zł).

- b) **Szczecinecka Lokalna Organizacja Turystyczna** – celem SzLOT jest kreowanie i upowszechnianie wizerunku Miasta Szczecinek oraz Powiatu Szczecineckiego jako atrakcyjnych turystycznie, kreowanie i rozwój produktu turystycznego wokół lokalnych atrakcji turystycznych. Członkami SzLOT są m.in. Partnerzy (Miasto Szczecinek, Powiat Szczecinecki);
- c) **Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty** – celami związku jest: wspólna polityka ekologiczna gmin, promocja gmin, pozyskiwanie funduszy na inwestycje, budowa oraz pomoc w budowie i modernizacji oczyszczalni ścieków i urządzeń kanalizacyjnych, podejmowanie wspólnych przedsięwzięć w zakresie ochrony wód, ziemi, powietrza i krajobrazu jako podstawy dla rozwoju rekreacji oraz turystyki, koordynacja działań z zakresu ochrony przyrody i ochrony różnorodności biologicznej, ukierunkowywanie rozwoju gospodarczego terenu w oparciu o naturalne walory przyrodnicze i środowiskowe z jednoczesną dbałością o zachowanie naturalnych ekosystemów, edukacja ekologiczna; członkami Związku są gminy: Barwice, Borne Sulinowo, Grzmiąca, Szczecienk i Miasto Szczecinek;
- d) **Stowarzyszenie Gmin, Powiatów i Województw „Droga S11”** – jest dobrowolnym, samorządnym zrzeszeniem gmin, powiatów i województw – 55 samorządów, przez których teren przebiega planowana trasa drogi ekspresowej S11 – od Koszalina do Pyrzowic k. Katowic, członkiem stowarzyszenia jest Miasto Szczecinek;
- e) **Międzygminne Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami Sp. z o.o. w Wardyniu Górnym** – funkcjonująca od 2004 r. spółka komunalna, której udziałowcami są 4 gminy z powiatu świdwińskiego, 2 z powiatu drawskiego i 6 gmin z powiatu szczecineckiego. Spółka zarządza eksploatacją Regionalnego Składowiska Odpadów Komunalnych w Wardyniu Górnym, którego budowę ukończono w październiku 2006 r. Projekt został zrealizowany przy udziale finansowym duńskiego Ministerstwa Środowiska, Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W grudniu 2020 roku Spółka podpisała z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej umowę na dofinansowanie realizacji projektu pn. „Modernizacja instalacji mechanicznego przetwarzania odpadów na terenie Zakładu Gospodarki Odpadami w Wardyniu Górnym i utworzenie Regionalnego Centrum Odzysku i Recyklingu” (wysokość przyznanego dofinansowania wynosi 15 638 701,20 PLN, całkowity koszt projektu to 28 289 495,71 PLN).

Wymiar społeczny

- a) **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Pojezierze Razem z siedzibą w Szczecinku** – w wymiarze społecznym największy zakres współpracy i skalę oddziaływania na obszarze powiatu szczecineckiego przypisuje się tutejszej Lokalnej Grupy Działania (LGD). Współpracę tę równie dobrze można wskazać jako pozytywny przykłady współpracy w wymiarze instytucjonalnym, ponieważ członkami LGD są wszystkie gminy powiatu szczecineckiego. LGD funkcjonują w ramach unijnego instrumentu terytorialnego noszącego nazwę Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), którego celem jest zmniejszenie poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, zwiększenie potencjału gospodarczego oraz aktywności społecznej i zawodowej, dlatego LGD przypisano do wymiaru społecznego. RLKS to instrument, który umożliwia lokalnym społecznościom inicjowanie i realizację w sposób partycypacyjny działań rozwojowych odpowiadających na wyzwania społeczne, środowiskowe i gospodarcze danego obszaru. W obecnym okresie programowania LGD jest dysponentem środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. W działalności LGD-ów niezwykle istotnym zagadnieniem jest współdziałanie podmiotów z trzech sektorów – publicznego, gospodarczego i społecznego. Jednostki samorządu terytorialnego są niezbędnym (obowiązkowym) członem każdego LGD. Stowarzyszenie LGD Pojezierze Razem, w okresie kilkunastu lat funkcjonowania pozyskało na rzecz lokalnych społeczności środki finansowe, którymi wsparto w formie dotacji liczne projekty, w tym:
- realizację działań w zakresie zachowania i promocji dziedzictwa kulinarnego, kulturowego, przyrodniczego i historycznego regionu oraz promocji turystyki;
 - budowę, modernizację i wyposażenie niekomercyjnej bazy m.in.: kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej oraz infrastruktury turystycznej i drogowej;
 - realizację działań edukacyjnych w zakresie kształtowania postaw przedsiębiorczych, innowacyjnych i proekologicznych;
 - tworzenie podmiotów gospodarczych i miejsc pracy;
 - realizację działań w zakresie podnoszenia konkurencyjności przedsiębiorstw.

Na terenie Partnerstwa zarejestrowanych jest w KRS ~ 270 organizacji pozarządowych, 23 stowarzyszenia zwykle (ewidencja Starosty Szczecineckiego)

oraz 7 kół gospodyń wiejskich (ewidencja prowadzona przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictw). Działalność tych podmiotów najczęściej nie wykracza poza granice powiatu (koła gospodyń wiejskich, OSP, organizacje senioralne, kombatanckie, ekologiczne, kluby i stowarzyszenia sportowe, itp.). Współpraca Partnerów z organizacjami pozarządowymi opiera się głównie na powierzaniu wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie jego realizacji na podstawie art. 5 ust 4 pkt 1 Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057). Szerszą współpracę z organizacjami pozarządowymi prowadzi Miasto Szczecinek, które oprócz powierzania zadań publicznych, realizuje projekty wspólnie z organizacjami (np. z zakresu rewitalizacji), jak również użycza infrastruktury tym podmiotom oraz promuje ich rozwój, np. z wykorzystaniem strony internetowej <https://organizacjeszczecinek.pl/>. Podobne działania realizuje się w Gminie Borne Sulinowo i Gminie Szczecinek. Prowadzone są projekty z zakresu rewitalizacji społecznej (z Koszalińską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A.). Dodatkowo Gmina Borne Sulinowo użycza pomieszczenia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bornem Sulinowie stowarzyszeniom na działalność i siedzibę. Z kolei Gmina Szczecinek organizacjom użycza sale wiejskie – świetlice.

1.4. Analiza aktualnych polityk rozwoju gmin/partnerów

W wyniku analizy dokumentów strategicznych jednostek samorządu terytorialnego Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego (strategie rozwoju, plany rewitalizacji, itp.) dokonano syntezy zapisów w ramach przyjętych na potrzeby raportu 18 obszarów interwencji. Wskazano te zagadnienia, które pod kątem celów rozwojowych łączą Partnerów z PPS.

Tabela 5. Obszary interwencji

Obszar	Cele strategiczne
Administracja	- wzrost aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców; - unowocześnienie administracji, zwiększenie jakości i dostępności do usług publicznych i informacji miejskiej, w tym e-usługi; - wzmocnienie potencjału instytucjonalnego systemu pomocy społecznej;

Bezpieczeństwo publiczne	• poprawa bezpieczeństwa i komfortu zamieszkania na terenie gminy – bezpieczeństwo drogowe, bezpieczeństwo naturalne i antropogeniczne, bezpieczeństwo techniczne, bezpieczeństwo zdrowotne i seniorów;
Budownictwo socjalne	• budownictwo socjalne/ komunalne, wspomagane i chronione promujące włączenie społeczne; • prowadzenie placówek wsparcia osób bezdomnych (noclegownia, schronisko, ogrzewalnia);
E-administracja	• rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców; • unowocześnienie administracji, zwiększenie jakości i dostępności do usług publicznych i informacji miejskiej; • rozwój intuicyjnych e-usług z zakresu administracji lokalnej;
Gospodarka	• rozwój przedsiębiorczości, ze szczególnym uwzględnieniem agroturystyki ze względu na walory naturalne i środowiskowe, tj. czyste powietrze, bogactwo lasów i runa leśnego; • rozwój rynku pracy w gminach peryferyjnych – np. lekkiego przemysłu drzewnego; • rozwój i wsparcie biznesu około rolniczego; • poszukiwanie alternatywnych specjalizacji gospodarczych poza rolnictwem; • przygotowanie katalogu miejsc inwestycyjnych dla potencjalnych inwestorów, rozszerzenie zachęt inwestycyjnych dla nowych podmiotów, współpraca z wojewódzkimi i krajowymi instytucjami współpracy jak np. (centra obsługi inwestorów); • rozwój oferty kształcenia podyplomowego na potrzeby lokalnego rynku, utworzenie oferty dla osobistego rozwoju mieszkańców na każdym etapie życia;

	• organizacja zajęć dydaktycznych dodatkowo rozwijających uzdolnienia dzieci i młodzieży; • wspieranie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a podmiotami regionalnymi i placówkami edukacyjnymi; • wzmocnienie kształcenia zawodowego; • rozwój szerokopasmowego Internetu jako podstawowej gałęzi do prowadzenia działalności gospodarczej.
Mieszkalnictwo	• odnowa i estetyzacja istniejącej substancji budynków i przestrzeni, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich;
Ochrona środowiska	• ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery – gospodarka niskoemisyjna, w tym odnawialne źródła energii i transport; • ochrona i poprawa jakości zasobów wodnych, w tym wykorzystywanych na potrzeby turystyki; • usuwanie i unieszkodliwianie azbestu; • zachowanie i ochrona bogactw przyrodniczych i krajobrazowych; • prowadzenie z udziałem mieszkańców projektów edukacyjnych i informacyjnych w zakresie zachowań proekologicznych;
Oświata i wychowanie	• rozwój oferty kształcenia podyplomowego na potrzeby lokalnego rynku, utworzenie oferty dla osobistego rozwoju mieszkańców na każdym etapie życia; • organizacja zajęć dydaktycznych dodatkowo rozwijających uzdolnienia dzieci i młodzieży; • wspieranie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a podmiotami regionalnymi i placówkami edukacyjnymi; • wzmocnienie kształcenia zawodowego;

Planowanie przestrzenne	• rewitalizacja przestrzeni publicznej na obszarach miejskich i wiejskich; • zwiększenie powierzchni terenów zieleni urządzonej służącej wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców; • zadbanie i efektywne wykorzystanie miejsc historycznych i dziedzictwa kulturowego (np. rewitalizacja zabytkowych dworów i obiektów pałacowo-parkowych);
Pomoc społeczna	• integracja społeczna osób niepełnosprawnych; • poprawa stanu oraz ilości dostosowań w infrastrukturze drogowej, edukacyjnej i kulturalnej do potrzeb osób niepełnosprawnych; • wsparcie lokalnych inicjatyw mających na celu aktywizację osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; • poszerzenie oferty działań społecznych, w tym opiekuńczych i wspierających rodziny w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i edukacyjnych, tj. m.in. wypracowanie wsparcia praktycznego w zakresie pomocy rodzinom, w najprostszych czynnościach: podstawowa wiedza z zarządzania budżetem domowym, ekonomiczne gotowanie, racjonalizacja działań; • budownictwo socjalne/ komunalne, wspomagane i chronione promujące włączenie społeczne; • prowadzenie placówek wsparcia osób bezdomnych (noclegownia, schronisko, ogrzewalnia); • przeciwdziałanie bezdomności zwierząt we współdziałaniu z wolontariuszami;
Kultura	• zadbanie i efektywne wykorzystanie miejsc historycznych i dziedzictwa kulturowego (np. rewitalizacja zabytkowych dworów i obiektów pałacowo-parkowych); • poszerzanie oferty kulturalnej;

Profilaktyka i ochrona zdrowia	• prowadzenie działań związanych z profilaktyką i promocją zdrowia, w tym dzieci i młodzieży; • przeciwdziałanie powstawaniu uzależnień oraz rozwijanie systemu pomocy osobom uzależnionym; • poprawa dostępu do świadczeń medycznych, w tym skierowanych na choroby cywilizacyjne;
Promocja	• intensyfikacja współpracy z gminami ościennymi w zakresie promocji i oferty turystycznej; • promocja obszaru otwartego na inwestorów; • promocja i wsparcie dla instytucji edukacyjnych, artystycznych, sportowych itp., w tym podmiotów nieinstytucjonalnych i niepublicznych;
Przemysły czasu wolnego	• stworzenie miejsc do spotkań dla mieszkańców o charakterze społecznym, kulturalnym i rekreacyjnym; • poprawa jakości infrastruktury turystycznej skierowanej na wykorzystanie i poszanowanie walorów i zasobów środowiska; • zwiększenie dostępności i poprawa atrakcyjności istniejących obiektów/ miejsc turystycznych i rekreacyjnych; • tworzenie zintegrowanej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży; • tworzenie całorocznej oferty spędzania czasu wolnego/całoroczny produkt turystyczny;
Rynek pracy	• rozwój przedsiębiorczości oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej obszaru rewitalizacji; • rozwój oferty kształcenia podyplomowego na potrzeby lokalnego rynku, utworzenie oferty dla osobistego rozwoju mieszkańców na każdym etapie życia; • organizacja zajęć dydaktycznych dodatkowo rozwijających uzdolnienia dzieci i młodzieży;

	• wspieranie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a podmiotami regionalnymi i placówkami edukacyjnymi; • wzmocnienie kształcenia zawodowego; • Wzmocnienie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz podopiecznych GOPS;
Sport i rekreacja	• stworzenie miejsc do spotkań dla mieszkańców o charakterze społecznym, kulturalnym i rekreacyjnym; • poprawa jakości infrastruktury turystycznej, głównie wodnej, skierowanej na wykorzystanie i poszanowanie walorów i zasobów środowiska; • zwiększenie dostępności i poprawa atrakcyjności istniejących obiektów/ miejsc turystycznych i rekreacyjnych; • tworzenie zintegrowanej oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży;
Transport publiczny i komunikacja	• rozwój szlaków komunikacyjnych, w tym dla pieszych i rowerzystów; • wytyczanie szlaków turystycznych i budowa tras rowerowych; • modernizacja i rozbudowa sieci dróg gminnych • wyznaczenie sieci połączeń o charakterze użyteczności publicznej. • Zad.3.2.2. Dostosowanie liczby i jakości usług transportu zbiorowego do oczekiwań pasażerów. • Zad.3.2.3 Rozwój proekologicznego transportu zbiorowego.
Usługi senioralne	• aktywizacja społeczna osób starszych; • wykorzystanie potencjału świetlic jako podstawowych instytucji życia publicznego w sołectwach; • dostosowanie infrastruktury i przestrzeni publicznych do potrzeb osób w wieku senioralnym przy współpracy ze społecznością lokalną;

	• rozwijanie i promocja kompleksowej oferty opieki nad seniorami jako lokalnej specjalizacji, wspierającej rozwój gospodarczy; • wspieranie rozwoju wolontariatu, w tym na rzecz organizacji pozarządowych i placówek wspierających osoby chore, niepełnosprawne, starsze;
--	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich, <https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

1.5. Podsumowanie charakterystyki partnerstwa

Obszar analizy	Wnioski
Informacje podstawowe	• OP PPS nie do końca wpisuje się w zdefiniowane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego wyznaczniki pozycji województwa zachodniopomorskiego w krajowej i europejskiej przestrzeni (np. nadmorskie położenie, bliskość trzech metropolii europejskich: Berlina, Hamburga i Kopenhagi; duże porty morskie w ujściu Odry; Odra jako oś komunikacyjna pogranicza z otoczeniem przyrodniczym); • z obszarem partnerstwa można wiązać inne wyznaczniki typowe dla województwa zachodniopomorskiego: walory turystyczne pojezierzy oraz walory przyrodnicze i kulturowe; • peryferyjne względem centrów gospodarczych, linii brzegowej oraz osi komunikacyjnych położenie obszaru PPS wpływa niekorzystnie na jego atrakcyjność inwestycyjną, za wyjątkiem inwestycji związanych z przemysłem drzewnym i meblarskim.
Powiązania funkcjonalne	• delimitując granice obszaru funkcjonalnego Szczecinka posłużono się liczbą osób dojeżdżających do pracy w przeliczeniu na liczbę zatrudnionych. Obszar Funkcjonalny Szczecinka określony w PZPWZ obejmuje miasto Szczecinek i gminę wiejską Szczecinek. Natomiast pozostałe gminy powiatu szczecineckiego zaliczono do strefy dalszego oddziaływania Szczecinka;

	• OP PPS to zdominowany przez miasto Szczecinek, subregionalny ośrodek wypełniający dla sąsiednich gmin podstawowy zakres usług publicznych i rynkowych; • na terenie Partnerstwa zidentyfikowano rzeczywiste przepływy ludzi w zakresie korzystania z usług na terenie partnerstwa jak: szkolnictwo ponadpodstawowe, podstawowa i specjalistyczna opieka zdrowotna, część usług kulturalnych i sportowych oraz zestaw usług administracyjnych powiatowych, specjalnych i wymiaru sprawiedliwości; usługi związane z gastronomią (restauracje, puby, kawiarnie, bary), usługi związane z rynkiem nieruchomości (pośrednictwo, zarządzanie), usługi finansowe, ubezpieczeniowe, prawne, księgowe, projektowe, techniczne, budowlane, remontowe i naprawcze, a także usługi weterynaryjne; • między Partnerami występują powiązania istniejące przed zawarciem partnerstwa – powiązania te oparte są o współpracę m.in. w ramach Kontraktu Samorządowego dla Powiatu Szczecineckiego, a także w ramach różnych form instytucjonalnych, co scharakteryzowano w rozdziale 1.3;
Wiodące funkcje obszaru	• funkcja usługowa na rzecz ludności (usługi wewnątrz partnerstwa); • funkcja przemysłowa (stosunkowo wysoki stopień uprzemysłowienia z dominującym przemysłem drzewnym i meblowym); • funkcja rolnicza (duże gospodarstwa rolne, gospodarka wielkotowarowa; przeciętne jakościowo warunki naturalne do prowadzenia działalności rolniczej); • funkcja turystyczna (duży potencjał rozwojowy, na znacznej części obszaru PPS znakomite warunki do rozwoju ekoturystyki, turystyki wodnej i wędkarstwa; pomimo tego dynamika rozwoju turystyki na obszarze PPS znacząco odbiega od dynamiki rozwoju turystyki na obszarze sąsiednich powiatów); • potencjałem endogenicznym obszaru, w tym dla rozwoju turystyki, są zasoby środowiskowe bardzo cenione przez coraz liczniejszą rzeszę świadomych tego stanu rzeczy mieszkańców naszego kraju i Europy; • duża liczba Obszarów kulturowo-krajobrazowych OKK i Obszarów chronionego Krajobrazu (OCK) świadczy o

	ogromnym potencjale środowiskowym i tym samym rozwoju turystyki na obszarze PPS opartym na zasobach kulturowych i przyrodniczych; • rozwój turystyczny powiatu szczecineckiego w latach 2016-2019 znacząco odbiegał dynamiką od sąsiednich powiatów o podobnym profilu turystycznym a także od przeciętnej dynamiki rozwoju turystyki odnotowanej w tym czasie w województwie i w kraju; • rozległe tereny wolne od zabudowy oraz mała gęstość zaludnienia sprzyjają realizacji inwestycji opartych na OZE; • na obszarze PPS zaspokajane są podstawowe potrzeby mieszkańców w zakresie usług zdrowotnych, ale w stopniu i jakości nie odpowiadającym oczekiwaniom mieszkańców; • na dobrym poziomie rozwinięte jest szkolnictwo zawodowe.
Współpraca z kluczowymi partnerami	• współpraca Partnerów z organizacjami pozarządowymi opiera się głównie na powierzaniu wykonywania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na sfinansowanie ich realizacji; • w ograniczonym zakresie rozwijane są nowe formy współpracy między JST obszaru Partnerstwa z podmiotami reprezentującymi sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy.
Aktualne polityki rozwojowe	• na podstawie analizy dokumentów strategicznych Partnerów zidentyfikowano obszary potencjalnej interwencji łączące Partnerów z PPS: ○ administracja, w tym e-administracja (usprawnienie funkcjonowania); ○ mieszkalnictwo, w tym szczególnie budowa mieszkań socjalnych; ○ potencjał przyrodniczy - ochrona i turystyczne wykorzystanie; ○ profilaktyka i ochrona zdrowia; ○ rynek pracy i przedsiębiorczość; ○ wsparcie grup wykluczonych i opieka senioralna; ○ przemysły czasu wolnego, w tym sport i rekreacja; ○ edukacja – podniesienie jakości kształcenia; ○ bezpieczeństwo publiczne, w tym ochrona przed zagrożeniami wynikającymi ze zmian klimatu; ○ planowanie przestrzenne; ○ transport publiczny i komunikacja;

	○ promocja obszaru.
--	---------------------

Źródło: opracowanie własne.

2. Portret statystyczny obszaru partnerstwa – charakterystyka wskaźnikowa (analiza podstawowa i pogłębiona)

2.1. Analiza wskaźnikowa w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowo-przestrzennym

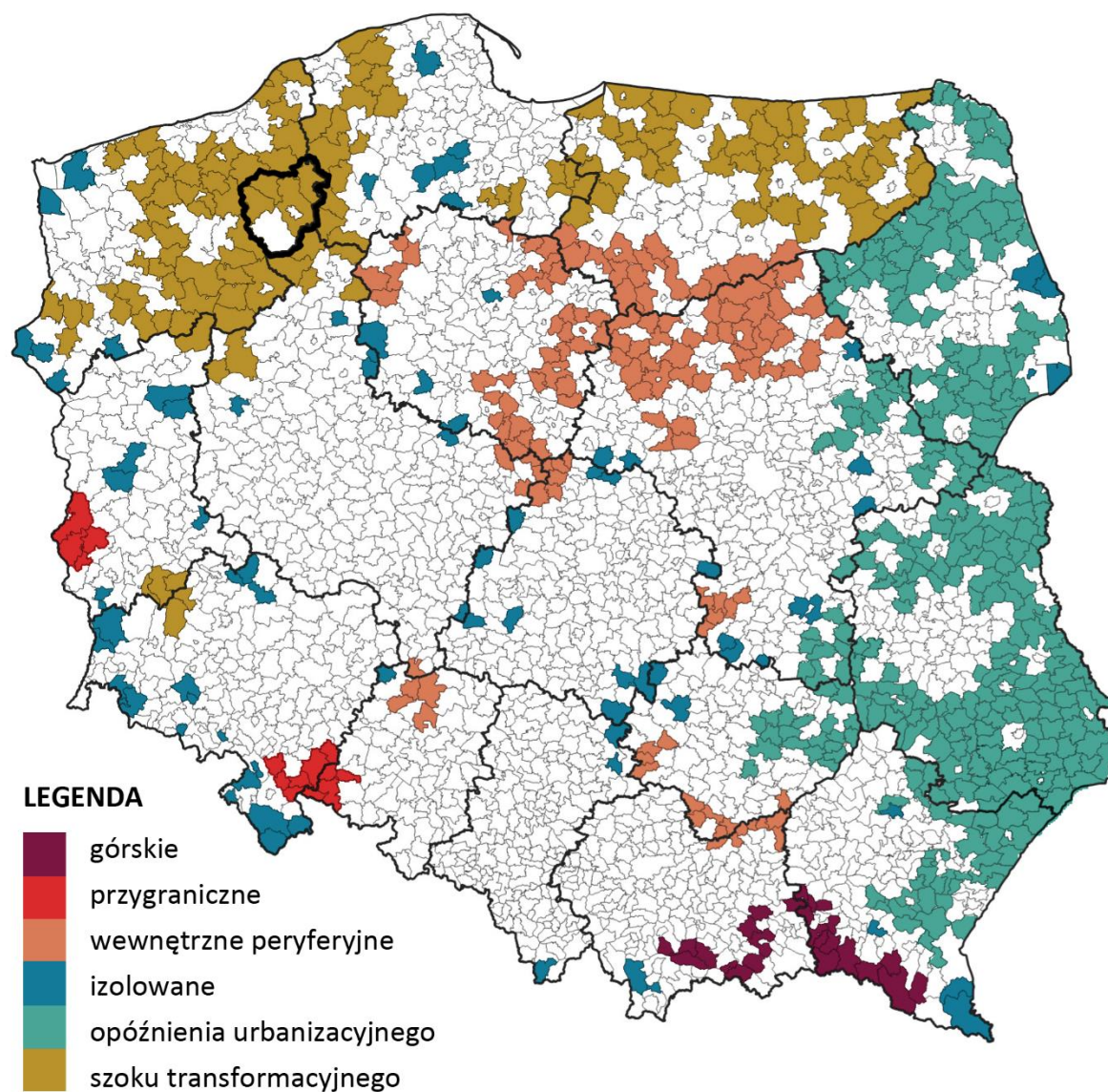
2.1.1. Obraz Partnerstwa w perspektywie krajowej

W dokumencie pod nazwą *Aktualizacja delimitacji obszarów problemowych na 2018 rok*, opracowanym dla potrzeb programowania kolejnej perspektywy finansowej na lata 2021-2027 opracowanej na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN cztery gminy powiatu szczecineckiego (Barwice, Biały Bór, Grzmiąca, Szczecinek) zostały zakwalifikowane do gmin dotkniętych tzw. szokiem transformacyjnym (por. Ryc. 19).

Obszary szoku transformacyjnego to 131 gmin położonych głównie w zachodniej i północnej Polsce (w województwach zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim). W wyniku transformacji politycznej po 1989 r. przeszły one poważne załamanie społeczno-gospodarcze, w tym zwłaszcza związane z upadkiem rolnictwa uspołecznionego oraz powiązanego z nim przetwórstwa rolno-spożywczego. Spowodowało to niekorzystne procesy społeczno-ekonomiczne, a to było podstawą do wyznaczenia obszarów problemowych. **Na obszarze Partnerstwa (co jest typowe dla zachodnich terenów Polski, zwłaszcza województwa zachodniopomorskiego) na system rolnictwa uspołecznionego nałożyło się zjawisko poczucia „tymczasowości Ziemi Odzyskanych”.**

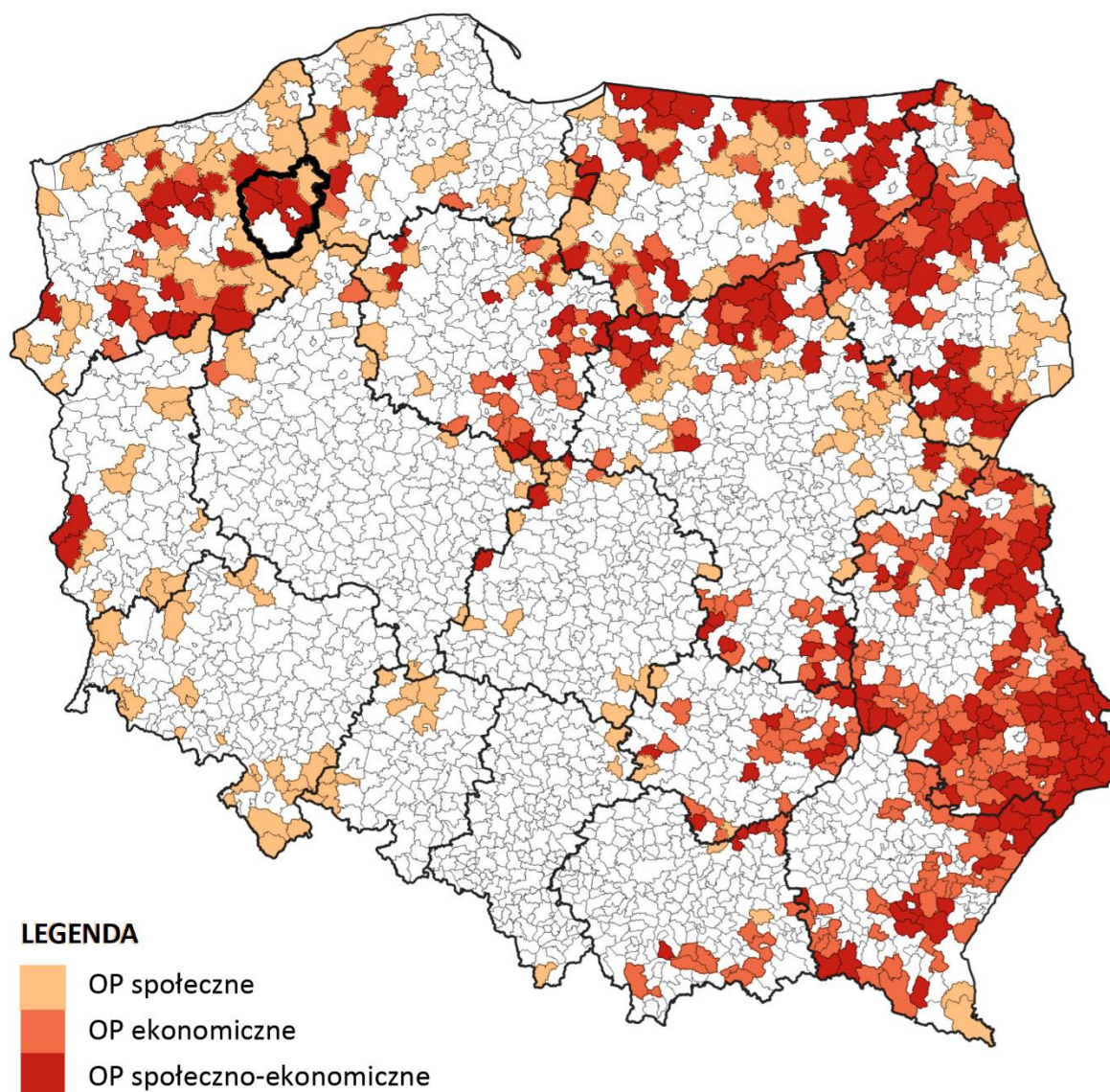
Na terenie Partnerstwa zidentyfikowano obszary problemowe, w tym społeczne (gmina Biały Bór) oraz społeczno-gospodarcze (gminy: Barwice, Grzmiąca i Szczecinek). Z kolei gmina Borne Sulinowo oraz miasto Szczecinek nie zostały zaklasyfikowane do obszarów problemowych (por. Ryc. 20).

Ryc. 19. Gminy problemowe w Polsce

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie *Aktualizacja delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok*, P. Śleszyński z zespołem, Warszawa, grudzień 2019 r.

Ryc. 20. Obszary problemowe na terenie PPS

Źródło: opracowanie ZMP na podstawie *Aktualizacji delimitacji obszarów problemowych w Polsce na 2018 rok*, P. Śleszyński z zespołem, Warszawa, grudzień 2019 r.

Niekorzystne zjawiska społeczno-gospodarcze identyfikowane na terenie PPS z poziomu dokumentów krajowych, potwierdzone są analizami poziomu regionalnego. Obszar PPS został zakwalifikowany do tzw. Specjalnej Strefy Włączenia (SSW). SSW to obszar o najbardziej niekorzystnych wskaźnikach rozwoju społeczno-gospodarczego w województwie zachodniopomorskim. W procesie delimitacji SSW brano pod uwagę następujące czynniki:

- demografia;
- infrastruktura techniczna;

- dostępność do usług publicznych;
- potencjał gospodarczy;
- problemy popegeerowskie;
- ubóstwo.

We wszystkich gminach PPS występuje problem ubóstwa, a we wszystkich gminach wiejskich problemy popegeerowskie i niedostatki w zakresie potencjału gospodarczego.

Koncepcja interwencji w ramach Specjalnej Strefy Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego przewiduje koncentrację działań wokół trzech obszarów tematycznych – aktywizacji infrastrukturalnej, gospodarczej i społecznej obszarów wymagających specjalnego wsparcia²³.

2.1.2. Obraz Partnerstwa na podstawie danych Monitora Rozwoju Lokalnego

Monitor Rozwoju Miast to narzędzie analityczne Związku Miast Polskich, które pozwala analizować różne aspekty funkcjonowania gmin, na podstawie danych statystycznych pochodzących ze statystyki publicznej, głównie zasobów Głównego Urzędu Statystycznego. Zgodnie z teorią zrównoważonego rozwoju, w MRL wyodrębniono trzy wymiary analiz: gospodarczy, społeczny i środowiskowo-przestrzenny, a w ich ramach 12 obszarów charakteryzujących główne sfery życia społeczno-gospodarczego gmin. Obszary podzielone są na podobszary (od 2 do 5). Jest ich łącznie 48. Podobszary charakteryzowane są przez wybrane wskaźniki. Jest ich łącznie 152. Wyniki prezentowane są w formie tabel i wykresów.

Sposób prezentowania wskaźników na osi współrzędnych XY pozwala zarówno na ocenę wartości wskaźnika badanego obszaru lub gminy w stosunku do średniej wartości wskaźnika w grupie porównawczej w badanym roku, jak i postępu (również w stosunku do grupy porównawczej) uzyskanego w ciągu ostatnich 5 lat.

Średnia wartość dla grupy porównawczej znajduje się w centrum układu współrzędnych. Zatem wskaźniki (ogólny, wymiaru, obszaru i indywidualne), które znajdują się po prawej stronie osi X (mają dodatnie wartości X) prezentują wyższy poziom niż grupa porównawcza (ćwiartka I i III) i odpowiednio, te które znajdują się po lewej stronie (mają ujemne wartości X) prezentują niższy poziom (ćwiartka II i

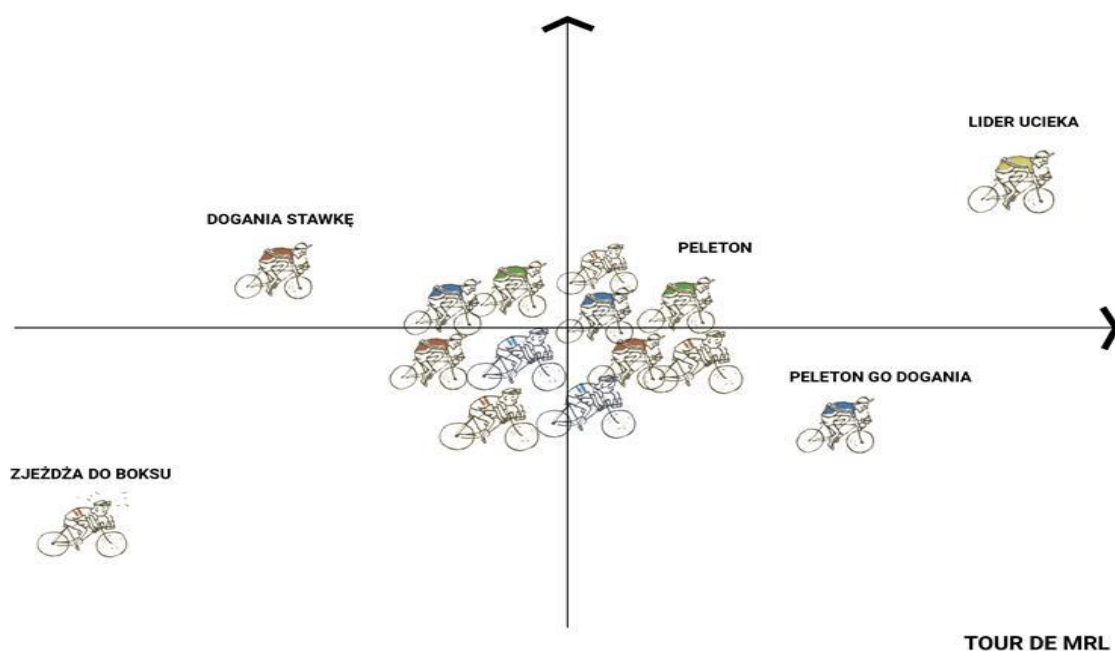
²³ Aktualizacja dokumentu pn. „Specjalna Strefa Włączenia na obszarze województwa zachodniopomorskiego oraz planowane kierunki działań interwencyjnych”, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, <http://www.wzs.wzp.pl/programowanie-rozwoju/specjalna-strefa-wlaczania/biezace-informacje-o-ssw/aktualizacja-dokumentu-pn-specjalna-strefa-wlaczania-na-obszarze-wojewodztwa-zachodniopomorskiego>, Szczecin 2018.

IV). Natomiast te dziedziny (wskaźniki), które mają dodatnie wartości Y rozwinęły się w ciągu ostatnich pięciu lat szybciej niż w grupie porównawczej (ćwiartki I i II) i odpowiednio, te które mają ujemne wartości Y rozwinęły się wolniej (ćwiartki III i IV). Innymi słowy wskaźnik analizowanego obszaru/gminy znajdujący się:

- w ćwiartce I - charakteryzuje się lepszą sytuacją niż przeciętna w porównywalnych obszarach/gminach i rozwinęła się szybciej. Można zatem określić, iż obszar/gmina we wskaźniku z tej ćwiartki jest liderem wśród jednostek podobnych i jej przewaga się zwiększyła;
- w ćwiartce II - charakteryzuje się słabszą sytuacją, niż przeciętna w porównywalnych obszarach/gminach lecz rozwinęła się szybciej. Można zatem określić, iż obszar/gmina we wskaźniku z tej ćwiartki co prawda nie jest liderem wśród jednostek podobnych, ale rozwinęła się szybciej;
- w ćwiartce III – charakteryzuje się lepszą sytuacją niż przeciętna w porównywalnych obszarach/gminach, ale rozwinęła się wolniej. Można zatem określić, iż jest liderem we wskaźniku z tej ćwiartki, ale jej przewaga się zmniejsza. Taka sytuacja zachodzi także w przypadku gdy obszar/gmina uzyskała w danej dziedzinie praktycznie maksymalny poziom rozwoju (np. 100% pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego) i już nie może powiększać swojej przewagi – zawsze będzie liderem;
- w ćwiartce IV - charakteryzuje się słabszą sytuacją niż przeciętna w porównywalnych obszarach/gminach i rozwija się wolniej. Można zatem określić, iż obszar/gmina we wskaźniku z tej ćwiartki nie tylko nie jest liderem, ale traci dystans do jednostek podobnych. Jest to sytuacja zdecydowanie niekorzystna.

Bardzo sugestywną ilustrację opisaną wyżej interpretacji wskaźników charakteryzujących gminy w ramach konkretnej grupy porównawczej przedstawia poniższa rycina.

Ryc. 21. Graficzna interpretacja układu współrzędnych MRL

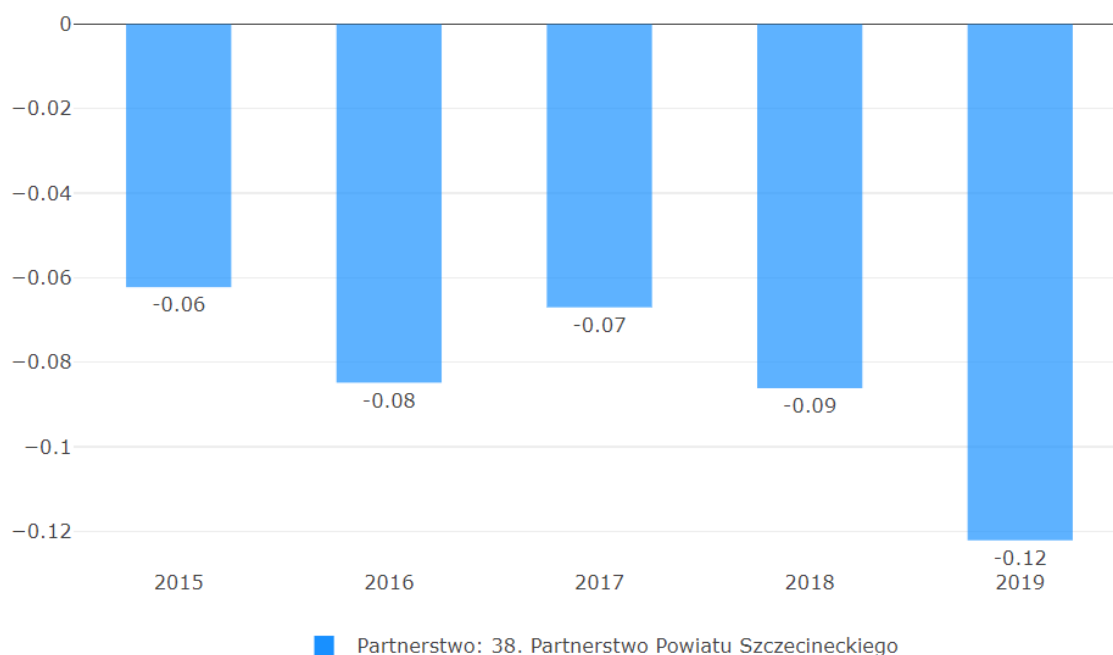

Źródło: Materiały szkoleniowe Związku Miast Polskich.

Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego

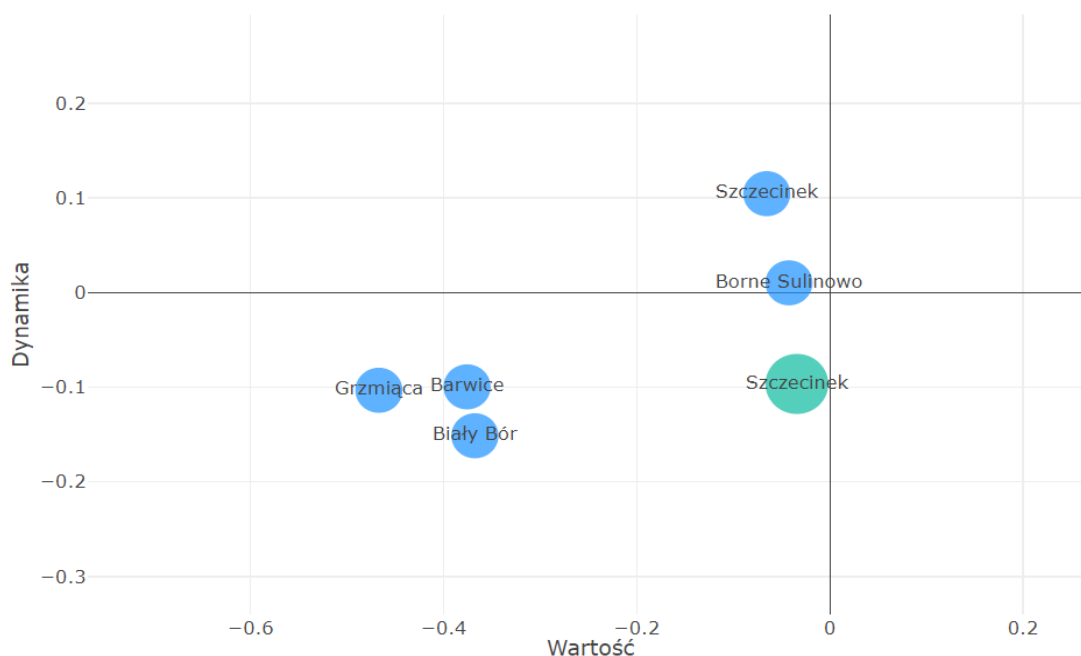
Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa, będący pochodną wskaźników gmin tworzących partnerstwo, przyjmuje dla 2019 r. wartość -0,12 (por. Wykres 13). Analizując wyniki jednostkowe poszczególnych gmin, znajdują się one w III lub IV ćwiartce układu współrzędnych, co oznacza, że wartość wskaźnika rozwoju poszczególnych na tle grup porównawczych kształtuje się niekorzystnie (por. Wykres 14).

Wykres 13. Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich,
<https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

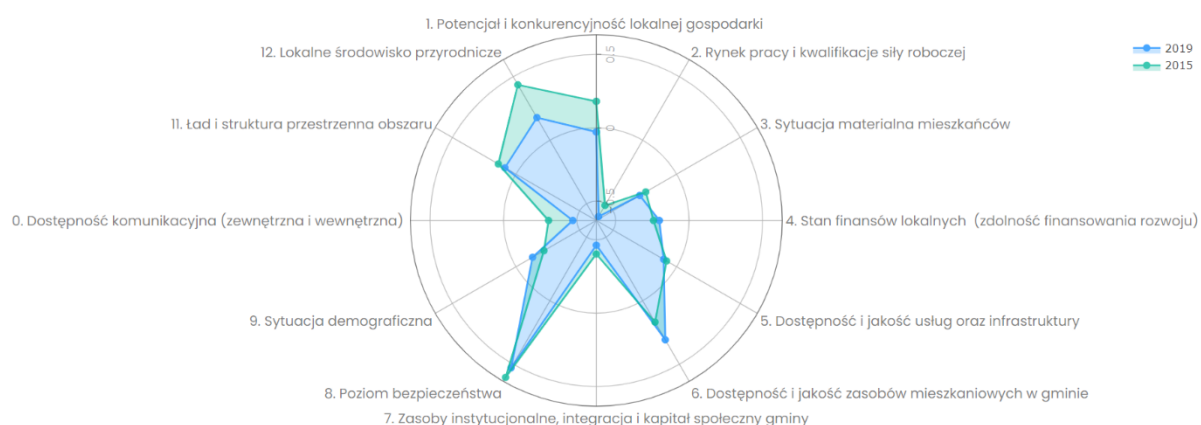
Wykres 14. Ogólny wskaźnik rozwoju – gminy z Obszaru PPS

Kolor zielony: Miasto Szczecinek, Kolor niebieski: Gmina Szczecinek.

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich,
<https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

Wykres 15. Obszarowe wskaźniki rozwoju dla PPS – porównanie lat 2015 i 2019

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich,
<https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

Obserwując zmiany zachodzące w osiąganych wskaźnikach informujących o tempie i poziomie rozwoju na tle grup porównawczych dla obszaru PPS zauważymy, że mimo ogólnie niekorzystnych wyników wciąż wysoką pozycję konkurencyjną Partnerstwo Powiatu Szczecineckiego uzyskuje w Lokalnym środowisku przyrodniczym mimo pogorszenia wyników w stosunku do roku 2015, dobrze rysuje się sytuacja w poziomie bezpieczeństwa i zasobach mieszkaniowych. Poprawiły się wyniki w obszarze konkurencyjności lokalnej gospodarki. Niestety niekorzystnie na tle grupy porównawczej przedstawiają się obszary:

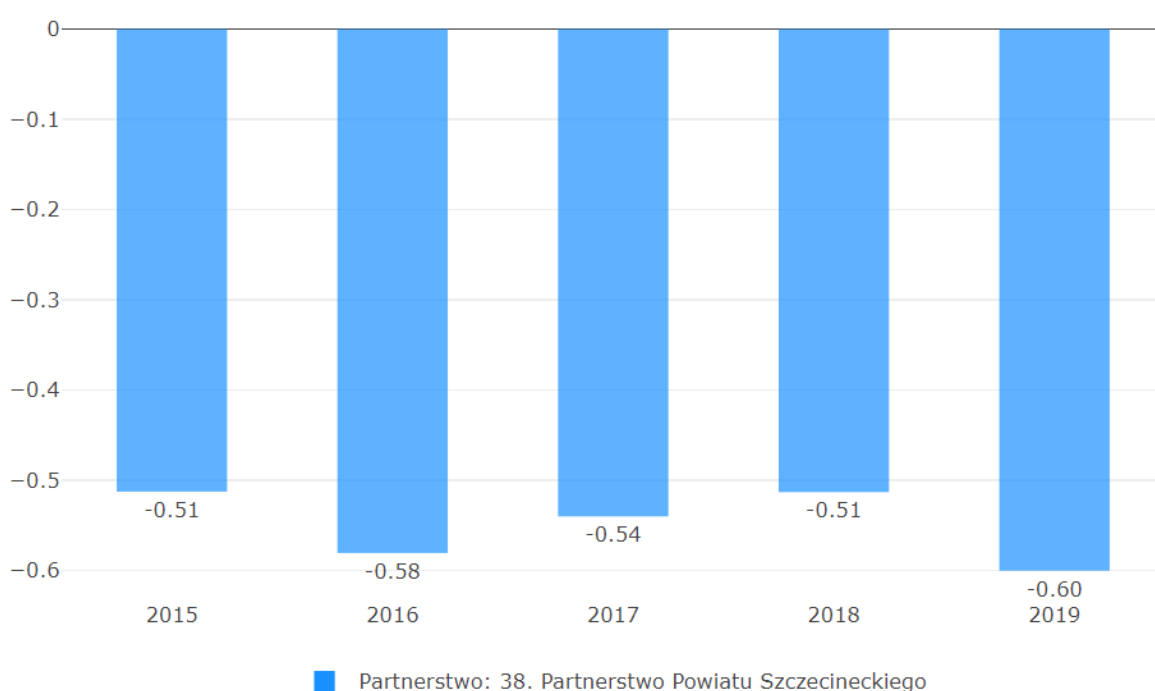
- rynku pracy;
- zasobów instytucjonalnych, integracji i kapitału społecznego;
- dostępności komunikacyjnej (zewnętrznej i wewnętrznej);
- demografii;
- sytuacji materialnej mieszkańców;
- stanu finansów lokalnych.

Dlatego właśnie te obszary zostaną głębiej przeanalizowane w Raporcie, aby na podstawie informacji opartych o ogólnie dostępne dane znaleźć przyczyny problemów, przyczyny osiągania tak niekorzystnych wskaźników rozwoju. Dla potrzeb pogłębionej analizy wykorzystano również wyniki badań przeprowadzonych w populacji młodzieży ostatniego roku szkół ponadpodstawowych, badań opinii i potrzeb mieszkańców, lokalnych liderów oraz analizy działań podejmowanych na rzecz rozwoju przedsiębiorczości na terenie partnerstwa.

2.1.2.1. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej

Wskaźnik syntetyczny dla obszaru Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej w latach 2015-2019 przyjmował wartości ujemne (por. Wykres 16). Pozycja konkurencyjna Partnerstwa na tle grup porównawczych kształtuje się niekorzystnie we wszystkich czterech podobszarach, tj.: dostępności i jakości oferowanych miejsc pracy; dostępności wykwalifikowanej siły roboczej; jakości kształcenia zawodowego; skali bezrobocia. W analizie pogłębionej, z uwagi na szczególnie niekorzystną wartość, konieczne będzie szersze ujęcie danych związanych z bezrobociem, w tym bezrobociem osób młodych i bezrobociem długotrwałym.

Wykres 16. Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej – wskaźnik dla PPS

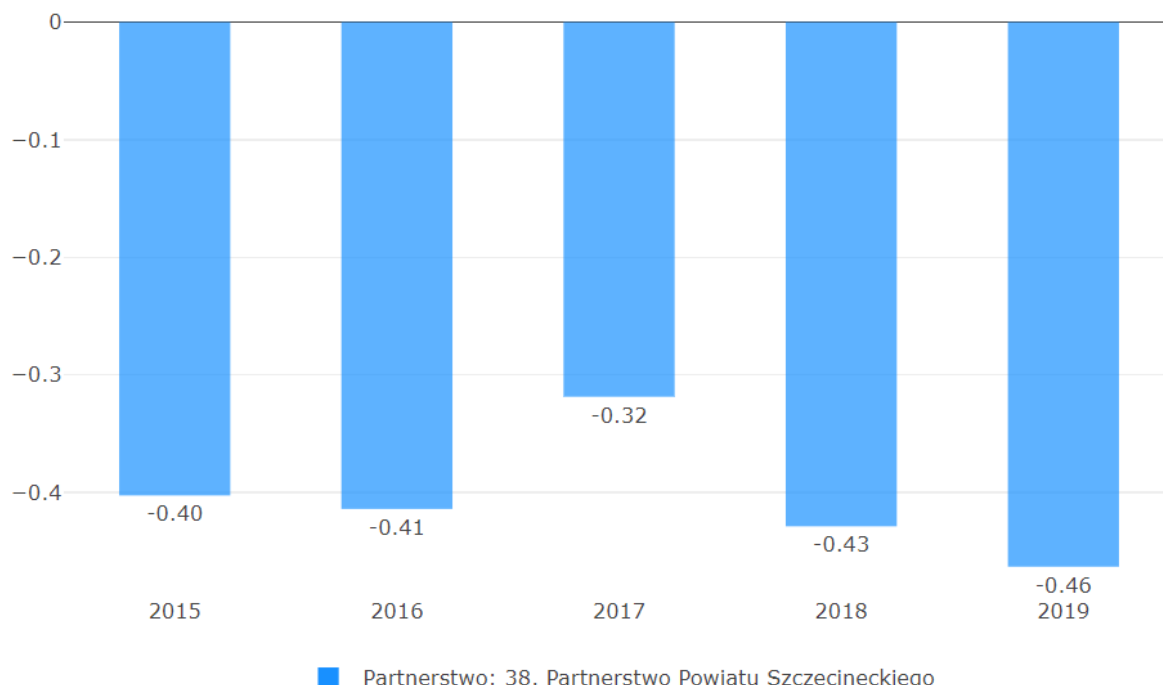
Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich,
<https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

2.1.2.2. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny

Wskaźnik syntetyczny dla obszaru Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny w latach 2015-2019 przyjmował wartości ujemne i w ostatnich latach wciąż się pogarsza (por. Wykres 17). Pozycja konkurencyjna obszaru partnerstwa na tle grup porównawczych kształtuje się niekorzystnie w następujących podobszarach: aktywność obywatelska mieszkańców, stopień integracji/ rozwarstwienia społecznego, kondycja rodziny jako podstawowej struktury oparcia społecznego. W analizie pogłębionej, z uwagi na szczególnie niekorzystną wartość, konieczne będzie

szersze ujęcie danych związanych z sytuacją materialną mieszkańców oraz zagadnień dotyczących więzi rodzinnych i społecznych.

Wykres 17. Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy – wskaźnik dla PPS

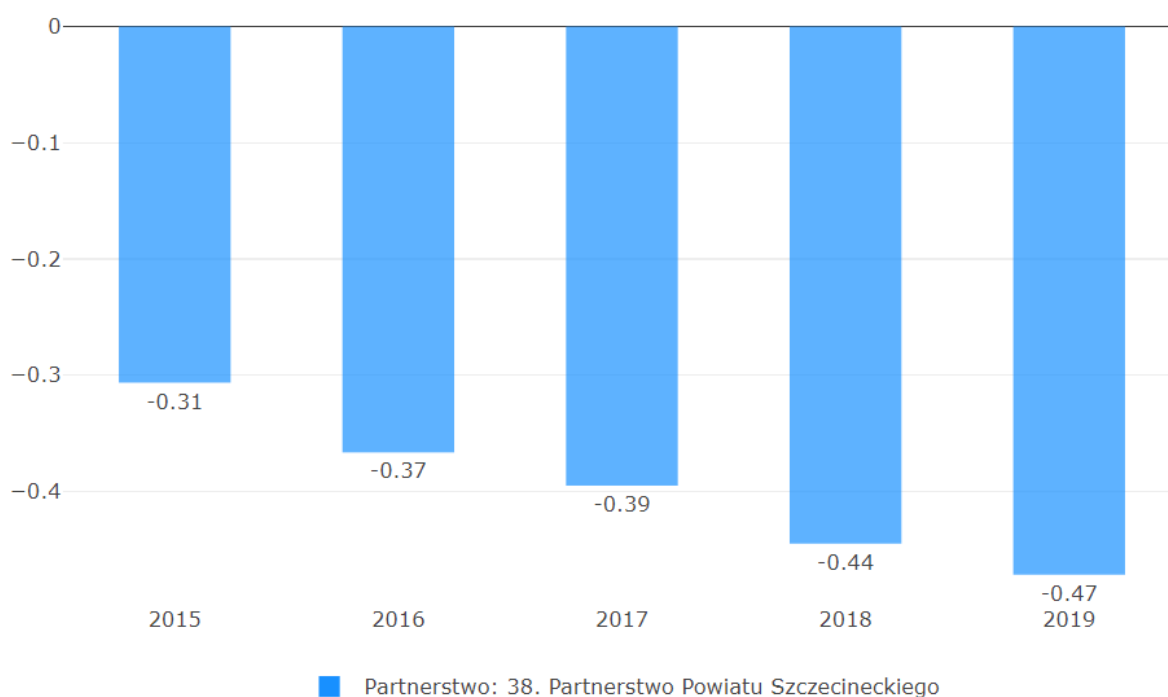

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich,
<https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

2.1.2.3. Dostępność komunikacyjna zewnętrzna i wewnętrzna

Wskaźnik syntetyczny dla obszaru Dostępność komunikacyjna zewnętrzna i wewnętrzna w latach 2015-2019 przyjmował wartości ujemne (por. Wykres 18) i jego dynamika wskazuje na pogłębiającą się złą sytuację w tym obszarze. W analizie pogłębionej należy zbadać zagadnienia związane z jakością i gęstością sieci transportowej i komunikacyjnej oraz zewnętrzną dostępnością do OP, także w kontekście inwestycji publicznych realizowanych czy to na poziomie krajowym, czy też wojewódzkim. Z uwagi na specyfikę przyrodniczą obszaru, wobec niekorzystnej pozycji Partnerstwa dla wskaźnika: skala ruchu turystycznego, zagadnienia związane z turystyką również wymagają większej uwagi.

Wykres 18. Dostępność komunikacyjna zewnętrzna i wewnętrzna – wskaźnik dla PPS

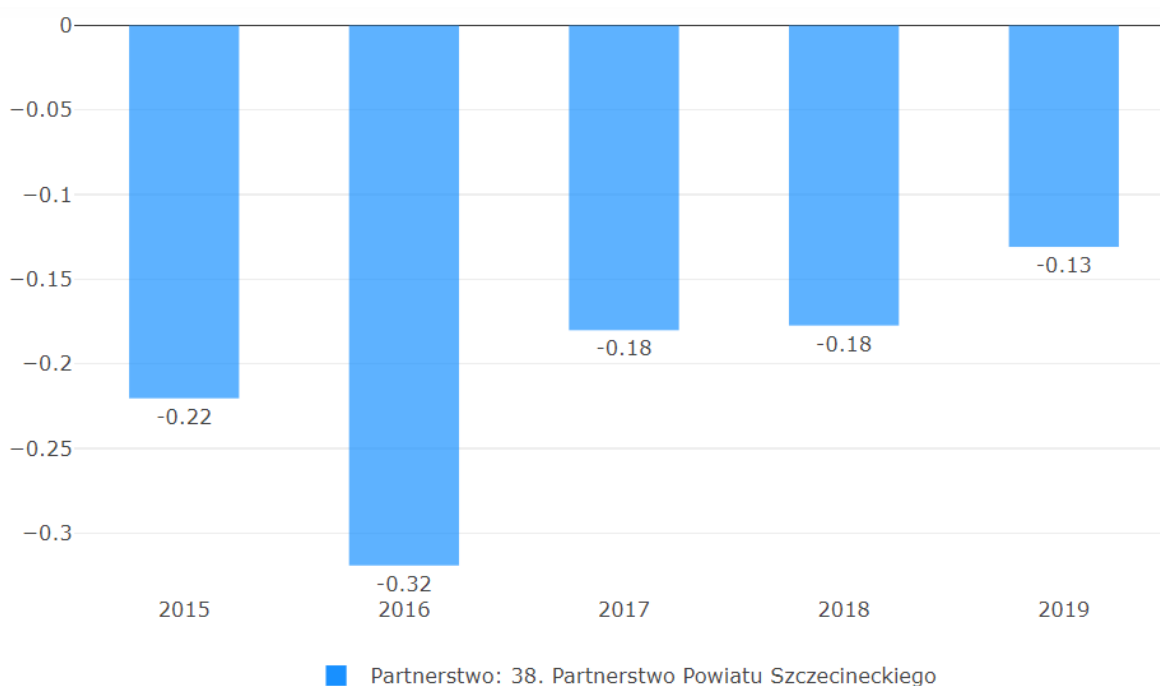

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich,
<https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

2.1.2.4. Sytuacja demograficzna

Wskaźnik syntetyczny dla obszaru Sytuacja demograficzna w latach 2015-2019, mimo iż przyjmował wartości ujemne (por. Wykres 19) względem grupy porównawczej, ulega poprawie. Niekorzystnie na tle grupy porównawczej kształtuje się przyrost naturalny ludności oraz liczba zawieranych małżeństw i liczba rozwodów. Z kolei korzystniej niż w grupie porównawczej kształtuje się struktura wiekowa populacji, a nieznacznie także migracje. W analizie pogłębionej ujęte zostaną główne zjawiska demograficzne, które zbadane zostaną w kontekście wpływu zmian demograficznych na sytuację finansową, a kluczowa dla formułowania wniosków istotnych z perspektywy rozwojowej, będzie prognoza zmian demograficznych do 2030 r.

Wykres 19. Sytuacja demograficzna – wskaźnik dla PPS

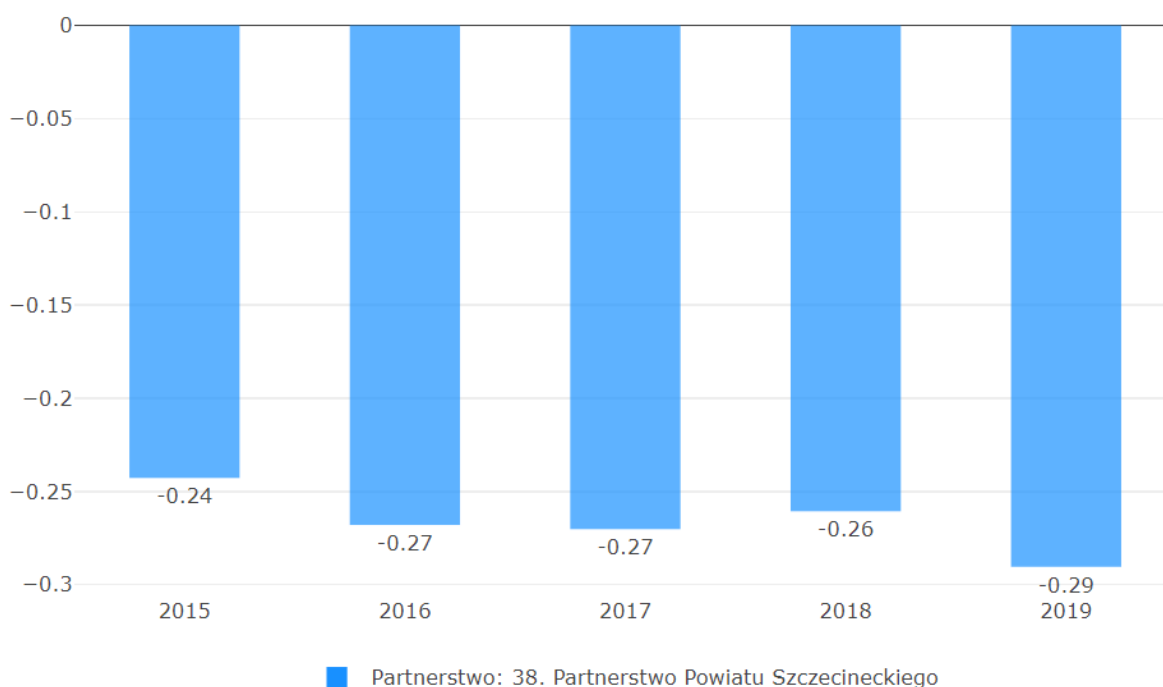

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich,
<https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

2.1.2.5. Sytuacja materialna mieszkańców

Wskaźnik syntetyczny dla obszaru Sytuacja materialna mieszkańców w latach 2015-2019 przyjmował wartości ujemne (por. Wykres 20). Niekorzystnie na tle grupy porównawczej kształtują się wskaźniki: dochody mieszkańców gminy i stopień ich zróżnicowania oraz wielkość majątku zakumulowanego przez mieszkańców gminy. W analizie pogłębionej uwzględnione zostaną dane dotyczące źródeł dochodów i sytuacji materialnej mieszkańców OP.

Wykres 20. Sytuacja materialna mieszkańców

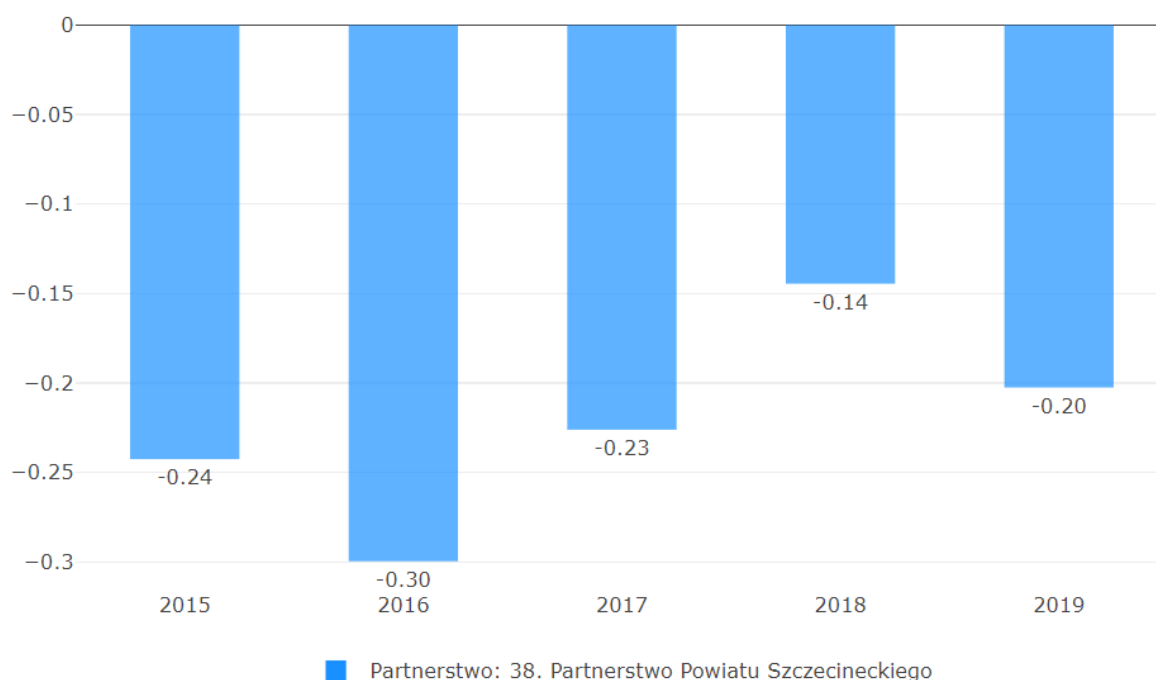

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich,
<https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

2.1.2.6. Stan finansów lokalnych

Wskaźnik syntetyczny dla obszaru Stan finansów lokalnych w latach 2015-2019 przyjmował wartości ujemne (por. Wykres 21). Niekorzystnie na tle grupy porównawczej kształtują się wskaźniki związane z równoważeniem elementów budżetu, wysokością i strukturą wydatków oraz strukturą finansowania działań rozwojowych. W analizie pogłębionej uwzględnione zostaną dane dotyczące podstawowych elementów budżetu j.s.t., w tym samodzielności dochodowej i wydatków majątkowych oraz nadwyżki operacyjnej.

Wykres 21. Stan finansów lokalnych

Źródło: Monitor Rozwoju Lokalnego, Związek Miast Polskich,
<https://www.systemanaliz.pl/monitor-rozwoju-lokalnego>.

2.2. Analiza wskaźnikowa pogłębiona dla obszaru partnerstwa

2.2.1. Sytuacja demograficzna

Przeprowadzając analizę demograficzną zwrócono uwagę na zmiany liczby ludności, struktury wieku, przyrostu naturalnego, migracji. Na tej podstawie zidentyfikowano zjawiska kryzysowe oraz ich prawdopodobne skutki w przyszłości. Analizę prowadzono z wykorzystaniem danych statystycznych (BDL GUS, Monitor Miasta) i danych jakościowych (badanie opinii oraz planów życiowych młodzieży, ankieta mieszkańców).

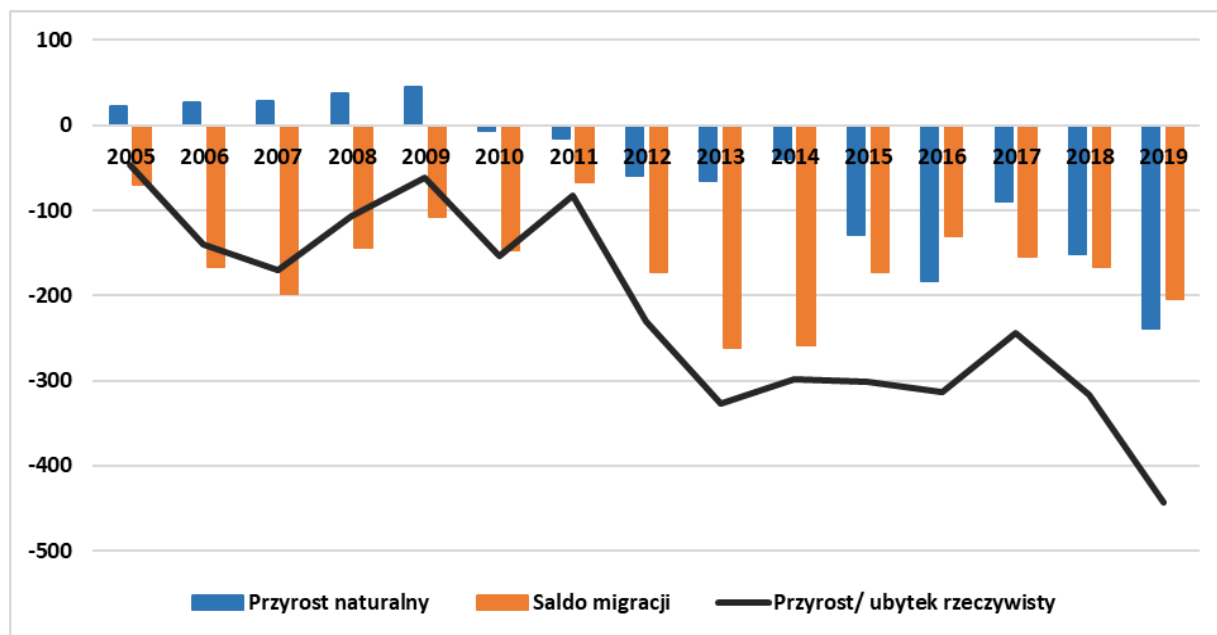
Sytuacja demograficzna określa kluczowy zasób lokalnej społeczności – czynnik ludzki. Dane demograficzne są bazą dla kalkulowania aktualnego i prognozowania przyszłego popytu na usługi, infrastrukturę techniczną, nieruchomości mieszkaniowe i komercyjne, miejsca pracy. Równocześnie sytuacja demograficzna wyznacza potencjalny zasób siły roboczej i w konsekwencji zdolność do generowania wpływów z podatków.

Na terenie Partnerstwa na przestrzeni ostatnich dwudziestu pięciu lat liczba ludności utrzymuje się na względnie stałym poziomie, jednakże od 2005 r. następuje

powolny acz systematyczny spadek wielkości populacji. Na dzień 2019-12-31 liczba mieszkańców obszaru wynosiła 77,6 tys. os²⁴, dominują kobiety (~54,0%)

Za zmiany demograficzne w ostatnich 15 latach odpowiadają głównie ruchy wędrownicze (ujemne saldo), a od 2015 r. nasila się zjawisko ubytku naturalnego. Na przestrzeni ostatnich piętnastu pięciu lat **silniejszy wpływ na zmiany demograficzne, tj. spadek liczby ludności, miały migracje.**

Wykres 22. Przyrost/ ubytek rzeczywisty mieszkańców PPS

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>

Piramida wieku i płci jest graficznym przedstawieniem struktury wiekowej danej populacji. Na poniższym wykresie przedstawiono strukturę wieku populacji Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego między rokiem 2009 i 2019 (por. Wykres 23). Kształt piramidy wskazuje jaki typ społeczeństwa reprezentuje dana populacja. W literaturze wyróżnia się trzy typy struktur modelowych zaproponowanych pod koniec XIX w. przez Axela Gustava Sundbärga, tj.: progresywny, zastojowy i regresywny²⁵. W pierwszym przypadku piramida ma kształt trójkąta

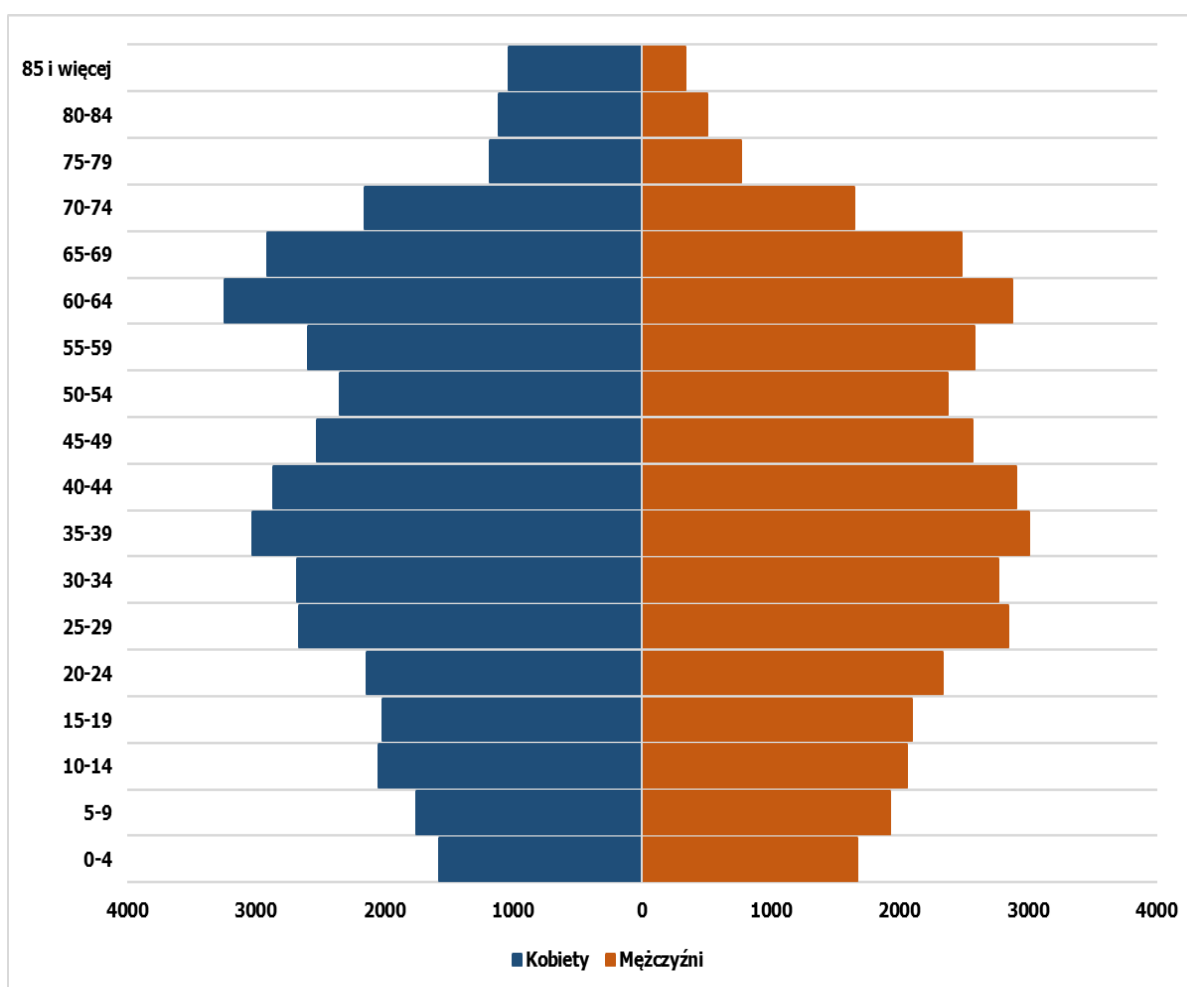
²⁴ Monitora Miasta, <https://monitor.miasta.pl/>, wskazano dane na dzień 2019-12-31.

²⁵ Elżbieta Sojka, *Analiza porównawcza struktur i procesów ludnościowych w wybranych krajach UE, z wykorzystaniem metod taksonomicznych*, Acta Universitatis Lodzensis Folia Oeconomica 253, Łódź, 2011.

równoramiennego, występuje w populacjach o wysokiej rodności i jest charakterystyczna dla społeczeństwa młodego. W strukturze zastojowej piramida wieku ma kształt podobny do dzwonu, co jest wynikiem zbliżonego natężenia urodzeń i zgonów. Z kolei typ regresywny jest rezultatem malejącego natężenia urodzeń.

Na obszarze Partnerstwa mamy do czynienia z malejącym natężeniem urodzeń, co jest typowe dla regresywnej struktury wieku.

Wykres 23. Piramida wieku populacji w 2019 r.

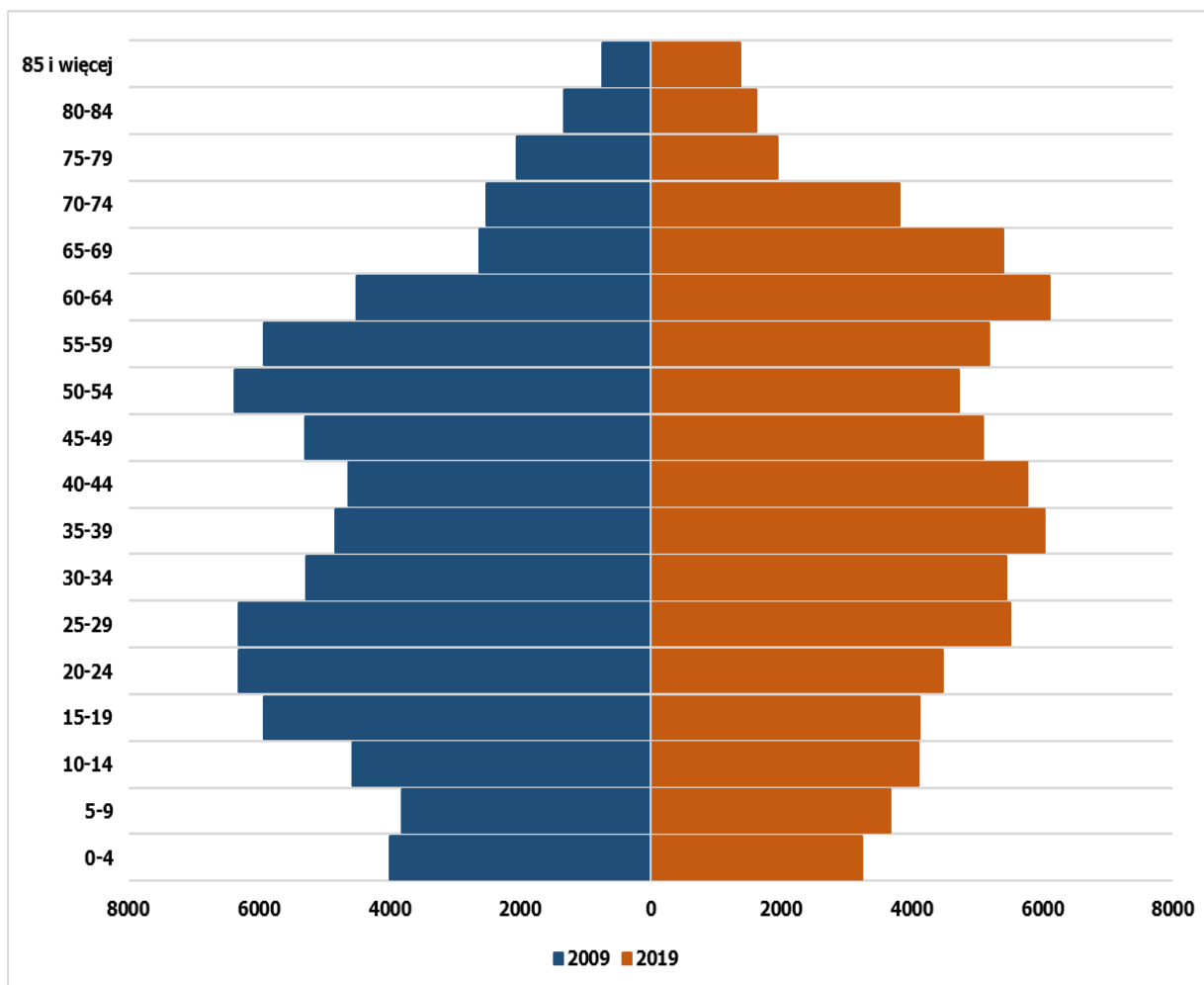

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>.

Z porównania kształtu piramidy wieku oraz danych statystycznych między rokiem 2009 a 2019 obrazowo wynika, że zmniejszyła się liczba osób populacji w wieku 0-20 lat przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku powyżej 60 r.ż. Powyższe skutkować będzie zmniejszeniem liczby osób, które w najbliższych 15 latach zasilą

populację produkcyjną i tym samym postępował będzie proces kurczenia się bazy ekonomicznej obszaru.

Wykres 24. Piramida wieku populacji – porównanie lat 2009-2019

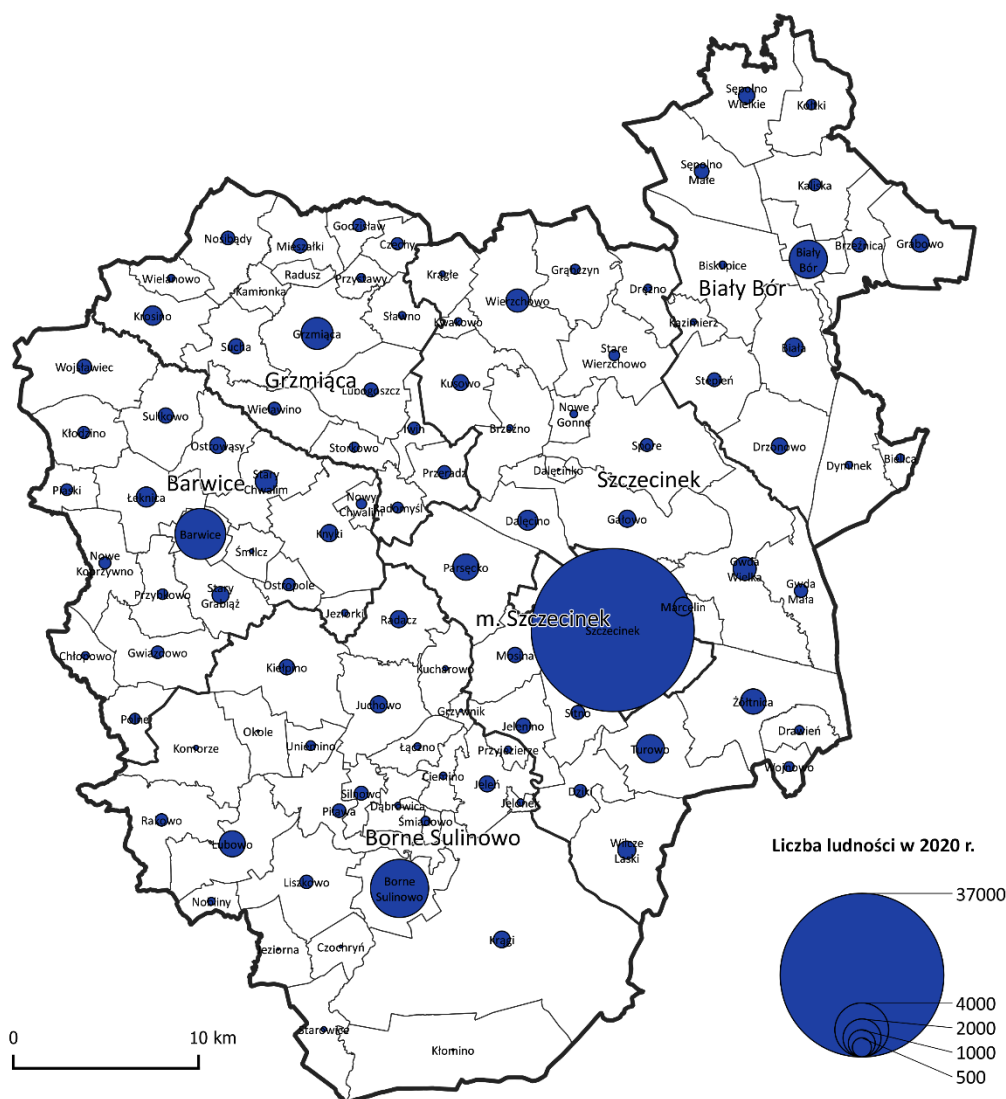

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>.

Na podstawie wyników badań młodzieży oraz badań fokusowych za główne przyczyny odpływu osób w wieku produkcyjnym mobilnym uznano uwarunkowania lokalnego rynku pracy. Wyniki badań młodzieży wskazują, że główną determinantą skłaniającą do opuszczenia gmin obszaru Partnerstwa przez przedstawicieli tej grupy wiekowej jest nieatrakcyjność ofert pracy i niski poziom wynagrodzeń.

Najludniejszą gminą na terenie OP jest Miasto Szczecinek (por. Ryc. 22). W ostatnich pięciu latach (2015-2019) obserwuje się ruchy wędrownicze wewnątrz Partnerstwa. Największy spadek liczby ludności odnotowano w mieście Szczecinek, gminie Grzmiąca i gminie Barwice.

Ryc. 22. Rozkład ludności OP według miejscowości

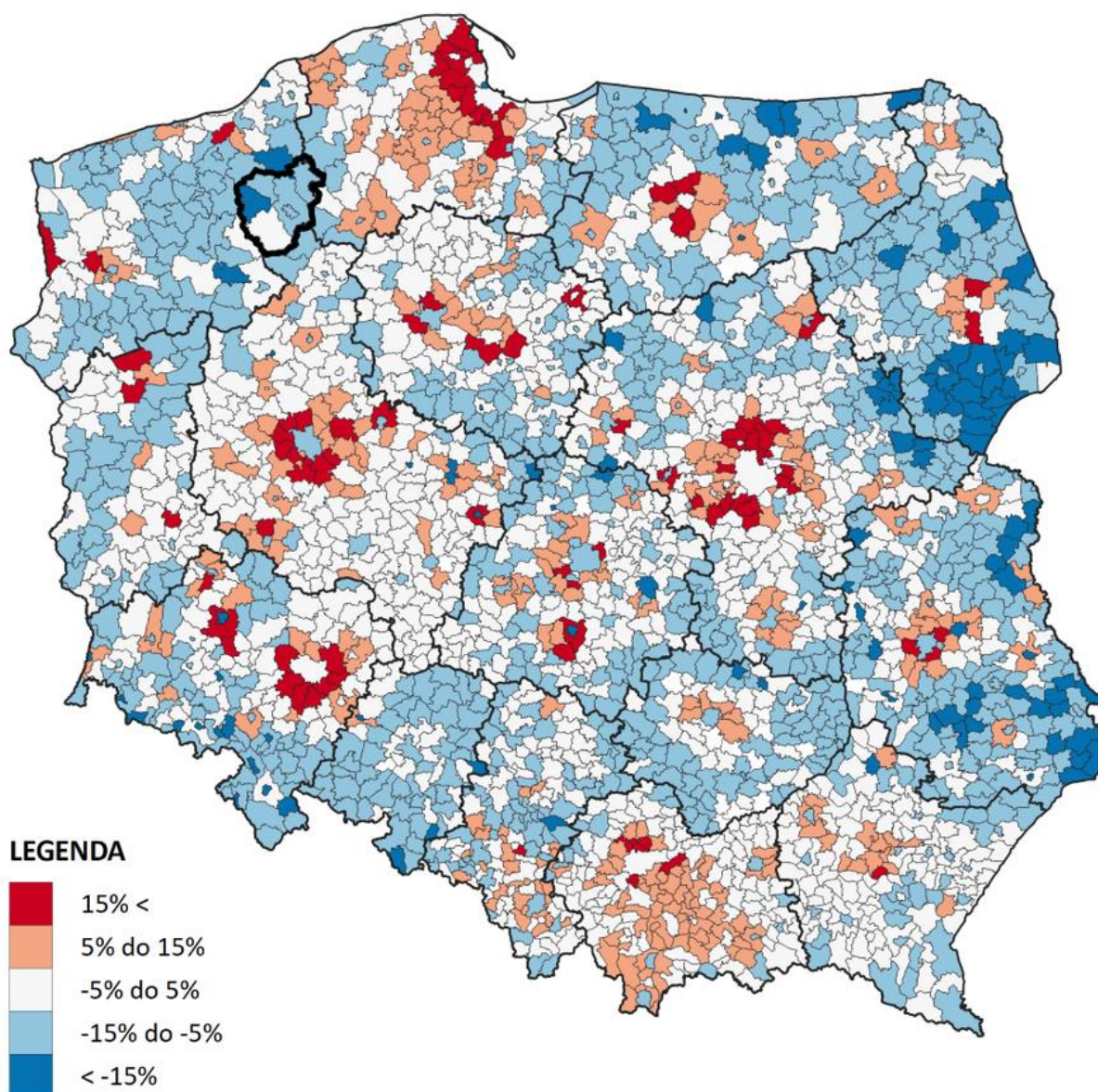

Źródło: opracowanie własne na podstawie ewidencji ludności w gminach OP

2.2.2. Popyt na usługi (publiczne i rynkowe) oraz na infrastrukturę techniczną i społeczną w kontekście zmian demograficznych

Jedną z podstaw programowania rozwoju jednostek samorządu terytorialnego, jest prognoza i ocena przyszłych zmian demograficznych na danym terenie. Dane mające wpływ na stan populacji w przyszłości (*ceteris paribus*) przedstawiają się bardzo niekorzystnie (por. Ryc. 23). Bieżące dane dotyczące urodzeń żywych i powiązanych z tym wskaźników, np. wskaźnik dzietności, wskazują na mogącą się pojawić silnie niekorzystną sytuację demograficzną w przyszłości.

Ryc. 23. Prognoza zmian demograficznych do 2030 – ogółem

Źródło: Opracowanie ZMP na podstawie: *Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne)*, Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy, Warszawa 2017 r., <https://stat.gov.pl>

Według danych z „Prognozy ludności gmin na lata 2017 – 2030 (Prognoza dla gmin na lata 2017-2030 ma charakter eksperymentalny)”²⁶ **populacja obszaru Partnerstwa do 2030 r. skurczy się o około 5,8% w stosunku do roku 2019 i będzie wynosić około 72,8 tys. os.** Do 2030 r. nastąpi spadek osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym mobilnym odpowiednio o 10,3% i 22,9%. Szczególnie bolesny dla demografii obszaru będzie silny spadek w populacji osób 0-14, tj. o 10,7%. Za spadek liczby ludności odpowiadać będzie przede wszystkim ujemny przyrost naturalny, a w nieco mniejszym stopniu emigracja. Można założyć, że migracje silnej będą oddziaływać na populację osób w wieku produkcyjnym mobilnym, czego konsekwencją będzie mniejsza liczba urodzeń żywych (odpływ populacji w wieku rozrodczym wpłynie na mniejszą zdolność do reprodukcji w społeczeństwie). Z kolei do 2030 r. prognozowany jest wzrost populacji w wieku poprodukcyjnym o 17,3%, w tym wzrost liczby osób w wieku 65+ o 27,4%. Ze względu na stopień samodzielności warto wskazać, że inne wyzwania wiążą się ze wzrostem liczebności populacji tzw. III wieku (65-80 lat) a inne ze wzrostem liczebności populacji tzw. IV wieku (80+).

Skutki prognozowanych zmian demograficznych, czynią demografię obszarem kluczowych wyzwań na najbliższe lata. Największe wyzwania demograficzne obszaru to odpływ ludzi młodych, tj. w wieku produkcyjnym mobilnym i związany z tym odpływ populacji w wieku 0-14 lat oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, w szczególności w wieku 65+. Brak skutecznych działań w tym obszarze będzie prowadził do pogłębiania się zjawiska utraty funkcji społeczno-gospodarczych oraz do wymierania obszaru. Ciężar utrzymania gmin (zaliczki na podatek dochodowy) będzie przesuwac się na osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym, przedemerytalnym i emerytalnym. Kurczenie się populacji to także wyższe jednostkowe koszty utrzymania infrastruktury – zarówno zasobów prywatnych, jak i komunalnych. W konsekwencji zmian demograficznych na rynek pracy będzie dopływała mniejsza liczba osób niż z niego odpływała.

2.2.3. Potencjał społeczny i ekonomiczny społeczności na terenie partnerstwa, potencjał ekonomiczny podmiotów prawnych, potencjał partnerów

²⁶ *Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030 (opracowanie eksperymentalne)*, Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Demograficznych i Rynku Pracy, Warszawa 2017 r., <https://stat.gov.pl>.

2.2.3.1. Potencjał ekonomiczny mieszkańców

Potencjał ekonomiczny mieszkańców przeanalizowano na podstawie danych POLTAX²⁷ w kontekście dochodów mieszkańców i rozwarstwienia ekonomicznego populacji OP.

Dane z systemu POLTAX przeanalizowano za okres, za który te dane są udostępniane, tj. za lata 2015-2019. W pierwszej kolejności przeanalizowano dane dotyczące faktycznej liczby podatników wśród osób fizycznych, niezależnie od źródła dochodów. Porównanie wartości dla brzegowych lat analizy wskazuje, że rośnie aktywność gospodarcza mieszkańców. Ogólna liczba podatników OP była wyższa w 2019 r. o 2,5% procent niż w roku 2015 (najwyższą liczbę podatników odnotowano w 2018 r.). Jest to m.in. efekt obserwowanego w tym okresie wzrostu gospodarczego i ogólnokrajowej dobrej koniunktury gospodarczej. Warto podkreślić jednak, że nie wszystkie gminy doświadczyły wzrostu aktywności ekonomicznej mieszkańców. W gminie Grzmiąca liczba podatników wśród osób fizycznych zmniejszyła się, czego przyczyną może być m.in. odpływ mieszkańców. Największą liczbą podatników – osób fizycznych legitymuje się miasto Szczecinek (53,5% wszystkich podatników z OP). Podatnicy czerpiący dochody z zagranicy stanowią 2,4 podatników ogółem.

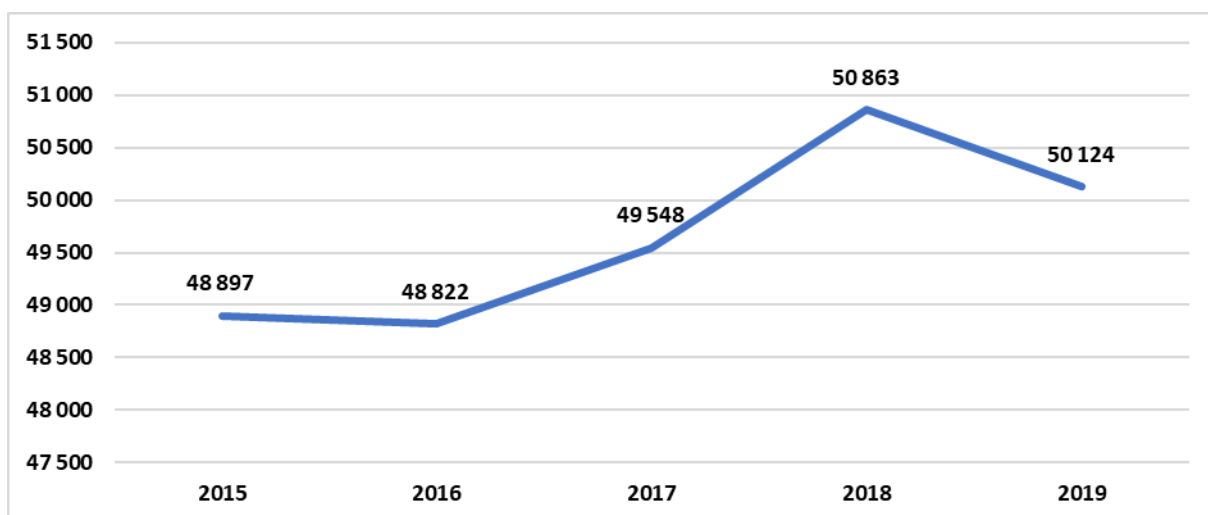
Tabela 6. Liczba podatników OP – osoby fizyczne

Gmina	2015	2019	Dynamika 2015=100%	Odchylenie
Barwice	5 001	5 116	102,3	115
Biały Bór	3 152	3 199	101,5	47
Borne Sulinowo	5 961	6 281	105,4	320
Grzmiąca	3 052	2 962	97,1	-90
Szczecinek (1)	26 161	26 820	102,5	659
Szczecinek (2)	5 570	5 746	103,2	176
Partnerstwo	48 897	50 124	102,5	1 227

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

²⁷ POLTAX to rozproszony system ewidencjonowania i przetwarzania danych o podatnikach wykorzystywany w urzędach skarbowych, rozwijany i obsługiwany przez polskie Ministerstwo Finansów.

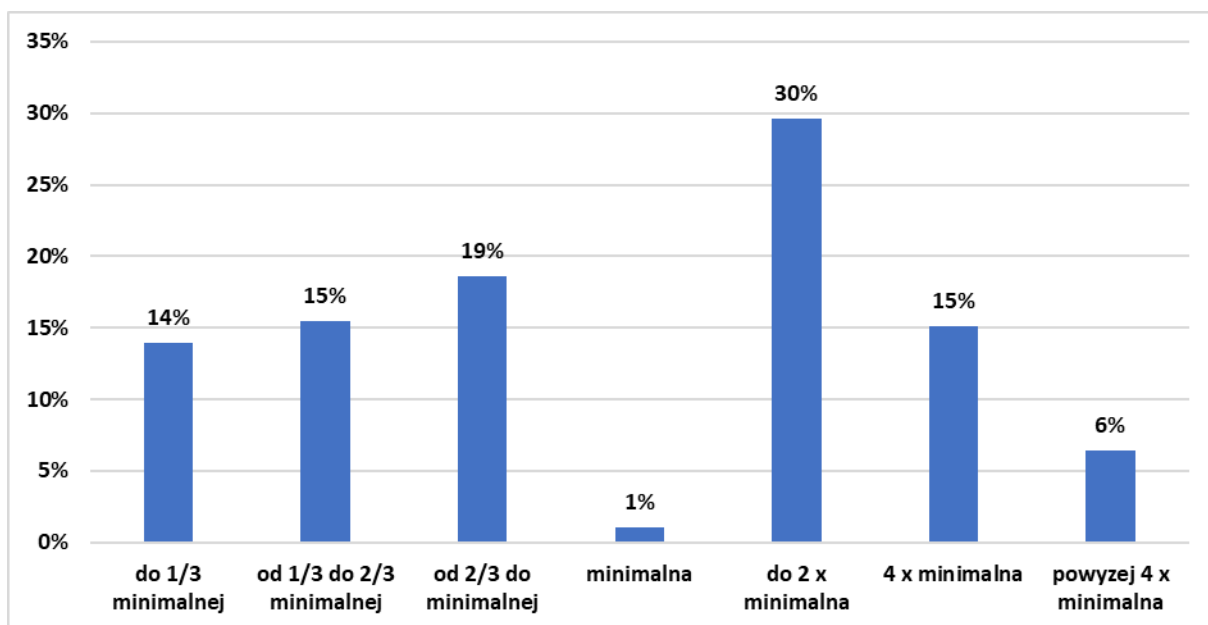
Wykres 25. Liczba podatników OP w latach 2015-2019 – osoby fizyczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Dochód powyżej kwoty minimalnej osiąga 51,0% podatników będących osobami fizycznymi, z kolei 48% podatników osiąga dochód poniżej kwoty minimalnej (por. Wykres 26). Blisko 1/3 podatników – osób fizycznych osiąga dochód o wartości pomiędzy kwotą minimalną a dwukrotnością tej kwoty, natomiast tylko u 6% podatników dochód przekracza kwotę czterokrotności płacy minimalnej.

Wykres 26. Liczba podatników według kryterium dochodów w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Blisko połowa podatników żyje z dochodów poniżej kwoty minimalnej. To bardzo ważna informacja o sytuacji finansowej i poziomie bezpieczeństwa mieszkańców. Jest możliwe, że część mieszkańców funkcjonuje w tzw. szarej strefie.

W 2019 r. minimalna płaca wynosiła 2 250,0 PLN brutto, tj. ~ 1 634,0 netto. Osoby z najniższego przedziału dochodowego ($\frac{1}{3}$ tej kwoty) osiągały dochód ~ 545,0 zł. Z kolei osoby z najwyższego przedziału (czterokrotność płacy minimalnej) osiągały dochód ~ 6 536,0. **Oznacza to, że osoby z grupy najlepiej sytuowanych osiągały dochód będący dwunastokrotnością dochodu osób najślabiej zarabiających. Ten poziom rozwarstwienia społecznego jest określany jako wysoki i jednocześnie typowy dla Polski.**

2.2.3.2. Potencjał społeczny mieszkańców

Edukacja

Dane statystyczne (liczba uczniów) oraz informacje o placówkach edukacyjnych przedstawiono w rozdziale 1.2.2.

Przeanalizowano informacje dotyczące wyników egzaminów na poziomie edukacji podstawowej i ponadpodstawowej, jako podstawę do oceny jakości nauczania. Dodatkowo w przypadku szkół ponadpodstawowych wykorzystano *Ranking Główny Liceów Ogólnokształcących 2021* oraz *Ranking Główny Techników 2021* sporządzony przez Fundację Edukacyjną „Perspektywy”.

Wyniki egzaminów ósmoklasisty w szkołach podstawowych przeanalizowano przyjmując średnią dla szkół z powiatu szczecineckiego i porównując ją do średniej dla pozostałych powiatów województwa zachodniopomorskiego. Szczególnie niekorzystnie przedstawiają się wyniki szkół z OP z matematyki, poniżej średniej dla województwa kształtują się wyniki z języka angielskiego, natomiast znacznie lepiej wyniki z języka polskiego (nieco powyżej średniej, szósty wynik w województwie).

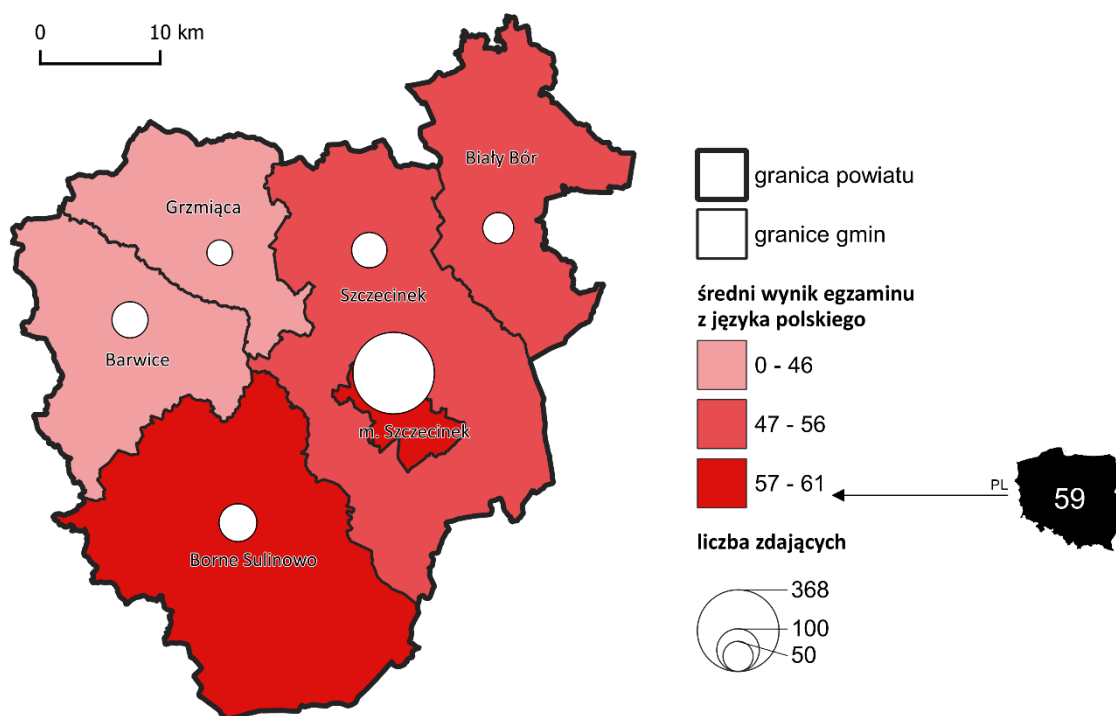
Tabela 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 – średnie dla powiatów województwa zachodniopomorskiego (hierarchia od najwyższego wyniku do najniższego)

Język polski	Powiat	Matematyka	Powiat	Angielski	Powiat
60,72	Koszalin	51,06	Szczecin	62,51	Szczecin
59,67	Szczecin	46,54	Koszalin	60,64	Koszalin
57,19	kołobrzeski	44,59	policki	57,01	Świnoujście
55,71	policki	42,6	kamieński	55,27	policki
54,95	koszaliński	42,56	Świnoujście	53,96	kołobrzeski
54,92	szczecinecki	42,49	choszczęński	51,51	kamieński
54,69	choszczęński	41,56	stargardzki	49,19	gryfiński
54,57	gryfiński	41,26	kołobrzeski	49,00	stargardzki
54,19	kamieński	39,84	gryfiński	48,68	koszaliński
54,14	wałęcki	39,84	pyrzycki	48,25	myśliborski
53,31	stargardzki	39,17	koszaliński	48,07	goleniowski
53,17	drawski	39,17	wałęcki	47,96	szczecinecki
52,79	ślawieński	38,97	świdwiński	47,32	choszczęński
52,65	pyrzycki	38,78	szczecinecki	46,74	ślawieński
52,59	świdwiński	38,29	myśliborski	46,15	gryficki
52,44	gryficki	38,21	ślawieński	45,07	drawski
52,36	myśliborski	37,67	drawski	43,99	wałęcki
51,90	Świnoujście	37,62	gryficki	43,75	pyrzycki
51,52	goleniowski	36,66	goleniowski	43,61	świdwiński
51,51	łobeski	36,62	łobeski	41,83	białogardzki
45,84	białogardzki	33,16	białogardzki	40,40	łobeski

Źródło: Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020, Centralna Komisja Egzaminacyjna, <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>.

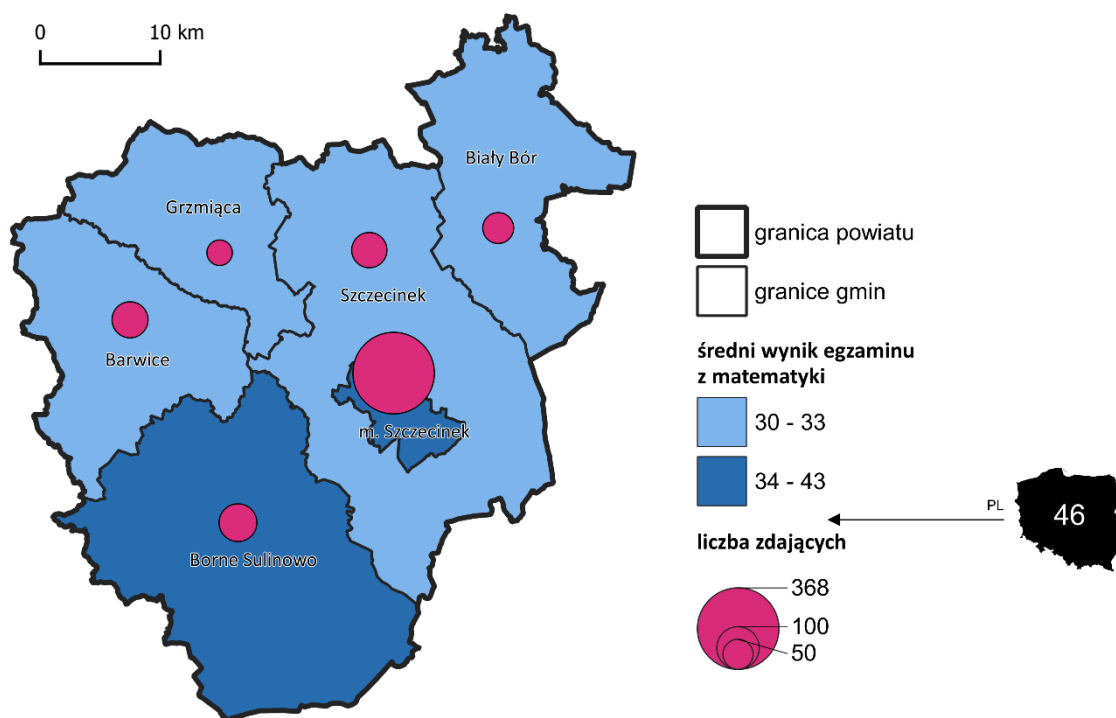
Najlepsze wyniki z trzech analizowanych przedmiotów uzyskali uczniowie szkół z gminy Borne Sulinowo i miasta Szczecinek.

Ryc. 24. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 – język polski, rozkład wyników w gminach

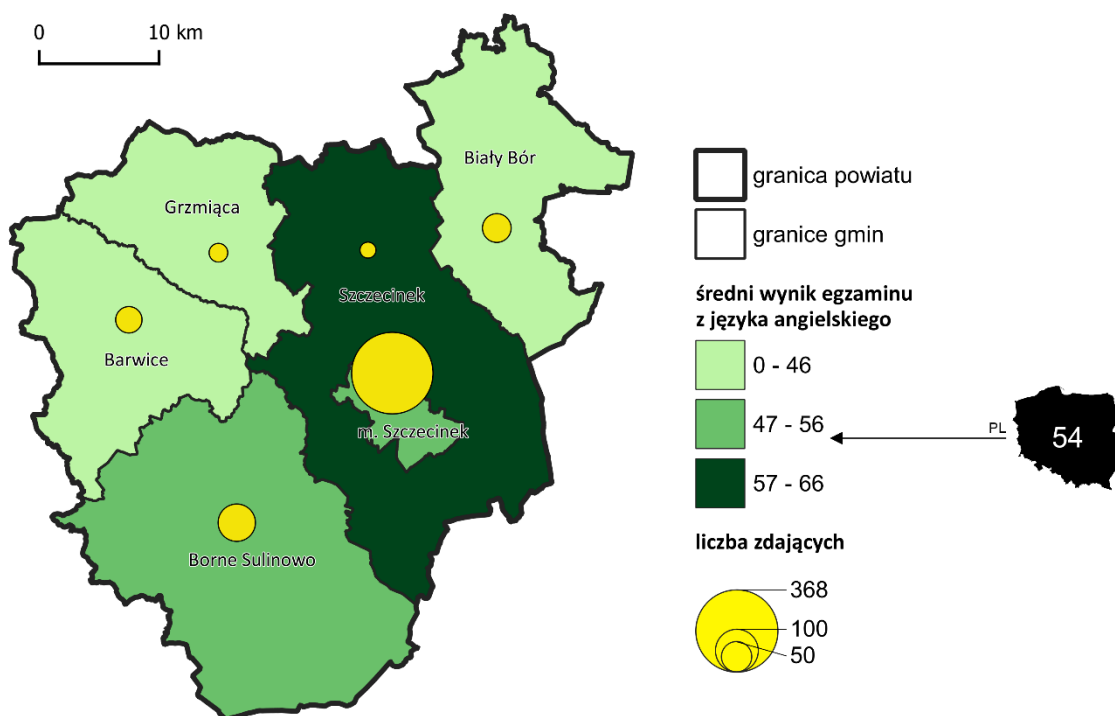
Źródło: Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020, Centralna Komisja Egzaminacyjna, <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>.

Ryc. 25. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 – matematyka, rozkład wyników w gminach

Źródło: Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020, Centralna Komisja Egzaminacyjna, <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>.

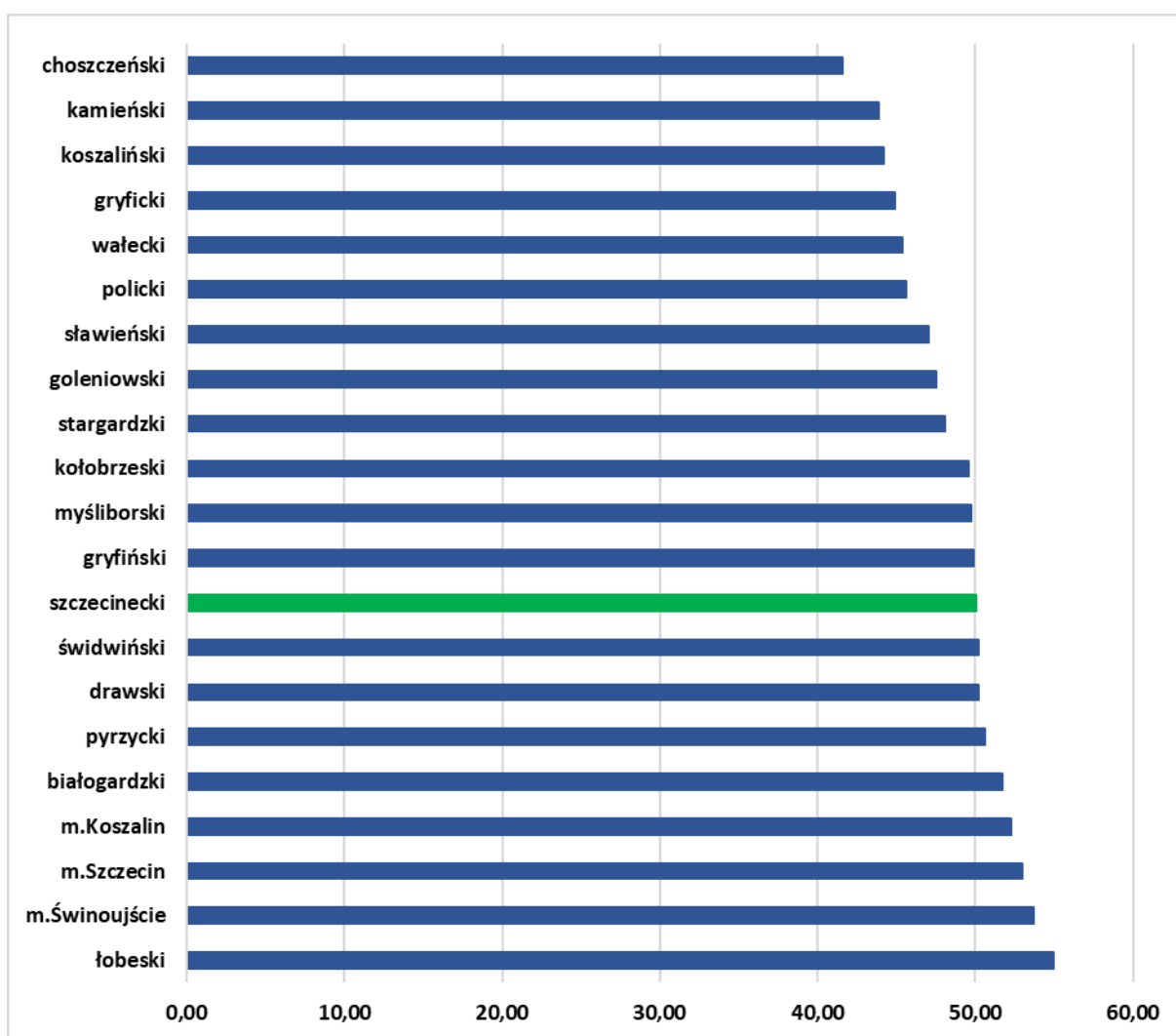
Ryc. 26. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 – język angielski, rozkład wyników w gminach

Źródło: Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020, Centralna Komisja Egzaminacyjna, <https://mapa.wyniki.edu.pl/MapaEgzaminow/>.

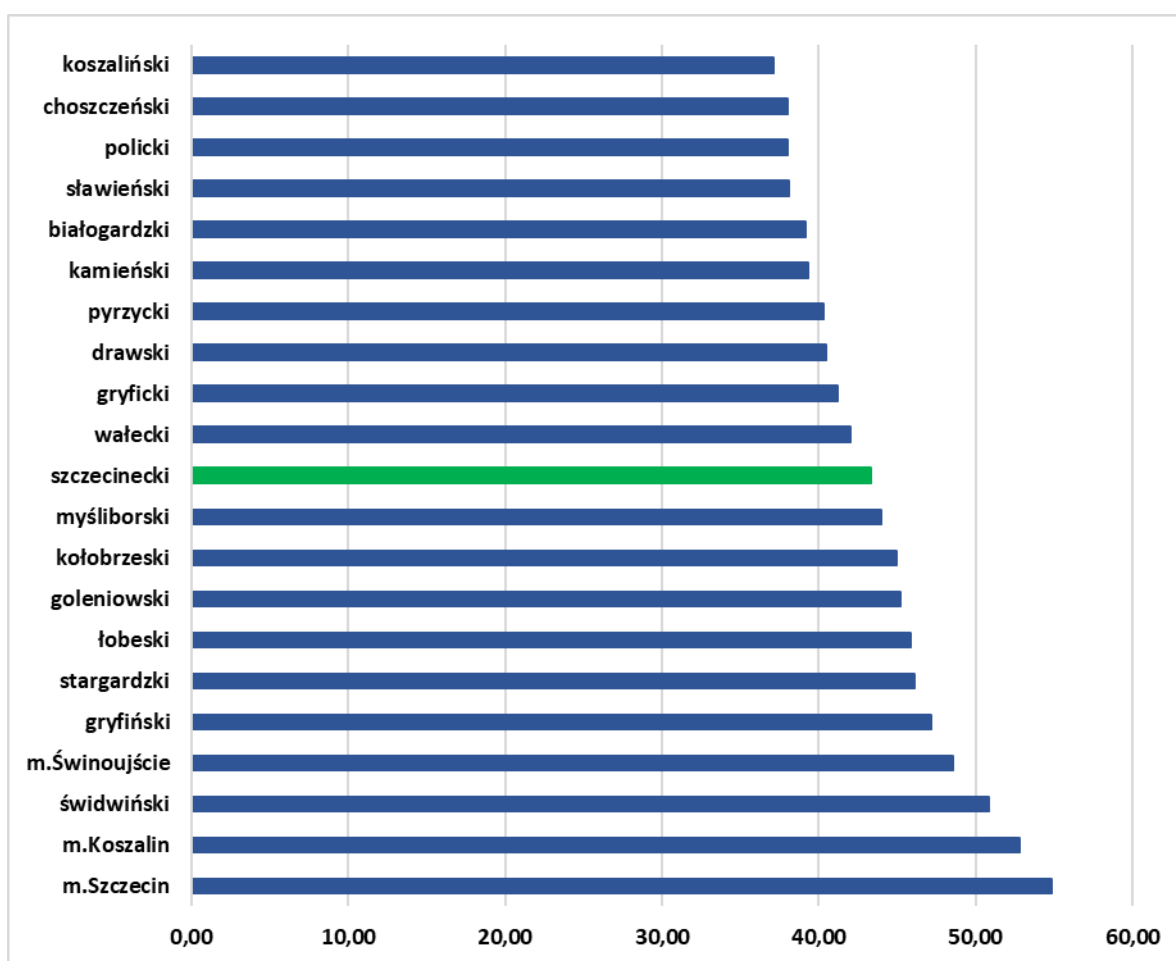
Wyniki egzaminów maturalnych w szkołach ponadpodstawowych przeanalizowano przyjmując średnią dla szkół z powiatu szczecineckiego i porównując ją do średniej dla pozostałych powiatów województwa zachodniopomorskiego oraz średniej dla całego województwa. Szczególnie niekorzystnie przedstawiają się wyniki szkół z OP z matematyki, poniżej średniej dla województwa kształtują się wyniki z języka angielskiego, natomiast znacznie lepiej wyniki z języka polskiego (nieco powyżej średniej, szósty wynik w województwie).

Wykres 27. Średni wynik matury z języka polskiego – poziom podstawowy

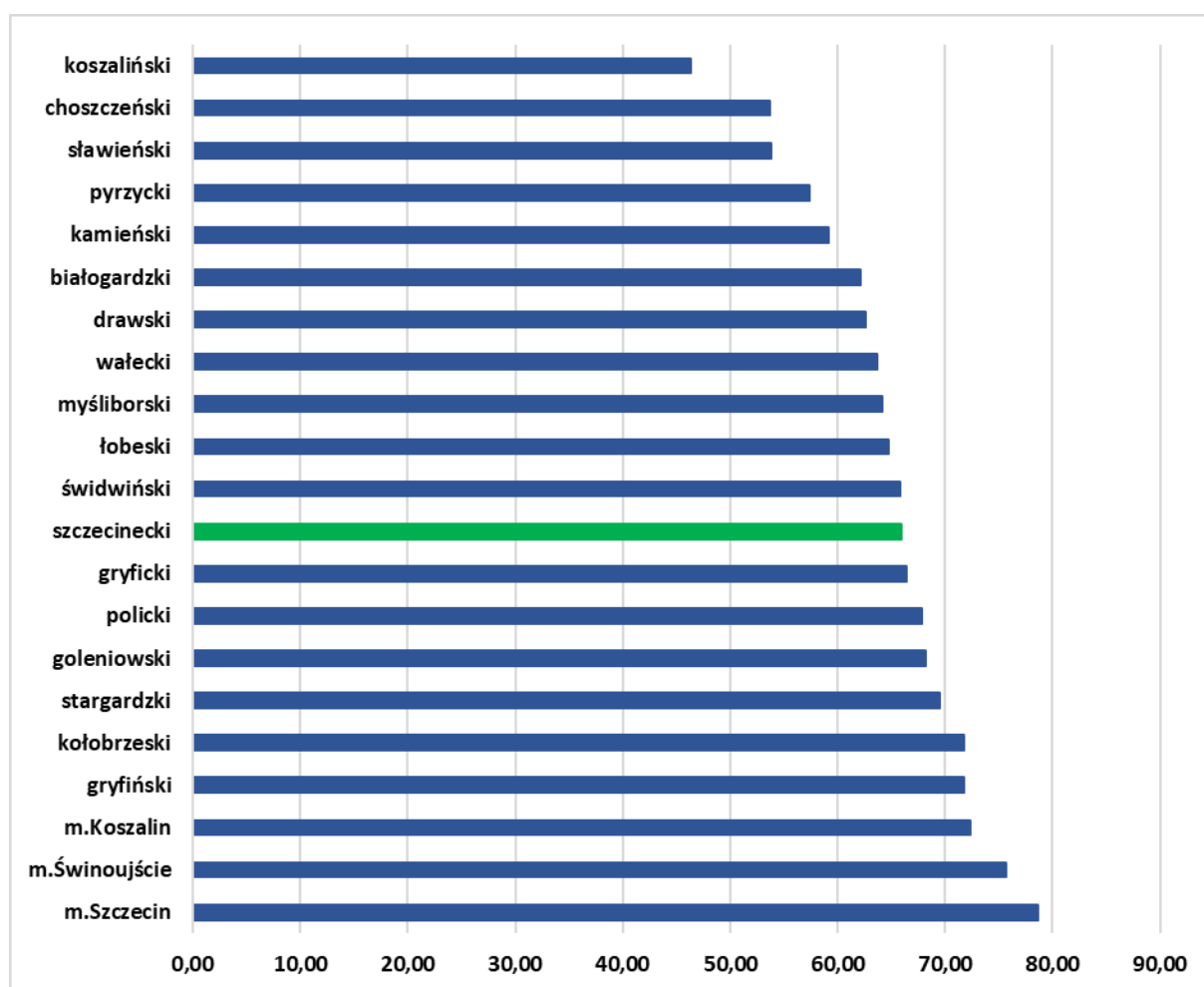
Źródło: Wyniki Okręgu, województw i powiatów, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu, <https://www.oke.poznan.pl/cms,93,telefony.htm>

Wykres 28. Średni wynik matury z matematyki – poziom podstawowy

Źródło: Wyniki Okręgu, województw i powiatów, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu, <https://www.oke.poznan.pl/cms,93,telefony.htm>

Wykres 29. Średni wynik matury z języka angielskiego – poziom podstawowy

Źródło: Wyniki Okręgu, województw i powiatów, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu, <https://www.oke.poznan.pl/cms,93,telefony.htm>

W *Rankingu Głównym Liceów Ogólnokształcących 2021* sporządzony przez Fundację Edukacyjną „Perspektywy” dwa licea ogólnokształcące (LO im. Bohaterów Oflagu II D oraz II LO z Zespołu Szkół Nr 1 im. KEN) klasyfikowane były powyżej 1 000 miejsca w rankingu, były to pozycje słabsze w porównaniu do miejsc rankingowych z poprzednich lat. Natomiast Prywatne Liceum Ogólnokształcące, Społeczne Liceum Ogólnokształcące STO i I Liceum Ogólnokształcące im. ks. Elżbiety zostały sklasyfikowane odpowiednio na 255, 293 i 393 miejscu w Polsce. Analizując wyniki z poprzednich lat widać progres w/w trzech szkół, które awansowały w rankingu (por. Tabela 8).

Tabela 8. Licea z terenu partnerstwa ujęte w *Rankingu Głównym Liceów Ogólnokształcących 2021*

Nazwa szkoły	Miejscowość	Miejsce w 2021	Miejsce w 2020	Miejsce w 2019	Miejsce w 2018
Prywatne LO	Szczecinek	255	1000+	1000+	500+
Spółeczne LO STO	Szczecinek	293	420	1000+	500+
I LO im. ks. Elżbiety	Szczecinek	393	481	506	415
LO im. Bohaterów Oflagu II D	Borne Sulinowo	1000+	756	866	500+
II LO	Szczecinek	1000+	1000+	978	500+

Źródło: *Ranking Główny Liceów Ogólnokształcących 2021*, Fundacja Edukacyjna „Perspektywy”, <https://licea.perspektywy.pl/2021/rankings> (dostęp na dzień 2021-04-21).

Wśród Techników klasyfikowana poniżej 500 miejsca jest tylko jedna placówka
Technikum Zawodowe nr 1 (ZS nr 1 im. KEN).

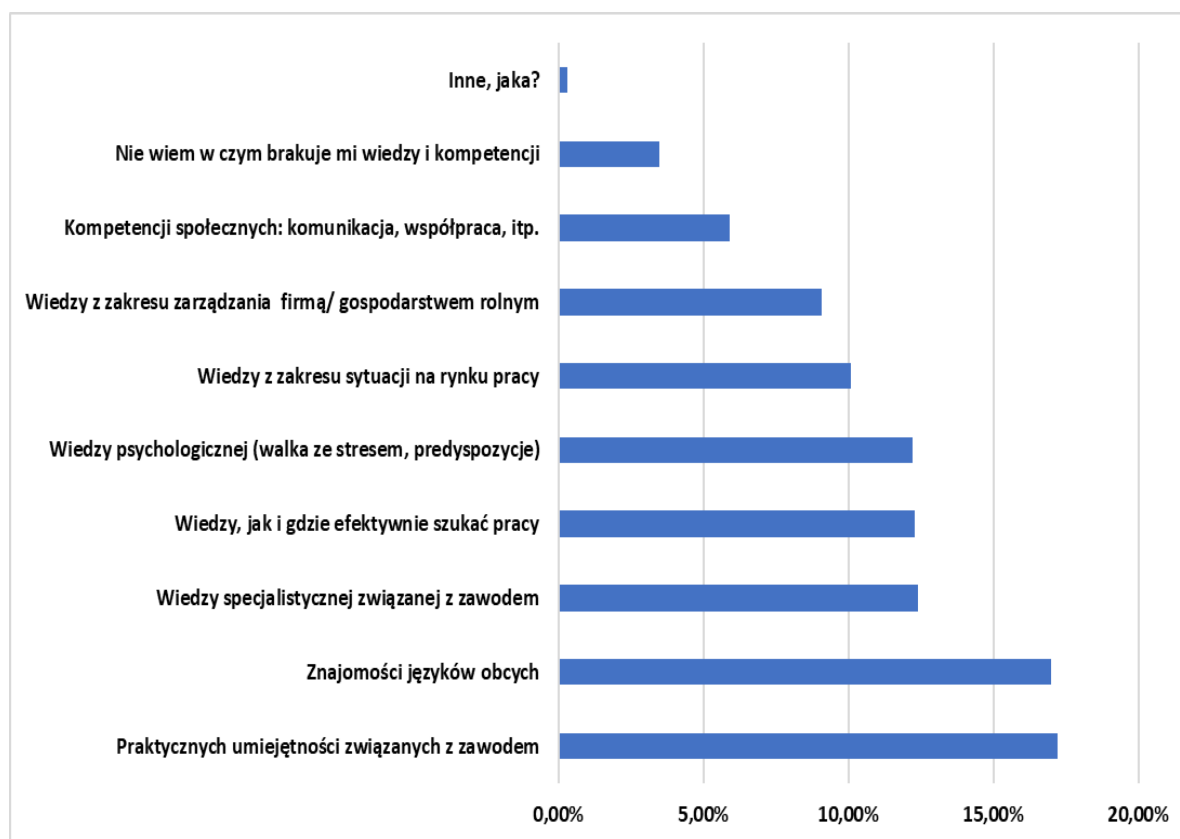
Tabela 9. Technika z terenu partnerstwa ujęte w *Rankingu Głównym Techników 2021*

Nazwa szkoły	Miejscowość	Miejsce w 2021	Miejsce w 2020	Miejsce w 2019	Miejsce w 2018
Technikum Zawodowe nr 1 (ZS nr 1 im. KEN)	Szczecinek	433	500+	500+	143

Źródło: *Ranking Główny Techników 2021*, Fundacja Edukacyjna „Perspektywy”, <https://technika.perspektywy.pl/2021/rankings> (dostęp na dzień 2021-04-21).

W badaniach ankietowych mieszkańców, młodzieży i lokalnych liderów szeroko definiowana edukacja wskazywana była jako jedno z ważniejszych zagadnień wymagających ciągłego doskonalenia. Potrzeby w tym zakresie wyartykułowała młodzież wskazując na zainteresowanie uzupełnieniem wiedzy m.in. w zakresie praktycznych umiejętności związanych z zawodem, znajomości języków obcych, wiedzy specjalistycznej związanej z zawodem, wiedzy, jak i gdzie efektywnie szukać pracy, czy wiedzy psychologicznej (walka ze stresem, wykorzystanie własnych predyspozycji).

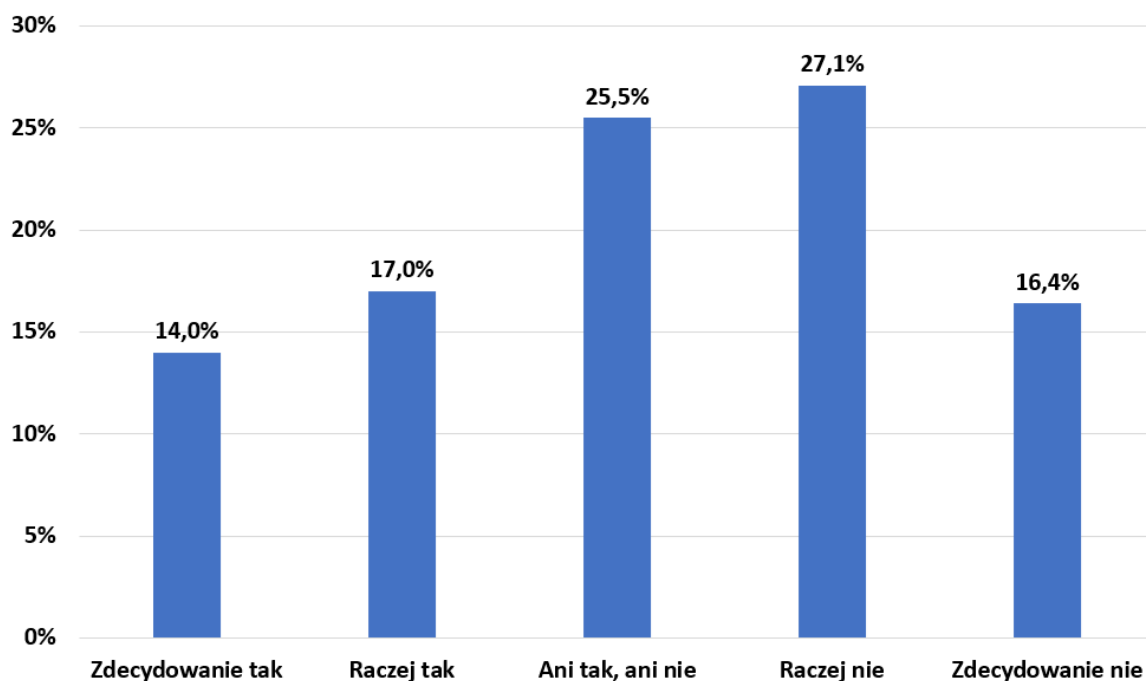
Wykres 30. Obszary, w których młodzież z terenu OP potrzebuje uzupełnić kompetencje

Źródło: opracowanie własne.

Badania ankietowe dostarczyły także informacji o tym, jak młodzież postrzega atrakcyjność prowadzenia własnej działalności gospodarczej i czy taką działalność planuje prowadzić. Około 66,6% badanych ocenia prowadzenia działalności gospodarczej jako bardzo atrakcyjna lub atrakcyjne (odpowiednio 27,1% i 39,5%). Jednakże tylko ~ 31,0% rozważa prowadzenie własnej firmy lub jednoosobowej działalności gospodarczej/gospodarstwa rolnego. Wyniki te wobec zdiagnozowanych niedostatków wspierania i stymulowania lokalnej przedsiębiorczości przez miejscowy samorząd świadczyć mogą o potencjalnym braku sukcesji już prowadzonych działalności oraz ograniczonym rozwoju nowych działalności. **Identyfikuje się zatem potrzebę propagowania przedsiębiorczości wśród osób młodych z jednoczesnym transferem potrzebnych kompetencji. Potrzeba ta została wyartykułowana na spotkaniu fokusowym z lokalnymi liderami, gdzie dodatkowo skonstatowano, że budowanie tego rodzaju kompetencji winno rozpocząć się na w miarę wczesnym etapie edukacji, we współpracy z przedsiębiorcami (zwłaszcza MŚP) oraz przy zaangażowaniu wszystkich Partnerów PPS i zainteresowanych organizacji.**

Wykres 31. Czy młodzież z terenu OP rozważa prowadzenie własnej firmy lub jednoosobowej działalności gospodarczej/gospodarstwa rolnego

Źródło: opracowanie własne.

Konsultacje w ramach Grupy Roboczej oraz spotkanie fokusowe z lokalnymi liderami potwierdziło także istotność problematyki szkolnictwa zawodowego nie tylko dla lokalnego rynku pracy, ale także dla demografii obszaru. Potrzebna jest przede wszystkim szersza współpraca placówek oświatowych z przedsiębiorstwami (także tych kształcących na wcześniejszych etapach) integracja środowiska przedsiębiorców oraz wsparcie osób młodych w poszukiwaniu pracy. Wątkiem, który warto rozważyć jest także organizacja kursów doszkalających (pogłębiających wiedzę i/lub wyposażających w nową wiedzę) dla uczniów szkół zawodowych, jak również szkół ogólnokształcących.

O ile terytorialne rozmieszczenie szkół leży co do zasady wyłącznie w kompetencji danego samorządu gminnego, o tyle jakość nauczania może być przedmiotem aktywności i interwencji z poziomu partnerstwa. Jakość kształcenia oraz wspieranie kompetencji przedsiębiorczych dzieci i młodzieży może stać się potencjałem o znaczeniu ogólnobszarowym.

Zdrowie – problemy zdrowotne mieszkańców powiatu szczecineckiego

Znaczenie poszczególnych zjawisk chorobowych dla populacji OP oceniono na podstawie danych Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego (Państwowy Zakład

Higieny) – Baza wiedzy „Zdrowie w województwach i powiatach”²⁸.

Przeanalizowano dane dotyczące standaryzowanego wskaźnika umieralności, który określa, ile zachorowań wystąpiłoby w danej populacji (w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców), gdyby struktura wieku tej populacji była taka sama jak struktura wieku populacji przyjętej za standard. Poniżej przedstawiono informacje dla wybranych jednostek chorobowych, które stanowią główne wyzwania zdrowotne obszaru²⁹:

Tabela 10. Standaryzowany wskaźnik umieralności

Jednostka chorobowa	Polska	WZP	PPS
Choroby żył, naczyń limfatycznych i węzłów chłonnych	1	1,416	2,964
Niewydolność serca	1	1,935	2,050
Choroba nadciśnieniowa	1	1,513	1,685
Nowotwór złośliwy gruczołu krokowego	1	0,998	1,456
Samobójstwa	1	1,110	1,437
Ostry zawał serca	1	1,066	1,395
Przewlekłe choroby dolnych dróg oddechowych	1	0,972	1,366
Choroby układu krążenia	1	1,124	1,244
Choroby przewlekłe wątroby	1	0,999	1,214
Nowotwór złośliwy pęcherza moczowego	1	1,148	1,198
Przyczyny związane z konsumpcją alkoholu	1	1,032	1,117
Nowotwór złośliwy sutka	1	0,933	1,112
Choroby układu nerwowego	1	0,778	1,002

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Zdrowie w województwach i powiatach*, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, <http://bazawiedzy.pzh.gov.pl/atlas> (dane na dzień: 2021-04-07).

Pomoc społeczna

Dane wskaźnikowe dotyczące bezwzględnej liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej informują, że zmniejsza się liczba gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, wymagających wsparcia.

²⁸ Zdrowie w województwach i powiatach, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny, <http://bazawiedzy.pzh.gov.pl/atlas> (dane na dzień: 2021-02-15).

²⁹ Tamże.

Tabela 11. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Gmina	2015 r.	2019 r.	Różnica
Szczecinek (1)	685	452	-233
Barwice	1 918	1 309	-609
Biały Bór	1 939	1 436	-503
Borne Sulinowo	1 260	809	-451
Grzmiąca	1 610	1 174	-436
Szczecinek	1 854	1 164	-690

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>.

Maleje liczba beneficjentów pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich 4 lat. Wciąż najczęściej występujące powody trudnej sytuacji życiowej na obszarze PPS to ubóstwo (48% podatników osiąga dochód poniżej kwoty minimalnej, przy wskaźniku krajowym bezrobocia wynoszącym **6,2%**, i wojewódzkim wynoszącym 8,3%, wskaźnik dla OP wynosi 16,5%), długotrwała ciężka choroba i bezrobocie. Stosunkowo często występuje potrzeba ochrony macierzyństwa czy bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, rzadziej występują problemy związane z przemocą w rodzinie (lub nie są one zgłaszane/ rozpoznane). Na terenie PPS identyfikuje się relatywnie dużą liczbę rodzin dotkniętych niepełnosprawnością jednej lub większej liczby osób w gospodarstwie domowym oraz zagrożenia wynikające z patologii społecznych, wśród których najsilniej oddziałuje alkoholizm. Są to niewątpliwie wyzwania istotne dla instytucji samorządowych z terenu całego partnerstwa.

Kapitał społeczny

Jak wskazano w rozdziale nr 1 na terenie Partnerstwa zarejestrowanych jest w KRS ~ 270 organizacji pozarządowych, dodatkowo w ewidencji stowarzyszeń zwykłych figurują 23 podmioty. Działalność tych podmiotów najczęściej nie wykracza poza granice powiatu (koła gospodyń wiejskich, OSP, organizacje senioralne, kombatanckie, ekologiczne, kluby i stowarzyszenia sportowe, itp.). Szerszą współpracę z organizacjami pozarządowymi prowadzi Miasto Szczecinek, Gmina Szczecinek i Gmina Borne Sulinowo, które oprócz powierzania zadań publicznych, realizują projekty wspólnie z organizacjami (np. z zakresu rewitalizacji), jak również udostępniają infrastrukturę tym podmiotom oraz promują ich rozwój.

Pewną miarą solidarności społecznej jest wielkość przekazywanego wsparcia dla organizacji pożytku publicznego (OPP), chociażby w ramach mechanizmu 1% z podatku PIT. Liczba podatników, która dotuje OPP wynosi ~ 25,9 tys., co stanowi wzrost o ~17,7% w stosunku do 2015 r. Tylko 51,6% podatników (osób fizycznych)

przekazuje środki na OPP w ramach mechanizmu 1%, co nie jest zaskakujące, biorąc pod uwagę dane dotyczące rozwarstwienia społecznego.

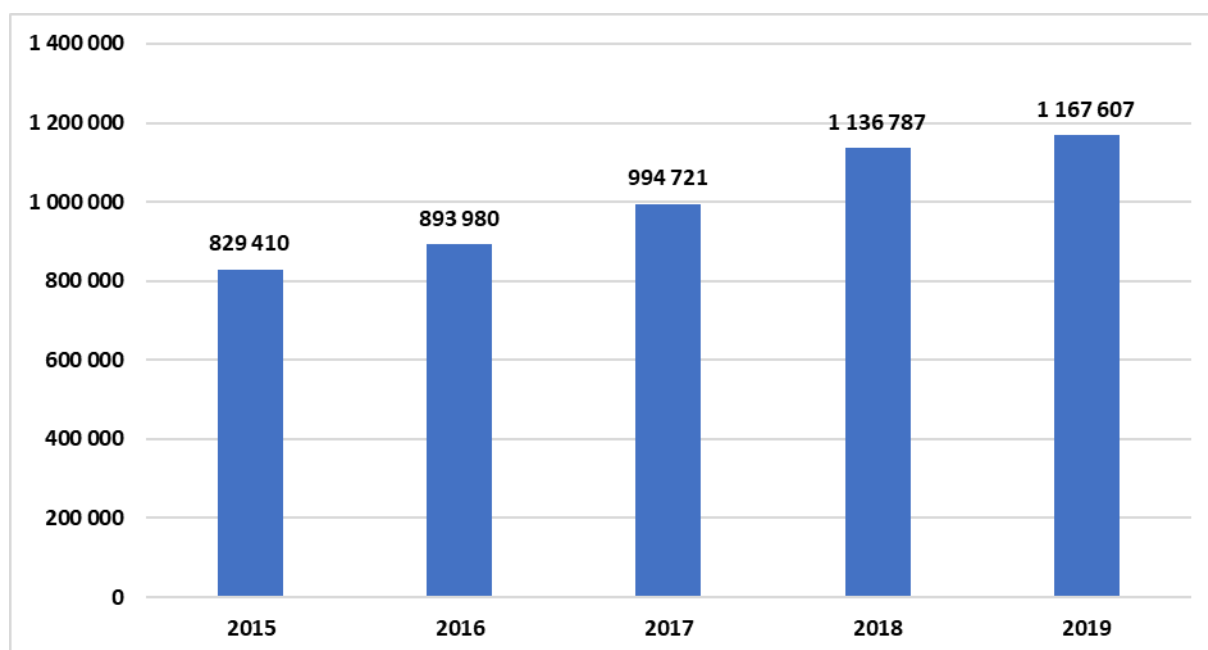
Rosną także kwoty przekazywanego wsparcia z ~0,8 mln PLN w 2015 r. do blisko 1,2 mln PLN (wzrost o 40,1%). Średnie odliczenie na 1 podatnika w 2019 roku wyniosło ok. 45 PLN.

Tabela 12. Liczba podatników przekazujących darowizny na OPP

Gmina	2015 r.	2019 r.	Dynamika 2015=100%	Odchylenie
Barwice	1 624	2 004	123,4	380
Biały Bór	1 398	1 545	110,5	147
Borne Sulinowo	2 413	2 967	123,0	554
Grzmiąca	1 069	1 345	125,8	276
Szczecinek (1)	13 361	15 291	114,4	1 930
Szczecinek (2)	2 136	2 736	128,1	600
Razem	22 001	25 888	117,7	3 887

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Wykres 32. Liczba podatników przekazujących darowizny na OPP w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Dobre rządzenie jest jedną z głównych koncepcji zarządzania w sektorze publicznym. Dobre rządzenie oznacza podejmowanie decyzji oraz działań, charakteryzujące się angażowaniem wszystkich zainteresowanych stron, praworządnością, przejrzystością, odpowiadaniem na potrzeby społeczne, dążeniem

do konsensusu, uwzględnianiem głosów mniejszości, efektywnością, jak również szeroko rozumianą odpowiedzialnością wobec społeczeństwa³⁰. Z kolei uczestnictwo jest pierwszą zasadą dobrego rządzenia³¹. Obiektywnym miernikiem uczestnictwa jest udział mieszkańców w wyborach, zarówno lokalnych, jak i ogólnopolskich, czy do Parlamentu Europejskiego. Wysoka frekwencja wyborcza świadczy o potencjale rozwojowym lokalnej społeczności, zaangażowaniu w sprawy lokalne oraz świadomości spraw krajowych i europejskich. Z kolei niska frekwencja wyborcza, to niejednokrotnie dający się szybko zidentyfikować symptom kryzysu w danej społeczności.

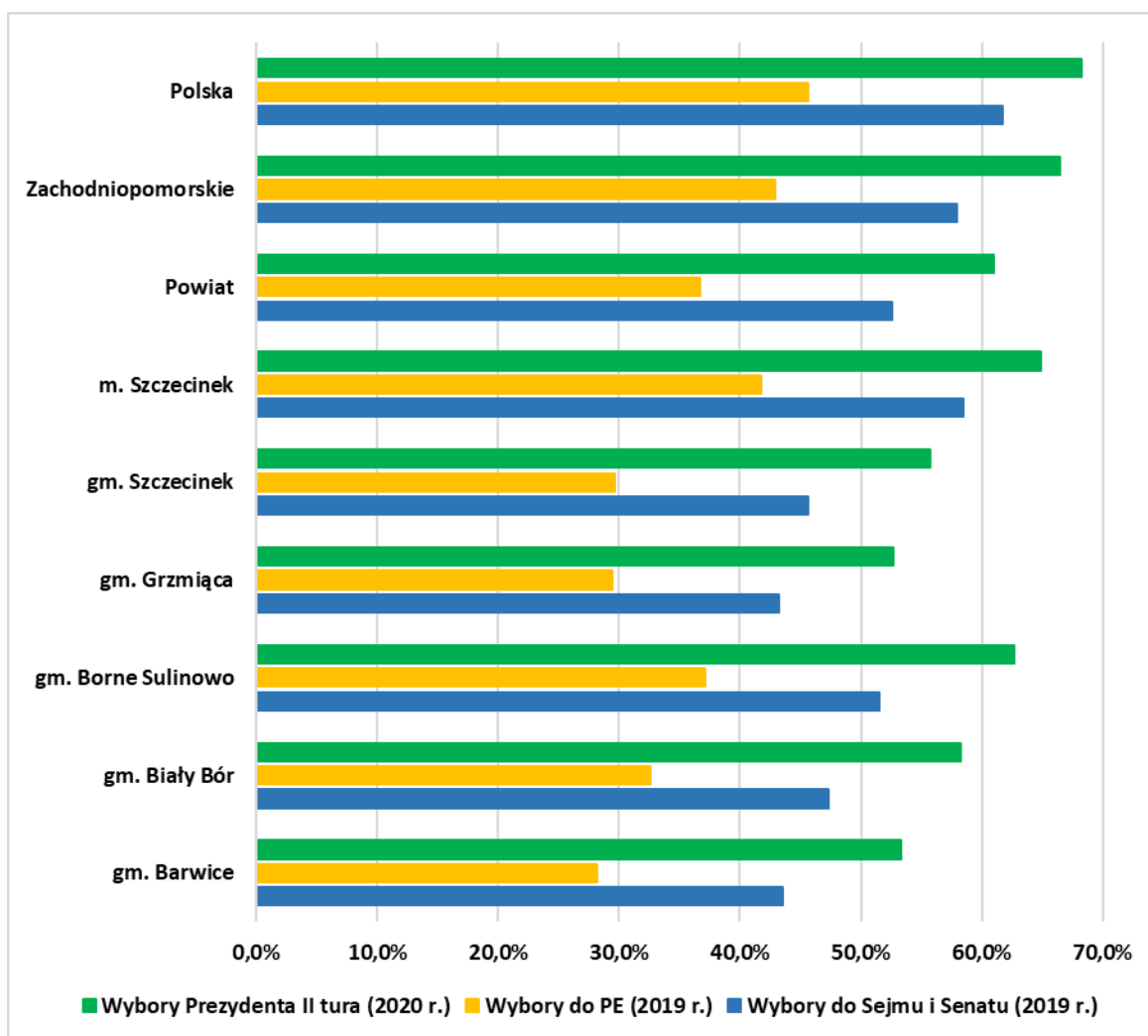
Średnio dla powiatu frekwencja wyborcza przekroczyła 50,0% w ostatnich Wyborach do Sejmu i Senatu oraz w Wyborach na Prezydenta RP. Mniejsze zainteresowanie mieszkańców wystąpiło dla Wyborów do Parlamentu Europejskiego. Średnia frekwencja w powiecie dla wszystkich w/w kategorii wyborczych była niższa niż w województwie i kraju.

Średnia frekwencja w wyborach samorządowych w powiecie była porównywalna do frekwencji w województwie zachodniopomorskim i w Polsce. Średnia frekwencja poniżej 50% świadczy o relatywnie niskim zaangażowaniu w sprawy lokalne, niemniej jednak widać pewne zróżnicowanie między gminami Partnerstwa.

³⁰ *Europejski kodeks dobrej praktyki administracyjnej*, Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, <https://www.ombudsman.europa.eu/pl/publication/pl/3510>, (dostęp na dzień 2021-04-23).

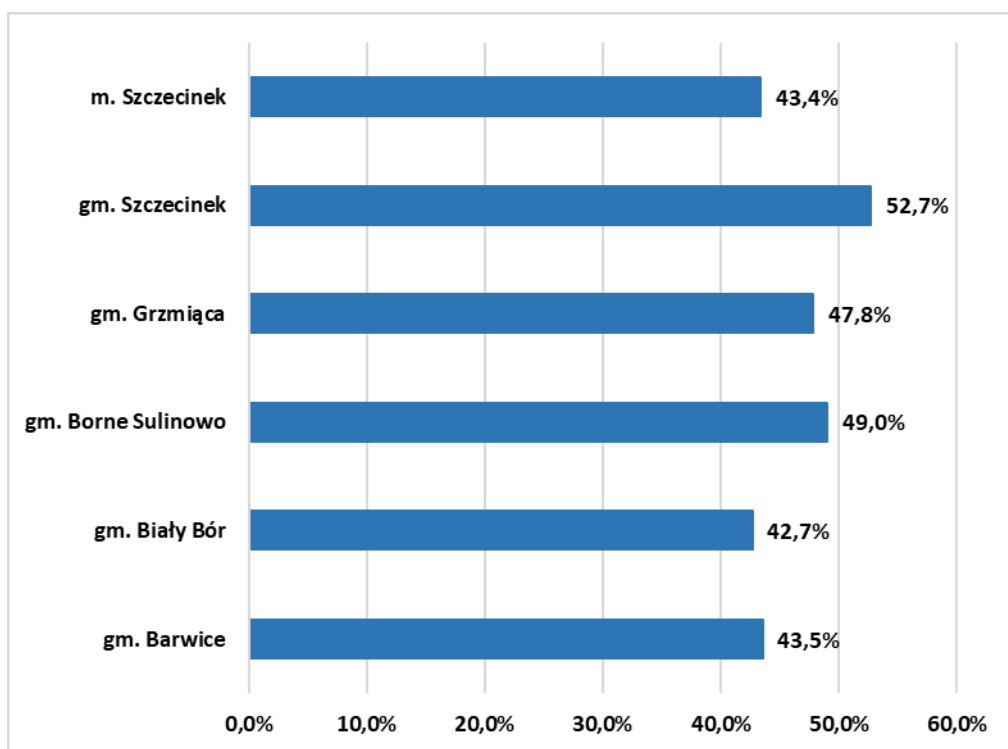
³¹ Wszyscy członkowie społeczeństwa (obywatele) uczestniczą w procesie rządzenia; uczestnictwo może przyjmować formę bezpośrednią lub pośrednią (uczestnictwo za pośrednictwem przedstawicieli lub instytucji).

Wykres 33. Frekwencja w wyborach krajowych i europejskich

Źródło: Serwisy informacyjne wyborów i referendów ogólnokrajowych, Krajowe Biuro Wyborcze, <https://wybory.gov.pl/>

Wykres 34. Frekwencja w wyborach samorządowych

Źródło: Serwisy informacyjne wyborów i referendów ogólnokrajowych, Krajowe Biuro Wyborcze, <https://wybory.gov.pl/>

2.2.3.3. Potencjał ekonomiczny podmiotów prawnych

Na OP na koniec 2019 r. zarejestrowanych było 1,2 tys. podmiotów prawnych. Najwięcej tego rodzaju podmiotów było zarejestrowanych w mieście Szczecinek oraz w gmina Borne Sulinowo i Barwice.

Tabela 13. Liczba podmiotów prawnych

	2015	2019	Dynamika 2015=100%	Odchylenie
Barwice	136	140	102,9	4
Biały Bór	56	67	119,6	11
Borne Sulinowo	170	173	101,8	3
Grzmiąca	34	33	97,1	-1
Szczecinek (1)	691	720	104,2	29
Szczecinek (2)	59	61	103,4	2
Partnerstwo	1 146	1 194	104,2	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych POLTAX

Tabela 14. Aktywność ekonomiczna podatników – osoby prawne

	2015	2019	Dynamika
łączna liczba podatników	1 146	1 194	104,19
łączna kwota przychodów (niezależnie z jakiego tytułu)	1 309 673 793	1 522 203 871	116,23
łączny dochód (podstawa do opodatkowania)	47 981 763	65 892 157	137,33
Liczba osób prawnych ze stratą (niezależnie z jakiego tytułu)	313	340	108,63
łączna wartość wykazanej straty (niezależnie z jakiego tytułu)	19 117 661	66 076 346	345,63
Średni przychód	1 142 821,81	1 274 877,61	111,56
Średni dochód	41 868,90	55 186,06	131,81
Odsetek firm ze stratą	0,27	0,28	104,26
Średnia wartość wykazanej straty	61 078,79	194 342,19	318,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

2.2.3.4. Potencjał partnerów

Dochody gminy – dochodami jednostek samorządu terytorialnego są dochody własne, subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa. Dochodami mogą być również środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach. W teorii finansów publicznych zakłada się by wśród dochodów JST dominowały dochody własne w postaci podatków i opłat lokalnych. Warto podkreślić, że samodzielność dochodowa najczęściej nie dotyczy sfery kreowania podstaw prawnych gospodarki finansowej, a jedynie stosowania prawa oraz uprawnień odnoszących się do realizacji w ich ramach samodzielnej polityki fiskalnej³². Finanse samorządu terytorialnego są zintegrowane z systemem finansów publicznych, stąd samodzielność dochodowa wiąże się raczej ze stosowaniem prawa fiskalnego niż jego ustanawianiem.

Samodzielność finansowa najczęściej mierzona jest wskaźnikiem udziału dochodów własnych w dochodach ogółem. Gminy Partnerstwa, poza gminą Barwice, na tle grup porównawczych Monitora Rozwoju Lokalnego, pod tym kątem, prezentują się

³² Dorota Wyszowska, *Samodzielność dochodowa jednostek samorządu terytorialnego – Polska na tle wybranych krajów Unii Europejskiej*, Annales Universitatis Mariae Curie – Skłodowska, Uniwersytet w Białymstoku. Wydział Ekonomii i Zarządzania, Białystok 2017.

korzystnie. Najwyższe wartości udziału osiągają: Miasto Szczecinek (52,9%) i Borne Sulinowo (42,5%).

Zgodnie z art. 235 Ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, 1622, 1649, 2020, z 2020 r. poz. 284, 374, 568, 695) do dochodów majątkowych zalicza się: dotacje i środki przeznaczone na inwestycje; dochody ze sprzedaży majątku; dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Ten aspekt finansów lokalnych gmin Partnerstwa kształtuje się mniej korzystnie niż sytuacja w grupach porównawczych. Zasadniczo tylko gmina wiejska Szczecinek plasuje się w I ćwiartce w swojej grupie porównawczej. Należy jednak mieć na uwadze, że wysoki poziom dochodów majątkowych, odwrotnie niż w przypadku dochodów własnych, nie może być miernikiem samodzielności finansowej.

Nadwyżka operacyjna jednostki samorządu terytorialnego to różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi oraz odpowiednio deficyt operacyjny w przypadku osiągnięcia ujemnego wyniku bieżącego. Nadwyżka operacyjna to wskaźnik obrazujący sytuację finansową w samorządzie, zdolność do spłaty rat od zaciągniętych kredytów, pożyczek czy wyemitowanych obligacji oraz możliwości samodzielnego finansowania inwestycji. Czym wyższa jest wartość nadwyżki operacyjnej tym większa jest możliwość realizacji przez jednostkę samorządu terytorialnego nowych przedsięwzięć majątkowych, zarówno bezpośrednio przeznaczając tą kwotę na inwestycje lub pośrednio spłacając wcześniej zaciągnięte zobowiązania na cele inwestycyjne. Ten aspekt finansów lokalnych gmin Partnerstwa kształtuje się mniej korzystnie niż sytuacja w grupach porównawczych.

Mając na względzie, iż dane w MRL i innych źródłach są danymi historycznymi, a dla planowania strategicznego znaczenie ma bieżący stan finansów oraz prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego, zdolność do realizacji zadań strategicznych będzie analizowana na etapie planowania strategicznego.

2.2.4. Rynek pracy, potencjał i konkurencyjność lokalnej gospodarki

Na terenie powiatu szczecineckiego funkcjonowało na koniec 2020 r. 8,2 tys. podmiotów (wzrost o 3,2% w stosunku do 2015 r.). Dominują mikroprzedsiębiorstwa.

2.2.4.1. Rynek pracy – zatrudnienie

Spośród 26,3 tys. ubezpieczonych w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych, najliczniejszą grupę stanowią ubezpieczeni zatrudnieni na umowę o pracę (19,8 tys. os.). Około 2,6 tys. os. to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a ~ 2,0 to zleceniobiorcy (por. Tabela 15).

Tabela 15. Ubezpieczeni – osoby fizyczne według kodów tytułów ubezpieczeń

	Ogółem	01XX	04XX	05XX	09XX	12XX	14XX
Polska	15 058,5	11 617,4	1 149,5	1 595,4	200,8	354,0	141,4
zachodniopomorskie	614,7	451,6	59,5	75,3	9,5	12,8	6,0
szczeciński	26,3	19,8	2,0	2,6	1,0	0,5	0,4

01 – pracownicy, 04 – zleceniobiorca, 05 – osoba prowadząca pozarolniczą działalność albo osoba z nim współpracująca, 09 – osoby bezrobotne, 12 – osoby pobierające zasiłki, 14 – inni świadczeniobiorcy

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Dane o liczbie ubezpieczonych*, Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Wśród ubezpieczonych z tytułu bycia pracownikiem większość stanowią mężczyźni (52,5%), co jest trendem przeciwnym do tego obserwowanego na terenie województwa zachodniopomorskiego, gdzie na rynku pracy dominują kobiety. Na rynku pracy najsilniej obecne są osoby w wieku 25-54 lata.

Tabela 16. Ubezpieczeni - osoby fizyczne z tytułu bycia pracownikiem

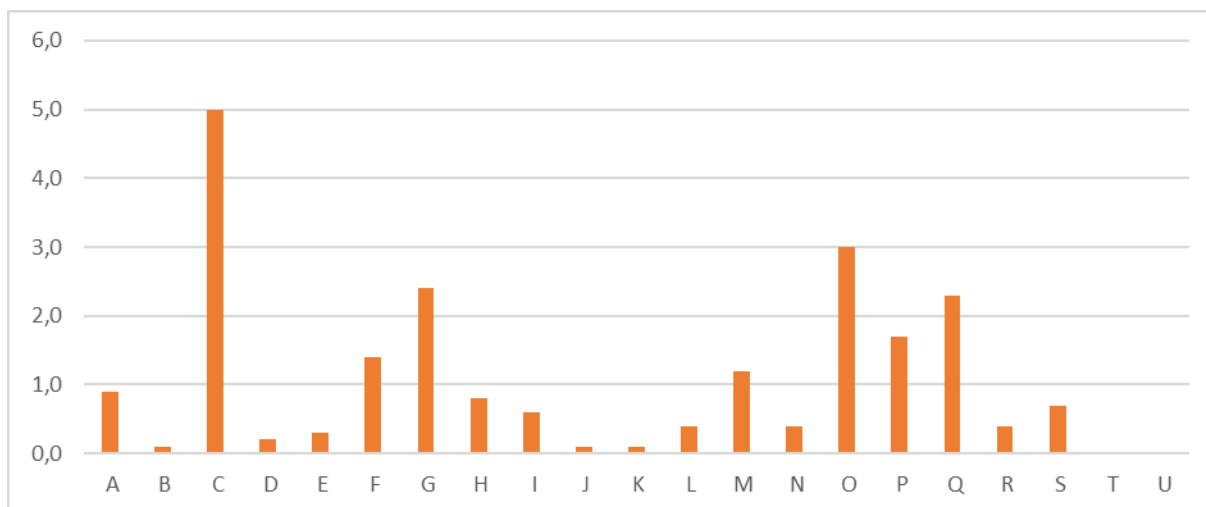
Ubezpieczeni osoby fizyczne w ubezpieczeniach emerytalnym i rentowych z tytułu bycia pracownikiem według płci i wieku – stan na 31.12.2019 r. w tys.												
kobiety												
	Ogółem	19 lat i mniej	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65 lat i więcej
Polska	5 629,7	62,1	318,2	638,6	702,7	818,8	838,6	733,7	620,2	567,8	244,1	84,9
zachodniopomorskie	228,9	2,9	13,1	24,5	27,7	33,2	33,9	29,6	24,4	24,2	11,5	3,9
szczeciński	9,4	0,1	0,6	1,1	1,2	1,3	1,4	1,2	1,1	0,9	0,4	0,1
mężczyźni												
Polska	5 987,6	102,7	406,7	728,3	817,5	865,6	785,0	650,2	536,5	513,6	436,8	144,7
zachodniopomorskie	222,7	4,2	15,0	25,8	28,3	30,2	27,7	23,5	20,1	21,4	19,7	6,8
szczeciński	10,4	0,1	0,7	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	0,9	0,2
ogółem												
Polska	11 617,4	164,8	724,9	1 366,9	1 520,2	1 684,4	1 623,6	1 383,9	1 156,7	1 081,4	680,9	229,6
zachodniopomorskie	451,6	7,1	28,1	50,3	56,0	63,4	61,6	53,1	44,5	45,6	31,2	10,7
szczeciński	19,8	0,2	1,3	2,4	2,5	2,6	2,6	2,4	2,2	2,0	1,3	0,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Dane o liczbie ubezpieczonych*, Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Branże zatrudniające największą liczbę osób należą do sekcji C PKD: Przetwórstwo przemysłowe, a w dalszej kolejności sekcji O Administracja publiczna i obrona narodowa, G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Dane te

potwierdzają wiodące funkcje obszaru scharakteryzowane szczegółowo w rozdziale 1.2.2.

Wykres 35. Liczba osób ubezpieczonych według kodów PKD

A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; B Górnictwo i wydobywanie; C Przetwórstwo przemysłowe; D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz (...); E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami (...); F Budownictwo; G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; H Transport i gospodarka magazynowa; I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; J Informacja i komunikacja; K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; P Edukacja; Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; S Pozostała działalność usługowa

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Dane o liczbie ubezpieczonych*, Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Na terenie OP podaż pracy przewyższa popyt na pracę, co potwierdza różnica między liczbą wystawionych PIT-11 przez pracodawców, a liczbą otrzymanych PIT-11 przez pracowników.

Tabela 17. Liczba PIT-11 – porównanie

Rok	liczba wystawionych PIT-11 przez pracodawców z gminy ogółem	liczba otrzymanych PIT-11 przez pracowników w gminie ogółem	Różnica
a	b	c	d = b - c
2015	25 604,0	38 881,0	-13 277,0
2016	25 944,0	39 112,0	-13 168,0
2017	26 044,0	39 849,0	-13 805,0
2018	26 964,0	41 283,0	-14 319,0
2019	26 631,0	40 987,0	-14 356,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów

Według danych Ministerstwa Finansów liczba otrzymanych PIT-11 przez pracowników znacznie (o 53,9%) od liczby PIT-11 wystawionych przez pracodawców. Oznacza to, że znakomita część zatrudnionych znajduje zatrudnienie poza obszarem Partnerstwa.

2.2.4.2. Rynek pracy – rolnictwo

Udział rolników zarejestrowanych w KRUS na 1000 mieszkańców wyniósł na obszarze PPS w 2019 roku ~ 24 szt. Najwyższy był w gminie Grzmiąca, najniższy w mieście Szczecinek. Wśród rolników dominują osoby po 55 roku życia.

Rolnicy zarejestrowani w KRUS nie wyczerpują całej grupy osób pracujących w rolnictwie. Istnieje kilka przyczyn tego stanu rzeczy: część osób z tej grupy pracuje na swoim gospodarstwie, ale jest również zatrudniona poza rolnictwem i ubezpieczona w ZUS (korzystniejsze zasady). Na pewne też jakaś część osób pracuje w dużych firmach rolnych (spółkach) i tam jest objęta ubezpieczeniem ZUS. Trudno w związku z tym powiedzieć, ile osób dokładnie zatrudnionych jest w rolnictwie.

Tabela 18. Dane dotyczące liczby ubezpieczonych w KRUS

Nazwa	rolnicy poniżej 6ha przeliczeniow ych	domownicy rolników pracujący w gospodarstw ach poniżej 6ha przeliczeniow ych	rolnicy powyżej 6ha przeliczeniow ych	domownicy rolników pracujący w gospodarstw ach powyżej 6ha przeliczeniow ych	rolnicy prowadząc y gospodarst wo rolne i działy specjalne	rolnicy wyłącz nie działy specjal ne	pozostali ubezpiecz eni
Barwice	109	8	161	12	0	2	120
Biały Bór	58	5	64	10	1	1	75
Borne Sulinowo	73	6	58	5	1	0	53
Grzmiąca	70	7	100	12	0	1	73
Szczecinek (1)	76	6	45	0	4	2	70
Szczecinek (2)	104	11	114	11	2	2	104
Suma	490	43	542	50	8	8	495

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Dane o liczbie ubezpieczonych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

2.2.4.3. Rynek pracy – bezrobocie

Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego dla PPS jest na tle sytuacji w kraju na koniec 2020 roku bardzo niekorzystny. Przy wskaźniku krajowym wynoszącym **6,2%** i wojewódzkim wynoszącym 8,3%, wskaźnik dla OP wynosi 16,5%. Analiza wybranych

wskaźników bezrobocia z ostatnich 10 lat potwierdza ogólnokrajowy trend zmniejszania się bezrobocia w tym okresie. Na obszarze PPS wskaźnik udziału zarejestrowanych bezrobotnych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym spadł na do poziomu blisko dwukrotnie mniejszego. Odnotowano spadek bezrobocia także w grupie osób w wieku 18-24. Spadła także bezwzględna liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok. Jednakże wzrósł udział tej grupy osób w liczbie bezrobotnych ogółem i w liczbie ludności aktywnej zawodowo. Blisko $\frac{1}{5}$ wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych stanowią bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 24 miesięcy. Blisko 18,0% bezrobotnych nie posiada prawa do zasiłku.

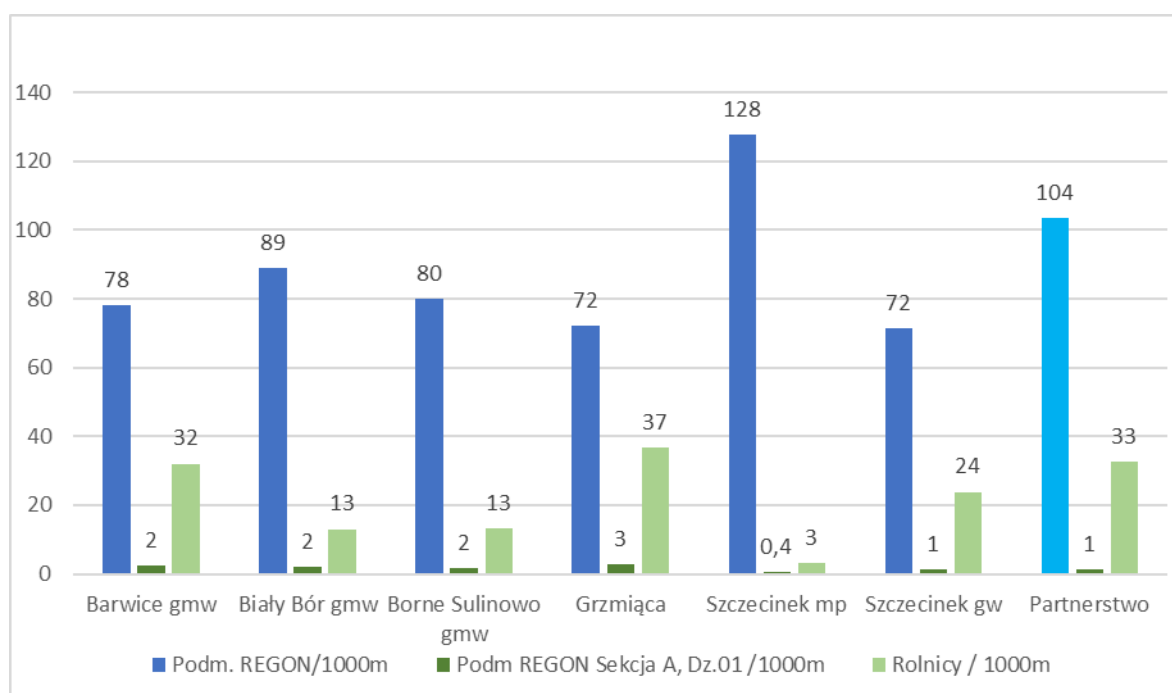
W gorszej sytuacji na rynku pracy są kobiety, które stanowią 55,7% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Około 30,0% bezrobotnych kobiet nie podjęło zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

Czynnikiem, który zwiększa ryzyko bezrobocia jest niski poziom wykształcenia, $\frac{1}{3}$ zarejestrowanych bezrobotnych to osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, $\frac{1}{4}$ to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub branżowym, a $\frac{1}{5}$ to osoby z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym.

2.2.4.4. Podmioty gospodarcze i przedsiębiorczość

Szczegółową analizę gospodarki, w tym uprzemysłowienia i rolnictwa przeprowadzono w rozdziale 1.2.2. **Wśród wiodących funkcji OP wskazano m.in. funkcję przemysłową i funkcję rolniczą. Analizując liczbę podmiotów gospodarczych oraz liczbę rolników w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców można stwierdzić, że OP nie ma charakteru stricte rolniczego. Jednakże można również wskazać gminy, w których rolnictwo jest silniej obecne w gospodarce obszaru i są to: gmina Grzmiąca, gmina Barwice oraz gmina Szczecinek.**

Wykres 36. Podmioty gospodarki w REGON – rolnictwo w 2019 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Dane o liczbie ubezpieczonych*, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

W strukturze rolnej dominują gospodarstwa o powierzchni powyżej 6h. Niemniej jednak zdecydowanie największa liczba gospodarstw powyżej 6 ha, w stosunku do gospodarstw małych, poniżej 6 ha, znajduje się w gminach Barwice (59%) i Grzmiąca (58%).

Jak wskazano w rozdziale 1.2.2. w stosunku do pozostałych obszarów województwa obszar PPS charakteryzuje się wysokim poziomem uprzemysłowienia. Najsilniejszym ośrodkiem przedsiębiorczości w kontekście liczby przedsiębiorstw jest Miasto Szczecinek. W strukturze podmiotów gospodarczych dominują mikroprzedsiębiorstwa i mają one największy wpływ na zatrudnienie na OP.

Tabela 19. Podmioty gospodarcze według liczby zatrudnionych

Powiat Szczecinecki	2015	2020	Różnica
0 - 9	7 660	7 956	296
10 - 49	250	210	-40
50 - 249	53	53	0
250 - 999	2	1	-1
1000 i więcej	2	2	0
Suma	7 967	8 222	255

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>

W ramach projektu Centrum Wsparcia Doradczego dla uzyskania informacji i opinii w zakresie przedsiębiorczości ze wszystkimi przedstawicielami urzędów gmin z obszaru PPS przeprowadzono wywiady na ten temat. W efekcie powstał obraz podejścia do tego zagadnienia w skali całego OP. Jest to obraz dużego zróżnicowania zaangażowania poszczególnych gmin w rozwój przedsiębiorczości. Poniżej przedstawiono wybrane odpowiedzi udzielone w kwestionariuszu dotyczącym przedsiębiorczości:

- a) Czy w tej kadencji Rady komisja podejmowała na swoich posiedzeniach tematy dot. przedsiębiorczości
 - **w dwóch przypadkach: NIE;**
 - Gmina Biały Bór, Barvice, Grzmiąca: ulgi podatkowe;
 - Miasto Szczecinek: zwolnienie z podatku od nieruchomości, zwolnienie z opłaty za koncesję alkoholową, zwolnienia z opłat i podatków związane z COVID-19; ulgi podatkowe dotyczące terenów inwestycyjnych.
- b) Czy gmina ma plan działania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości?
 - **w trzech przypadkach: NIE;**
 - Gmina Biały Bór: Ujęto w Strategii Rozwoju Gminy na lata 2019-2025
 - Gmina Borne Sulinowo: nie ma ściśle dedykowanego dokumentu, natomiast pewne plany działań ujęto w wielu różnych dokumentach planistycznych np. Strategia rozwoju gminy, Program Gospodarki Niskoemisyjnej, MPZP, itp.
 - Miasto Szczecinek: Strategia rozwoju miasta Szczecinek na lata 2018-2026, Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Szczecinek, Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego.
- c) Czy samorząd/ burmistrz/ wójt/ ma informacje/ wiedzę (np. w oparciu o badania, diagnozy, postulatów itp.) na temat kondycji, potrzeb i problemów lokalnych przedsiębiorców?
 - **w trzech przypadkach: NIE;**
 - Gmina Biały Bór: rozmowy indywidualne na spotkaniach;
 - Gmina Borne Sulinowo: informacje z kilku lat bezpośrednio i pośrednio z informacji i różnych opracowań.
 - Miasto Szczecinek: Burmistrz Miasta jest informowany o sytuacji przedsiębiorców czy to za pośrednictwem Wydziału Rozwoju czy przez osobisty kontakt z przedsiębiorcami. Burmistrz Miasta korzysta również z biuletynów informacyjnych np. Wojewódzkiego Urzędu Pracy czy GUS-u.
- d) Czy gmina/ (urząd lub jednostki organizacyjne) w okresie ostatnich 5 lat podejmowała działania we współpracy ze środowiskiem przedsiębiorców?

- w czterech przypadkach: NIE;
 - Gmina Borne Sulinowo: ze środowiskiem przedsiębiorców branży turystycznej. Były to głównie działania promocyjne i organizacyjne.
 - Miasto Szczecinek: spotkania biznesowe w ramach tworzenia Szczecineckiego Klastra Meblowego. Spotkania biznesu oraz Politechniki Koszalińskiej. Przedsiębiorcy oprócz możliwości wystawiania się na Jarmarku Bożonarodzeniowym, wspomagają innych przedsiębiorców np. udostępnieniem boxów. Urząd Miasta zapewnia przyłącza energetyczne, wydaje zezwolenia na sprzedaż alkoholu. Organizacja szkoleń, aktywne uczestnictwo poprzez zgłaszanie przedsiębiorców chociażby w corocznej edycji konkursu gospodarczego „Mocarz Gospodarczy Powiatu Szczecineckiego” organizowanego przez Powiat Szczecinecki.
- e) Czy gmina prowadzi aktywną promocję gospodarczą?
- **w pięciu przypadkach: NIE;**
 - Miasto Szczecinek: Działania prowadzone są przez Wydział Rozwoju - aktywne szkolenia, informacje publikowane na stronie internetowej, mediach społecznościowych, pomoc i doradztwo w wydziale, broszury informacyjne oraz Samorządową Agencję Promocji i Kultury, która w swoich obowiązkach ma również aktywną promocję gospodarczą miasta.
- f) Czy gmina posiada wiedzę na temat ich planów rozwojowych, zapotrzebowania na wykwalifikowanych pracowników, ew. lokalnych barier ich rozwoju (infrastruktura)?
- **w sześciu przypadkach: NIE;**

Duża liczba odpowiedzi negatywnych świadczy o tym, że w życiu wielu samorządów gminnych tematyka przedsiębiorczości jest nieobecna. Brakuje ukształtowanych form konsultowania tych spraw między samorządem a środowiskiem przedsiębiorców. Bardzo niewiele robi się w zakresie krzewienia ducha przedsiębiorczości, wskazywania pozytywnych przykładów i sukcesów osiągniętych w prowadzeniu działalności gospodarczej.

2.2.5. Stan i jakość środowiska na obszarze oraz zagospodarowanie przestrzenne

Analiza pogłębiona, przedstawiona w tym rozdziale, odwołuje się do problematyki środowiskowej. Problematykę przestrzenną w sposób szczegółowy przedstawiono w rozdziale nr 3.

2.2.5.1. Obszary cenne przyrodniczo

Na terenie OP występują następujące formy ochrony przyrody: obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, park krajobrazowy, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, pomniki przyrody.

Szczególnie cenne obszary przyrodnicze to obszary Natura 2000:

- nazwa: Jeziora Szczecineckie, PLH320009, dyrektywa siedliskowa;
- nazwa: Dorzecze Parsęty, PLH320007, dyrektywa siedliskowa;
- nazwa: Jeziora Czaplineckie, PLH320039, dyrektywa siedliskowa;
- nazwa: Dolina Radwi, Chocieli i Chotli, PLH320022, dyrektywa siedliskowa;
- nazwa: Dolina Piławy, PLH320025, dyrektywa siedliskowa;
- nazwa: Diabelskie Pustacie, PLH320048, dyrektywa siedliskowa;
- nazwa: Bagno i Jezioro Ciemino, PLH320036, dyrektywa siedliskowa;
- nazwa: Jezioro Śmiadowo, PLH320042, dyrektywa siedliskowa;
- nazwa: Bobolickie Jeziora Lobeliowe, PLH320001, dyrektywa siedliskowa;
- nazwa: Ostoja Drawska, PLB320019, dyrektywa ptasia.

Obszary cenne przyrodniczo, objęte ochroną stanowią zarazem zaletę jak i wadę. Dzięki nim obszar powiatu jest atrakcyjny pod względem krajobrazowo-przyrodniczym, co przyciąga turystów i stanowi dla mieszkańców bazę rekreacyjną. Z drugiej strony obowiązujące w ich granicach nakazy i zakazy wprowadzają ograniczenia w zagospodarowaniu przestrzennym i lokalizacji inwestycji.

2.2.5.2. Zasoby wodne

Na terenie OP znajdują się dwa główne zbiorniki wód podziemnych: GZWP nr 120 i GZWP nr 126. Obszar obejmujący zbiorniki GZWP 120 i 126 nie ma udokumentowanych zasobów wód podziemnych. Jedynie północno-zachodni fragment GZWP 126 (ok. 357,7 km²) jest objęty dokumentacją zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych zlewni Parsęty. OP położony jest na czterech jednolitych częściach wód podziemnych³³:

³³Jednolite części wód podziemnych, Państwowy Instytut Geologiczny, <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html> (dostęp na dzień: 2021-03-21).

- JCWPd nr 9 – znajduje się na terenach gmin Barwice, Grzmiąca, Szczecinek, Borne Sulinowo, Biały Bór;
- JCWPd nr 10 – położona jest na terenie gminy Biały Bór;
- JCWPd nr 25 – znajduje się na terenie gminy Barwice;
- JCWPd nr 26 – obejmuje tereny gmin Borne Sulinowo, Szczecinek, Biały Bór, Barwice.

Obszar JCWPd nr 9 to w większości obszary rolne (57,4%) oraz leśne i zielone (38,9%). Wyróżniono 3 piętra wodonośne; zasoby wód podziemnych dostępnych do zagospodarowania wynoszą 366 775 m³/d (wykorzystywanie na poziomie ~17,2%)³⁴. Nie wyróżniono obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego, ale ryzyko dla obszaru stanowi nawożenie użytków rolnych związkami azotowymi i gnojowicą oraz nieuporządkowana gospodarka wodnościekowa. Stan ilościowy i jakościowy jest oceniany jako dobry, ogólna ocena stanu JCWPd - dobra, a ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych - niezagrożona³⁵.

JCWPd nr 10 posiada cztery piętra wodonośne: czwartorzędowe (z podziałem na poziom gruntowy i międzyglinowy), czwartorzędowo-neogeńsko-paleogeńskie, neogeńsko-paleogeńskie, kredowe. Zasoby wód podziemnych do zagospodarowania wynoszą 542 976 m³/d, przy czym wykorzystywanych jest ok. 3,3%. Ogólna ocena stanu JCWPd nr 10 jest dobra, a ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych jest niezagrożona³⁶.

JCWPd nr 25 posiada dwa piętra wodonośne. Z uwagi na brak dużych poborów na ujęciach wód podziemnych, układ krążenia w zlewni zachowuje charakter naturalny. Zasoby wód podziemnych do zagospodarowania wynoszą 864 000 m³/d, przy czym wykorzystywanych jest ok. 1,5%. Ogólna ocena stanu JCWPd jest dobra, a ocena niespełnienia celów środowiskowych niezagrożona³⁷.

Obszar JCWPd nr 26 to w większości obszary rolne (44,5%) oraz leśne i zielone (51,1%). Wyróżniono 4 piętra wodonośne. Nie wyróżniono obszarów szczególnie narażonych na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego. Stan ilościowy i jakościowy JCWPd nr 26 jest oceniany jako dobry, stąd też ogólna ocena stanu

³⁴ Tamże.

³⁵ Tamże.

³⁶ Tamże.

³⁷ Tamże.

JCWPD jest dobra, a ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych – niezagrożona³⁸.

Powiat szczecinecki leży na granicy wododziałów Dorzecza Warty i rzek Przymorza. Największe znaczenie dla powiatu mają: Parsęta, Gwda, Płynica i Piława. Obszar powiatu leży w zlewniach 58 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP).

Na terenie powiatu szczecineckiego znajdują się 73 jeziora, w tym 3 w gminie Barwice, 13 w gminie Biały Bór, 29 w gminie Borne Sulinowo, 2 w gminie Grzmiąca, 2 w mieście Szczecinek, 24 w gminie Szczecinek. Według danych GUS (2014) powierzchnia gruntów pod wodami wynosi 8962 ha, w tym 8 638 ha pod wodami płynącymi i 324 ha pod wodami stojącymi.

Stan wód 21 JCWP oceniono jako dobry, 19 jako zły, a stanu 18 JCWP nie oceniono. 26 JCWP jest zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dla jednolitych części wód powierzchniowych, które zostały wskazane jako naturalne części wód celem środowiskowym jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych tak, aby osiągnąć ich dobry stan. Dla pozostałych JCWP celem środowiskowym jest ochrona tych wód, poprawa ich potencjału i stanu tak, aby osiągnąć dobry potencjał ekologiczny.

Na dobrostan wód powierzchniowych mają wpływ głównie czynniki antropogeniczne, w tym stopień rozwoju gospodarki ściekowej oraz stopień bezpieczeństwa produkcji rolnej. Odsetek ludności korzystającej w 2019 r. z sieci kanalizacyjnej (84,5%) był wyższy niż średnie dla województwa zachodniopomorskiego (80,6%), które z kolei były wyższe od średnich krajowych (71,2%). Część gospodarstw domowych korzysta ze zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Gminy z OP wspierają mieszkańców dotacjami finansowymi w budowie przydomowych oczyszczalni ścieków (gmina: Barwice, Szczecinek, Biały-Bór, w wcześniejszych latach także gmina Borne Sulinowo). Celem budowy przydomowych oczyszczalni ścieków jest ograniczenie ilości odprowadzanych ścieków socjalno-bytowych bezpośrednio do gruntu lub wód w szczególności na obszarach, na których budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie nieuzasadniona.

³⁸ Tamże.

Tabela 20. Ocena stanu głównych cieków wodnych na terenie PPS

Nazwa	Kategoria oceny	Parametry
Gwda do wpływu do Jez. Wielimie	Kod JCWP	RW6000251886139
	stan/potencjał ekologiczny	dobry
	Stan chemiczny	dobry
	Stan (ogólny)	dobry
	Rodzaj użytkowania części wód	rolno-leśna
	Presje/oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	
	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona
Gwda od Dołgi do wpływu do zb. Podgaje	Kod JCWP	RW60002018865511
	stan/potencjał ekologiczny	dobry i powyżej dobrego
	Stan chemiczny	dobry
	Stan (ogólny)	dobry
	Rodzaj użytkowania części wód	leśna
	Presje/oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	presja hydromorfologiczna
	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Gwda od wpływu do Jez. Wielimie do Dołgi	Kod JCWP	RW60002518861729
	stan/potencjał ekologiczny	poniżej dobrego
	Stan chemiczny	dobry
	Stan (ogólny)	zły
	Rodzaj użytkowania części wód	rolno-leśna
	Presje/oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	nierozpoznana presja
	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Parsęta od Gęsiej do Liśnicy	Kod JCWP	RW6000204459
	stan/potencjał ekologiczny	dobry i powyżej dobrego
	Stan chemiczny	dobry
	Stan (ogólny)	dobry
	Rodzaj użytkowania części wód	rolno-leśna

	Presje/oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	presja hydromorfologiczna
	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Parsęta od źródeł do Gęsiej	Kod JCWP	RW6000174417
	stan/potencjał ekologiczny	umiarkowany
	Stan chemiczny	dobry
	Stan (ogólny)	zły
	Rodzaj użytkowania części wód	rolna
	Presje/oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	nierozpoznana presja
	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
Piława do Zb. Nadarzyckiego	Kod JCWP	RW6000251886669
	stan/potencjał ekologiczny	dobry
	Stan chemiczny	dobry
	Stan (ogólny)	dobry
	Rodzaj użytkowania części wód	leśna
	Presje/oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	
	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona
Piława od Zb. Nadarzyckiego do ujścia	Kod JCWP	RW600020188669
	stan/potencjał ekologiczny	dobry i powyżej dobrego
	Stan chemiczny	Stan chemiczny PSD
	Stan (ogólny)	zły
	Rodzaj użytkowania części wód	naturalna
	Presje/oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	
	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	niezagrożona

Źródło: Hydroportal, Informatyczny System Osłony Kraju,
<https://www.isok.gov.pl/hydroportal.html>

Tabela 21. Ocena stanu głównych jezior na terenie PPS

Nazwa	Kategoria oceny	Parametry
Wielimie	Kod JCWP	LW10528
	wskaźnik Dc	(silne obniżenie poziomu wody i związana z tym zmiana dynamiki stanów i przepływów wody); wysoka wartość wskaźnika Aa (zmiany hydrologiczne)
	Rodzaj użytkowania części wód	rolno-leśna
	Presje/oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	rolnictwo z zabudową rozproszoną, turystyka i rekreacja
	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
	Działania	kontrola rolniczego gospodarowania przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa z częstotliwością raz w roku
Wierzchowo	Kod JCWP	LW10520
	wskaźnik Dc	-
	Rodzaj użytkowania części wód	rolno-leśna
	Presje/oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	rolnictwo z zabudową rozproszoną
	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
	Działania	kontrola rolniczego gospodarowania przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa z częstotliwością raz w roku
Pile	Kod JCWP	LW10590
	wskaźnik Dc	

	Rodzaj użytkowania części wód	rolno-leśna
	Presje/oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	rolnictwo z zabudową rozproszoną, turystyka i rekreacja
	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	zagrożona
	Działania	badanie substancji biogenych i przezroczystości wód dwukrotnie w jednym roku w okresie 2016- 2021

Źródło: Hydroportal, Informatyczny System Osłony Kraju,
<https://www.isok.gov.pl/hydroportal.html>

Stan głównych rzek i jezior na terenie PPS jest dobry. Główna presja na dobrostan zasobów wodnych, to presja antropogeniczna wynikająca w pierwszej kolejności z działalności rolniczej, zanieczyszczeń komunalnych głównie z zabudowy rozproszonej, a w przypadku jezior także z turystyki i rekreacji. Wśród rekomendowanych przez Wody Polskie działań wyróżnia się dalsze inwestycje w ograniczenie zrzutów nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych do rzek i gruntu oraz kontrole rolniczego gospodarowania przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa z częstotliwością raz w roku.

2.2.5.3. Jakość powietrza

Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska dokonał w kwietniu 2020 r. oceny poziomu substancji w powietrzu za rok 2019 w strefach województwa zachodniopomorskiego. W roku 2019 na obszarze powiatu szczecineckiego Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska w Szczecinie wykonywał:

- ciągłe pomiary automatyczne SO₂, NO₂, NO, NO_x, pyłu PM₁₀ na stacji pomiarowej zlokalizowanej przy ul. Przemysłowej w Szczecinku;
- pomiary manualne pyłu zawieszonego PM_{2.5}, pyłu PM₁₀ oraz zawartego w nim benzo(a)pirenu i metali ciężkich na stanowisku w Szczecinku przy ul. 1 Maja;
- pomiary manualne stężeń formaldehydu, pyłu zawieszonego PM₁₀ i zawartego w nim benzo(a)pirenu na stanowisku przy ul. Przemysłowej.

W przeprowadzonej za rok 2019 klasyfikacji stref dla zanieczyszczeń na terenie strefy zachodniopomorskiej (w tym powiatu szczecineckiego) przekroczony został poziom celu długoterminowego ze względu na ochronę zdrowia ludzi i/ lub ochronę roślin:

- O3 Barwice; Biały Bór; Borne Sulinowo; Grzmiąca, Szczecinek;
- BaP(PM10) Barwice; Borne Sulinowo; Szczecinek;

Największy problem stanowi dotrzymanie poziomów dopuszczalnych lub docelowych w zakresie emisji zanieczyszczeń pyłowych i benzo(a)pirenu. W związku z tym samorządy, na terenie których zostały zidentyfikowane przekroczenia zostały zobowiązane w Uchwale Nr XVI/206/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 4 czerwca 2020 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych dla strefy zachodniopomorskiej do realizacji konkretnych działań w tym obszarze, w tym m.in. likwidacji bądź modernizacja systemów ogrzewania węglowego w budynkach użyteczności publicznej podległych Staroście oraz uwzględnienie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza, poprzez odpowiednie przygotowywanie specyfikacji zamówień publicznych, które będą uwzględniać potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami.

Zgodnie z treścią dokumentów strategicznych do realizacji w perspektywie do 2030 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego potencjalnymi problemami w zakresie ochrony powietrza są dotrzymanie standardów jakości powietrza w zakresie pyłu i benzo(a)pirenu;

- **konieczność spełnienia wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza - ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych;**
- **zbyt mały udział odnawialnych źródeł energii w stosunku do istniejącego potencjału – konieczność zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii, szczególnie w obiektach użyteczności publicznej oraz źródeł rozproszonych.**

2.2.5.4. Gospodarka odpadami

Zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami, wydanymi na podstawie dyrektyw unijnych, stosunek odpadów selektywnie zebranych (bez odpadów budowlano-remontowych) do całego strumienia zebranych odpadów powinien w 2020 stanowić minimum 50 proc. Wg danych za rok 2019 średni wskaźnik dla gmin z obszaru PPS

wyniósł 28,75 %. i był o 2,5% niższy od wskaźnika ogólnopolskiego. Najwyższy wskaźniki osiągnęły gminy miejsko-wiejskie: Borne Sulinowo i Biały Bór (ponad 33,%), najniższy (24,3%) gmina miejska Szczecinek (por. Tabela 22).

Prawdopodobnie żadna z gmin obszaru PPS nie osiągnęła tego wskaźnika na koniec 2020 roku i z tego tytułu grożą im poważne konsekwencje finansowe w przyszłości. Gwałtownie rośnie od kilku lat wysokość tzw. opłaty marszałkowskiej (koszt złożenia 1 tony odpadu do kwater), wzrastają koszty recyklingu, transportu odpadów do miejsc ich składowania i utylizacji.

Tabela 22. Odpady zebrane selektywnie do ogółem (w %)

Nazwa	%
POLSKA	31,2
ZACHODNIOPOMORSKIE	26,5
Szczecinek (1)	24,3
Barwice (3)	25,3
Biały Bór (3)	33,1
Borne Sulinowo (3)	33,8
Grzmiąca (2)	25,2
Szczecinek (2)	30,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>

2.2.6. Podsumowanie

Podstawowe wnioski:

Obszar	Wnioski
Demografia – dane historyczne	- historyczne dane demograficzne wskazują, że obszar Partnerstwa podąża zgodnie z ogólnopolskim trendem, tj.: - następuje powolny acz systematyczny spadek liczby mieszkańców; - na przestrzeni ostatnich piętnastu lat silniejszy wpływ na zmiany demograficzne, tj. spadek liczby ludności, miały migracje; w ostatnich 10 latach zarówno ujemne saldo migracji, jak i ujemny przyrost naturalny w podobnym stopniu determinują spadek wielkości populacji obszaru; - struktura wieku mieszkańców w ostatnich 20 latach przesunęła się w kierunku społeczeństwa starzejącego się – w mieście mieszka więcej

	starszych osób niż młodszych, a punkt przegięcia nastąpił w 2014 r.; • zmiany demograficzne oddziałują na ekonomiczną strukturę wieku populacji – zmniejsza się udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym a zwiększa się liczba osób w wieku poprodukcyjnym; • z terenu Partnerstwa emigrują głównie osoby w wieku produkcyjnym, wyjeżdżając całymi rodzinami, z kolei obserwuje się dodatnie saldo migracji osób w wieku poprodukcyjnym; • wskaźnik liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi 1,3; • od 2008 r. następuje spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym; • wskaźnik "Floridy" – w ostatnich pięciu latach następuje spadek wartości wskaźnika - liczba osób w wieku 25-34 lat na 1000 mieszkańców. Wskaźnik Floridy ilustruje wielkość najbardziej kreatywnej grupy mieszkańców;
Demografia – dane prognostyczne	• skutki prognozowanych zmian demograficznych czynią demografię obszarem kluczowych wyzwań na najbliższe lata, populacja obszaru Partnerstwa do 2030 r. skurczy się o około 5,8% w stosunku do roku 2019; • największe wyzwania demograficzne obszaru to odpływ ludzi młodych, tj. w wieku produkcyjnym, mobilnym i związany z tym odpływ populacji w wieku 0-14 lat (spadek w populacji osób 0-14 o 10,7%.) oraz wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, w szczególności w wieku 65+; • brak skutecznych działań w tym zakresie będzie prowadził do pogłębiania się zjawiska utraty funkcji społeczno-gospodarczych oraz do wymierania obszaru; • ciężar utrzymania infrastruktury technicznej i społecznej będzie przesuwac się na osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym, przedemerytalnym i emerytalnym a kurczenie się populacji to także wyższe jednostkowe koszty utrzymania infrastruktury– zarówno zasobów prywatnych, jak i komunalnych;

	• w konsekwencji zmian demograficznych na rynek pracy będzie dopływała mniejsza liczba osób, niż z niego odpływała;
Problemy zdrowotne populacji PPS	• najważniejsze schorzenia zdrowotne mieszkańców OP mierzone standaryzowanym wskaźnikiem umieralności to choroby żył, naczyń limfatycznych i węzłów chłonnych; niewydolność serca; choroba nadciśnieniowa; nowotwór złośliwy gruczołu krokowego; samobójstwa; ostry zawał serca; przewlekłe choroby dolnych dróg oddechowych; choroby układu krążenia; choroby przewlekłe wątroby; nowotwór złośliwy pęcherza moczowego; przyczyny związane z konsumpcją alkoholu; nowotwór złośliwy sutka; choroby układu nerwowego; • geneza w/w problemów zdrowotnych ma związek z trybem życia (choroby cywilizacyjne) oraz zanieczyszczeniem powietrza;
Problemy społeczne	• najczęściej występujące problemy społeczne na terenie PPS to ubóstwo, długotrwała ciężka choroba i bezrobocie; • stosunkowo często występuje potrzeba ochrony macierzyństwa czy bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, co ma bezpośredni wpływ na kondycję rodziny; • zjawiska niepełnosprawności oraz starzenia się społeczeństwa stanowi wyzwanie nie tylko dla instytucji wsparcia, ale także wpływa na potrzebę reorganizacji przestrzeni i usług pod kątem ich dostępności dla tych grup społecznych; • wśród patologii społecznych najsilniej oddziałuje alkoholizm, co przekłada się również na problemy zdrowotne populacji;
Rynek pracy	• branże zatrudniające największą liczbę osób należą do sekcji C PKD: Przetwórstwo przemysłowe, a w dalszej kolejności sekcji O Administracja publiczna i obrona narodowa, G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle oraz Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; dane te potwierdzają

	wiodące funkcje obszaru scharakteryzowane szczegółowo w rozdziale 1.2.2. • w gorszej sytuacji na rynku pracy są kobiety, które stanowią 55,7% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych; około 30,0% bezrobotnych kobiet nie podjęło zatrudnienia po urodzeniu dziecka; • czynnikiem, który zwiększa ryzyko bezrobocia jest niski poziom wykształcenia, 1/3 zarejestrowanych bezrobotnych to osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, ¼ to osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym lub branżowym, a 1/5 to osoby z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym;
Przedsiębiorczość	• w kontaktach samorządu z przedsiębiorcami dominuje reaktywność oraz niesformalizowany charakter współpracy; • główne narzędzie współpracy to sporadyczne otwarte spotkania odnoszące się do problemów i potrzeb ad hoc; • brak spójnej i systematycznej strategii współpracy Partnerów z przedsiębiorcami, w tym w szczególności z lokalnymi MŚP; • brak narzędzi do stymulowania i wspierania przedsiębiorczości, w tym narzędzi monitorowania potrzeb przedsiębiorców, narzędzi do badania poziomu satysfakcji przedsiębiorców z jakości obsługi administracyjnej samorządu, dodatkowo nie rozpoznaje się gotowości do angażowania się przedsiębiorców w inicjatywy lokalne; w sposób bardzo ograniczone wdrażane są formy promocji postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży i nie prowadzi się pozaformalnych działań edukacyjnych na rzecz przedsiębiorczości; • Partnerzy zasadniczo nie prowadzą aktywnej polityki promocji gospodarczej;
Aktywność społeczna	• działalność organizacji pozarządowych ma głównie charakter lokalnych; • szerszą współpracę z organizacjami pozarządowymi prowadzi Miasto Szczecinek, które oprócz powierzania zadań publicznych, realizuje projekty wspólnie z organizacjami (np. z zakresu rewitalizacji), jak również

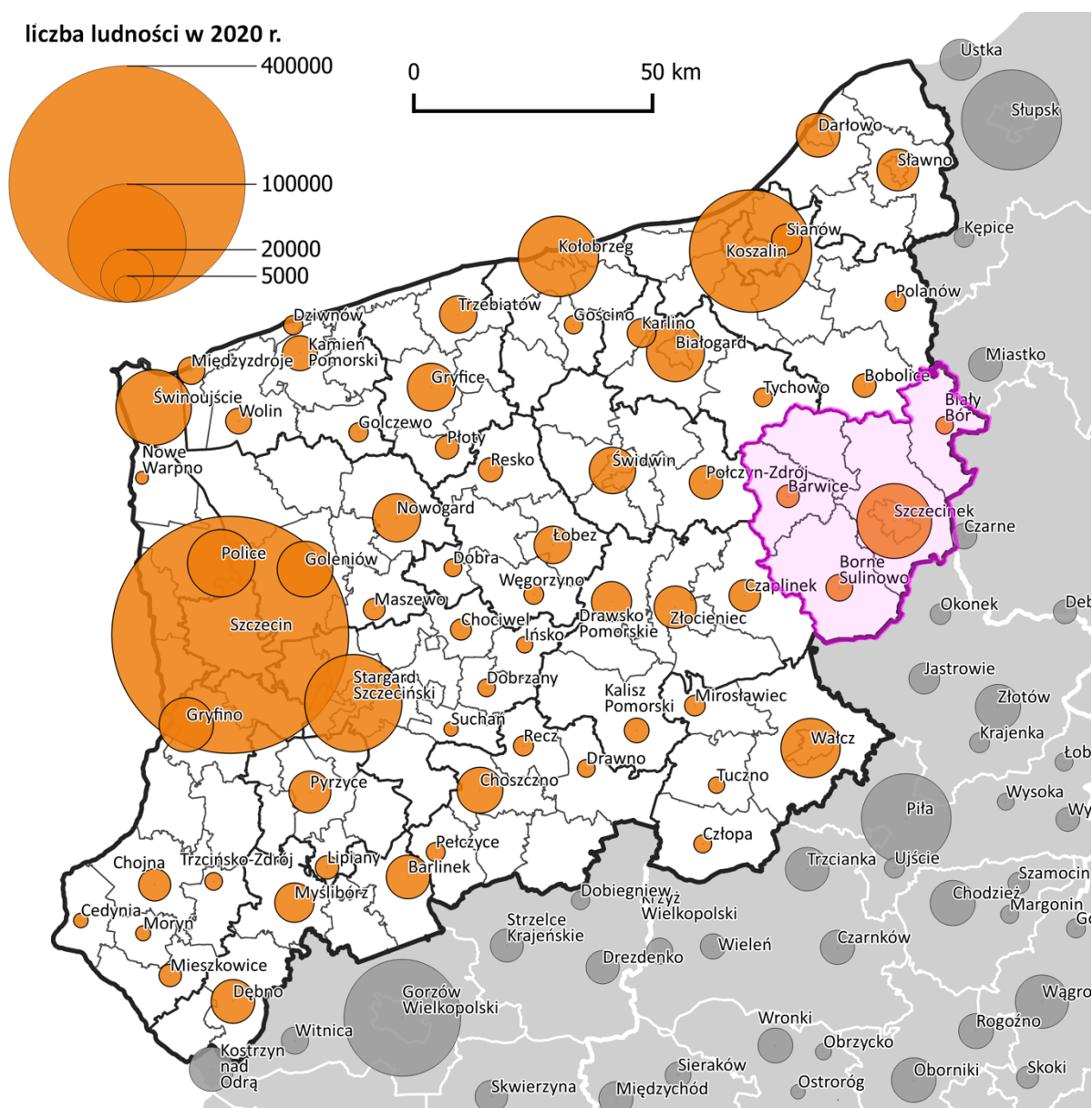
	użycza infrastruktury tym podmiotom oraz promuje ich rozwój;
Finanse lokalne	• mając na względzie iż dane finansowe dotyczące budżetów samorządów są danymi historycznymi, a dla planowania strategicznego znaczenie ma bieżący stan finansów oraz prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego, zdolność do realizacji zadań strategicznych będzie analizowana na etapie planowania strategicznego.
Środowisko	• znaczna część obszaru PPS charakteryzuje się dużymi walorami przyrodniczymi i środowiskowymi (lasy, jeziora, rzeki, dobra jakość wód i powietrza) i objęta jest różnymi formami ochrony przyrody i krajobrazu; • restrykcyjne formy ochrony środowiska obowiązujące na znacznej części obszaru PPS zmniejszają atrakcyjność inwestycyjną obszaru, za wyjątkiem inwestycji związanych z ekoturystyką i innymi, niszowymi rodzajami turystyki w pełni respektującymi wymogi ochrony środowiska; • niedostateczny poziom selektywnie zebranych odpadów w relacji do ogółu odpadów grozi wielu gminom poważnymi sankcjami finansowymi i wymaga radykalnych działań samorządu lokalnego we współdziałaniu z mieszkańcami, spółdzielniami i wspólnotami mieszkaniowymi; • mimo dużego udziału obszarów wiejskich, odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej (84,5%) był wyższy niż średnie dla województwa zachodniopomorskiego (80,6%); • tam gdzie budowa sieci kanalizacji sanitarnej nie jest opłacalna z uwagi na rozproszenie zabudowy inwestuje się w przydomowe oczyszczalnie ścieków a część gospodarstw domowych korzysta ze zbiorników bezodpływowych; • analizując dobrostan wód powierzchniowych, na podstawie stanu głównych cieków wodnych i jezior, można ocenić iż jest on dobry, ale wymaga ochrony zwłaszcza w kontekście osiągnięcia celów środowiskowych; dlatego uzasadnione są dalsze inwestycje w ograniczenie zrzutów nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych do rzek i gruntu.

Źródło: Opracowanie własne.

3. Przestrzenne uwarunkowania rozwoju obszaru partnerstwa

3.1. Uwarunkowania rozwoju wynikające z położenia partnerstwa w regionie/kraju

Ryc. 27. Sieć miast w otoczeniu obszaru partnerstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, <https://stat.gov.pl/>

Ryc. 28. Rozkład wielkościowy miast w otoczeniu partnerstwa

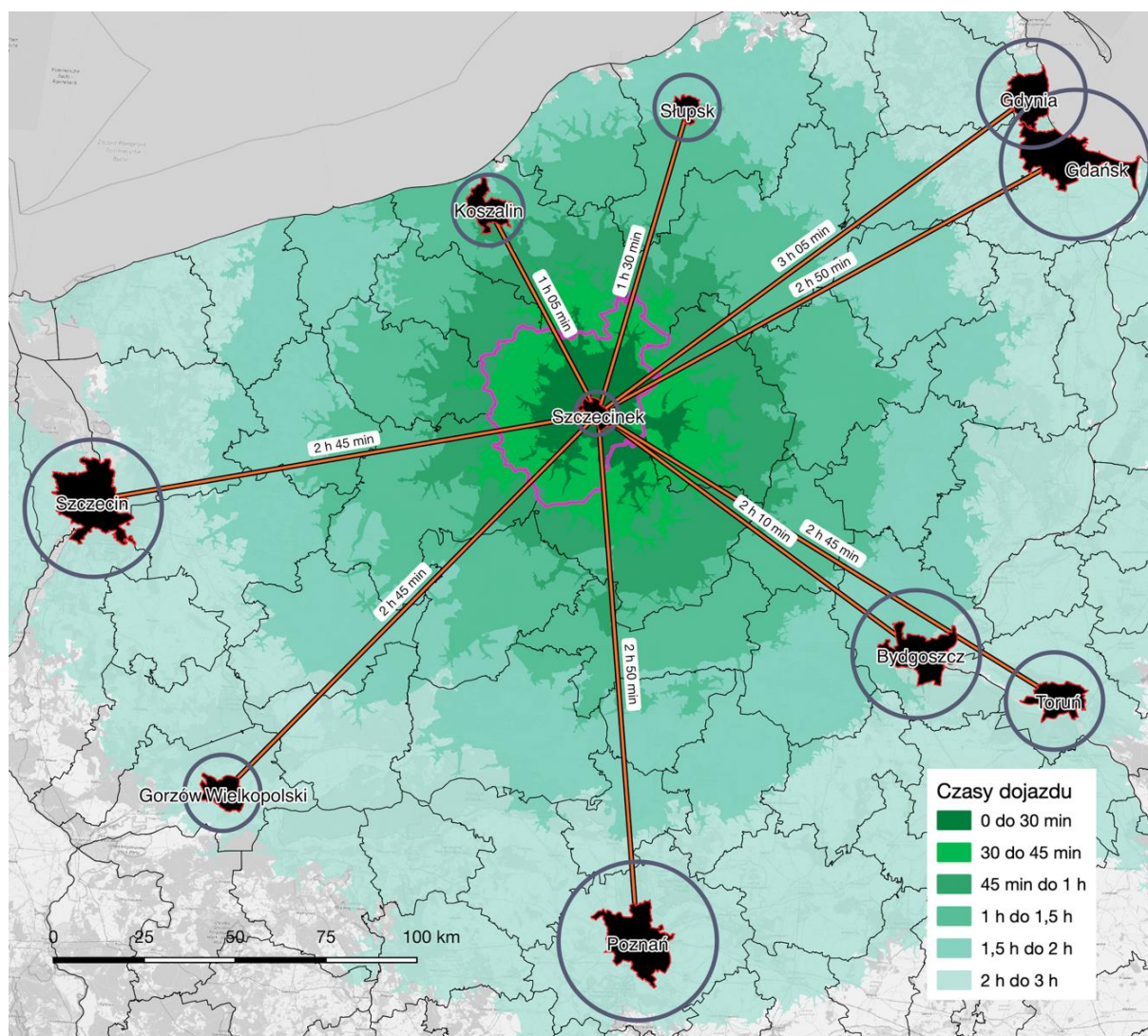

137

(3,7 tys.) i Biały Bór (2,2 tys.) do miast bardzo małych - poniżej 5 tys. mieszkańców. Według danych gminnych populacja gminy Bornego Sulinowa liczy już poniżej 5 tys. mieszkańców.

Obszar partnerstwa położony jest peryferyjnie w stosunku do stolicy województwa, jak również w oddaleniu od innych dużych ośrodków metropolitalnych. Odległość drogowa Szczecinka od Szczecina wynosi 183 km i jest porównywalna z odległością drogową do innych miast, stolic sąsiednich województw: 184 km do Gdańska, 178 km do Poznania, 136 km do najbliższej położonej Bydgoszczy. W efekcie czasu dojazdów samochodem osobowym do tych ośrodków wynoszą ponad 2 godziny. Oszacowane czasy dojazdu (10.03.21. godz. 12.00 – środa, dzień powszedni, poza sezonem turystycznym i poza godzinami szczytu) wynoszą od 2h 10min do 2h 50min, co przedstawiono na Ryc. 29. Położone najbliższe Szczecinka miasto, którego wielkość pozwala na zaoferowanie konkurencyjnej oferty usługowej to Koszalin. Odległość do Koszalina wynosi 69 km, a przeciętny czas dojazdu to nieco ponad 1h.

Ryc. 29. Czas przejazdu samochodem osobowym pomiędzy Szczecinkiem a wybranymi większymi miastami

Źródło: opracowanie własne na podstawie TravelTime Analytics, <https://traveltime.com>

Takie położenie obszaru partnerstwa wzmacnia znaczenie Szczecinka jako ośrodka usługowego subregionalnego, ale z drugiej strony znacznie osłabia dostęp do usług lub miejsc pracy oferowanych przez inne, dużo większe ośrodki miejskie. Zmniejsza również radykalnie możliwość wykorzystania atrakcji turystycznych lub rekreacyjno-wypoczynkowych obszaru partnerstwa w ofercie jednodniowej lub weekendowej.

Rozkład przestrzenny miast na terenie Pomorza Środkowego wykazuje charakterystyczne, hierarchiczne uporządkowanie i regularności - typowe dla układów osadniczych, które wykształciły się w tej części Europy, w regionach rolniczych o w miarę równinnym ukształtowaniu terenu. Czytelny jest wyraźny, hierarchiczny układ miast, miasteczek i ośrodków gminnych, pełniących funkcje ośrodków usługowych, zaspokajających potrzeby mieszkańców otaczających je

obszarów. Odległość Szczecinka od miast podobnej lub zbliżonej wielkości 25-40 tys. mieszkańców (Chojnic, Białogardu, Wałcza) jest prawie jednakowa i wynosi ± 70 km. Podobna odległość ok. 70 km dzieli Szczecinek od większego Koszalina (106,9 tys. mieszkańców) i Piły (72,9 tys. mieszkańców).

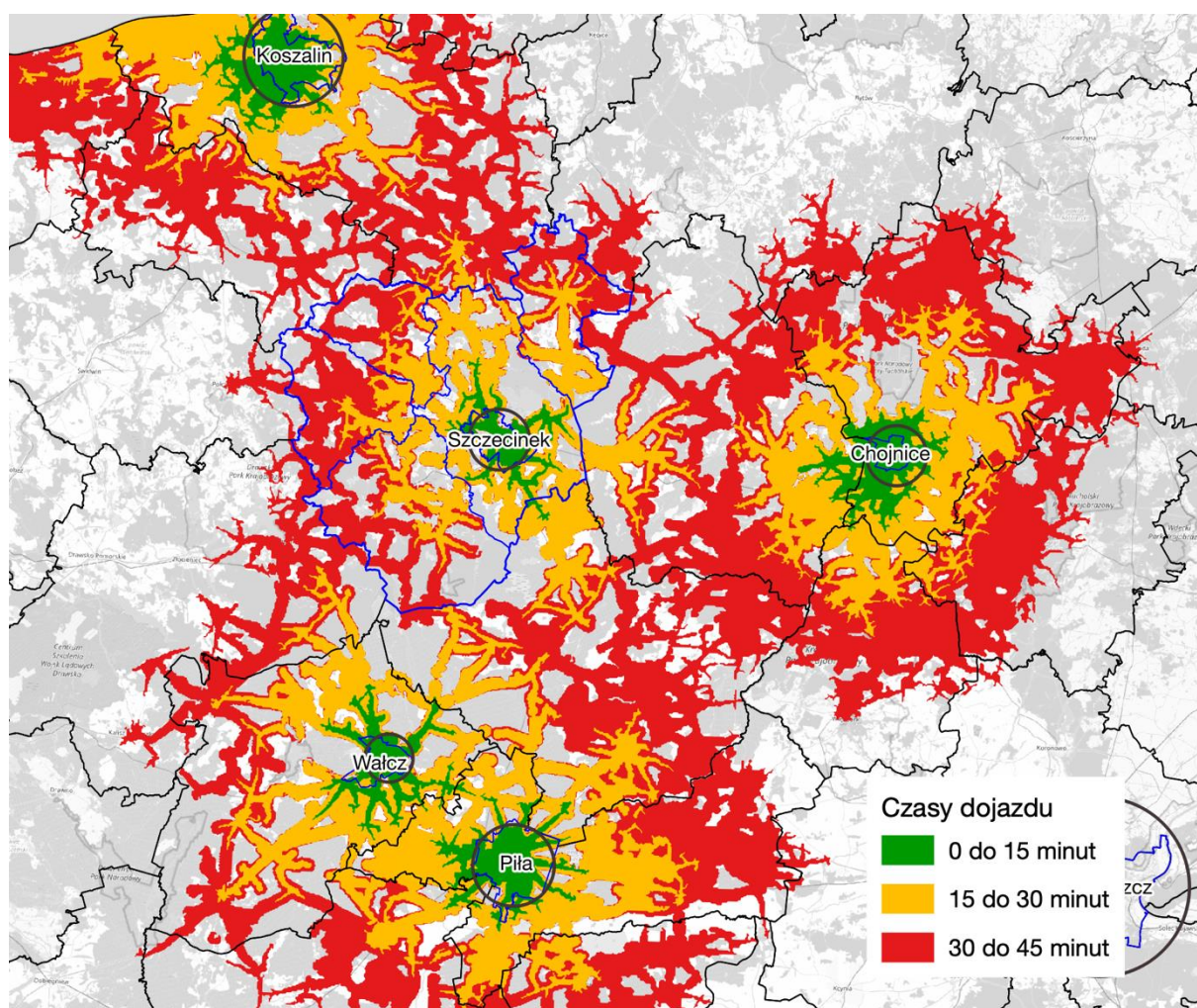
Odległości Szczecinka od pozostałych mniejszych miast i ośrodków gminnych na obszarze partnerstwa (liczba mieszkańców od 2,2 tys. do 5,1 tys.), podobnie jak i wzajemne odległości pomiędzy nimi zamykają się w zakresie od 20 do 30 km. Ta regularność rozkładu przestrzennego dotyczy także innych małych miast Pomorza Środkowego o wielkości od kilku do kilkunastu tysięcy mieszkańców.

Analizowany układ osadniczy jest modelowym przykładem potwierdzającym słuszność obserwacji, które poczynił w pierwszej połowie XX w. niemiecki geograf Walter Christaller – twórca teorii miejsc/ośrodków centralnych. Teoria mówi, że liczba, wielkość i lokalizacja osiedli ludzkich w systemie osadniczym wynika z ich funkcji jako „miejsc /ośrodków centralnych” zapewniających dobra/towary i usługi dla otaczających obszarów. W PZPWZ dla zbadania struktury hierarchicznej sieci osadniczej przeprowadzono analizę współczynnika unikalności usług dla wszystkich miast województwa. Analiza dostępności wybranych wyspecjalizowanych usług wskazała na wiodące role Szczecina i wspomagającego go Koszalina, jak również na rangę Szczecinka jako ośrodka subregionalnego (obok Stargardu, Kołobrzegu, Świnoujścia i Wałcza).

Analiza powiązań funkcjonalnych oraz określenie wiodących funkcji na obszarze partnerstwa, które zostały przedstawione w części 1.2. diagnozy potwierdzają hierarchiczny charakter ośrodków usługowych w układzie osadniczym i znaczenie Szczecinka jako ośrodka centralnego obsługującego cały obszar partnerstwa.

Zasięg obsługi Szczecinka - stolicy powiatu - w zakresie zadań realizowanych przez samorząd powiatowy odpowiada granicom powiatu. Natomiast zasięg oddziaływania Szczecinka w zakresie pozostałych usług, uzależniony jest od dostępności konkurencyjnej oferty usługowej sąsiadujących miast. Na Ryc. 30 przedstawiono analizę dostępności czasowej do Szczecinka i do sąsiednich miast świadczących usługi analogicznego poziomu. Jak wynika z analizy obszar całego powiatu szczecineckiego znajduje się w zasięgu 30-45 minutowego dojazdu do Szczecinka, a dalej od innych miast analogicznego poziomu obsługi. To w naturalny sposób wyznacza obszar jego oddziaływania jako najbliższego ośrodka usługowego (na tym poziomie obsługi). Ze względu na mimośrodowe położenie miasta w obszarze powiatu zasięg oddziaływania Szczecinka sięga nieco na obszar gmin Czarne i Okonek położonych poza granicami województwa.

Ryc. 30. Dostępność czasowa Szczecinka i wybranych miast w otoczeniu partnerstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie TravelTime Analytics, <https://traveltime.com>

Strukturę przestrzenną województwa zachodniopomorskiego ze wskazaniem obszaru funkcjonalnego Szczecinka - według analiz do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego - przedstawiono na Ryc. 5.

3.2. Kierunki ponadlokalnej polityki przestrzennej wynikające z planu zagospodarowania przestrzennego województwa

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, został przyjęty uchwałą Nr XVII/214/20 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego z dnia 24 czerwca 2020 r. Określona w planie polityka przestrzenna województwa opracowana została w oparciu o wszechstronną analizę uwarunkowań wewnątrz województwa, uwzględniającą zróżnicowanie w przestrzeni w zakresie:

- stanu, funkcjonowania i prognozowanych zmian środowiska przyrodniczego;
- rozmieszczenia, dostępności i sposobu obsługi mieszkańców sieci osadniczej, infrastruktury społecznej, technicznej i komunikacyjnej;
- stanu i tendencji zmian sytuacji społeczno-ekonomicznej.

3.2.1. Środowisko przyrodnicze – zasoby i przyrodnicze uwarunkowania rozwoju

Na obszarze partnerstwa powiatu szczecineckiego typ rzeźby terenu, gleby, wody oraz krajobraz są pochodzenia polodowcowego. Dominują wzgórza morenowe wznoszące się do około 200 m n.p.m., sąsiadujące z licznymi jeziorami rynnowymi wytopiskowymi oraz rozległymi torfowiskami. Pokryte lasami o starym drzewostanie tworząc, wraz z gruntami rolnymi, łąkami i wrzosowiskami, urozmaicony i malowniczy krajobraz.

Powierzchnia użytków rolnych zajmuje ok. 40% ogólnej powierzchni obszaru. W ogólnej powierzchni użytków rolnych dominują grunty orne, zajmując około 79,5% powierzchni. Przeważają gleby słabych klas IV (w tym IVa i IVb) oraz V i VI. Najlepsze gleby znajdują się na terenie gmin Grzmiąca i Barwice w związku z czym gminy te charakteryzuje rolnicze wykorzystanie gruntów odpowiednio w 56,63 i 57,38 % w stosunku do całkowitych powierzchni gmin.

Charakterystyczną cechą powiatu, położonego na obszarze pojezierzy jest wysoka lesistość – lasy wraz z gruntami leśnymi zajmują 46,3% powierzchni powiatu – oraz obfitość wód powierzchniowych, które zajmują ponad 5% powierzchni powiatu.

Dominującymi typami siedliskowymi są lasy i bory mieszane z dużym udziałem buków, dębów i jaworów. Wśród drzewostanów występują liczne drzewa pomnikowe oraz całe zespoły drzewostanów w wieku 140-165 lat o szczególnych walorach przyrodniczych. Ciekawe zespoły roślinności rodzimej, głównie starodrzew dębowy, bukowy, świerkowy i grabowy, występują w dawnych parkach podworskich i przypałacowych, parkach miejskich i wiejskich, na cmentarzach i terenach przykościelnych oraz w zadrzewieniach śródpolnych i przydrożnych.

Obszar partnerstwa jest wyjątkowo bogaty pod względem różnorodności przyrodniczej. Występują tu liczne, charakterystyczne dla pojezierzy, gatunki roślin i zwierząt, w tym wyróżniająca się liczba gatunków chronionych.

Niekwestionowanym bogactwem przyrodniczym powiatu jest występowanie unikatowej i bardzo nielicznie spotykanej w naszym kraju roślinności jezior lobeliowych. Stąd znaczna jest powierzchnia objęta różnymi formami ochrony przyrody, która zajmuje ponad połowę powierzchni powiatu. Na obszarach tych zależnie od formy ochrony obowiązują zróżnicowane ograniczenia lub zakazy dotyczące korzystania z zasobów przyrodniczych.

Na terenie powiatu szczecineckiego występują poniższe formy ochrony przyrody:

- Obszary Natura 2000:
 - PLB 320019 Ostoja Drawska – obszar specjalnej ochrony ptaków, gm. Barwice, gm. Biały Bór, gm. Borne Sulinowo oraz gm. Grzmiąca
- Obszary mające znaczenie dla Wspólnoty Natura 2000, których powierzchnie częściowo pokrywają się z krajowym systemem obszarów chronionych, a częściowo wykraczają poza ten zakres:
 - Bagno i Jezioro Ciemino, gm. Borne Sulinowo,
 - Bobolickie Jeziora Lobeliowe, gm. Biały Bór, gm. Szczecinek,
 - Diabelskie Pustacie, gm. Borne Sulinowo,
 - Dolina Piławy, gm. Borne Sulinowo,
 - Dorzecze Parsęty, gm. Barwice, gm. Borne Sulinowo, gm. Grzmiąca, gm. Szczecinek,
 - Jeziora Czaplineckie, gm. Barwice, gm. Borne Sulinowo,
 - Jeziora Szczecineckie, gm. Grzmiąca, gm. Szczecinek,
 - Jezioro Bobięcińskie, gm. Biały Bór,
 - Jezioro Śmiadowo, gm. Borne Sulinowo;
- Rezerваты przyrody:
 - Dęby Wilczkowskie, gm. Szczecinek,
 - Jezioro Kiełpino, gm. Biały Bór,
 - Jezioro Głębokie, gm. Biały Bór,
 - Jezioro Iłowatka, gm. Biały Bór,
 - Bagno Ciemino, gm. Borne Sulinowo,
 - Bagno Kusowo, gm. Szczecinek,
 - Diabelskie Pustacie, gm. Borne Sulinowo,
 - Przełom rzeki Dębnicy, gm. Barwice;
- Drawski Park Krajobrazowy – gm. Barwice, gm. Borne Sulinowo;
- Obszary Chronionego Krajobrazu:
 - OCK 8 Dolina rzeki Płytnicy, gm. Borne Sulinowo,
 - OCK 10 Jeziora Szczecineckie, gm. Szczecinek i Biały Bór,

- OCK 14 Las Drzonowski, gm. Biały Bór,
- OCK 17 Okolice Żydowo-Biały Bór, gm. Biały Bór,
- OCK 19 Pojezierze Drawskie, gm. Borne Sulinowo, Szczecinek,
- OCK 22 Obszary Chronionego Krajobrazu Doliny Piławy, gm. Borne Sulinowo;
- 128 użytków ekologicznych;
- 169 pomników przyrody.

W PZPWZ wyznaczona została ponadto osnowa geoekologiczna obszaru województwa zachodniopomorskiego, którą tworzą lądowe, wodne i powietrzne korytarze ekologiczne, mające szczególne znaczenie dla gatunków wędrownych, które w naturalny sposób przemieszczają się w celach żerowiskowych/pokarmowych, rozrodczych lub w wyniku prowadzonego trybu życia (wędrowki sezonowe i codzienne). Zaproponowano utworzenie nowych form ochronnych uzupełniających dotychczasową sieć obiektów prawnie chronionych.

Szczegółowe zasięgi istniejących i proponowanych obszarów chronionych przedstawiono na Ryc. 31.

Główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP) to struktury geologiczne wykazujące najwyższą wodoność i zasobność, stanowiące obecnie lub mogące stać się w przyszłości podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę mieszkańców. Na obszarze powiatu znajdują się, w przeważającej części, 2 główne zbiorniki wód podziemnych:

- GZWP nr 120 - Zbiornik międzymorenowy Bobolice. Powierzchnia zbiornika wynosi 354,9 km², a proponowany obszar ochronny zbiornika obejmuje powierzchnię 408,9 km². Zasoby dyspozycyjne ustalone w wysokości 63 200,0 m³/d. Zbiornik ten charakteryzuje się niską odpornością na zanieczyszczenia, czas migracji zanieczyszczeń jest niższy niż 25 lat
- GZWP nr 126 - Zbiornik Szczecinek. Powierzchnia zbiornika wynosi 1 345,5 km². Zasoby dyspozycyjne zbiornika ustalone w wysokości 166 000 m³/d. Odporność na zanieczyszczenia średnia. Czas migracji zanieczyszczeń szacuje się od 25 do 100 lat.

Na obszarze Partnerstwa udokumentowano dotychczas kilkadziesiąt złóż kopalin. Wszystkie one zaliczane są do kategorii kopalin pospolitych powszechnie dostępnych (piaski, piaski i żwiry, torf, kreda jeziorna), a ich potencjały nie są ograniczone.

Ryc. 31. Partnerstwo szczecineckie – Ochrona i kształtowanie środowiska

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Formy ochrony przyrody na podstawie ustawy o ochronie przyrody

istniejące	proponowane	
16	16	rezerваты przyrody
Inski PK	Koszaliński PK	parki krajobrazowe (PK)
OCK4		obszary chronionego krajobrazu (OCK)
PLB320018		Natura 2000 obszary specjalnej ochrony ptaków
PLH320069		Natura 2000 obszary mające znaczenie dla Wspólnoty
		otuliny parków narodowych, rezerwatów, parków krajobrazowych

Korytarze ekologiczne

	korytarz powietrzny - sezonowych migracji ptaków o znaczeniu ponadregionalnym
	korytarze lądowe (płatowe) - migracji dużych ssaków o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym
	korytarze wodne - obejmujące doliny rzeczne o znaczeniu regionalnym

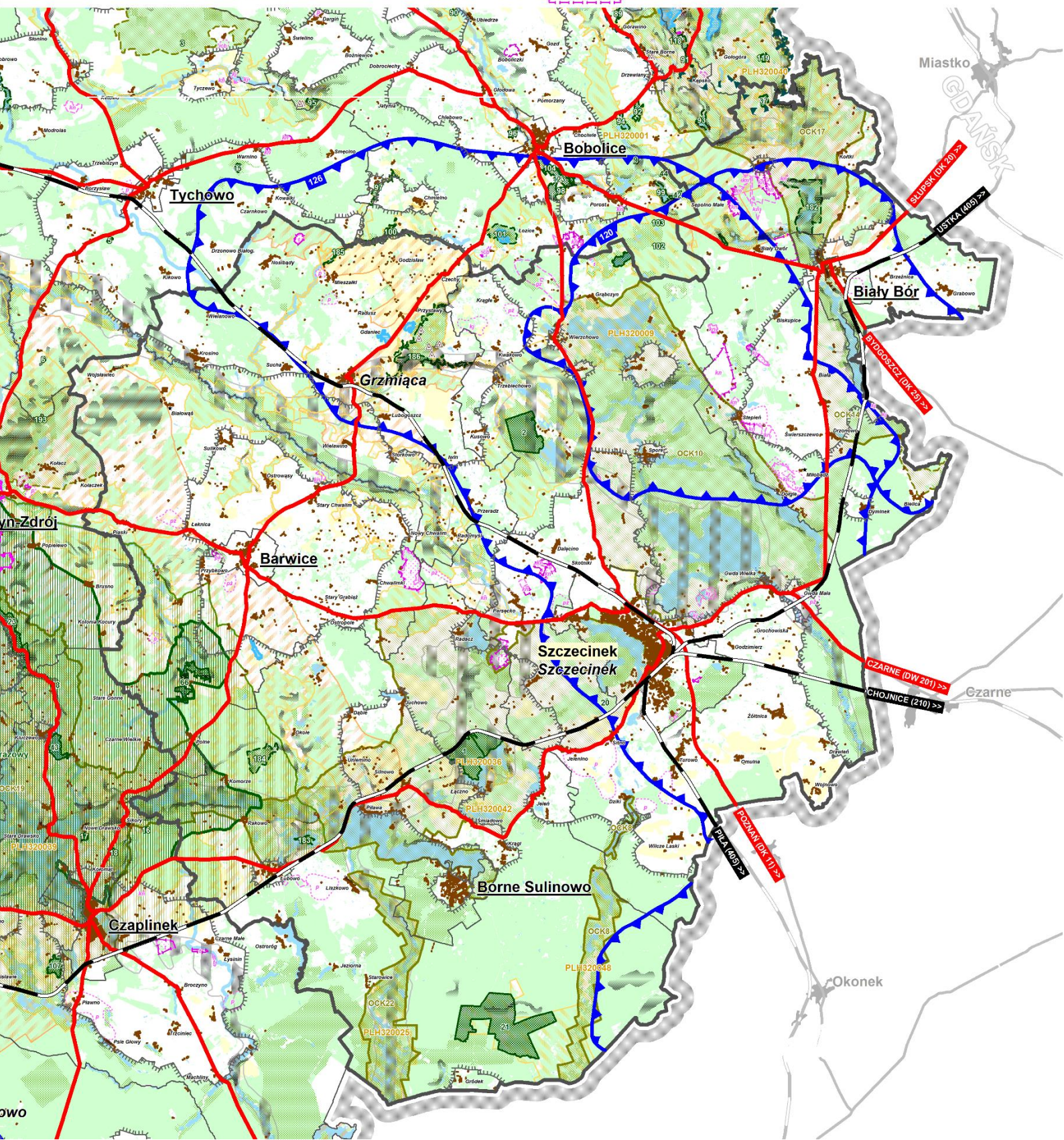
Obszary chronione na podstawie innych ustaw i przepisów szczególnych

istniejące	
	lasы ochronne
	leśne kompleksy promocyjne
	kompleksy glebowe o najwyższej przydatności rolniczej (pszenny bardzo dobry i pszenny dobry)
136	główne zbiorniki wód podziemnych (GZWP)
Kopaliny	
eksploatowane	nieeksploatowane
	udokumentowane złoża surowców mineralnych
	perspektywiczne złoża surowców mineralnych

rodzaj kopaliny:

<i>kj</i> - kieda jeziorna	<i>p2</i> - piasek ze zwiem	<i>kn</i> - kruszywa naturalne
<i>m</i> - ropa naftowa	<i>p</i> - piasek	<i>wt</i> - wody lecznicze
<i>gz</i> - gaz ziemny	<i>pf</i> - piasek formierski	<i>wt</i> - wody termalne
<i>icb</i> - surowce ilaste	<i>pk</i> - piasek kwarcowy	<i>wma</i> - wapienie i margle

istniejące tereny górnice

3.2.2. Zabytki i krajobraz kulturowy

Krajobraz kulturowy powiatu szczecineckiego jest materialnym świadectwem jego bogatej historii. O odrębności i specyfice tego obszaru stanowią zachowany średniowieczny układ urbanistyczny stolicy powiatu – Szczecinka, wsie o zachowanym historycznym, często średniowiecznym układzie zabudowy, a także liczne zabytki architektury, w tym XVII i XVIII-wieczne kościoły w konstrukcji ryglowej oraz XIX i XX-wieczne kościoły, budynki użyteczności publicznej, dwory, parki i zabudowania folwarczne oraz obiekty techniki realizowane w różnorodnych stylach architektonicznych od neoromańskich, poprzez neogotyckie, neobarokowe do neoklasycystycznych. Wartymi odnotowania są zabytki najnowszej historii militarnej – była baza wojskowa Borne Sulinowo i umocnienia Wału Pomorskiego.

W krajobrazie kulturowym województwa zachodniopomorskiego wyróżniono 30 Obszarów Kulturowo-Krajobrazowych jako zintegrowaną formę ochrony dziedzictwa kulturowego wraz z ochroną wartościowych walorów krajobrazu – zarówno naturalnego, jak i antropogenicznego. Delimitacja ich została wyznaczona przez grono ekspertów na podstawie analiz i dokumentacji konserwatorskiej. 5 spośród tych obszarów położonych jest w całości lub w części na obszarze powiatu szczecineckiego. Są to:

- OKK3 „Biały Bór” (gm. Biały Bór). Dominantą kulturową na tym obszarze jest miasto Biały Bór ze współczesną cerkwią (wystrój wg projektu Jerzego Nowosielskiego) oraz liczną grupą mniejszości i kultury ukraińskiej.
- OKK10 „Dolina Parsęty” (w granicach gmin: Barwice, Białogard, Dygowo, Gościno, Grzmiąca, Karlino, Kołobrzeg, Połczyn-Zdrój, Szczecinek). Obszar z zespołem osadniczo-cywilizacyjnym położony w urozmaiconym krajobrazie doliny rzeki Parsęty.
- OKK18 „Pojezierze Drawskie” (w granicach gmin: Czaplinek, Ostrowice, Złocieniec). Obszar położony na Pojezierzu Drawskim, o urozmaiconej polodowcowej rzeźbie terenu. Cechą dominującą jest bogactwo jezior, o zróżnicowanych kształtach i wielkości, w tym duże jez. Drawsko, Siecino, Krosino, Rakowskie. Cały obszar znajduje się w dorzeczu rzeki Drawy, w granicach Drawskiego Parku Krajobrazowego, podlega również ochronie Natura 2000.
- OKK22 „Szwajcaria Połczyńska” (w granicach gmin: Barwice, Czaplinek, Ostrowice, Połczyn-Zdrój). Obszar o wybitnych wartościach krajobrazowo-przyrodniczych w obrębie Drawskiego Parku Krajobrazowego i Natury 2000.

Ryc. 32. Partnerstwo szczecineckie – Zabytki i krajobraz kulturowy, gospodarka

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

ZABYTKI I KRAJOBRAZ KULTUROWY

Formy ochrony zabytków

istniejące proponowane

historyczne układy urbanistyczne i ruralistyczne

parki kulturowe

Krajobraz kulturowy

obszary kulturowo-krajobrazowe (OKK)

OKK 3 "Biały Bór"

OKK 10 "Dolina Parsęty"

OKK 18 "Pojezierze Drawskie"

OKK 22 "Szwajcaria Połczyńska"

OKK 27 "Wał Pomorski"

GOSPODARKA

Strefy aktywności ekonomicznej

podstrefy specjalnych stref ekonomicznych

Turystyka

istniejące

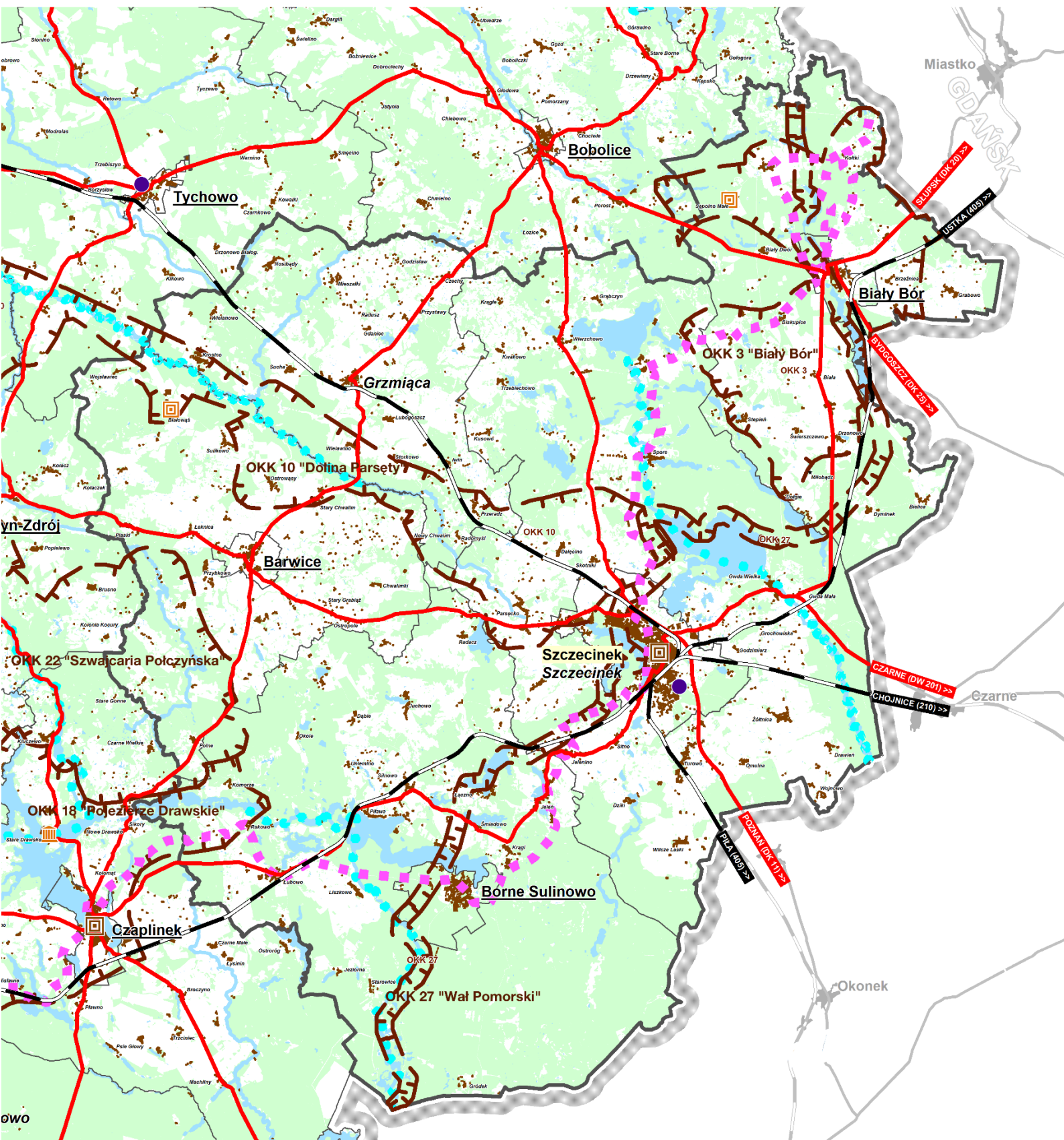
proponowane

sieć priorytetowych tras rowerowych Pomorza Zachodniego

rzeki predysponowane do rozwoju szlaków kajakowych

Składa się z kilku regionów o urozmaiconej rzeźbie terenu i wysokich wartościach przyrodniczych z polodowcową krainą Dębnicy i Drawy jako teren kreowany na produkt turystyczny przez trzy współpracujące gminy: Barwice, Czaplinek i Połczyn-Zdrój. Przełom rzeki Dębnicy – rzeka z polodowcowym „kanionem”, o malowniczym otoczeniu. Spyczna Góra – okazałe wzniesienie utworzone przez lodowiec.

- OKK27 „Wał Pomorski” (w granicach gmin: Biały Bór, Borne Sulinowo, Człopa, Drawno, Szczecinek, Tuczno, Wałcz). Wał Pomorski zlokalizowany jest na terenach o znacznym zalesieniu oraz w sąsiedztwie rzeki i zbiorników wodnych, przebiega przez Pojezierze Wałeckie o wysokich walorach krajobrazowych. Na obszarze tym zachowały się pozostałości systemu fortyfikacji zbudowanych w latach 1932-1944, rozciągających się liniowo na obszarze o długości ok. 290 km. W obrębie pasa umocnień zinwentaryzowano 589 obiektów z l. 1932-1937 reprezentujących typ fortyfikacji polowej wzmocnionej stałej, w tym 19 schronów typu ciężkiego, 3 jazy na rzece Piławie, 6 wieżowych stanowisk obserwacyjnych i 555 schronów różnego przeznaczenia.

W PZPWZ zaproponowano ochronę urokliwych, historycznych układów ruralistycznych wsi Białowas (zespół pałacowo-parkowy z XIX w. i szachulcowy kościół z XVII w.) oraz wsi Sępólno Małe (szachulcowy kościół z XVII w.), ale takich miejsc wartych ochrony i zachowania jest więcej.

3.2.3. Gospodarka

W PZPWZ w t. I *Uwarunkowania kształtowania polityki przestrzennej województwa* zawarto szerokie i szczegółowe analizy poziomu oraz głównych tendencji rozwoju gospodarczego województwa zachodniopomorskiego. Szeroki materiał analityczny i planistyczny z PZPWZ został wykorzystany w niniejszej Diagnozie w rozdziale I - przy omawianiu wiodących funkcji obszaru partnerstwa oraz w rozdziale II - przy omawianiu rynku pracy i konkurencyjności gospodarki na obszarze partnerstwa.

Na ryc. 24 stanowiącej wyrys z planszy podstawowej PZPWZ wskazana została lokalizacja Podstrefy Szczecinek Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Podstrefa o powierzchni ponad 95 ha składa się z 9 kompleksów. 5 z nich jest już zagospodarowanych. Ponad 16 ha wciąż czeka na przyjęcie inwestorów.

Na Ryc. 14 wskazano również proponowany przebieg priorytetowych tras rowerowych Pomorza Zachodniego (Biały Bór-Szczecinek-Borne Sulinowo-Czaplinek) oraz wskazano rzeki predystynowane do rozwoju szlaków kajakowych (Gwda, Piława, Drawa, Parsęta wraz z leżącymi na ich przebiegu jeziorami).

3.2.4. Komunikacja i transport

Podstawowy układ drogowy powiatu szczecineckiego - szkielet tworzą trasy o charakterze tranzytowym:

- DK11 - przebiegająca przez Szczecinek droga krajowa klasy GP, łącząca Śląsk i Wielkopolskę z Pomorzem Środkowym i wybrzeżem Bałtyku – Kołobrzegiem;
- DK20 - przebiegająca przez Szczecinek i Biały Bór droga krajowa, na przebiegu przez powiat szczecinecki z ograniczeniami dopuszczalnego nacisku na oś, na znacznych odcinkach nie spełnia wymogów klasy GP;
- DK25 – przebiegająca przez Biały Bór droga krajowa klasy GP (od strony Człuchowa do Białego Boru) oraz klasy G (od Białego Boru do Bobolic). Droga łączy Pomorze Środkowe i wybrzeże Bałtyku z aglomeracją wrocławską.
- S11 – budowana droga ekspresowa relacji Kołobrzeg – Pyrzowice/Piekary Śląskie. Prowadzi w większości śladem obecnej drogi DK11. Docelowo S11 ma łączyć kurorty środkowego wybrzeża Bałtyku ze Śląskiem.

Podstawowy układ drogowy uzupełniają drogi wojewódzkie (w planowanej klasie technicznej G):

- DW171: Czaplinek - Barwice - Grzmiąca - Bobolice;
- DW172: Połczyn Zdrój - Szczecinek;
- DW201: Gwda Mała - Czarne - Barkowo (na trasie Szczecinek - Człuchów);
- DW202: Czarne – Rzeczenica (na trasie Szczecinek - Człuchów).

Układ infrastruktury kolejowej na obszarze powiatu tworzą linie kolejowe:

- nr 210: pierwszorzędna, jedno- i dwutorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa znaczenia państwowego na trasie: Chojnice - Szczecinek - Złocieniec - Drawsko Pomorskie - Runowo Pomorskie. Linia umożliwiała bezpośrednie połączenia kolejowe z Gdynią oraz połączenie sezonowe z Lubliną do Kołobrzegu – niestety połączeń z roku na rok jest coraz mniej;
- nr 404: pierwszorzędna, jednotorowa linia kolejowa na trasie: Szczecinek - Białogard - Kołobrzeg. Linia zelektryfikowana, najkrótsze połączenie kolejowe łączące Poznań i południe kraju z wybrzeżem Bałtyku;
- nr 405: na odcinku Piła - Szczecinek klasyfikowana jako pierwszorzędna, na odcinku Szczecinek – Ustka drugorzędna, jednotorowa, niezelektryfikowana linia kolejowa na trasie: Piła - Szczecinek - Słupsk - Ustka. Obecnie brak połączenia na całej długości linii nr 405. Pociągi dalekobieżne omijają niezelektryfikowany odcinek między Szczecinkiem i Słupskiem m.in. przy pomocy linii nr 404.

System komunikacji publicznej funkcjonuje w powiecie szczecineckim na dobrym poziomie, choć w badaniach mieszkańców, aż 62,14 % respondentów wskazało komunikację i transport zbiorowy jako słabą stronę obszaru Partnerstwa.

Stolica powiatu, Szczecinek jest węzłem przesiadkowym dla powiatowej sieci komunikacyjnej, został również wskazany jako węzeł przesiadkowy w programach komunikacyjnych województwa zachodniopomorskiego oraz kraju.

Szczecinek jest główną stacją kolejową na obszarze powiatu. Według obowiązującego rozkładu jazdy pociągów na dzień 1 kwietnia 2021 roku, zatrzymują się na niej pociągi PKP Intercity i Przewozów Regionalnych Sp. z o.o. W dni robocze dostępne są trzy pary połączeń dalekobieżnych kategorii InterCity (dla tych połączeń Szczecinek jest jedynym miejscem zatrzymania na terenie powiatu). Dzięki nim powiat ma bezpośrednie połączenia m.in. z: Warszawą, Lublinem, Bydgoszczą, Poznaniem, Wrocławiem, Katowicami, Częstochową, Krakowem, Rzeszowem i Przemyślem. Połączenia regionalne utrzymują pociągi spółki Przewozy Regionalne, które w większości zatrzymują się na wszystkich stacjach i przystankach na swojej drodze na obszarze powiatu. W dni robocze funkcjonuje 20 par połączeń, które oferują bezpośrednią podróż do Słupska, Szczecina, Chojnic, Runowa Pomorskiego, Kołobrzegu, Koszalina oraz Poznania.

System przewozów pasażerskich drogowych na obszarze powiatu szczecineckiego funkcjonuje w oparciu o przewozy organizowane przez prywatnych przewoźników koncesjonowanych przez władze stosownego szczebla samorządowego. Sieć linii komunikacyjnych jest gęsta, częstotliwość przewozów duża, a liczba przystanków dostosowana do poziomu zaludnienia i kierunków przemieszczania się mieszkańców. Marszałkowie województw zachodniopomorskiego, pomorskiego i wielkopolskiego udzielili 42 koncesje na linie przebiegające przez teren powiatu szczecineckiego; starosta szczecinecki udzielił 42 koncesje na linie obsługujące obszar powiatu, a wójtowie i burmistrzowie na 36 połączeń wewnątrz gminnych.

W mieście Szczecinek funkcjonuje organizowana przez miasto komunikacja miejska. Komunikacja gminna funkcjonuje w gminach Borne Sulinowo, Barwice, Biały Bór oraz Szczecinek.

W powiecie szczecineckim nie funkcjonują żadne porty lotnicze. Najbliższe znajdują się w Bydgoszczy, Gdańsku, Poznaniu oraz Szczecinie (Goleniów). Na terenie powiatu zlokalizowane są lądowiska samolotowe w Wilczych Laskach i Bornem Sulinowie (byłe wojskowe lotniska radzieckie).

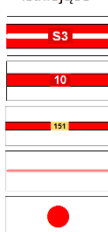
Ryc. 33. Partnerstwo szczecineckie – Komunikacja i transport

Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Drogowy

istniejące

w realizacji

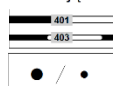
projektowane/planowane

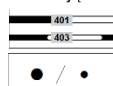
- drogi ekspresowe (S)
- pozostałe drogi krajowe (GP, G)
- drogi wojewódzkie (GP, G, Z)
- drogi powiatowe
- węzły drogowe

Kolejowy

istniejące

projektowane

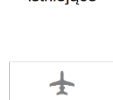

linie pierwszorzędne
linie drugorzędne

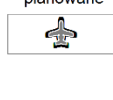
kolejowe stacje węzłowe / przystanki

Lotniczy

istniejące

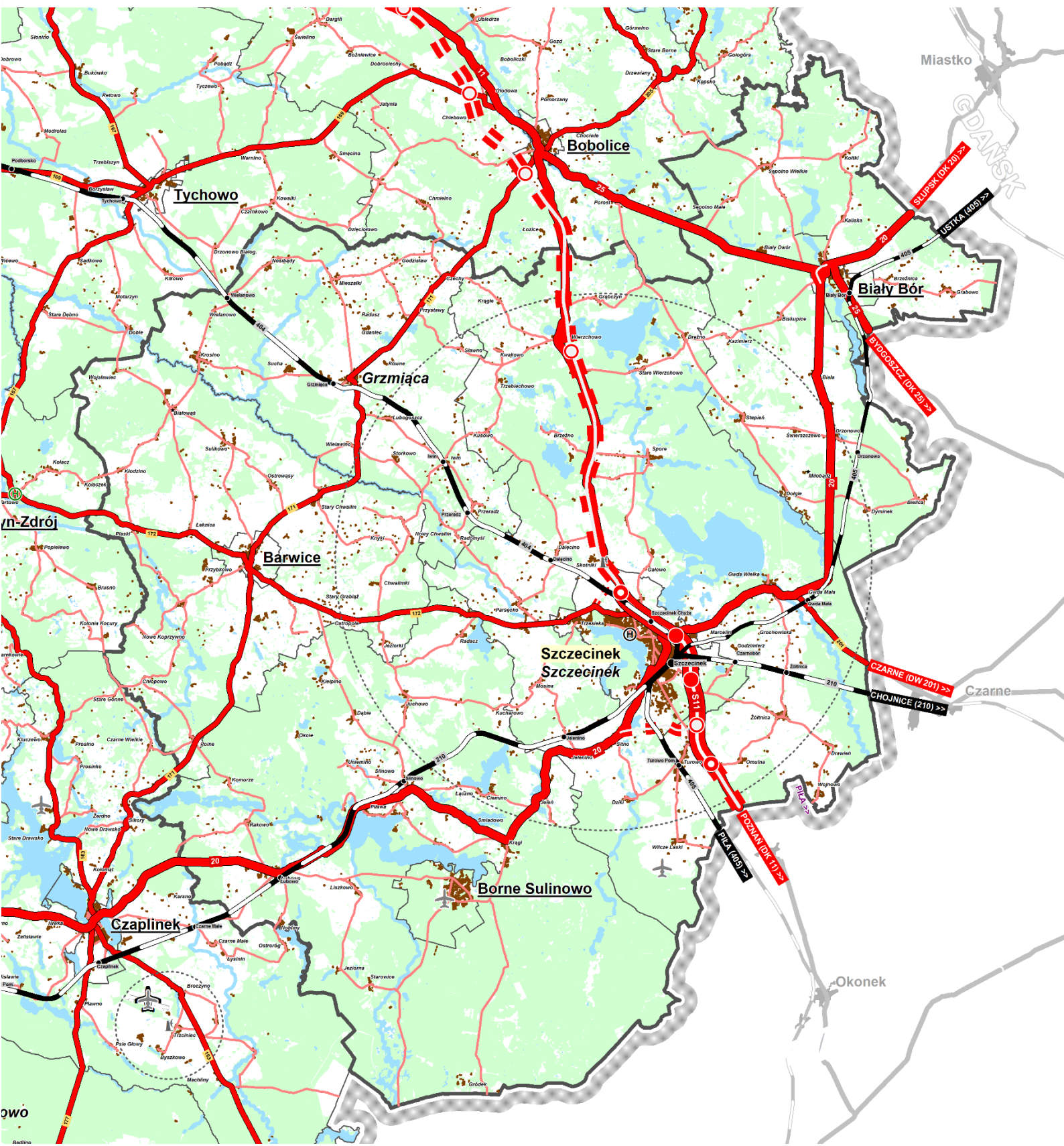
planowane

lotniska

lądowiska samolotowe

lądowiska śmigłowcowe (wg. rejestru ULC)
sanitarne LPR / pozostałe
lotnicze urządzenia naziemne (LUN),
wraz ze strefami ograniczonej zabudowy

3.2.5. Infrastruktura techniczna i OZE

Zaopatrzenie w energię elektryczną powiatu szczecineckiego, w zasadniczym stopniu, zapewnia krajowy system energetyczny. Przez obszar powiatu przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV Piła - Elektrownia Wodna Żydowo - Biesiekierz k. Koszalina, wzdłuż której projektowana jest nowa trasa o napięciu 400 kV. Układ linii wysokiego napięcia uzupełniają linie 110 kV: Czarne - Szczecinek - Borne Sulinowo - Złocieniec, Żydowo - Szczecinek - Okonek, Żydowo - Grzmiąca - Połczyn Zdrój. Projektowane jest połączenie sieci 110 kV na trasie Szczecinek - Grzmiąca. Główne stacje elektroenergetyczne 110/15 kV, zasilające układ średniego napięcia, zlokalizowane są w Szczecinku (2 GPZ-ty), Bornem Sulinowie i Grzmiącej.

Dostęp do gazu sieciowego na terenie powiatu zapewniają gazociągi wysokiego ciśnienia dn < 500 mm przebiegające na trasach: Okonek - Szczecinek - Barwice - Połczyn Zdrój oraz Szczecinek - Bobolice i Biały Bór. Stacje gazowe umożliwiające redukcję ciśnienia i dalsze rozprowadzanie gazu do odbiorców znajdują się w okolicach Szczecinka (3 stacje), w Białym Borze i Barwicach.

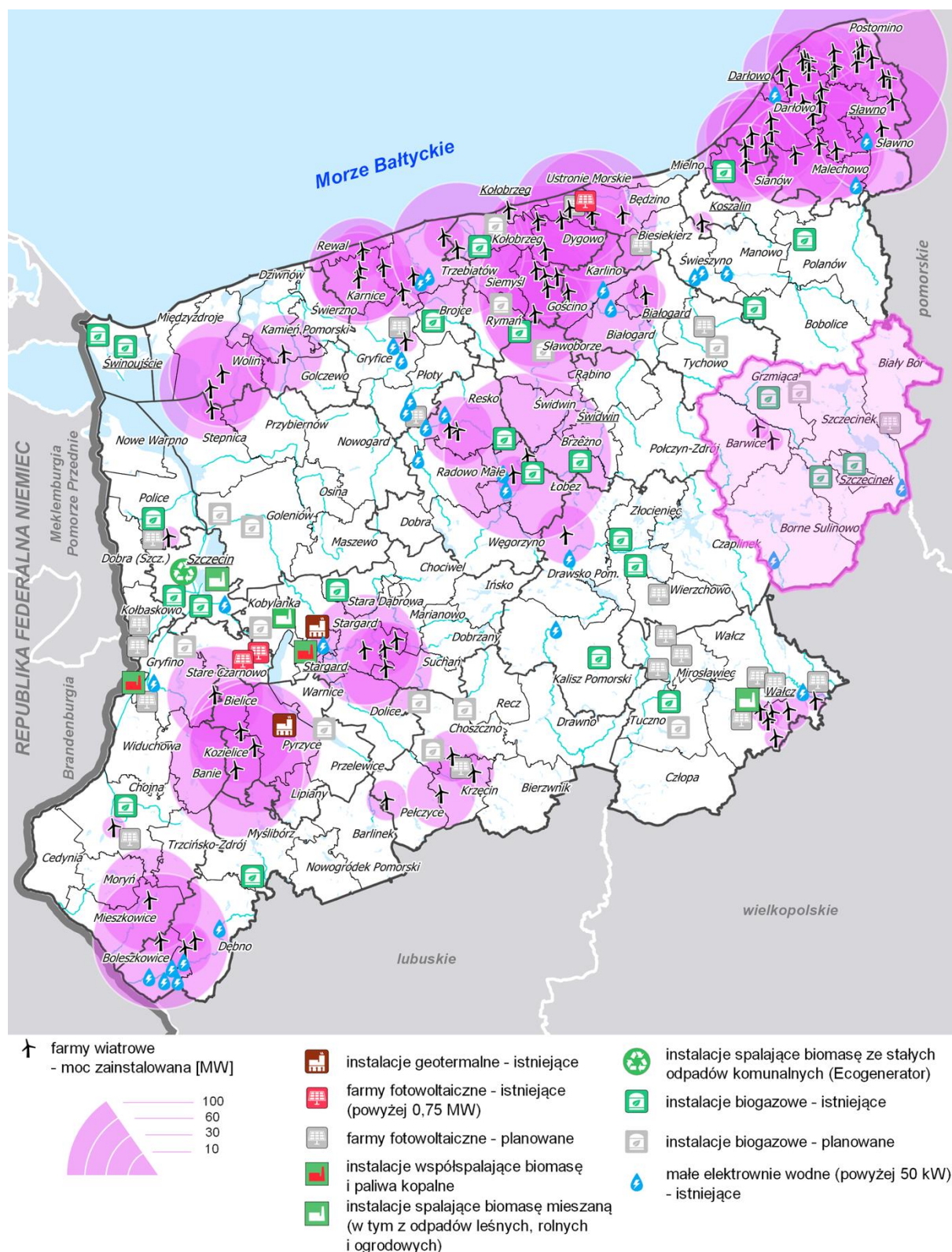
Pomimo, iż Województwo Zachodniopomorskie charakteryzuje się znacznym potencjałem w zakresie **możliwości produkcji energii ze źródeł odnawialnych** (pierwsze miejsce w kraju) to powiat szczecinecki zaliczany jest do grupy powiatów o słabym potencjale energetycznym.

Energetyka wiatrowa. Według danych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej opracowanych dla obszaru całej Polski (okresu obserwacyjny 1971-2000) obszar powiatu stanowi część strefy V - o niekorzystnych warunkach dla rozwoju energetyki wiatrowej. Na terenie powiatu funkcjonują dwie instalacje energetyczne, zlokalizowane w gminie Barwice o łącznej mocy 3,65 MW. W dniu 31.12.2019 roku stanowiły one jedynie 0,2% mocy wiatraków zainstalowanych w województwie.

Energetyka wodna. Sieć hydrologiczna powiatu szczecineckiego charakteryzuje się znaczącą liczbą cieków wodnych. Dwa z nich cechuje liczący się potencjał w zakresie produkcji energii elektrycznej: Gwda – 43 GWh/rok oraz Parsęta – 29 GWh/rok. Na terenie powiatu funkcjonuje kilka małych elektrowni wodnych (MEW) oraz istnieją budowle o charakterze piętrzącym, które można wykorzystać dla mikroinstalacji (np. na Parsęcie). Istniejące elektrownie wodne:

- na rzece Gwda w miejscowości Spore (gm. Szczecinek) o mocy 15 kW;
- na rzece Gwda w miejscowości Klepacz-Gołębiewo (gm. Szczecinek) o łącznej mocy 92 kW;
- na rzece Piławie w Starowicach (gm. Borne Sulinowo) o mocy 82 kW;
- na rzece Piławie w Liszkowie o mocy 60 kW;
- na rzece Parsęcie w miejscowości Pustkowie o mocy do 35 kW.

Ryc. 34. Instalacje do produkcji energii ze źródeł odnawialnych w województwie zachodniopomorskim

Źródło: RBGPWZ w Szczecinie na podstawie danych Urzędu Regulacji Energetyki, Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Energetyka geotermalna. Powiat szczecinecki leży w obszarze o niekorzystnych warunkach geotermalnych - złoża niskotemperaturowe. Pochodząca z nich energia wykorzystywana jest w instalacjach typu „pompa ciepła”. Mają one zwykle niewielką moc, od kilkunastu do kilkudziesięciu kW i służą do ogrzewania domków jednorodzinnych, czasami niewielkich firm lub zakładów.

Energia słoneczna. Pod względem możliwości wykorzystania energii z promieniowania słonecznego warunki na obszarze powiatu szczecineckiego nie należą do szczególnie korzystnych (są słabsze niż przeciętne w Polsce i naj słabsze w województwie zachodniopomorskim). Według „Atlasu zasobów i składników środowiska przyrodniczego” Polskiej Akademii Nauki całkowite promieniowanie słoneczne wynosi na tym obszarze około 9,75 MJ/m² na dobę. Lepsze warunki nasłonecznienia dobowego (od 1500 h/rok do 1550 h/rok) występują w południowej części powiatu (gmina Borne-Sulinowo i część gminy Szczecinek z miastem włącznie), słabsze (do 1500 h/rok) na pozostałej części powiatu. Warunki te pozwalają jednak na stosowanie z powodzeniem urządzeń do pozyskiwania, przetwarzania w ciepło użytkowe i magazynowania energii słonecznej. Z badań doświadczalnych wynika, że w sezonie maj – sierpień instalacje słoneczne wspomagające ogrzewanie wody mogą pokrywać do 40% zapotrzebowania na energię. Poza sezonem wyniki są znacznie słabsze. Na terenie powiatu szczecineckiego funkcjonuje szereg instalacji działających w oparciu o energię promieniowania słonecznego, a ich rozwój wspomagany jest polityką Państwa.

Bioenergetyka. Na terenie powiatu szczecineckiego istnieją duże możliwości produkcji i wykorzystania biomasy na cele energetyczne. Powiat charakteryzuje się znaczącą ilością lasów i występowaniem gleb słabszej jakości bonitacyjnej, które mogą być wykorzystane do upraw energetycznych. Do tej pory na większą skalę nie prowadzono na terenie powiatu upraw energetycznych. W najbliższym czasie ten kierunek produkcji rolnej powinien być rozwinięty w większym stopniu, szczególnie na obszarach o większym udziale gruntów rolnych (Grzmiąca, Barwice i Szczecinek).

Istnieje duży potencjał dla funkcjonowania biogazowni rolniczych oraz produkcji biopaliw z przeróbki odpadów z produkcji zwierzęcej lub roślinnej, przemysłu drzewnego, oczyszczalni ścieków oraz składowisk odpadów. W Grzmiącej funkcjonuje biogazownia rolnicza o mocy 1,6 MWe i 1,6 MWt. W oczyszczalni ścieków w Szczecinku produkowana jest energia z wykorzystaniem biogazu podczas fermentacji metanowej osadów ściekowych.

Ryc. 35. Partnerstwo szczecineckie – Infrastruktura techniczna

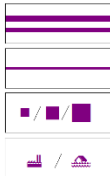
Rysunek na następnej stronie. Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Elektroenergetyka

istniejące

projektowane

elektroenergetyczne linie przesyłowe
400kV, 220kV
elektroenergetyczne linie dystrybucyjne
110kV
stacje elektroenergetyczne
110/15kV, 220/110kV, 400/220/110kV
elektrownie i elektrociepłownie
elektrownia szczytowo-pompowa

Odnawialne źródła energii (OZE)

istniejące

projektowane

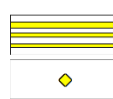

elektrownie wiatrowe
instalacje biogazowe
farmy fotowoltaiczne - powyżej 0,75 MW
małe elektrownie wodne - powyżej 50 kW

Gazownictwo

istniejące

projektowane

gazociągi wysokiego ciśnienia
(gaz wysokometanowy)
Dn > 500, Dn 500, Dn < 500
stacje gazowe (gaz wysokometanowy)

Gospodarka odpadami

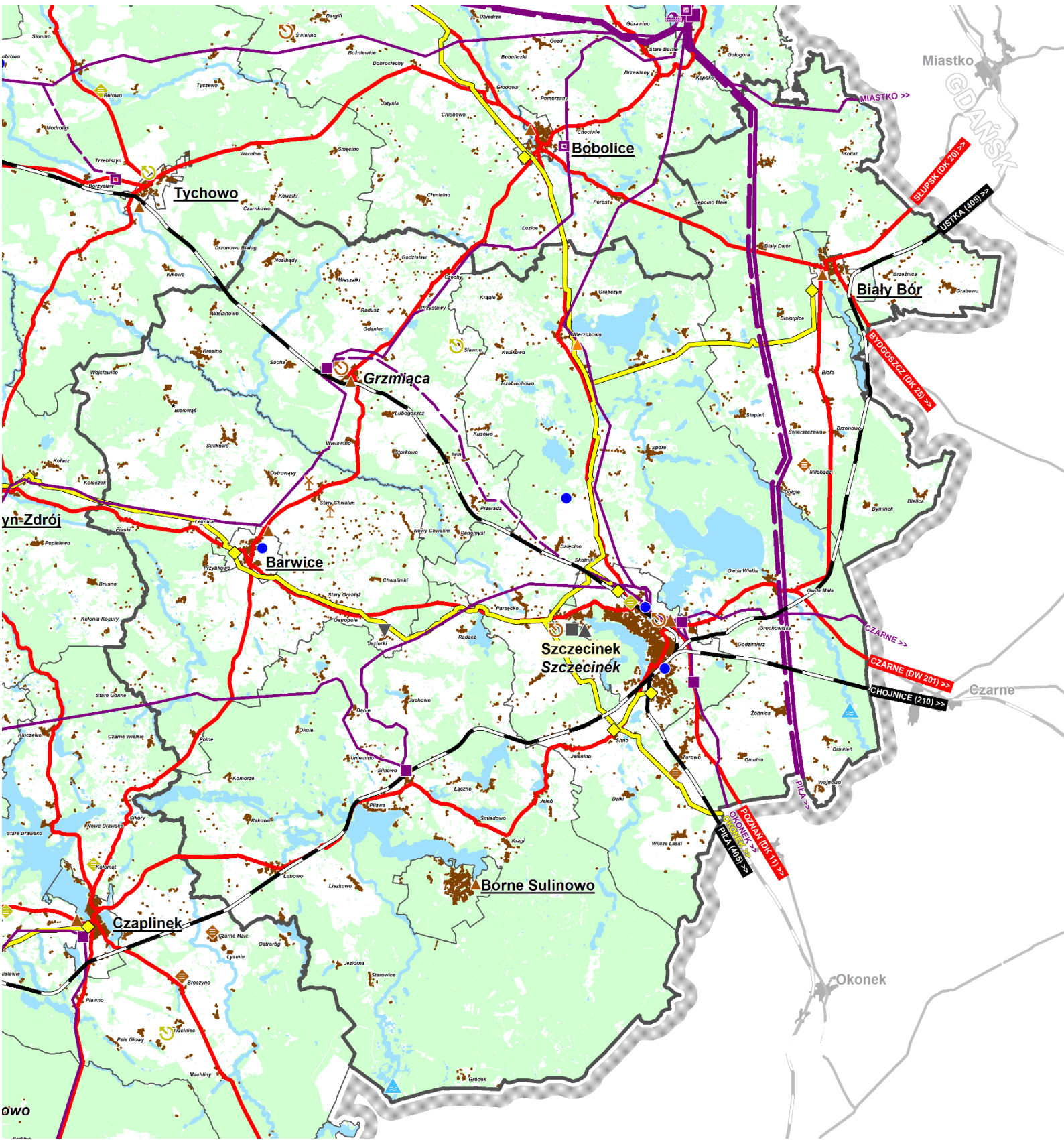
instalacje do przetwarzania bioodpadów
składowiska odpadów komunalnych

Gospodarka wodno-ściekowa

istniejące

ujęcia wody o wydajności powyżej 100m³/h
oczyszczalnie ścieków dla aglomeracji
powyżej 100 000 RLM / od 10 000 do 100 000 RLM /
poniżej 10 000 RLM

3.3. Warunki życia mieszkańców

3.3.1. Warunki mieszkaniowe

Warunki mieszkaniowe w powiecie szczecineckim, podobnie jak w całym kraju, ulegają stopniowej poprawie. Zasoby mieszkaniowe na koniec 2019 r. wg GUS BDL wynosiły 28,6 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 1 934,6 tys. m² (w 2010 r. było to 1 813,7 tys. m²), z czego 66% zlokalizowane było w miastach.

W 2019 r. na 1 osobę przypadało przeciętnie 24,9 m² powierzchni użytkowej mieszkań (w 2010 r. 22,8 m²). Wskaźnik ten był na obszarze powiatu zróżnicowany w niewielkim stopniu i wynosił od 22,7 m² na 1 mieszkańca w mieście Barwice do 29,6 m² w mieście Borne Sulinowo (Ryc. 37). Przeciętna liczba osób przypadająca na 1 mieszkanie wyniosła 2,71 (w 2010 r. 2,90). W rzeczywistości warunki mieszkaniowe są nieco gorsze, ponieważ część zasobów to mieszkania z różnych przyczyn niezamieszkałe, oczekujące na zasiedlenie lub w trakcie remontu.

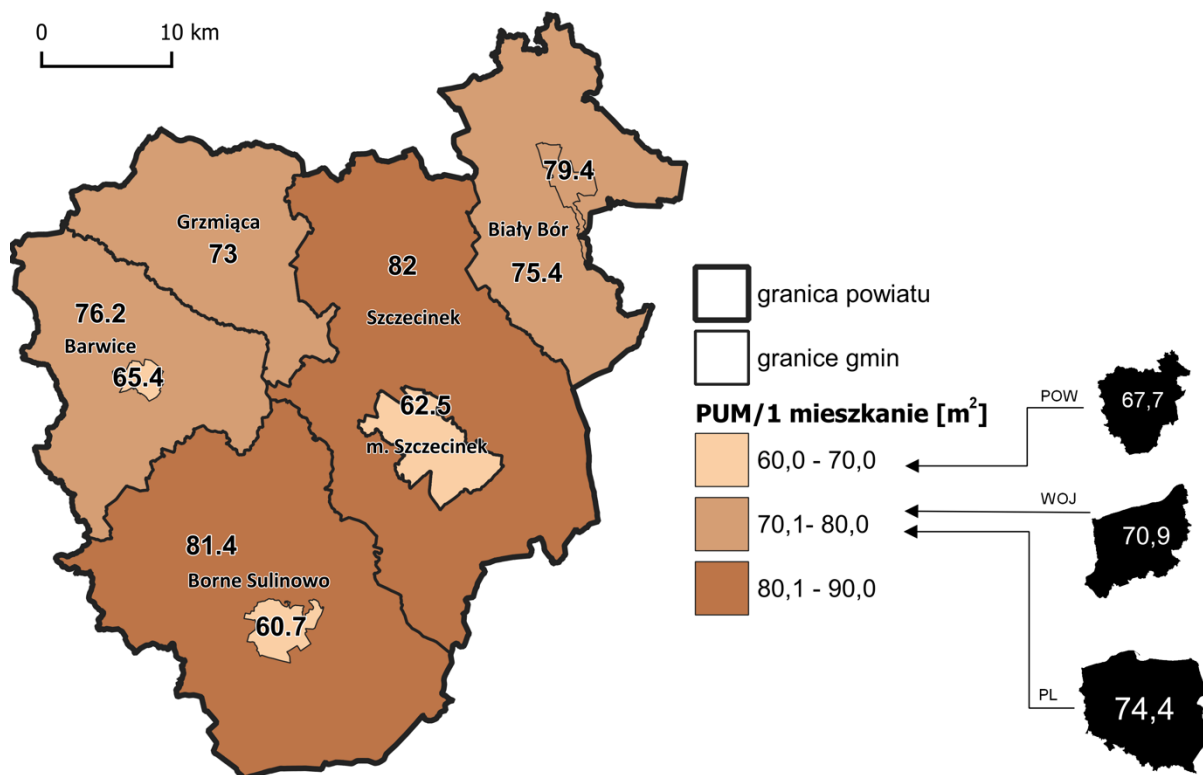
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2019 r. wyniosła 67,7 m². Przeciętne mieszkanie było mniejsze na obszarach miejskich, gdzie dominuje zabudowa wielorodzinna – od 60,7 m² (Borne Sulinowo) do 79,4 m² (Biały Bór) i większe na obszarach wiejskich, gdzie występuje prawie wyłącznie zabudowa jednorodzinna – od 73 m² do 82 m² (gm. Szczecinek), Ryc. 36.

Liczba mieszkań komunalnych ulega stałemu zmniejszeniu. W 2013 roku było to 2,7 tys. mieszkań o powierzchni 136,7 tys. m². W 2018 roku było 2,5 tys. mieszkań o powierzchni użytkowej 125,4 tys. m². Stale wzrasta natomiast liczba mieszkań socjalnych. W 2019 r. miasto dysponowało 327 mieszkaniami socjalnymi (213 w 2011 r.). Budownictwo czynszowe, TBS-y zrealizowane przy współudziale gminy, to 185 mieszkań oddanych do użytku w 2013 r.

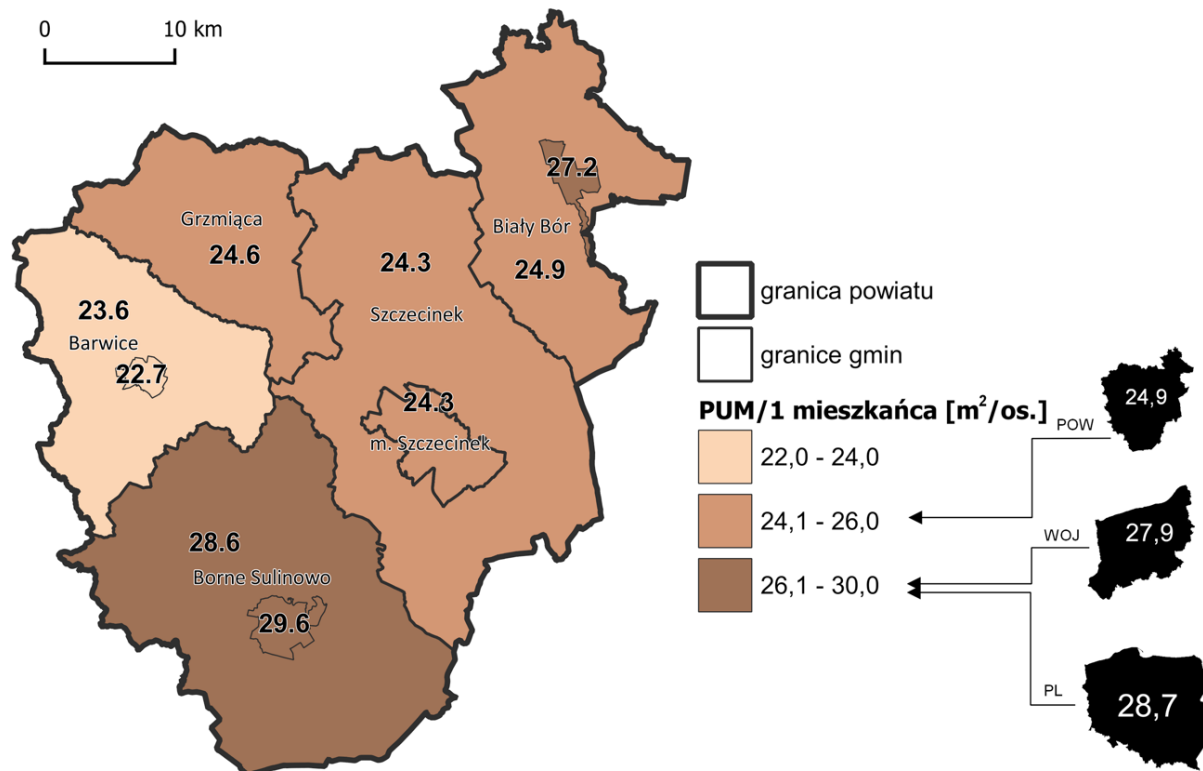
Zabudowa mieszkaniowa na obszarze powiatu jest dobrze wyposażona w urządzenia sieciowe infrastruktury technicznej. Odsetek ludności korzystającej w 2019 r. z sieci wodociągowej (98,4%) i kanalizacyjnej (84,5%) był wyższy niż średnie dla województwa zachodniopomorskiego (96,2% i 80,6%), które z kolei były wyższe od średnich krajowych (92,2% i 71,2%), Ryc. 38, Ryc. 39. Z gazu sieciowego korzystało 49,1% ludności.

Dzięki dobrze wykształconej sieci osadniczej, charakteryzującej się dużym stopniem koncentracji, wskaźniki długości sieci są bardzo korzystne. W 2019 r. wskaźniki długości rozdzielczej sieci wodociągowej wynosiły: 45,9 km na 100 km² oraz 10,6 km na 10 tys. mieszkańców, a kanalizacyjnej: 39,3 km na 100 km² oraz 10,6 km na 10 tys. mieszkańców.

Ryc. 36. Średnia wielkość mieszkań - powierzchnia użytkowa na mieszkanie w 2020 r.

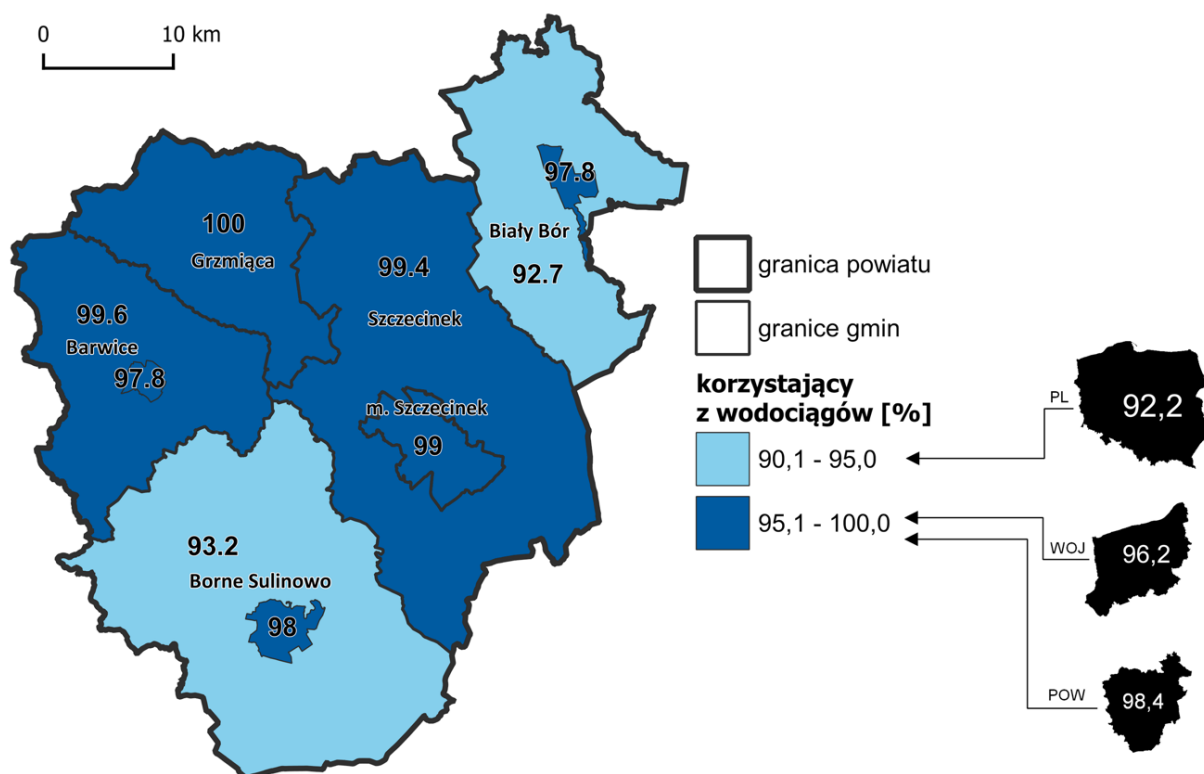

Ryc. 37. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca w 2020 r.

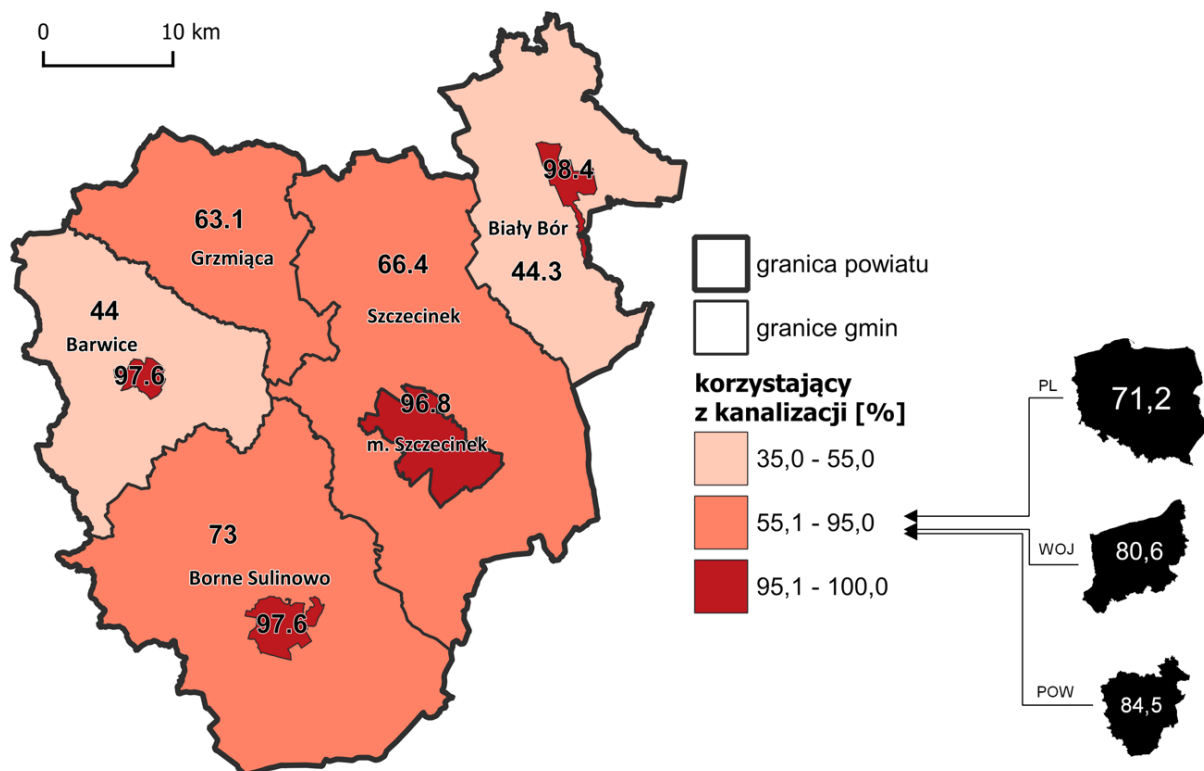

Źródło ryc. 23 i 24: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Ryc. 38. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2020 r.

Ryc. 39. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2020 r.

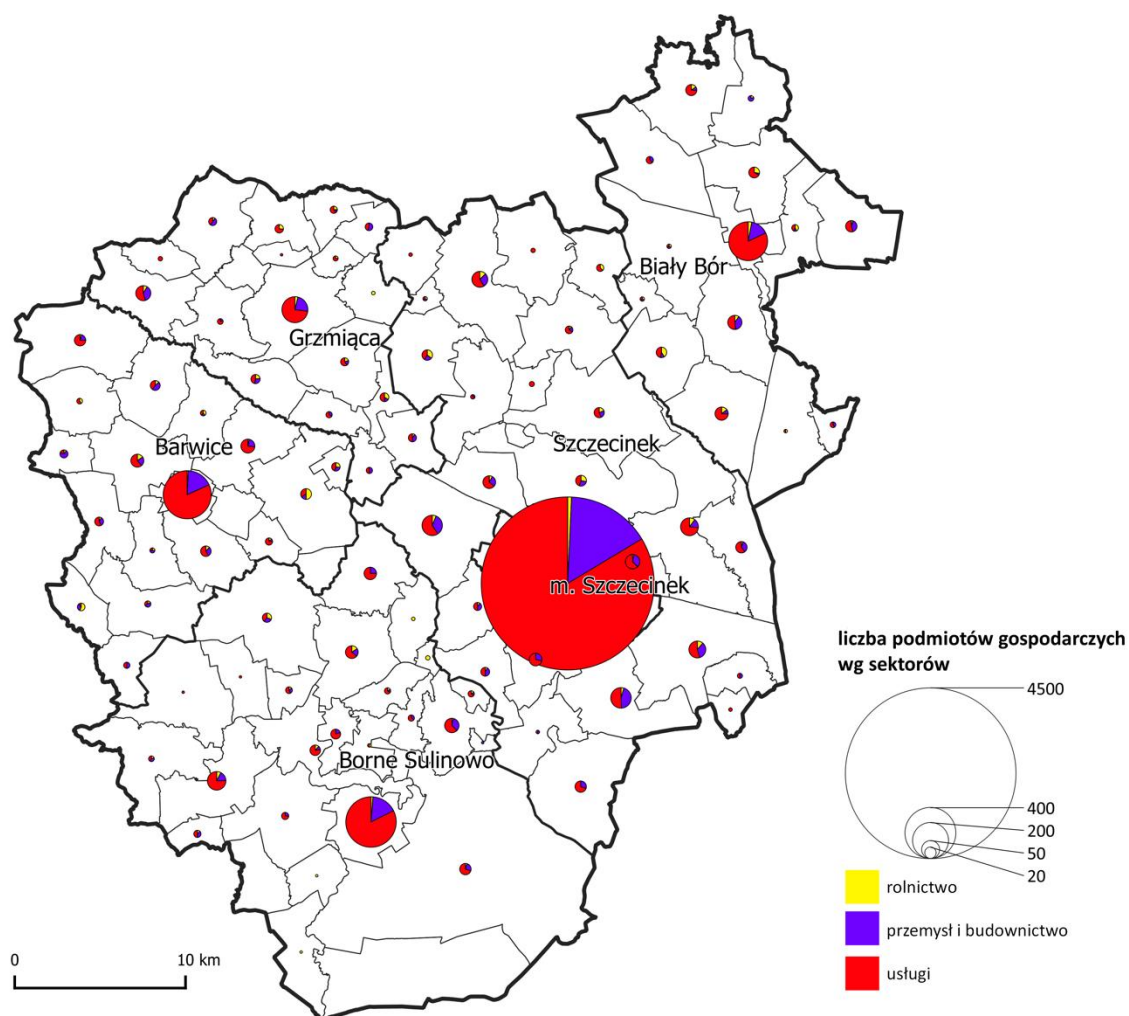

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

3.3.2. Aktywność gospodarcza mieszkańców i miejsca pracy

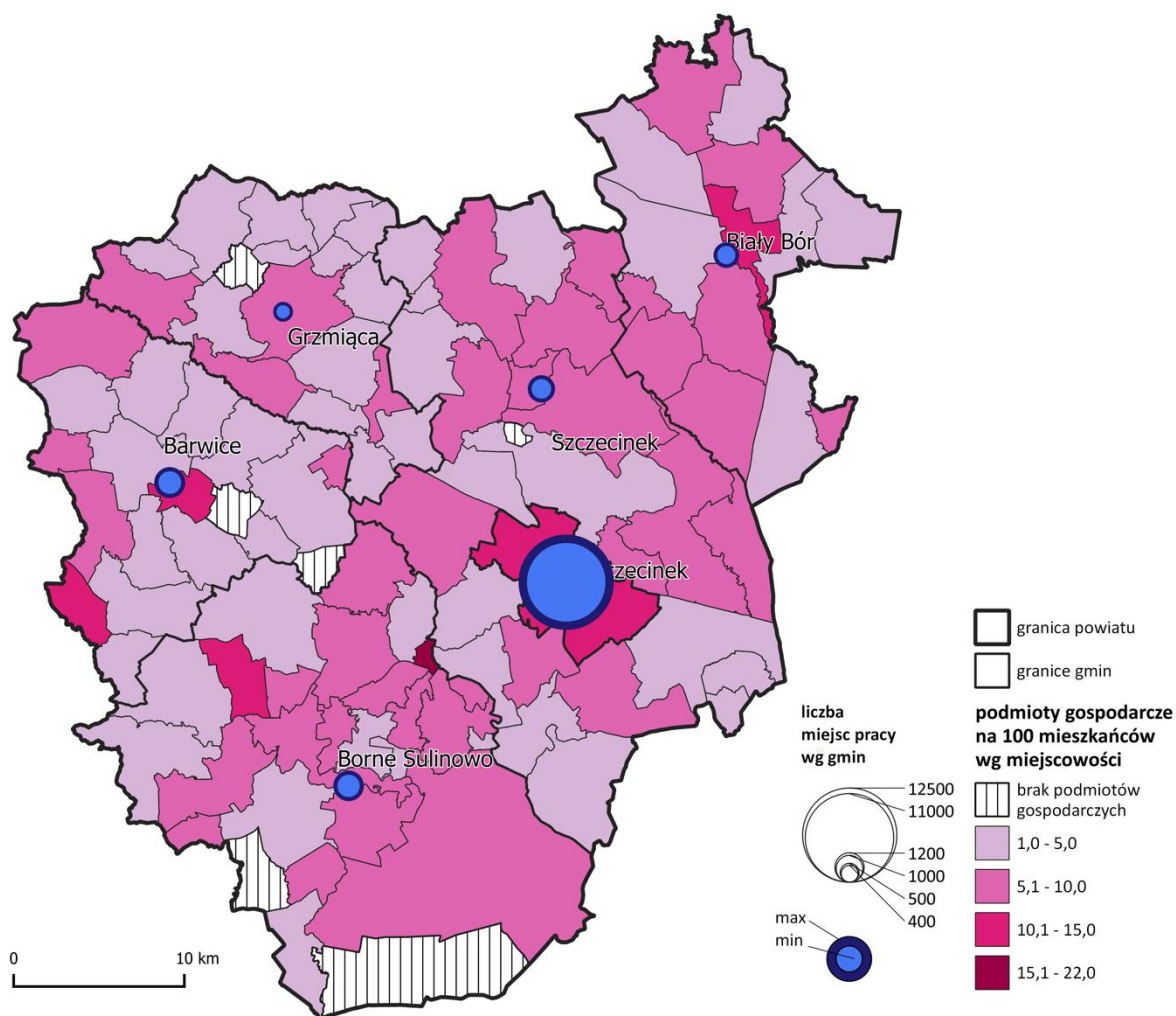
Na obszarze powiatu szczecineckiego w 2020 r. wg danych BDL GUS funkcjonowało ponad 8,2 tys. podmiotów gospodarczych, z czego 97% to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób. Wg wykazu REGON (31.03.21.) podmiotów aktywnie prowadzących działalność jest w rzeczywistości mniej, ich liczba wynosi 7 tysięcy. Większość podmiotów skupiona jest w Szczecinku - swoją siedzibę miało tam aż 66% podmiotów gospodarczych w powiecie. Kolejne 16%, skupione było w pozostałych miejscowościach gminnych: Barwicach, Białym Borze, Bornem Sulinowie i Grzmiącej. Poza centrami gmin funkcjonowało zaledwie 18% ogółu podmiotów – najwięcej w miejscowościach: Turowo, Parsęcko, Gwda Wielka, Żółtnica i Wierzchowo w gm. Szczecinek, a także Łubowo, gm. Borne Sulinowo oraz Krosino, gm. Grzmiąca. 79% ogółu podmiotów stanowiły usługi, 18% przemysł i 3% rolnictwo. Zestawienie nie obejmuje indywidualnych gospodarstw rolnych, których wg spisu rolnego w 2010 r. było niemal 2,7 tys.

Ryc. 40. Liczba podmiotów gospodarczych wg sektorów w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wykazu REGON, stan na 31.03.2021 r.

Ryc. 41. Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych REGON

Największą liczbę podmiotów gospodarczych względem liczby mieszkańców odnotowano w miastach: Szczecinku, Białym Borze i Barwicach oraz we wsiach: Okole i Grzywnik w gm. Borne Sulinowo i Chłopowo w gm. Barwice.

Na podstawie wielkości podmiotów gospodarczych (podawanych w przedziałach: do 9; 10-49; 50-245; 250-999; 1000 i więcej pracowników) oszacowano liczbę miejsc pracy. Gdyby liczba miejsc pracy w podmiotach wynosiła tyle ile wynosi minimum dla danego przedziału, wówczas w powiecie funkcjonowałoby około 15 tys. miejsc pracy, najwięcej (73% ogółu) w mieście Szczecinku, będącego głównym ośrodkiem pracy powiatu. Przy większych wskaźnikach zatrudnienia, przyjmowanych do szacowania miejsc pracy przez GUS, można założyć, że w powiecie mogłoby funkcjonować aż do 17,5 tys. miejsc pracy. Najmniej miejsc pracy oferuje gmina Grzmiąca (0,4-0,5 tys.), nieco więcej Białý Bór (0,7-0,9 tys.), Borne Sulinowo i Barwice (1,1-1,3 tys.). W mieście Szczecinku szacuje się 10,9-12,6 tys. miejsc pracy.

3.3.3. Warunki wypoczynku, dostęp do terenów zieleni

Przeciętny mieszkaniec Polski dysponuje sporą ilością czasu wolnego, zarówno w dni robocze, jak i w dni weekendowe. Jak wynika z badań czasu wolnego prowadzonych przez GUS młodzież szkolna szacuje swój czas wolny na około 5 do 6 godzin dziennie, natomiast mieszkańcy w wieku aktywności zawodowej dysponują od 3 godz. 30 min. do 4 godz. 45 min. czasu wolnego.³⁹ Badania wskazują, że z roku na rok więcej pracujemy i bardziej dbamy o siebie i swoje rodziny, lecz odbywa się to kosztem naszego czasu wolnego, życia towarzyskiego i rozrywek.

Najbardziej powszechnymi sposobami wykorzystania czasu wolnego są niestety bierne formy rekreacji, w szczególności oglądanie telewizji. W 2020 roku statystyczny Polak każdego dnia spędził przed telewizorem 4 godziny i 20 minut, a dodatkowo prawie pół godziny na oglądanie treści wideo na urządzeniach cyfrowych - wynika z danych Nielsen Audience Measurement.⁴⁰

Najczęstszą formą rekreacji ruchowej są spacery i przejażdżki rowerowe. Spora część mieszkańców jest zainteresowana zajęciami sportowo-rekreacyjnymi oraz ćwiczeniami w klubach gimnastycznych i siłowniach. Analizując dostęp do tych form rekreacji należy na wstępie zauważyć, że aktualnie w Polsce nie ma żadnych obowiązujących przepisów obligujących do zapewnienia ogólnodostępnych terenów zieleni, sportu i rekreacji w ramach struktur osiedlowych czy miejskich.

Tzw. normatyw urbanistyczny z 1974 r.⁴¹ ustalał, że na terenach zabudowy wielorodzinnej należy zapewnić minimum 8 m² zieleni wypoczynkowej z placami zabaw dla dzieci. Natomiast w ramach tzw. jednostki strukturalnej liczącej 5 – 10 tys. mieszkańców, należało zapewnić: ogród dziecięcy o pow. 0,75-1,2 ha, przy zachowaniu długości dojścia do 300 m, oraz tereny wypoczynku wg wskaźnika 5,5 m² na 1 mieszkańca, w tym z przeznaczeniem na tereny rekreacyjno-sportowe, przy długości dojścia do 500 m. Dodatkowo na poziomie miejskim wymagane były parki wypoczynkowe i urządzenia sportu powszechnego, według wskaźnika 5 m² na 1 mieszkańca. Wskaźnik wymaganych terenów zieleni i sportowo – rekreacyjnych na 1 mieszkańca wynosił więc ok. 12 m² + 8 m² terenów zieleni osiedlowej na terenach zabudowy wielorodzinnej.

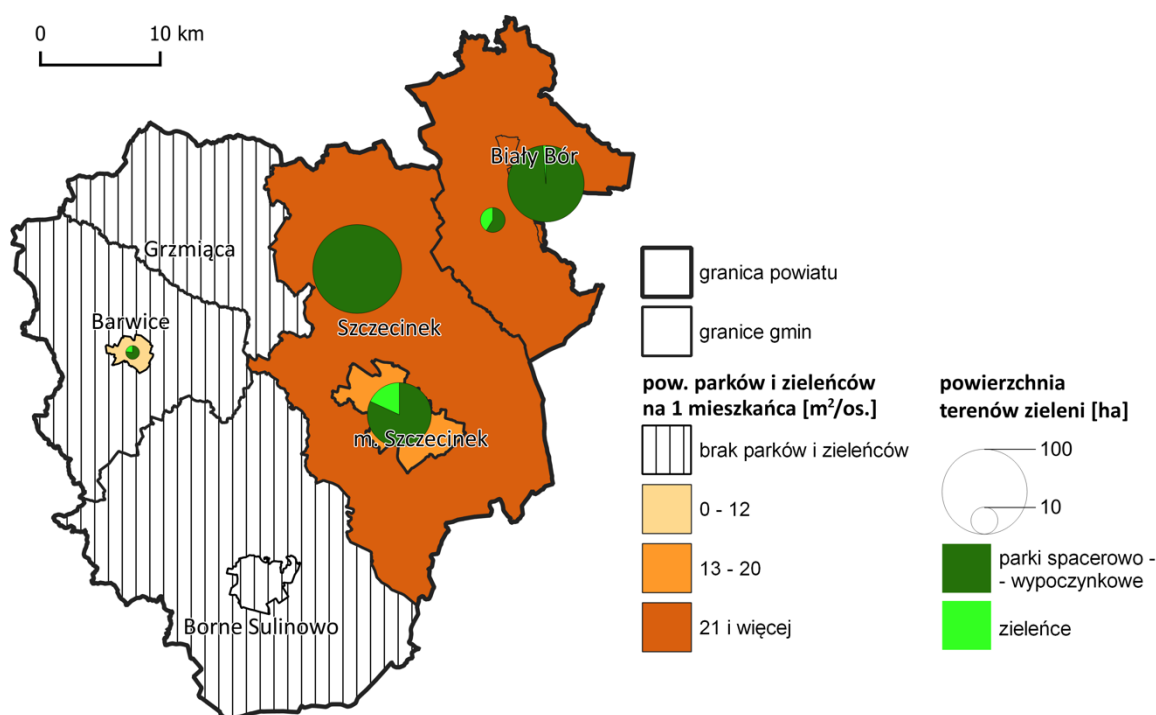
³⁹ Badanie budżetu czasu ludności w 2013 r., GUS, warszawa 2014 r. x

⁴⁰ <https://www.wirtualnemedi.pl/arttykul/ogladalnosc-telewizji-2020-rok-najpopularniejsze-stacje-programy-reklama>

⁴¹ Zarządzenie nr 9 MGTiOŚ z dn. 29.01.1974 r. w sprawie wskaźników i wytycznych dla terenów mieszkaniowych w miastach. Dz. Bud. nr 2 z dnia 2 lutego 1974 r., poz.2

Powierzchnię urządzonych parków i zieleńców na terenie powiatu według danych GUS przedstawiono na Ryc. 42. Przedstawione dane są niepełne, nie uwzględniają powierzchni terenów sportu powszechnego oraz prawdopodobnie nie uwzględniają terenów, które nie są zarządzane przez gminy. Z drugiej strony część danych jest niewiarygodna. Wykazana powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych w gminie wiejskiej Szczecinek to 109 ha, a w gminie Biały Bór 85 ha (!). Wskaźniki wątpliwe oznaczono symbolem (!). Wskaźnik powierzchni terenów zieleni w mieście, wg normatywu urbanistycznego powinien być wynosić min. 12 m² na 1 mieszkańca. Wg danych GUS w roku 2019 powierzchnia parków i zieleńców w przeliczeniu na 1 mieszkańca wynosiła: Szczecinek miasto – 14,2 m², gm. wiejska – 118,3 m² (!), Barwice miasto – 7,1 m², Biały Bór miasto – 366,5 m² (!), obszar wiejski – 27,6 m² (!), Borne Sulinowo miasto i pozostałe obszary – 0 m² (!).

Ryc. 42. Urządzone tereny zieleni wypoczynkowej – parki i zieleńce

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/> – część danych jest niewiarygodna

Wskaźnik terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca na terenach zabudowy wielorodzinnej (wg normatywu - min. 8 m²) wynosił: Szczecinek miasto – 17,6 m², Barwice miasto – 8,4 m², Biały Bór miasto – 4,5 m², Borne Sulinowo miasto – 130,7 m² (!), gm. Grzmiąca – 1,3 m². Zwraca uwagę wysoki wskaźnik dla miasta Borne Sulinowo – wynikający z zakwalifikowania całej zieleni urządzonej w mieście

do terenów zieleni osiedlowej. Pełna ocena dostępu mieszkańców do terenów zieleni jest utrudniona, ze względu na niską jakość części opublikowanych danych.

W 2019 roku na obszarze powiatu funkcjonowało 36 klubów sportowych, zrzeszających 2810 członków, w 50 sekcjach sportowych. Do dyspozycji mieszkańców pozostawał: Basen „Aqua-Tur” w Szczecinku, 2 hale sportowo-widowiskowe, sale gimnastyczne, stadiony, boiska sportowe, plaże, kąpieliska, wypożyczalnia sprzętu sportowego, ośrodki hippiczne, kompleks hippiczny w Białym Borze (tor crossowy, stadion ujeżdżeniowy z krytymi trybunami, kryta ujeżdżania), pola namiotowe, biwakowe, przystanie żeglarskie, statek wycieczkowy.

W wyjazdach poza obszar zamieszkiwania w dni weekendowe bierze udział zróżnicowana grupa mieszkańców, której wielkość jest zależna od pory roku i kalendarza dni wolnych od pracy. Obszar powiatu szczecineckiego posiada liczące się walory rekreacyjne i wypoczynkowe. Naturalne ukształtowanie terenu, położenie i walory krajobrazowe, liczne jeziora i rzeki, znaczne obszary leśne bogate w zwierzynę oraz zasoby naturalne, pozwalają na czynne spędzanie wolnego czasu. Liczne ścieżki i trasy piesze, rowerowe, konne oraz szlaki wodne sprzyjają rozwojowi różnego typu wypoczynku kwalifikowanego.

W obszarze powiatu szczecineckiego w roku 2019 funkcjonowało 13 bibliotek publicznych i 3 biblioteki naukowe oraz 13 domów i ośrodków kultury (w tym jeden prywatny). Instytucje te zorganizowały 617 wydarzeń kulturalnych (wystawy, festiwale, koncerty, wykłady i prelekcje, pokazy teatralne, warsztaty, imprezy rekreacyjne i sportowe), w których wzięło udział ponad 72 000 uczestników. Zajęcia prowadzone były w 44 sekcjach i 20 pracowniach specjalistycznych. Przy domach kultury afiliowanych było 20 grup artystycznych zrzeszających 65 twórców. W Szczecinku funkcjonowało Muzeum (ponad 10 tysięcy odwiedzających) oraz kino o 298 miejscach na widowni (960 seansów i 60 905 widzów).

Biały Bór jest jednym z najbardziej aktywnych ośrodków kultury ukraińskiej w Polsce. Wyjątkowa pod względem architektonicznym greckokatolicka cerkiew rokrocznie przyciąga wielu znawców i miłośników sztuki, to miejsce odbywających się festiwali i przeglądów muzyki sakralnej z udziałem wybitnych i znanych chórów.

Wszystkie gminy powiatu oraz sam powiat w swych strategiach rozwoju stawiają na wszechstronny rozwój turystyki i wypoczynku. Między innymi wspierają certyfikację lokalnych produktów kulinarnych (miód drachimski, chleb razowy koprzywieński, sielawa wędzona, chleb gwdowski) oraz organizują szereg wydarzeń cyklicznych, które przyciągają gości i turystów z obszarów sąsiednich, województwa, kraju a nawet z zagranicy. Z ciekawszych warto wymienić:

- Barwice – Zachodniopomorski Przegląd Sygnałów Myśliwskich,

- Borne Sulinowo – Międzynarodowy Zlot Pojazdów Militarnych „Gąsienice i podkowy”
- Biały Bór - Wszechstronny Konkurs Konia Wierzchowego.

3.3.4. Dostępność przestrzenna do usług podstawowych

Usługi podstawowe to takie, które zaspokajają podstawowe potrzeby mieszkańców i powinny być lokalizowane w jak najlepszej dostępności względem miejsca ich zamieszkania. Do usług podstawowych zalicza się m.in. usługi oświaty i wychowania, podstawowej opieki zdrowotnej, handlu, w tym głównie spożywczego.

W powiecie szczecineckim większość usług podstawowych zlokalizowana jest w miejscowościach gminnych, stanowiących lokalne ośrodki usługowe. Część usług lokalizowana poza ww. ośrodkami to głównie szkoły i przedszkola, co wynika z dużej rozpiętość przestrzennej gmin i potrzeby zapewnienia odpowiedniej dostępności.

W powiecie szczecineckim w 2020 r. zlokalizowane były 24 szkoły podstawowe. Liczba szkół jest proporcjonalna do liczby mieszkańców - najwięcej jest w mieście Szczecinku - 7, najmniej w gminach Barwice i Grzmiąca - po 2. Szkoły średnie to 5 liceów ogólnokształcących: Szczecinek – 3, Biały Bór – 1, Borne Sulinowo – 1, oraz 5 zespołów szkół o zróżnicowanych profilach nauczania: Szczecinek - 4, Biały Bór - 1. 9 szkół średnich to jednostki publiczne, jedna to szkoła prywatna.

Na usługi oświatowo-wychowawcze składa się także 31 przedszkoli i 10 żłobków. 9 przedszkoli stanowiło jednostki zlokalizowane bezpośrednio przy szkołach podstawowych (w gminach Biały Bór, Grzmiąca i Szczecinek). 18 przedszkoli to jednostki niepubliczne.

Żłobki skupione są w dwóch miastach obszaru: w Szczecinku (9) i Białym Borze (1). 9 placówek to jednostki samodzielne, jedna połączona jest z przedszkolem.

W powiecie szczecinecki w 2020 r. funkcjonowały 3 podmioty pełniące funkcję szpitali, wszystkie zlokalizowane w mieście Szczecinku. Należą do nich: Szpital w Szczecinku, Centrum Usług Medycznych „Dializa” oraz „Patronka” (ośrodek leczenia uzależnień). Usługi podstawowej opieki zdrowotnej świadczyły 24 przychodnie POZ. Wśród nich znalazły się zarówno duże zakłady opieki zdrowotnej, jak i mniejsze placówki prywatne oferujące usługi z zakresu medycyny rodzinnej.

Wg bazy REGON funkcjonowało 200 podmiotów gospodarczych świadczących usługi lekarskie, w tym 54 ogólne, 88 specjalistyczne i 54 dentystyczne. Ponadto 344 podmioty sklasyfikowano jako prowadzące pozostałą działalność opieki zdrowotnej.

W powiecie szczecineckim w 2020 r. wg bazy REGON funkcjonowało 1151 podmiotów w handlu detalicznym. 69% placówek zlokalizowane było w mieście Szczecinku. Usługi gastronomii były prowadzone przez 64 podmioty, najwięcej w mieście Szczecinku - 39, Bornem Sulinowie - 10 oraz Barwicach - 6.

Ocena wyposażenia usługowego obejmuje zarówno ilościowe zaspokojenie potrzeb społecznych, jak i dostępność przestrzenną do usług, o której decyduje wielkość zasobów usługowych i ich przestrzenny rozkład w stosunku do miejsca zamieszkania. W niniejszym rozdziale dokonano jedynie analizy dostępności przestrzennej do podstawowych usług społecznych i komercyjnych.

Dla oszacowania dostępności czasowej przyjęto, że:

- średnia prędkość podróży pieszej wynosi 4 km/h, zatem pieszy w przeciągu 15 minut może pokonać dystans 1 km,
- średnia prędkość podróży rowerem wynosi 15 km/h, rowerzysta w przeciągu 15 minut może pokonać dystans 3,75 km,
- średnia prędkość podróży samochodem osobowym, przy sprzyjających warunkach ruchu i na drogach pozamiejskich, wynosi 60 km/h, a uwzględniając czas dojścia do pojazdu oraz czas parkowania i dojścia od pojazdu do celu (przyjęto 5 minut), podróżujący samochodem osobowym może w ciągu 15 minut dotrzeć do celu odległego o 10 km; analogicznie przyjęto taki sam zasięg dla dojazdów autobusem szkolnym.

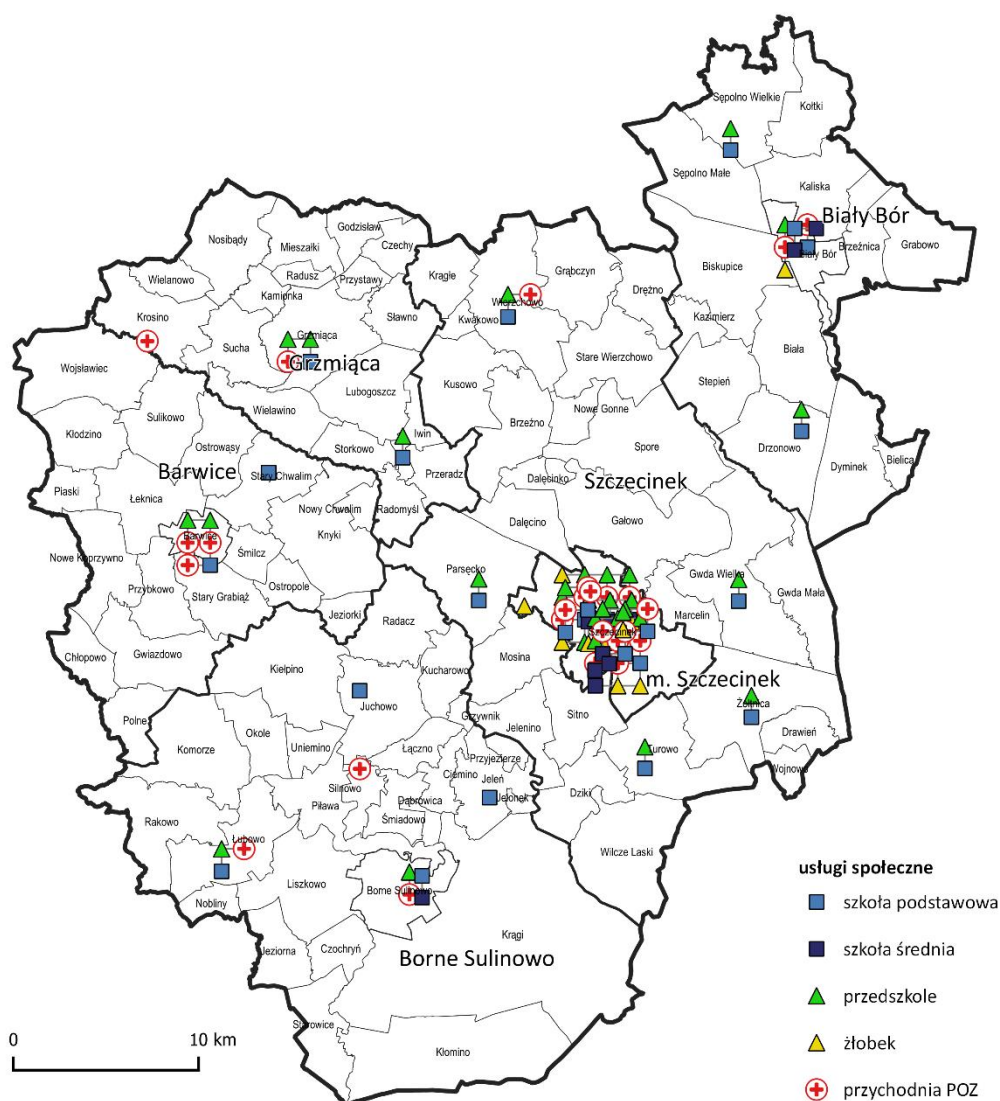
Wyżej podane średnie prędkości podróży pieszej i rowerem biorą pod uwagę fakt, że nie wszyscy uczestnicy ruchu – zainteresowani dotarciem do określonego celu - są wysportowanymi osobami w średnim wieku. Przyjęte prędkości podróży pieszej i rowerem mogą być osiągnięte przez większość ludzi, w różnym wieku, bez szczególnego wysiłku i w różnych uwarunkowaniach ruchu.

Na marginesie należy zauważyć, że średnie prędkości przyjmowane do obliczenia czasu podróży przez Mapy Google są często istotnie wyższe. Przyjmowane przez Mapy Google prędkości podróży są wynikiem pomiarów rzeczywistych prędkości, z jakim poruszają się uczestnicy ruchu, nawet gdy przekraczają prędkości dopuszczone przepisami drogowym. Dane te służą do szacowania czasu podróży wg Google, zmniejszając średnie prędkości w obliczeniach w okresach dużego ruchu lub zwiększając średnią prędkość, gdy warunki są sprzyjające. Przy braku ograniczeń wynikających z warunków ruchu, średnie, rzeczywiste prędkości ruchu przyjmowane do obliczeń w Mapach Google wynoszą:

- podróż piesza – ok. 5 km/h
- podróż rowerem – ok. 20 km/h,
- podróż samochodem osobowym ok. 80 km/h.

Liczba ludności w poszczególnych obszarach dostępności oszacowana została na podstawie danych dla miejscowości i proporcjonalnie do rozkładu powierzchni użytkowej mieszkań, obliczonego na podstawie bazy danych BDOT10k.

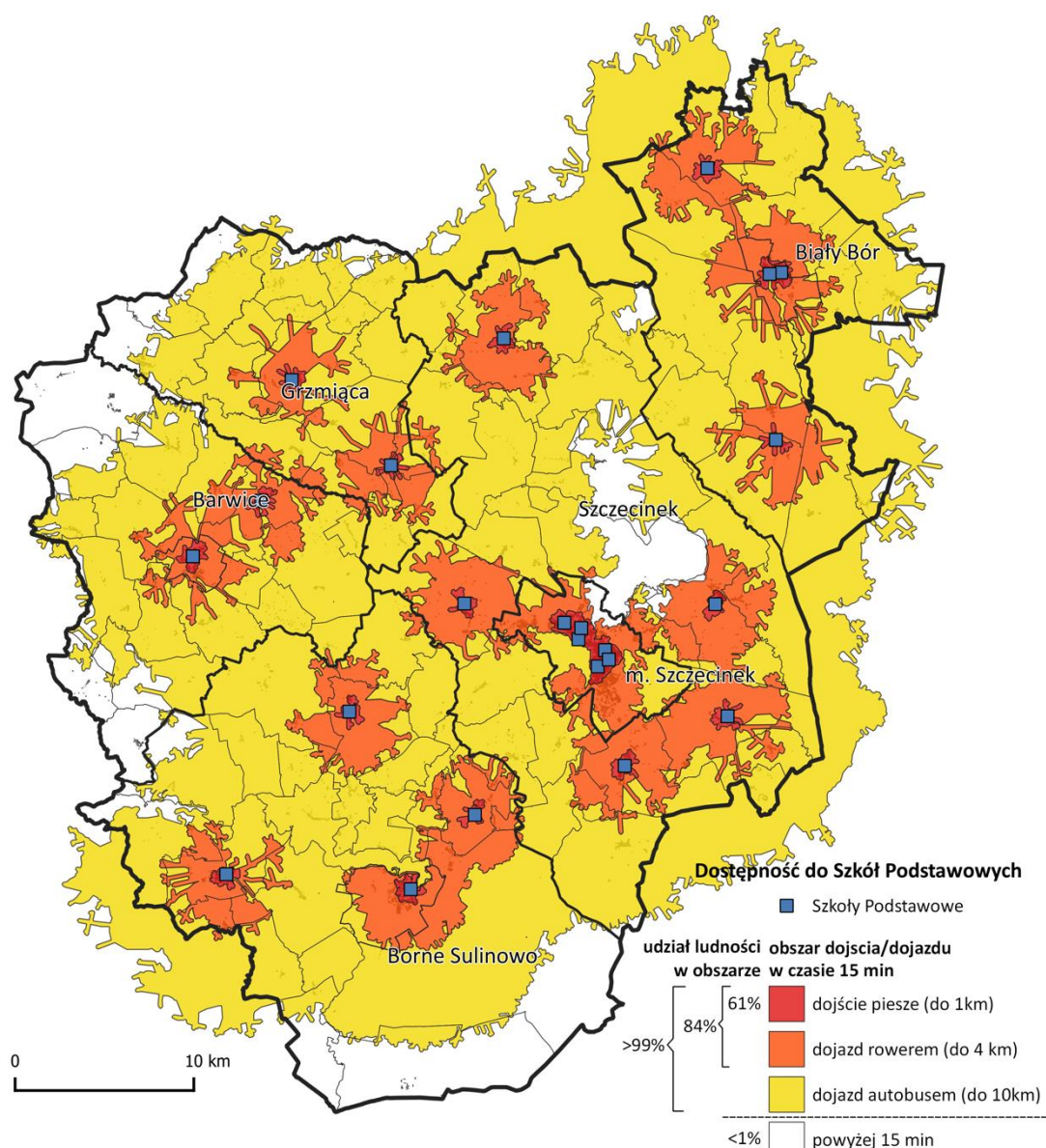
Ryc. 43. Rozmieszczenie podstawowych usług społecznych na terenie partnerstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych od samorządów partnerstwa

W powiecie szczecineckim rozmieszczenie obiektów podstawowych usług społecznych: szkół podstawowych, przedszkoli i przychodni POZ jest zgodne z zapotrzebowaniem wynikającym z rozmieszczenia ludności - w ośrodkach charakteryzujących się dużym stopniem koncentracji zabudowy (Ryc. 43). W efekcie 50-60% mieszkańców mieszka w zasięgu dogodnego dojścia do wymienionych usług – w odległościach mniejszych niż 1 km od obiektu usługowego. Jeżeli weźmiemy pod uwagę, że powiat szczecinecki obejmuje rozległe obszary wiejskie (95% powierzchni powiatu) wynik taki należy uznać za bardzo dobry.

Ryc. 44. Dostępność przestrzenna do szkół podstawowych

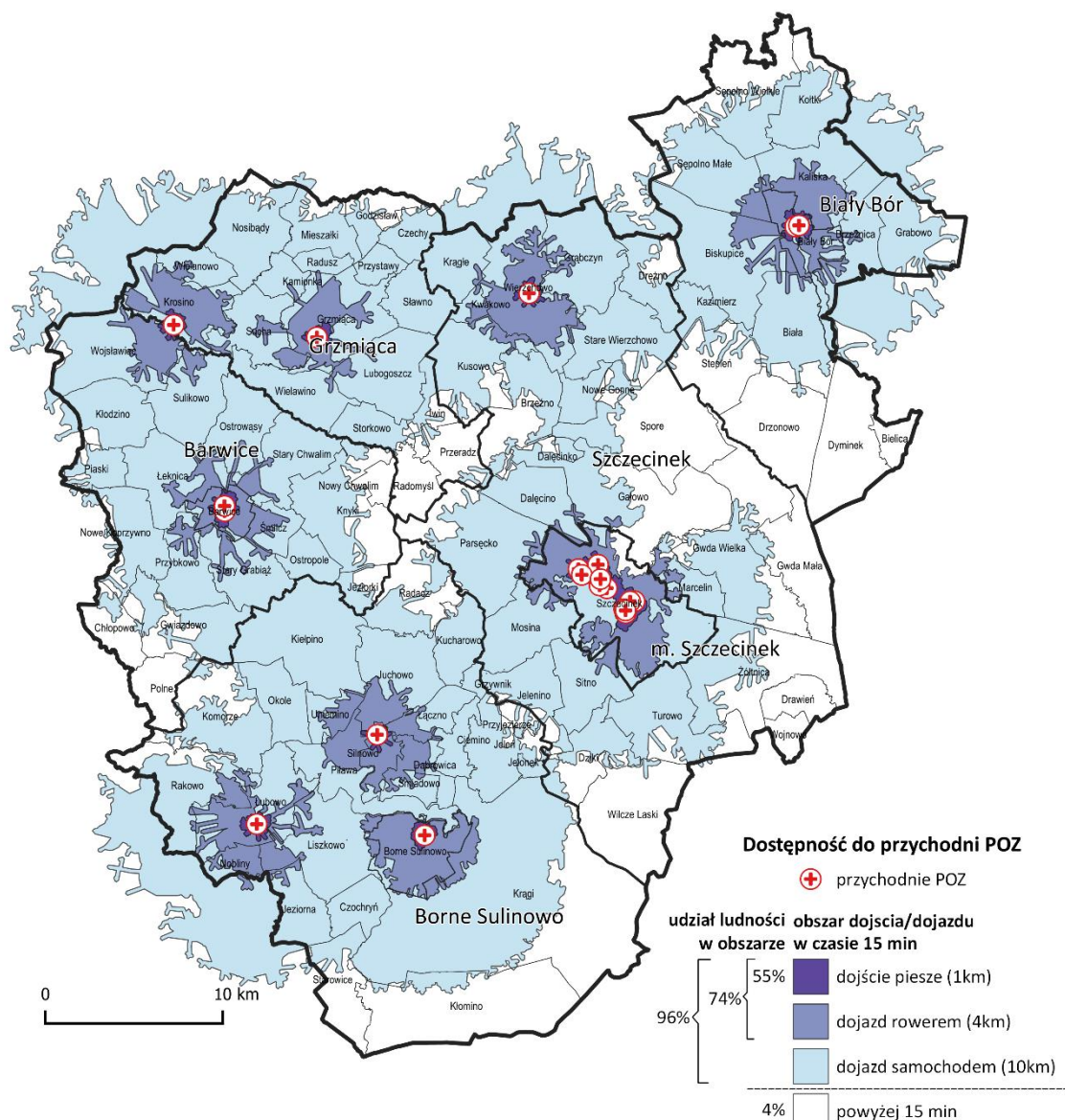

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych od samorządów partnerstwa

Około 61% ogółu mieszkańców, a co za tym idzie podobny odsetek dzieci, zamieszkuje w zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do szkoły podstawowej (Ryc. 44). Kolejne 23% dzieci może dotrzeć do szkoły podstawowej w ciągu 15 minut podróżując rowerem. W zasięgu akceptowalnego 15-minutowego dojazdu do szkoły samochodem lub autobusem szkolnym zamieszkuje ponad 99% mieszkańców powiatu.

Dostęp przestrzenny do przedszkoli jest na zbliżonym poziomie jak do szkół podstawowych. Wyjątkiem są miejscowości Jeleń, Juchowo i Stary Chwalim, w których funkcjonują szkoły podstawowe, ale brak jest przedszkola.

Ryc. 45. Dostępność przestrzenna do przychodni zdrowia

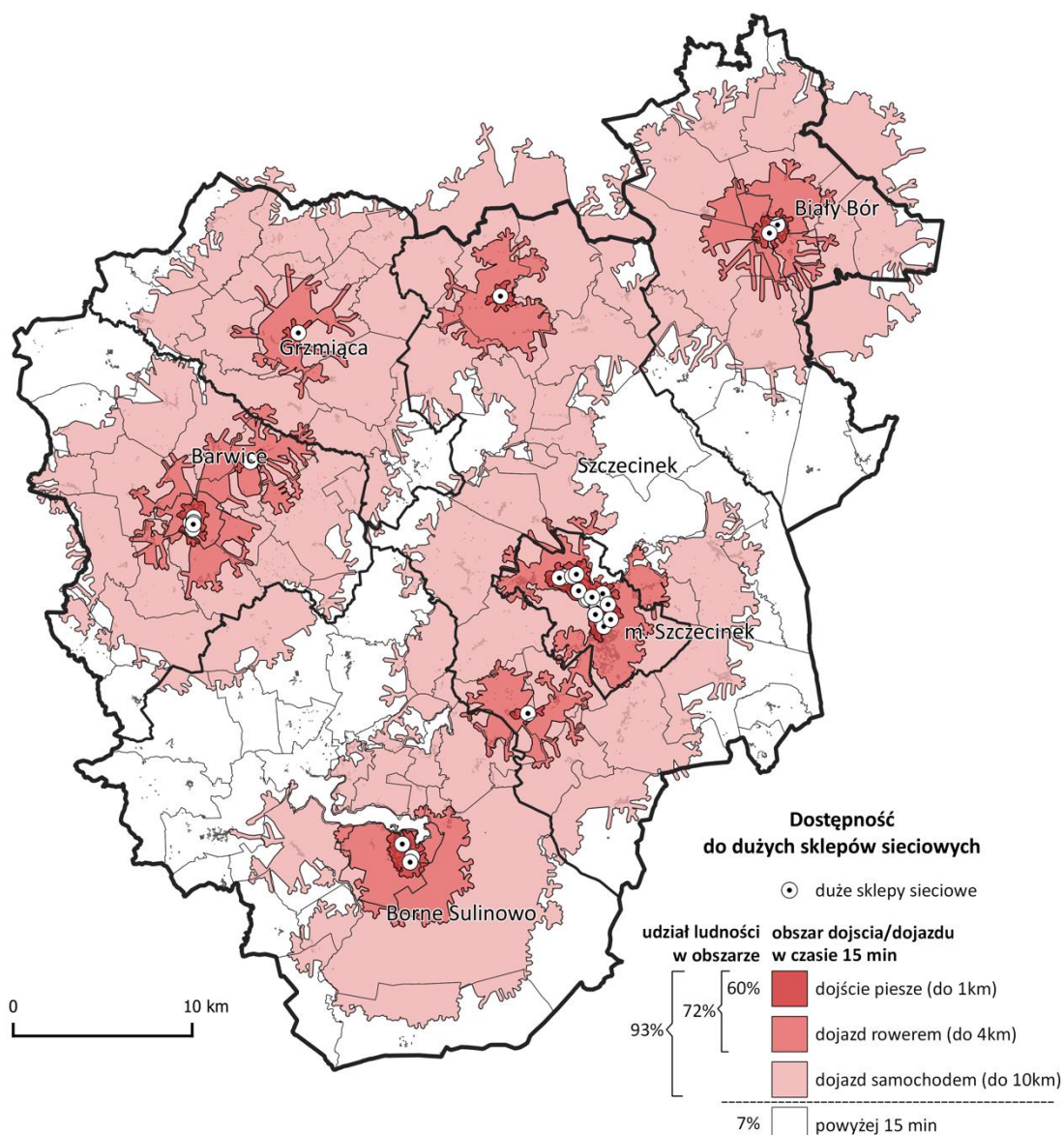

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych od samorządów partnerstwa

Podobnie jak w przypadku szkół, większość mieszkańców, ma bardzo dobry dostęp do ośrodków zdrowia (Ryc. 45). Analizie poddano dostępność do przychodni Podstawowej Opieki Zdrowotnej POZ. W zasięgu 15-minutowego dojścia pieszego do przychodni zamieszkuje około 54% ogółu mieszkańców, w zasięgu do 4 km zamieszkuje łącznie 72% mieszkańców. Najlepszą dostępnością charakteryzuje się gmina miejska Szczecinek. Jedynie w gminie Borne Sulinowo ośrodki zlokalizowane są nie tylko w miejscowości gminnej, ale także poza nią.

W zasięgu 15-minutowego dojazdu do przychodni POZ samochodem zamieszkuje 95% mieszkańców powiatu.

Ryc. 46. Dostępność przestrzenna do dużych sklepów sieciowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji dostępnych w Internecie

Dostępność do sklepów spożywczych w gminach jest duża, ze względu na znaczny udział małych podmiotów handlowych. Duże sklepy sieciowe zlokalizowane są jednak niemal wyłącznie w miejscowościach gminnych. Dwa wskazane obiekty poza wsiami centralnymi (Ryc. 46) w miejscowościach Stary Chwalim i Jelenino należą do najmniejszych obiektów jednej z analizowanych sieci.

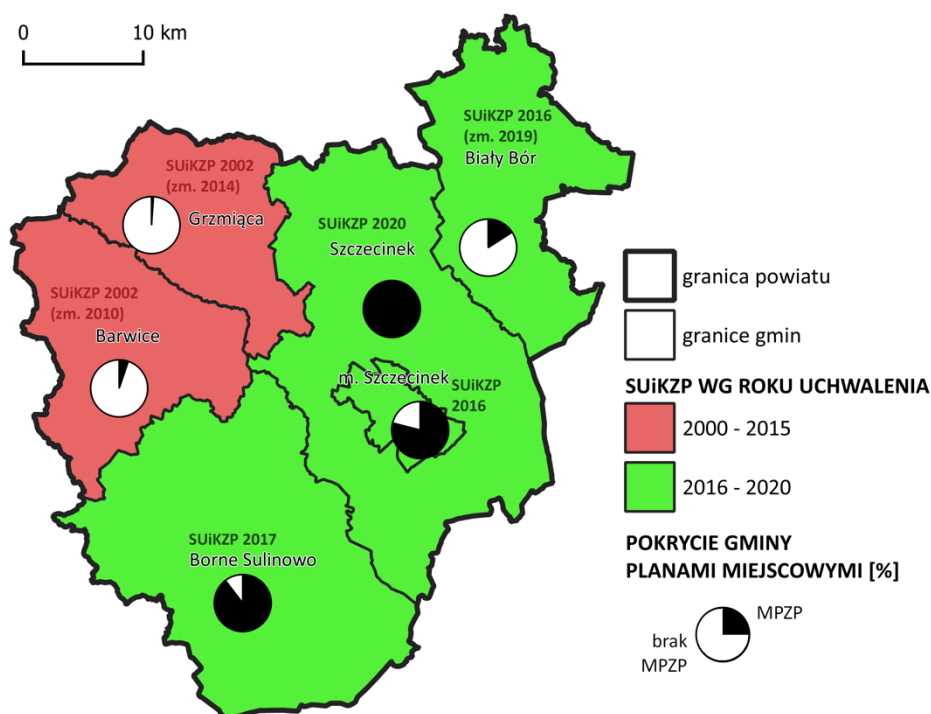
W zasięgu 15-minutowego dojścia pieszo do dużego sklepu sieciowego zamieszkuje około 60% ogółu mieszkańców, w zasięgu do 4km - 72%. W zasięgu 15-minutowego dojazdu samochodem do sklepu sieciowego zamieszkuje 95% mieszkańców powiatu.

3.4. Kierunki polityki przestrzennej gmin obszaru partnerstwa

3.4.1. Stan opracowań planistycznych (SUiKZP, MPZP)

Samorządy gminne, wskazując kierunki rozwoju gmin w studiach uwarunkowań i kierunków rozwoju przestrzennego oraz ustalając przeznaczenie terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, znacznie przeszacowują zapotrzebowanie na tereny pod nową zabudowę lub w ogóle nie biorą pod uwagę takiego kryterium. Zmiana ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadzona w 2015 r. nałożyła obowiązek sporządzenia bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę. Spośród 6 gmin powiatu szczecineckiego 4 posiadają studia sporządzone lub zmienione po 2015 r. W gminach Barwice, Biały Bór i Grzmiąca nie dokonano weryfikacji założeń rozwojowych studiów pod kątem przeznaczenia terenów pod nową zabudowę. W 3 gminach: m. Szczecinek, gm. Szczecinek i gm. Borne Sulinowo sporządzono wymagany bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę. Pokrycie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w gminach powiatu szczecineckiego jest bardzo zróżnicowane. Rzutuje to w pośredni sposób na znaczenie studium jako instrumentu prowadzenia polityki przestrzennej rozwoju gminy.

Ryc. 47. Aktualność studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz pokrycie obszarów gmin planami miejscowymi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych od samorządów partnerstwa

W dwóch gminach pokrycie planami jest niezwykle niskie: Grzmiąca 1,1%, Barwice 5,2% co oznacza, że warunki zabudowy i zagospodarowania terenów w większości przypadków nie wynikają z ustaleń planów miejscowych, a są określane indywidualnie w drodze decyzji administracyjnej. Decyzja o warunkach zabudowy nie musi uwzględniać ustaleń studium, a zatem ustalenia studium mogą być praktycznie ignorowane przy prowadzeniu bieżącej polityki przestrzennej na terenie tych gmin. Dodać należy, że studia w tych gminach nie zostały zaktualizowane w ciągu ostatnich 7 i 11 lat.

Niskie pokrycie planami miejscowymi w gminach Grzmiąca i Barwice może jednak przerodzić się w atut gmin, jeśli te zechcą dokonać korekty studiów zgodnie z bilansem terenów pod nową zabudowę. Ewentualne ograniczenie terenów pod nową zabudowę w zaktualizowanych studiach gmin nie rodzi bowiem skutków finansowych w przypadku, kiedy nie są one jednocześnie wyznaczone w MPZP.

Tabela 23. Pokrycie gmin miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (2019 r.)

gmina	powierzchnia gminy [ha]	liczba MPZP [szt.]	powierzchnia MPZP ogółem [ha]	udział powierzchni pokrytej planami w ogólnej powierzchni gminy/jednostki [%]
Szczecinek (m)	4 848	64	3 830	79,0
Barwice	25 852	3	1 354	5,2
Biały Bór	26 993	10	4 295	15,9
Borne Sulinowo	48 450	16	43 427	89,6
Grzmiąca	20 512	1	220	1,1
Szczecinek	49 887	18	49 870	100,0
Powiat szczecinecki	176 542	112	102 996	58,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, <https://stat.gov.pl/>

Gmina Biały Bór z wynikiem 15,9% plasowała się na poziomie zbliżonym do średniej województwa (20,7%), choć należy zauważyć, że gmina ta jest bardzo zalesiona, a zatem pokrycie planami powierzchni gminy bez lasów wynosi ok. 33%. Gmina posiada studium zmienione w 2019 r. jednak prawdopodobnie nie został wykonany bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę (brak informacji w Internecie).

Z kolei w 3 gminach pokrycie planami jest niezwykle wysokie: m. Szczecinek 79%, Borne Sulinowo 90%, gm. Szczecinek 100%, co oznacza, że wszystkie lub prawie wszystkie inwestycje realizowane są zgodnie z warunkami zabudowy i zagospodarowania terenów ustalonymi w planach miejscowych. Wydawać by się mogło, że jest to sytuacja idealna, zwłaszcza w kontekście świeżo uchwalonych aktualizacji studiów, w których zweryfikowano zapotrzebowanie na nowe tereny przeznaczone pod zabudowę. Niestety tak nie jest.

W momencie aktualizacji SUIKZP w 2016 r. w mieście Szczecinek obowiązywały plany miejscowe praktycznie dla wszystkich terenów przydatnych pod zabudowę. W opracowywanym nowym SUIKZP⁴² określając zapotrzebowanie na nową powierzchnię użytkową mieszkań przyjęto niezwykle optymistyczne założenie, że do 2045 r. wskaźnik powierzchni użytkowej mieszkań na 1 mieszkańca wzrośnie do poziomu 40 m² (obecnie wynosi 24,3 m²). Biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych otrzymaną powierzchnię zwiększono dodatkowo o 30%. Porównując tak obliczone, wysokie, zapotrzebowanie z terenami wyznaczonymi w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stwierdzono, że chłonność wyznaczonych już w planach terenów pod zabudowę przekracza maksymalne zapotrzebowanie na funkcję mieszkaniową 2,5-krotnie, na funkcję usługową 6-krotnie, na funkcję produkcyjno-magazynową 75-krotnie (!). Z tego względu studium nie wskazało żadnych nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową czy produkcyjno-magazynową, w stosunku do wyznaczonych w studium z 2011 r. - poza obszarami przeznaczonymi już w planach miejscowych pod zabudowę. Nie nastąpiła jednak też redukcja obszarów wskazywanych pod nową zabudowę - ze względu na ryzyko roszczeń odszkodowawczych z powodu zmniejszenia wartości gruntów (przeznaczonych wcześniej pod zabudowę). Plany miejscowe, które wskazują przesadnie rozległe tereny pod nową zabudowę, są nadal podstawą prowadzonej polityki przestrzennej.

⁴² SUIKZP miasta Szczecinek – złącznik nr 1 do uchwały Nr XXVIII/257/2016 Rady Miasta Szczecinek z dnia 29 sierpnia 2016 r.

W trakcie zmian SUIKZP gminy Borne Sulinowo w 2017 r.⁴³ oraz SUIKZP gminy Szczecinek w 2020 r.⁴⁴, podobnie jak w przypadku miasta Szczecinek na terenie tych gmin obowiązywały ustalenia planów miejscowych - obejmujących 90% (gm. Borne Sulinowo) i 100% (gm. Szczecinek) powierzchni gmin. W tej sytuacji w ramach SUIKZP określone zostały maksymalne chłonności terenów przeznaczonych w planach pod zabudowę i porównane z potencjalnym zapotrzebowaniem. W ocenie wyników bilansu terenów, w obu SUIKZP stwierdzono, że:

„Nadwyżka powierzchni terenów wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz nowych terenów o funkcji mieszkaniowej w zmianie studium, jest dopuszczalna przy zastosowaniu przepisu art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U z 2016 r. poz. 778), który stanowi, że możliwe jest zwiększenie zapotrzebowania w stosunku do wyników analizy chłonności o nie więcej niż 30%.”

Ocena taka jest próbą pozytywnej oceny, nierealnych w rzeczywistości, założeń obowiązujących planów miejscowych. Powierzchnia terenów mieszkaniowych brutto oszacowana na podstawie mapy BDOT10k wynosiła w 2020 r.: 255 ha w gminie Borne Sulinowo i 388 ha w gminie Szczecinek. Tereny mieszkaniowe wg BDOT10k (brutto) obejmują nie tylko działki przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, lecz również drogi dojazdowe oraz niewielkie tereny zieleni i usług towarzyszące zabudowie mieszkaniowej. Wg danych ze SUIKZP gminy, geodezyjne tereny mieszkaniowe netto w gminie Szczecinek zajmowały na dzień 01.01.2018 r. tylko 151 ha. Natomiast tereny przeznaczone w planach miejscowych pod zabudowę mieszkaniową wynoszą: w gm. Borne Sulinowo 473,99 (MN, RM, ML) + 46,66 (MW) razem 520,65 ha, w gm. Szczecinek 863,66 (MN) + 33,35 (RM) + 17,23 (MW) razem 914,24 ha, czyli ponad dwukrotnie więcej niż zajmują obecnie (!).

Ponadto w obowiązujących planach miejscowych wyznaczono tereny zabudowy usługowej i produkcyjnej: w gm. Borne Sulinowo 557,81 ha (U) + 140,34 ha (P), a w gm. Szczecinek 816,08 ha (U) + 871,45 ha (P). Wielkości wyznaczonych terenów przekraczają kilkadziesiąt razy (!) powierzchnie wykorzystywane obecnie na te cele. Także w tych gminach, plany miejscowe, które wskazują przesadnie rozległe tereny pod nową zabudowę, są podstawą prowadzonej polityki przestrzennej.

⁴³ SUIKZP gminy Borne Sulinowo – załącznik nr 1 do uchwały Nr XXXII/332/2017 Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie z dnia 9 lutego 2017 r.

⁴⁴ SUIKZP gminy Szczecinek – załącznik nr 1 do uchwały Nr XVII/263/2020 Rady Gminy Szczecinek z dnia 6 lutego 2020 r.

3.4.1. Obszary wykształconej zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej

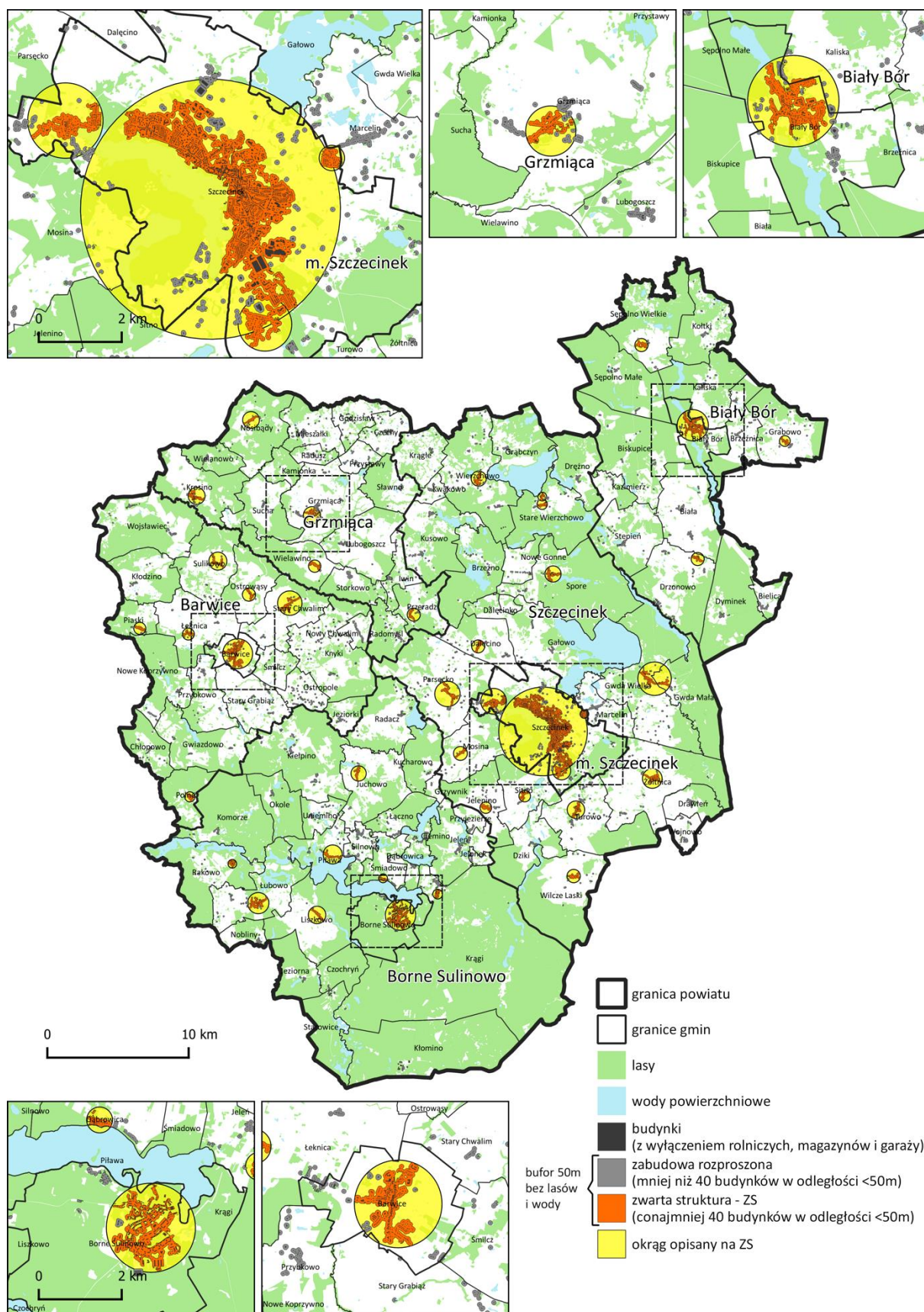
Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w przypadku sytuowania nowej zabudowy należy dążyć do lokalizowania jej na obszarach o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, w szczególności poprzez uzupełnianie istniejącej zabudowy. Brak jest jednak definicji lub ustalonej metodyki wyznaczania takich obszarów. W praktyce planistycznej przyjmuje się, że obszary o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej to tereny o wysokim stopniu zwartości zabudowy, wyposażone w układ dróg (ulic) oraz w niezbędną infrastrukturę społeczną i techniczną w takim zakresie, że zlokalizowanie na tych obszarach nowej zabudowy nie wymaga istotnych nowych inwestycji infrastrukturalnych.

Zwartość / rozproszenie zabudowy. Na Ryc. 48 przedstawiono analizę zwartości / rozproszenia zabudowy na terenie Partnerstwa. W analizie za minimalny stopień zwartości struktur zabudowy przyjęto zgrupowanie co najmniej 40 budynków, niebędących budynkami o funkcji pomocniczej, w którym odległości pomiędzy sąsiadującymi budynkami nie przekraczają 50 m.⁴⁵ Tak wyznaczone obszary zwartej zabudowy obejmują ok. 63% wszystkich terenów zabudowy na terenie powiatu. Pozostałe 37% terenów zabudowy występuje w znacznej części w formach mniejszych zgrupowań zabudowy (poniżej 40 budynków).

Na terenie Partnerstwa **przeważają regularne, zaplanowane formy** osadnicze: planowa zabudowa miejska oraz wsie folwarczne **o dużym stopniu koncentracji**. Pokazane na rysunku minimalne okręgi otaczające obszary zwartej zabudowy wskazują na jej koncentryczne formy. W okręgach o średnicach nie przekraczających 2 km mieszczą się stolice gmin: Barwice, Biały Bór, Grzmiąca i Borne Sulino, które ma ok. 5 tys. mieszkańców. Jedynie okrąg obejmujący największe miasto Szczecinek, które ma ok. 40 tysięcy mieszkańców, przekracza nieco 6 km, co wynika z wielkości tej struktury rozłożonej wzdłuż jeziora.

⁴⁵ Założenie powyższe jest zgodne z zapisami projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z uproszczeniem procesu inwestycyjno-budowlanego (wersja z dnia 14.11.2017 r.), która ostatecznie nie została uchwalona. Projekt ustawy za minimalny stopień zwartości struktury funkcjonalno-przestrzennej uznawał możliwość wpisania obszaru zabudowanego w teren wyznaczony przez obrys prowadzony w odległości od 50 do 100 m od zewnętrznych krawędzi skrajnych budynków na tym terenie o ile jest na nim zlokalizowanych co najmniej 40 budynków, niebędących budynkami o funkcji pomocniczej, w szczególności budynkami gospodarczymi lub garażami.

Ryc. 48. Zwartość / rozproszenie zabudowy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDOT10k, geoportal.gov.pl

Dla porównania można przytoczyć dane dla powiatu kolbuszowskiego w woj. podkarpackim, który był przedmiotem analogicznej analizy. Miasto Kolbuszowa, które ma ok. 9 tys. mieszkańców, czyli czterokrotnie mniej niż Szczecinek, rozciąga się na przestrzeni 8 km, podobnie jak większość wsi Podkarpacia, które mają charakter wielokilometrowych, wąskich pasm zabudowy.

Zwarta struktura zabudowy jest silnym atutem powiatu szczecineckiego. Ułatwia dostęp mieszkańców do usług publicznych i komercyjnych, obniża koszt realizacji i eksploatacji systemów infrastruktury technicznej oraz ułatwia kontakty i wzmacnia życie społeczne.

Wyposażenie terenów zabudowy w układ dróg, infrastrukturę techniczną i społeczną. Nie prowadzono analizy dostępu istniejących terenów zabudowy do dróg publicznych, zakładając, że funkcjonująca zabudowa ma zapewniony dostęp - zgodnie z obowiązującymi przepisami.

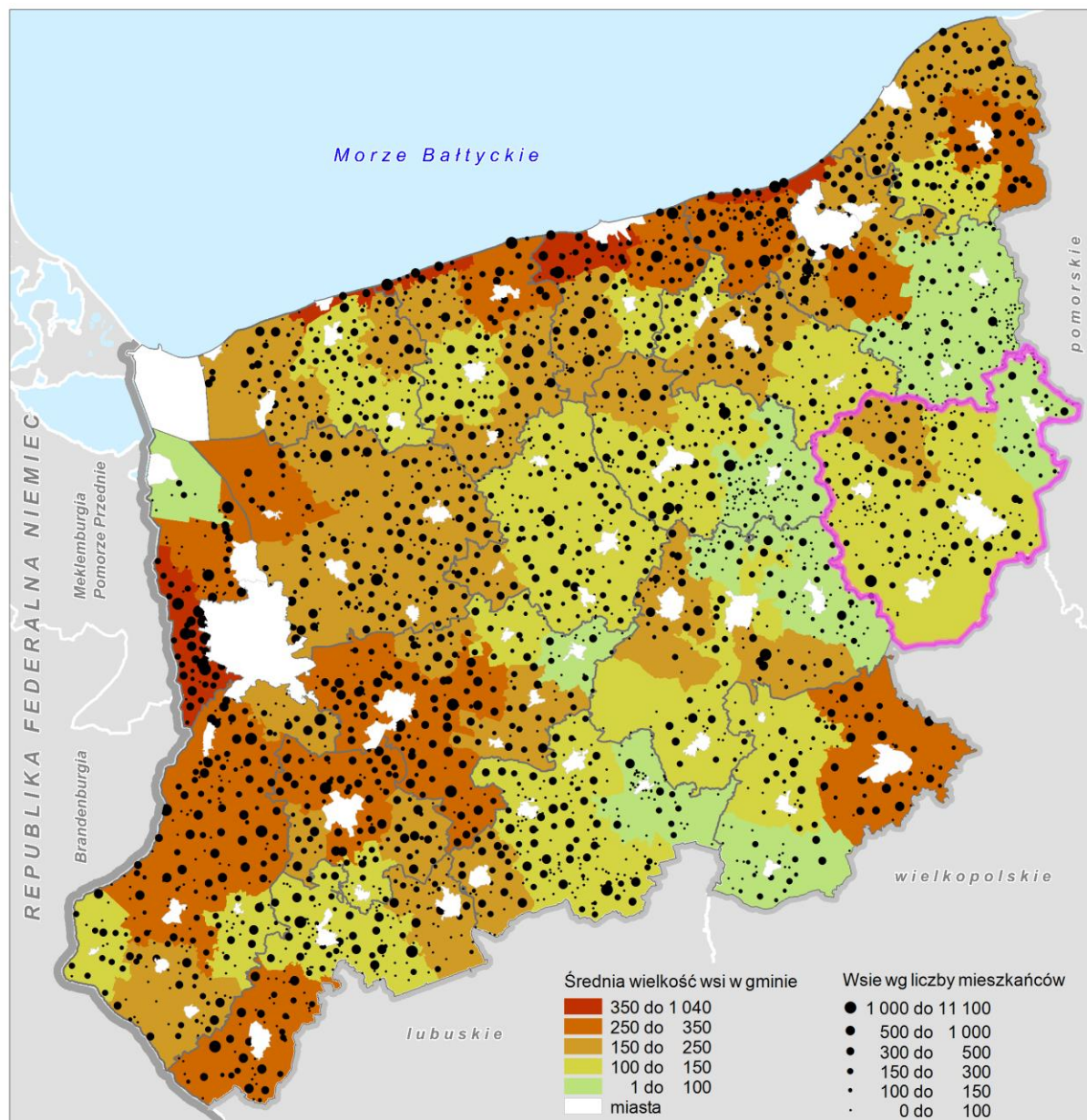
System przewozów pasażerskich w powiecie szczecineckim funkcjonuje na dobrym poziomie. W ramach wyznaczonych zwartych struktur zabudowy zapewniony jest dostęp do przystanku komunikacyjnego w rozumieniu przepisów ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, w odległościach nie większych niż 1000 m.

Analizy dostępności przestrzennej do podstawowych usług społecznych i komercyjnych przedstawione zostały w rozdz. 3.3.4. Nie przeprowadzono analizy wielkości/pojemności istniejących obiektów usługowych. Można założyć, że utrzymanie obecnej sieci placówek oświaty i wychowania pozwoli na utrzymanie co najmniej dotychczasowego standardu obsługi, a wzmocnieniu będą prawdopodobnie wymagały usługi ochrony zdrowia i opieki nad osobami starszymi.

Analizy wskazują, że obszary istniejącej zabudowy w miastach powiatu, w których zamieszkuje 2/3 ludności powiatu mają dobre warunki dostępu do podstawowych usług. Zabudowa mieszkaniowa w miastach prawie w całości zlokalizowana jest w zasięgu do 1000 m (zasięg 15-minutowego dojścia pieszego) od szkół podstawowych, ośrodków zdrowia, dużych sklepów sieciowych. Natomiast zapewnienie takiej dostępności we wszystkich miejscowościach nie jest możliwe, ponieważ średnia wielkość wsi w gminach powiatu szczecineckiego jest niewielka, wynosi najczęściej od 100 do 250 mieszkańców (Ryc. 49). Niezbędne będzie utrzymanie dogodnych warunków przewozów pasażerskich, w szczególności organizacja dowozu dzieci do szkół podstawowych.

W powyższej sytuacji przyjęto, że rozstrzygającym kryterium dla oceny stopnia wykształcenia struktury funkcjonalno-przestrzennej jest, obok zwartości zabudowy, dostęp do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Ryc. 49. Wiejska sieć osadnicza w województwie zachodniopomorskim

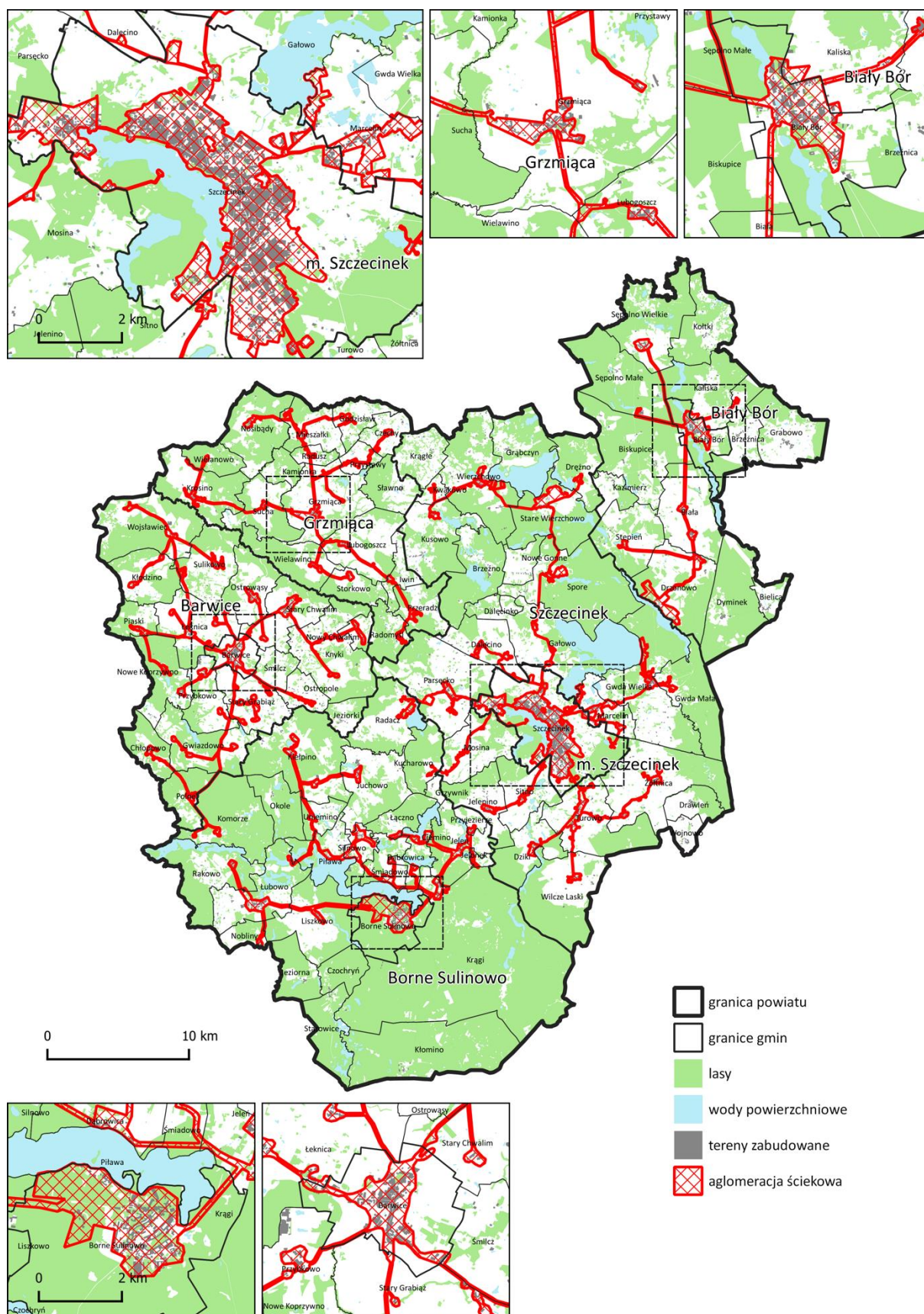

Źródło: opracowanie RBGPWZ w Szczecinie, wyciąg z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego, czerwiec 2020 r.

Zwarta i w pełni wykształcona struktura funkcjonalno-przestrzenna. Na obszarze powiatu wyznaczono 5 aglomeracji o liczbie mieszkańców większej niż 2000, które powinny być wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych i zakończone oczyszczalniami ścieków (Ryc. 50).

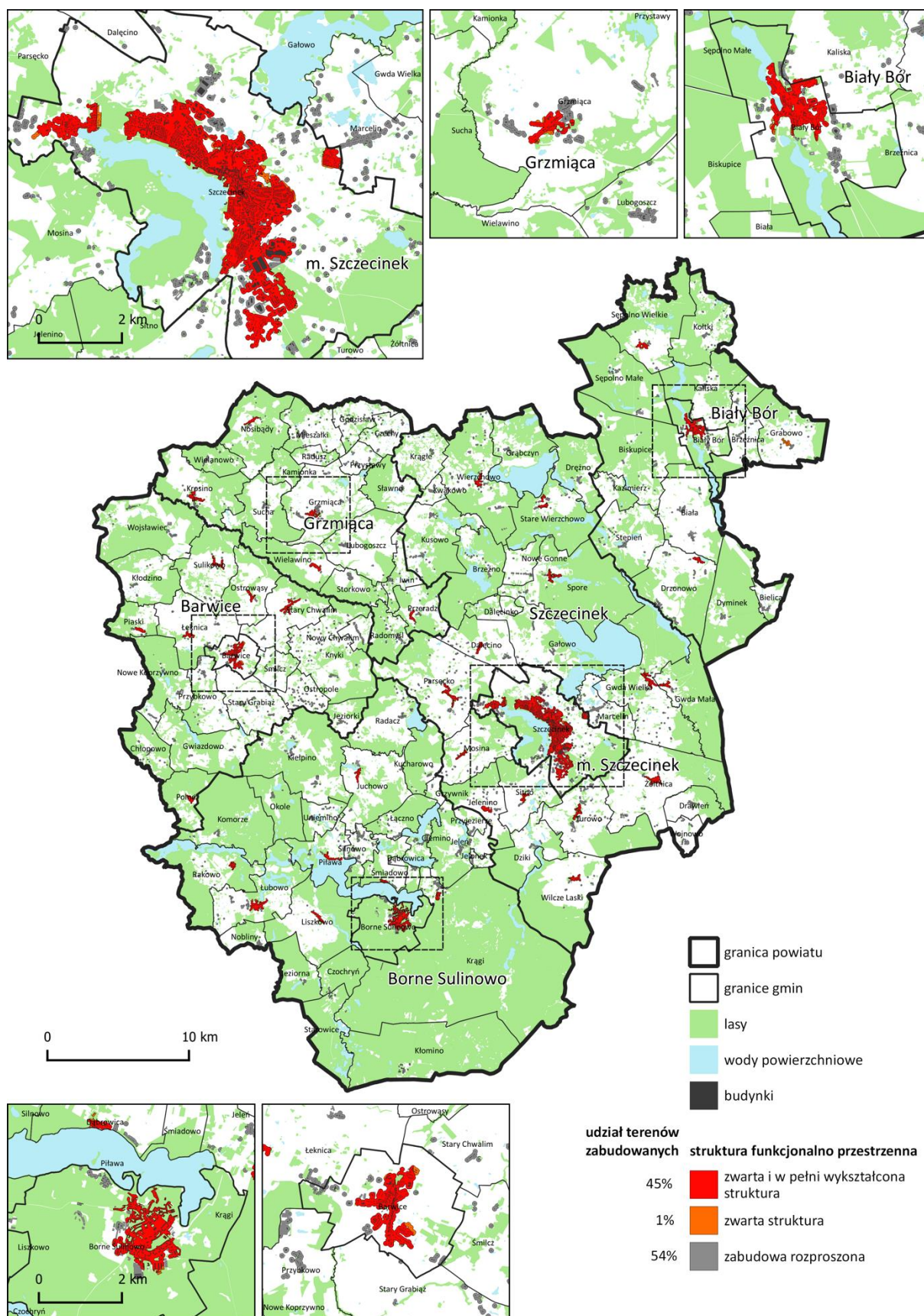
Za w pełni wykształconą strukturę funkcjonalno-przestrzenną, biorąc pod uwagę analizy, o których była mowa powyżej, uznano obszary zwartej zabudowy położone w obrębie wyznaczonych aglomeracji (Ryc. 51).

Ryc. 50. Aglomeracje wodno-ściekowe (Prawo wodne)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDOT10k i RBGPWZ

Ryc. 51. Zwarta i w pełni wykształcona struktura funkcjonalno-przestrzenna

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDOT10k i RBGPWZ

3.4.2. Maksymalne zapotrzebowanie na tereny zabudowy mieszkaniowej

Analizy dokumentów planistycznych, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uchwalanych przez gminy w latach ubiegłych, wskazują na powszechne, w skali całego kraju, przeszacowywanie potrzeb rozwojowych i wskazywanie zbyt dużych terenów pod nową zabudowę. Analiza wykonana w 2017 roku⁴⁶ wykazała, że łącznie tereny pod zabudowę mieszkaniową (bez zabudowy zagrodowej) przewidziane w 1642 studiach gminnych (analiza objęła tylko 2/3 wszystkich gmin) zajmowały 2,0 mln ha, z czego na zabudowę jednorodzinną przypadło 1,9 mln ha. Gdyby przyjąć w tym ostatnim przypadku chłonność demograficzną na poziomie 40 osób/ha, daje to tereny pod osadnictwo w wysokości 76,0 mln osób.

Zmiana ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wprowadzona w 2015 r. nałożyła obowiązek weryfikacji ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin pod kątem potrzeb i możliwości rozwoju, w tym obowiązek sporządzenia bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę (art. 10 ust. 1 pkt 7). Ustawa określa szczegółowe kroki, jakie należy wykonać dokonując bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę (art. 10 ust. 5). Podstawą bilansu jest określenie maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy. Określając zapotrzebowanie na nową zabudowę, bierze się pod uwagę (art. 10 ust. 7):

- perspektywę nie dłuższą niż 30 lat,
- niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%.

Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową, a co za tym idzie na nowe tereny pod taką zabudowę przedstawiono na Ryc. 53 oraz w Tabeli 24. Obliczone zapotrzebowanie do roku 2030 i do roku 2050 jest pochodną:

- prognozowanej liczby mieszkańców,
- prognozowanych standardów zamieszkiwania wyrażonych wskaźnikiem powierzchni użytkowej (PUM) na 1 mieszkańca,

⁴⁶ Analiza stanu i uwarunkowań prac planistycznych w gminach w 2017 roku, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN na zlecenie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju, Warszawa 2018 r.

- charakterystycznych dla analizowanego obszaru wskaźników urbanistycznych, w tym relacji powierzchni użytkowej do powierzchni całkowitej budynków oraz intensywności zabudowy, w podziale na zabudowę jedno- i wielorodzinną.

W 2014 r. GUS opublikował prognozę ludności Polski na lata 2014-2050 według powiatów. Ponadto w sierpniu 2017 r. GUS opublikował tzw. prognozę eksperymentalną na lata 2017-2030 według gmin, skorygowaną w oparciu o wcześniejszą prognozę z 2014 r. oraz dane liczby ludności za 2016 r. Na potrzeby wyznaczenia zapotrzebowania na nowe tereny mieszkaniowe na obszarze partnerstwa powiatu szczecineckiego przyjęto trzy okresy odniesienia i następujące źródła danych:

- stan aktualny: dane GUS z lat 2020 lub 2019 – zależnie od dostępności,
- okres perspektywiczny 2030: prognozowana przez GUS liczba ludności powiatu i gmin w 2030 r. - z prognozy eksperymentalnej z 2017 r.,
- okres kierunkowy 2050: prognozowana przez GUS liczba ludności powiatu w 2050 r. - z prognozy z 2014 r. Z powodu braku oficjalnej prognozy liczby ludności gmin w 2050 r., oszacowano ją na podstawie prognozy z 2014 r. dla powiatu oraz dynamiki zmian liczby ludności w gminach do 2030 r. według prognozy eksperymentalnej z 2017 r.

Zgodnie z prognozą GUS z 2017 r., liczba mieszkańców w 2030 r. w powiecie szczecineckim wyniesie 72 786 osób. Oznaczałoby to spadek w okresie 2020-2030 o około 6%. W 2050 r. prognozowana liczba mieszkańców powiatu to około 61 918 osób, co oznaczałoby spadek w okresie 2020-2050 aż o 20%. Największy spadek (powyżej 20%) spodziewany jest w gminach Barwice, Grzmiąca i Białą Bór.

Kolejna zmienna, która musi być przyjęta do obliczeń zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową to standard zamieszkiwania, wyrażony wskaźnikiem powierzchni użytkowej mieszkań przypadającej na 1 mieszkańca (PUM [m²] /os.). Standard zamieszkiwania w Polsce, wyrażony tym wskaźnikiem w 2019 r. wyniósł 28,7 m² PUM/os. i systematycznie rośnie. W latach 2010-2019 wzrastał średnio o 0,38 m² PUM/os. rocznie. Jest ciągle nieco niższy do standardów krajów sąsiednich o podobnej przeszłości (Czechy 2001 r. - 28,7 m² PUM/os.; Litwa 2011 r. - 26,2 m² PUM/os., Słowacja 2001 r. - 26,0 m² PUM/os.) i zauważalnie niższy niż w krajach zachodniej części UE (Niemcy 2006 r. – 42,9 m² PUM/os.)⁴⁷. W założeniach do

⁴⁷ M. Wilczek, Standard mieszkaniowy w Polsce na tle państw sąsiednich, członków Unii Europejskiej, Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 2014

bilansów terenu w wielu miastach przyjmuje się, że standardy najwyższej rozwiniętych państw UE zostaną osiągnięte do roku 2050. Brak racjonalnych przesłanek dla przyjęcia tak ambitnych założeń. Ograniczeniem dla radykalnej poprawy warunków mieszkaniowych w zakresie wielkości powierzchni użytkowej jest nie tylko potencjał wykonawczy firm budowlanych, ale przede wszystkim ograniczona siła nabywczą potencjalnych nabywców powierzchni mieszkaniowej.

Dla celów określenia maksymalnego zapotrzebowania na nowe tereny zabudowy mieszkaniowej przyjęto, że;

- wskaźnik powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca osiągnie w roku 2030 i w roku 2050 poziomy wynikające ze wzrostu przebiegającego zgodnie z dotychczasowymi trendami wieloletnimi,
- biorąc pod uwagę niepewność procesów rozwojowych (możliwość szybszego rozwoju) wskaźniki zostały powiększone o 10% w 2030 r. i o 30% w 2050 r.

W 2019 r. według danych GUS wskaźnik ten dla całego powiatu szczecineckiego wyniósł 24,9 m² PUM/os. W układzie gmin najniższy odnotowano w Barwicach 23,2 m² PUM/os., najwyższy zaś w Bornem Sulinowie 29,1 m² PUM/os.

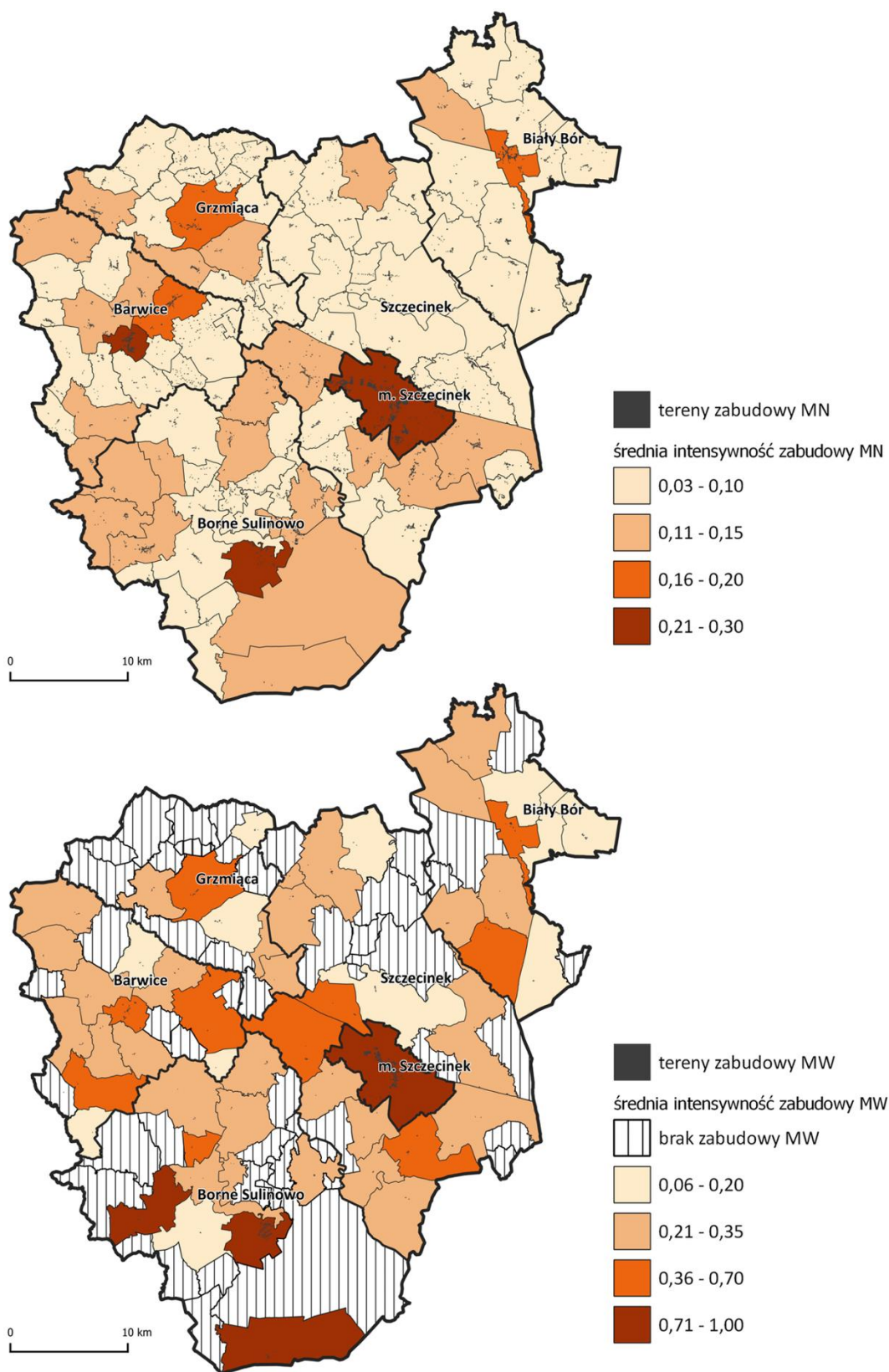
W porównaniu z innymi powiatami w województwie poziom wskaźnika w 2019 r. i jego prognoza do 2050 r. są względnie niskie. Średni poziom dla całego kraju wyniósł w 2019 r. 28,7 m² PUM/os., a w woj. zachodniopomorskim 27,9 m² PUM/os. W poszczególnych powiatach województwa wskaźnik kształtował się w zależności od ich położenia – np. w pow. polickim położonym w bliskim sąsiedztwie Szczecina wynosił 33,2 m² PUM/os., w nadmorskim pow. kamieńskim pełniącym ważną funkcję turystyczną 35,4 m² PUM/os., zaś w powiatach podobnych do szczecineckiego wskaźnik był równie niski: w pow. choszczeńskim 24,3 m² PUM/os., w pow. drawskim 25,5 m² PUM/os., w pow. białogardzki 25,1 m² PUM/os.

Założono, że wskaźnik będzie wzrastał w każdej z gmin obszaru partnerstwa proporcjonalnie do wzrostu z lat 2010-2019. Każda z gmin miała inny poziom wskaźnika w 2019 r., a także charakteryzuje się różnymi tendencjami wzrostowymi wahającymi się od 0,12 do 0,35 m² PUM/os. rocznie. Wzrosty poziomu wskaźników wg gmin pozwoliły na założenie jego wielkości w skali całego powiatu na około 27,5 m² PUM/os. w 2030 r. i 32,2 m² PUM/os. w 2050 r.

Do dalszych analizy oszacowano powierzchnię całkowitą budynków mieszkalnych i wynikające z niej intensywności zabudowy terenów mieszkaniowych oraz udział zabudowy jedno- i wielorodzinnej wg danych z warstwy budynki BDOT10k.

Stosunek powierzchni całkowitej budynków wg BDOT10k do powierzchni użytkowej mieszkań wg GUS wyniósł ok. 0,65 (zwykle mieści się on w przedziale 0,64-0,70).

Ryc. 52. Średnia intensywność istniejącej zabudowy jedno- i wielorodzinnej

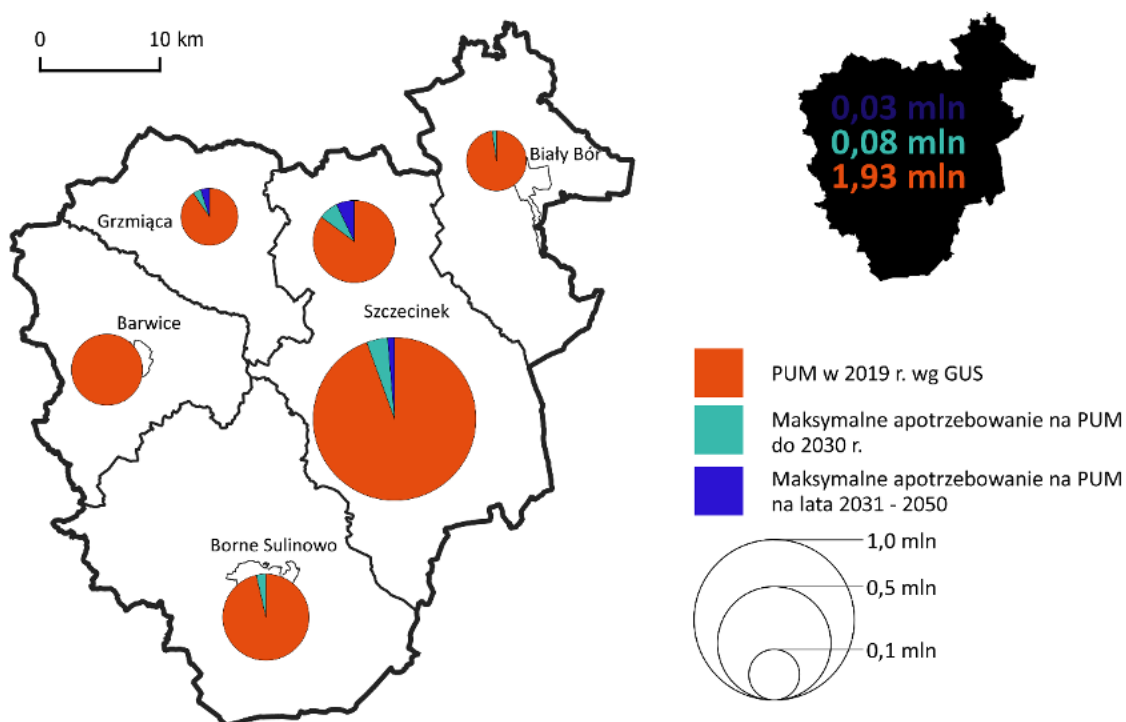
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k, geoportal.gov.pl

Prognozowana liczba mieszkańców gmin powiatu szczecineckiego, przy założonych podwyższonych standardach zamieszkiwania oraz przy zwiększeniu zapotrzebowania o 30% dla okresu kierunkowego (2050) i proporcjonalnie 10% dla perspektywicznego (2030) generuje **maksymalne zapotrzebowanie na zabudowę mieszkaniową: 83 tys. m² PUM do 2030 r. i 111,3 tys. m² PUM do 2050 r.**

Przy założeniu rozwoju zabudowy wg obserwowanych w 2019 r. proporcji dla zabudowy jednorodzinnej dla wielorodzinnej (53% i 47% w skali powiatu) oraz intensywności zabudowy **maksymalne zapotrzebowanie na tereny zabudowy mieszkaniowej (uwzględniające nadwyżkę 10% i 30% wg okresów) wyniesie 66,7 ha do 2030 r. i 102,5 ha do 2050 r.**

Należy zauważyć, że tak oszacowane zapotrzebowanie na nowe tereny zabudowy mieszkaniowej zawiera istotne rezerwy – możliwość realizacji większej powierzchni użytkowej mieszkań przy podwyższeniu udziału zabudowy wielorodzinnej lub przy zwiększeniu intensywności wykorzystania terenów już zabudowanych.

Ryc. 53. Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań w powiecie szczecineckim do 2030 i 2050 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL i BDOT10k, geoportal.gov.pl

Tabela 24. Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań i tereny mieszkaniowe do 2030 i 2050 roku

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Powiat/ gmina	LICZBA LUDNOŚCI [os.]			STANDARD ZAMIESZKIWANIA [m ² PUM/os.]			ZAPOTRZEBOWANIE NA PUM [m ²]			ZAPOTRZEBOWANIE NA TERENY [ha]		
	Liczba ludności w 2020 r.	Liczba ludności w 2030 r. Prognoza	Liczba ludności w 2050 r. Prognoza szacunek	PUM / os. w 2019 r.	PUM / os. w 2030 r.	PUM / os. w 2050 r.	PUM w 2019 r.	Zapotrze- bowanie na nową PUM do 2030 r. (+10%)	Zapotrze- bowanie na nową PUM do 2050 r. (+30%)	Tereny mieszka- niowe TM brutto w 2020 r.	Zapotrze- bowanie na nowe TM brutto do 2030 r. (+10%)	Zapotrze- bowanie na nowe TM brutto do 2030 r. (+30%)
Powiat szczecinecki	77 394	72 786	61 918	24,9	27,5	32,2	1 934 583	82 967	111 296	1 615	66,72	102,49
Szczecinek	39 885	37 505	31905	24,3	27,0	31,9	973 192	42 929	57 028	331	14,65	19,46
Barwice	8 458	7 464	6350	23,2	25,6	30,1	196 516	0	0	240	0,00	0,00
Biały Bór	5 268	4 908	4175	25,8	28,5	33,4	136 822	3 302	3 297	224	4,49	4,48
Borne Sulinowo	9 893	9 901	8423	29,1	30,2	32,2	289 255	10 731	0	255	7,44	0,00
Grzmiąca	4 651	4 307	3664	24,6	27,9	33,9	114 905	5 786	12 092	177	8,11	16,95
Szczecinek	9 239	8 701	7402	24,3	27,8	34,3	223 893	20 220	38 879	388	32,03	61,60

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz bazy BDOT10k; Kol. 2 wg GUS BDL stan na 30.06.2020 r.; Kol. 3 wg prognozy GUS z 2017 r.; Kol. 4 wg prognozy GUS z 2014 r. dla powiatów, a dla gmin szacunek proporcjonalny do prognozy z 2017 r.; Kol. 5 i 8 wg GUS BDL stan na 2019 r.; Kol. 6 i 7 wg trendów rozwojowych z lat 2010-2019 wg GUS BDL; Kol. 9 i 10 (prognozowana liczba ludności w 2030 r. i w 2050 r. x prognozowany standard zamieszkiwania w 2030 r. i w 2050 r. – PUM w 2019 r.) x 110% i 130%; Kol. 11 wg BDOT10k; Kol. 12 i 13 (powierzchnia całkowita nowych mieszkań do 2030 r. i do 2050 r. / intensywność zabudowy oszacowana wg obecnej zabudowy jedno- i wielorodzinnej x 110% i 130%

3.5. Potencjały, wyzwania i bariery rozwoju istniejących układów urbanistycznych i ruralistycznych

Burzliwa historia terenów na obszarze Partnerstwa Szczecineckiego, podobnie jak całego Pomorza Zachodniego, odcisnęła się tragicznym piętnem na losach zamieszkujących tu przez wieki wspólnot i narodów, jak również spowodowała ogromne zniszczenia i straty w sferze kultury duchowo-materialnej. Część miast i miejscowości utraciła swoją tożsamość w wyniku II wojny światowej. Dorobek wieków został, w znacznej mierze, utracony w wyniku działań wojennych, przemian społeczno-ekonomicznych, uległ upływowi czasu, a także ludzkiej ignorancji, czy zwykłemu barbarzyństwu.

3.5.1. Szczecinek – historyczny układ urbanistyczny – potencjał i wyzwania

Burzliwa historia Szczecinka sięga późnego średniowiecza, kiedy terenem władali książęta i książęta pomorscy. W 1310 roku książę Warcisław IV założył miasto pod nazwą Nowy Szczecin – lokowane na prawie lubeckim. Jego obecna, powojenna nazwa to Szczecinek.

Najcenniejszym zabytkiem Szczecinka jest dobrze zachowany układ architektoniczny śródmieścia z prostokątnym rynkiem, przyległymi ulicami i Parkiem Miejskim. Przy rynku zachował się neogotycki ratusz i wiele secesyjnych, klasycystycznych i neoklasycystycznych kamienic i willi z XIX i początku XX w. Ponadto zachowały się: dwa spichlerze z połowy XX wieku (murowany i w konstrukcji ryglowej), gotycka wieża z XVI w., zamek Książąt Pomorskich oraz neogotycki kościół i budynek dawnego urzędu powiatowego z początku XX w.

Ryc. 54. Szczecinek - ratusz na początku XX wieku i obecnie

Źródło: pocztówka z 1907 r. autor H.F.B. Kruse; zdjęcie z 2017 r. autor Paweł Schmidt, CC BY, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=62137127>

Ruch przelotowy przez stare miasto, przechodzący niegdyś jego uliczkami, został przeniesiony na nową arterię uliczną – dwujezdniową al. Jana Pawła II – na północ od historycznego centrum. Pozwoliło to na wyłączenie z ruchu pojazdów głównych ulic przecinających stare miasto wraz z rynkiem: ul. Bohaterów Warszawy, pl. Wolności, ul. W. Bartoszewskiego, które stanowią obecnie atrakcyjną przestrzeń dla pieszych. Rynek z ratuszem wygląda nie gorzej, a nawet lepiej niż na początku XX w. (Ryc. 54). Przestrzeń publiczna o wysokich walorach estetycznych i szerokiej, różnorodnej ofercie jest wizytówką miasta i uzasadnionym powodem do dumy jego mieszkańców.

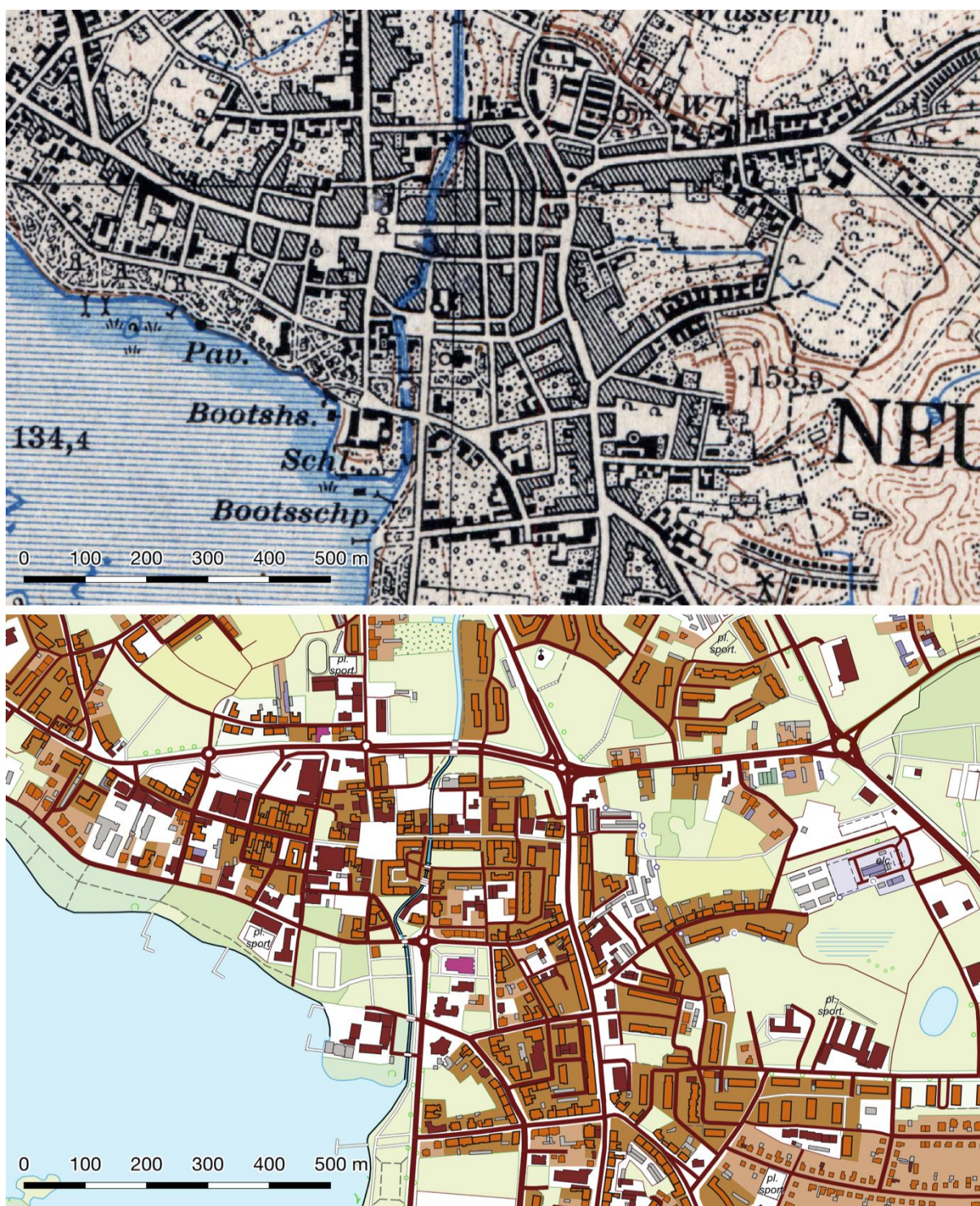
Zagrożeniem dla historycznych przestrzeni publicznych, opartych dawniej o ruch pieszy, stało się rozlewanie się zabudowy, której funkcjonowanie wymusza użycie samochodu jako środka transportu. Wzrasta jednak świadomość zagrożeń dla jakości naszego życia opartego o kulturę samochodu. W krajach, które najwcześniej doświadczyły problemów kongestii powszechnie odchodzi się od planowania rozwoju miast ukierunkowanego na poprawę sprawności poruszania się samochodem, w tym poprzez zwiększanie przepustowości dróg. Nowe podejście do planowania miast kładzie nacisk na takie jego kształtowanie, które nie wymusza użycia samochodu.

Nowa trasa przelotowa przecięła miasto w miejscu, gdzie zabudowa historyczna była już rozluźniona lub częściowo zburzona. W efekcie przestrzeń al. Jana Pawła II jest chaotyczna i amorficzna. Zabudowa kształtująca przestrzeń alei istnieje jedynie na niewielkich fragmentach zabudowy i sprawia wrażenie zbyt blisko przysuniętej do drogi. Na dłuższych odcinkach trasę otacza przypadkowa zieleń lub parkingi, z widokiem na zabudowę blokową lub na tyły kwartałów zabudowy. Układ uliczny zaprojektowany został pod kątem uzyskania maksymalnej przepustowości – maksymalnego możliwego natężenia ruchu pojazdów. Stąd tak duży przekrój ulicy i znaczne wymiary skrzyżowań w postaci rond. W efekcie jakby pozamiejski wyraz przestrzenny alei.

Obecnie uciążliwy ruch tranzytowy przez miasto został całkowicie wyprowadzony poza teren zabudowy - na drogę ekspresową S11. Stwarza to ogromną szansę na odmienienie obrazu ulicy poprzez uporządkowanie parkingów i zieleni oraz uzupełnienie zabudowy z ewentualną weryfikacją rozwiązań drogowych.

Na obszarze starego miasta jest wiele podobnych miejsc, w których historycznie istniała zabudowa tworząca wyraziste przestrzenie publiczne, a które obecnie, pozbawione jej, są bezkształtne. Dotyczy to zwłaszcza rejonów skrzyżowań (przykładowo można wymienić skrzyżowanie ulic Wacławowa IV i Armii Krajowej) oraz styków starej i nowej zabudowy. To również szansa na poprawę jakości przestrzeni publicznych i uzyskanie nowych kubatur w atrakcyjnej lokalizacji.

Ryc. 55. Zmiany struktury przestrzennej miasta Szczecinek w okresie od 1937 r.

Źródło: http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2266_Neustettin_c.1937.jpg, ze zbiorów Piotra Kamińskiego, poniżej opracowanie własne na podstawie BDOT10k

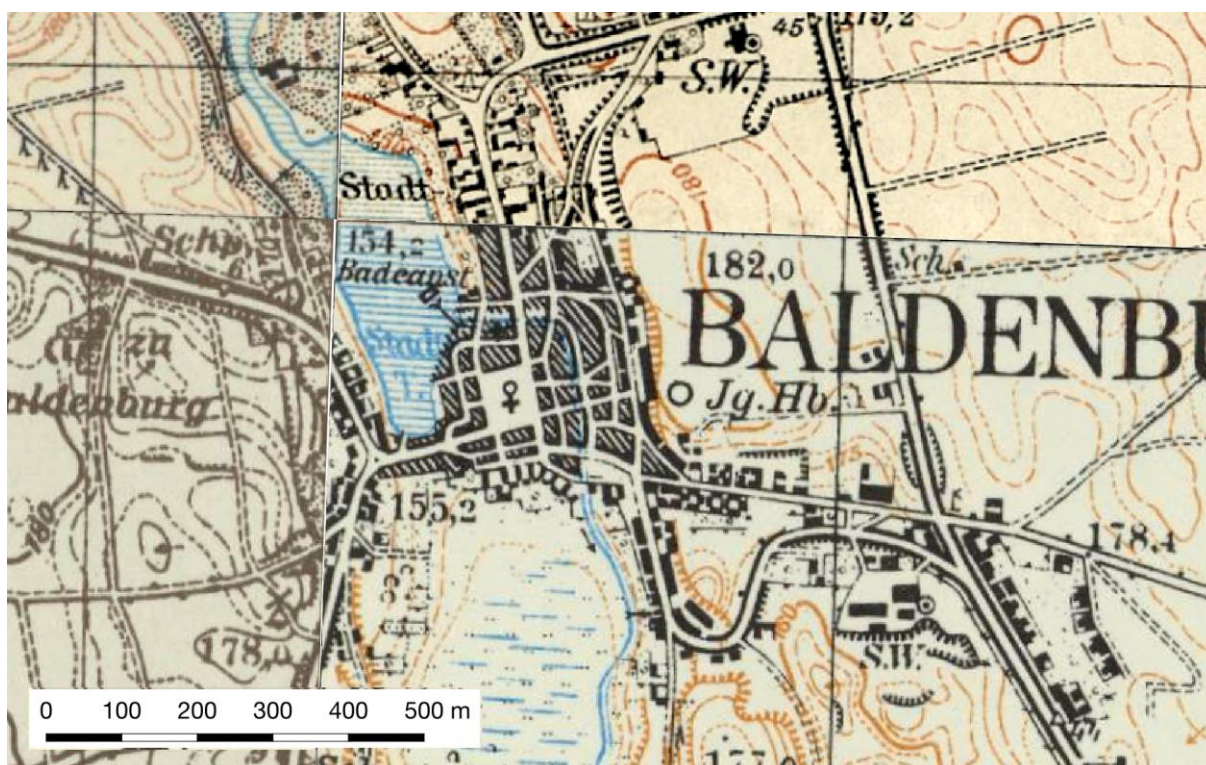
Skoncentrowana zabudowa centrum Szczecinka to szansa na rozwijanie idei nowoczesnego miasta „15- minutowego”, zapewniającego dostępności do podstawowych usług i innych codziennych celów ruchu w zasięgu 15 minut ruchu pieszego lub rowerowego.

3.5.2. Biały Bór – utracone historyczne centrum miasta

Biały Bór to niegdyś urokliwe miasteczko o średniowiecznym rodowodzie - uzyskał prawa miejskie w 1382 roku, potwierdzone dokumentem lokacyjnym w 1395 r. W okresie ożywienia gospodarczego w XIX. w. w miasteczku wybudowano szkołę rolniczą, tartak, fabrykę cegły wapiennej, zakład bednarski, gamach sąd grodzkiego w stylu neogotyckim, kościół p.w. św. Michała Archanioła.

W czasie II wojny światowej, miasteczko położone na przesmyku pomiędzy jeziorami Ławiczka i Bielsko, w linii umocnień Wału Pomorskiego, stało się ważnym punktem niemieckiego oporu. Na ulicach znajdowały się bunkry i rowy przeciwpancerne. Podczas walk zniszczeniu uległo ok. 80% zabudowy miasta. Po wojnie w Białym Borze osiedlono ludność z centralnych i wschodnich ziem II Rzeczypospolitej, w tym liczną mniejszość ukraińską.

Ryc. 56. Miasto Biały Bór w okresie międzywojennym – na mapie topograficznej

Źródło: [http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2066_\(697\)_Gr._Karzenburg_3-farb._1936_uniberk_C057607533.jpg](http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2066_(697)_Gr._Karzenburg_3-farb._1936_uniberk_C057607533.jpg), ze zbioru University of California Berkeley Library; http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2067_Falkenhagen_1936.jpg, ze zbiorów Archiwum Map Zachodniej Polski; http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2167_Baldenburg_3-farb._1936_uniberk_C057608388.jpg, ze zbiorów University of California Berkeley Library; [http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2166_\(783\)_Kasimirshof_1939_uniberk_C057608379.jpg](http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2166_(783)_Kasimirshof_1939_uniberk_C057608379.jpg), ze zbiorów University of California Berkeley Library

Ryc. 57. Miasto Biały Bór w okresie międzywojennym – widok z lotu ptaka

Źródło: <http://miastoigminabialybor.portal.esp.parseta.pl/uploads/media/stary-bba.jpg>

Całkowitemu zniszczeniu uległa centralna część zabudowy - historyczne centrum skupione wokół rynku - świadectwo jego wielowiekowej, burzliwej historii oraz podstawa materialnej i duchowej tożsamości miasteczka. W sąsiedztwie przetrwał jedynie XIX wieczny kościół p.w. św. Michała Archanioła oraz nieliczne niewielkie budynki.

Miejsce, które było usługowym, handlowym i kulturalnym sercem miasta to obecnie pusty plac i tereny zieleni z kilkoma parterowymi obiektami handlowo-usługowymi. Poza dwukondygnacyjnym budynkiem szkolnym jest to obszar o najniższej i najmniej zagęszczonej zabudowie w całym mieście. Przez ten, centralnie położony obszar przebiegają dwie ważne drogi krajowe prowadzące ruch o charakterze tranzytowym: DK20 – szlak turystyczny przez Pomorze Zachodnie i Pomorze Gdańskie oraz DK25 - łącząca aglomerację wrocławską z Pomorzem Środkowym. Miejsce to obecnie nie przypomina centrum miasta, stąd rygorystyczne przestrzeganie ograniczenia prędkości do 40 km/h na tym obszarze przynosi miastu wątpliwą sławę i miliony złotych z mandatów. Miasto w swej materialnej warstwie, układzie budynków, ulic i placów, tworzy przestrzeń dla relacji międzyludzkich. Jakość przestrzeni publicznych i jakość ich zagospodarowania kształtuje w sposób pozytywny, lub w sposób ograniczający, charakter tych relacji.

Ryc. 58. Miasto Biały Bór obecnie – obraz na mapie topograficznej i ortofotomapie

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10k i ortofotomapy z geoportal.gov.pl

Wiele europejskich miast, z powodów działań wojennych lub upływu czasu utraciło cenne obiekty architektoniczne i fragmenty żywej tkanki miejskiej, a z nimi część swojej tożsamości. W miastach tych prowadzone były i nadal, do dnia dzisiejszego

są prowadzone starania o odtworzenie lub rewitalizację wartościowej substancji miast, w szczególności, gdy dotyczy to miejsc kluczowych dla ich dziedzictwa i rozpoznawalności.

Nowe tereny pod zabudowę, głównie jednorodziną, są wyznaczane na obrzeżach Białego Boru. Prowadzi to do rozproszenia zabudowy i wydłużenia dojść do najważniejszego obszaru miasta – byłego historycznego centrum, które czeka na właściwe wykorzystanie i zagospodarowanie. Niewielka intensywność i niska jakość zagospodarowania tego obszaru stwarzają szansę na wymianę zabudowy i jej nową aranżację nawiązującą do dawnej tradycji.

Jednym z elementów porządkowania przestrzeni publicznej w centrum miasta powinno być ograniczenie ruchu tranzytowego – wyprowadzenie go poza obszar centrum poprzez budowę obwodnicy. Jeden z możliwych przebiegów obwodnicy został wskazany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania miasta Biały Bór.

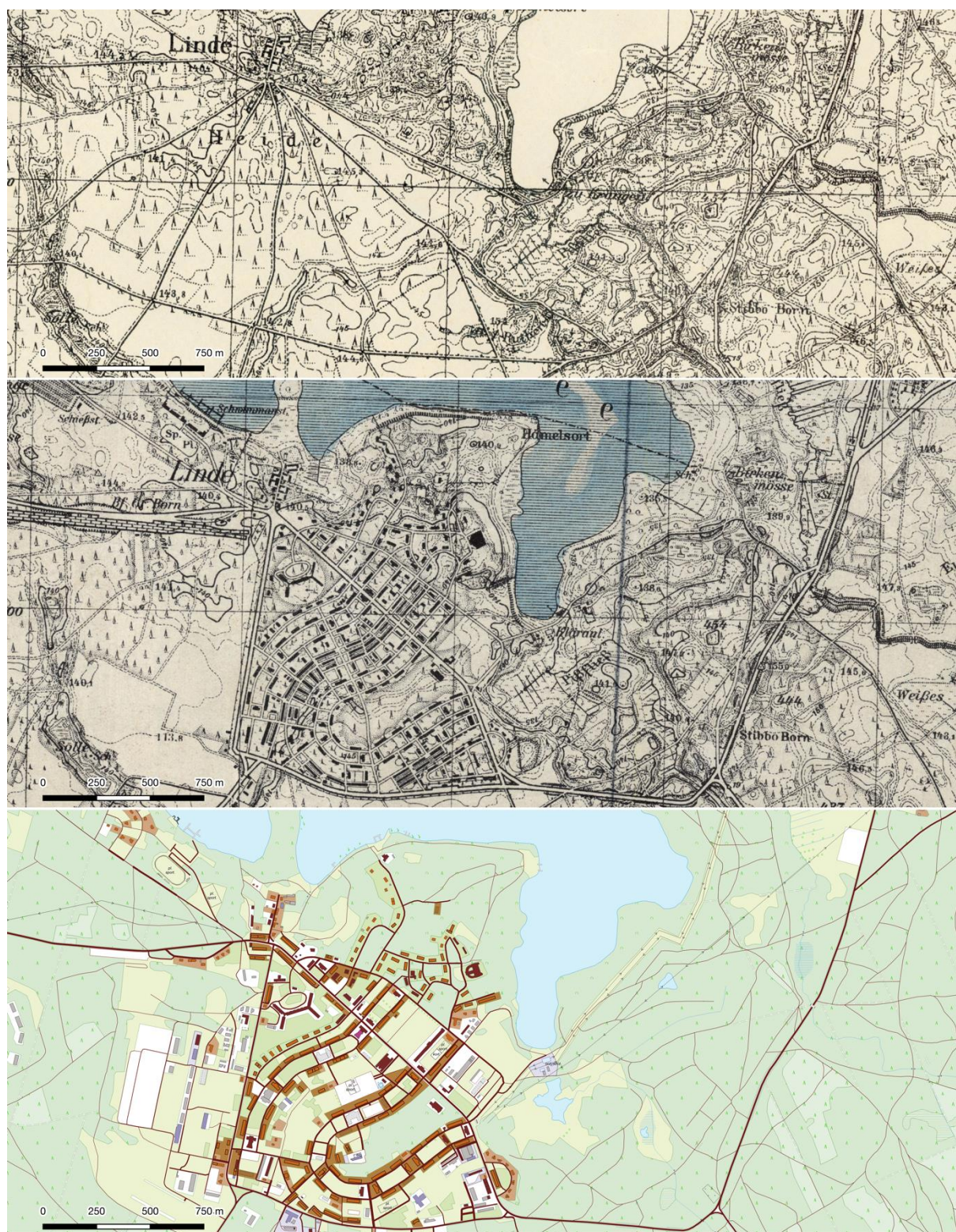
3.5.3. Borne Sulinowo – potencjał historycznego garnizonu

W latach 30. XX w. rząd III Rzeszy wykupił tereny w okolicy wsi Lipie (Linde) i wysiedlił z nich ludność w celu budowy bazy wojskowej i utworzenia poligonu. W 1936 zakończono budowę miasteczka militarnego dla szkoły artylerii Wehrmachtu. Po 1945 r. tereny te zajęła Armia Czerwona, utrzymując do 1992 r. zamkniętą, w praktyce eksterytorialną, bazę wojskową. W 1993 r. wojska radzieckie opuściły bazę, a przekazane polskim władzom cywilnym miasteczko garnizonowe uzyskało prawa miejskie.

Zabudowa, historycznego już garnizonu, powstała według jednolitego planu założenia i powtarzalnych projektów architektonicznych, w krótkim okresie czasu. Dla zapewnienia większej odporności realizowanego kompleksu koszarowego na ewentualny ostrzał artyleryjski lub atak lotniczy budynki lokalizowane były w pewnych odległościach od siebie, wzdłuż wachlarzowatego układu uliczek dojazdowych. Pomiędzy liniami zabudowy pozostawiono szerokie pasy zieleni. Zabudowa prawie w całości zachowała się, co nadaje miastu wyjątkowy, zaplanowany i uporządkowany charakter, nawiązujący do militarnej przeszłości tego miejsca. Charakter, który pobudza wyobraźnię miłośników militariów i warty jest ochrony, podobnie jak inne obiekty, wpisane już do ewidencji zabytków.

Stan techniczny zabudowy, uzbrojenia i zagospodarowania pozwala w większości przypadków na adaptację do nowych celów. Rozluźniony, choć uporządkowany, układ zabudowy jest odpowiedni dla celów mieszkaniowych jak też wielu rodzajów usług z zielenią towarzyszącą.

Ryc. 59. Zmiany struktury przestrzennej miasta Borne Sulinowo od 1931 i 1935 r.

Źródło: http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2465_Gr._Born_Planb_latt_A_1931_uniberk_C057610227.jpg, University of California Berkeley Library; http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2465_Gross_Born.jpg, ze zbiorów Piotra Kamińskiego; poniżej opracowanie własne na podstawie BDOT10k

3.5.4. Barwice – potencjał historycznego układu urbanistycznego

Barwice to miasteczko o rodowodzie starostwianńskiej osady na tzw. szlaku solnym. Prawa miejskie uzyskało prawdopodobnie w XIV w. Do XVII w. były to tereny kaszubskie. W XVIII w. emigranci z Francji założyli tu wytwórnię tytoniu. W XIX w. powstała fabryka płatków ziemniaczanych, tartak, cegielnia.

Ryc. 60. Zmiany struktury przestrzennej miasta Barwice od 1940 r.

Źródło: http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2264_Baerwalde_1940_uniberk_C057609188.jpg, University of California Berkeley Library; opracowanie własne na podstawie BDOT10k

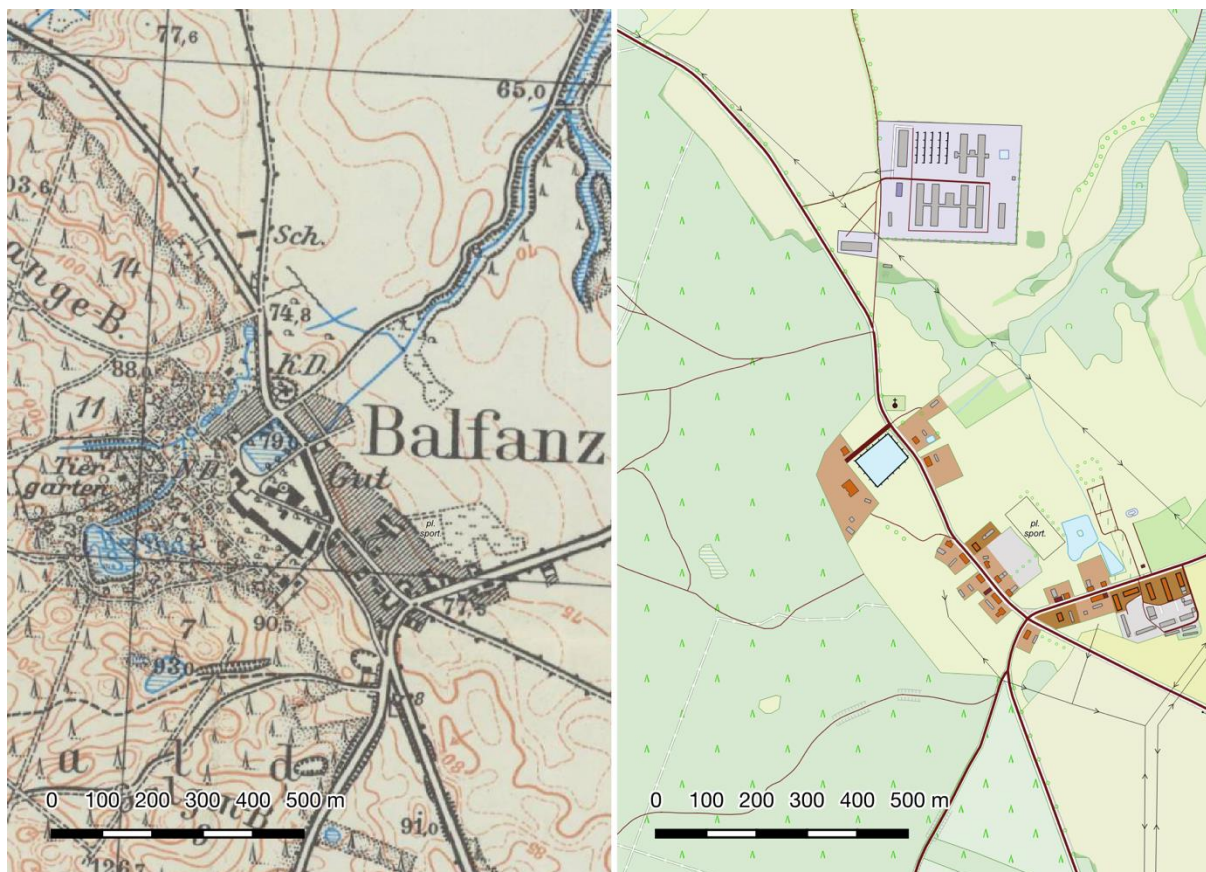
Zabudowa miasteczka przetrwała w większości okres II wojny światowej. W panoramie miasteczka dominuje bryła i wieża neogotyckiego kościoła z XIX w. Historyczna, zwarta zabudowa rozciąga się wzdłuż ciągu głównych ulic: Bolesława Chrobrego, pl. Wolności (rynek), Wojska Polskiego.

Ulice te są bardzo wąskie – szerokość w liniach zabudowy, w większości nie przekracza 8 – 10 m. Mimo niewielkich szerokości przez ulice te przechodziły dwie drogi wojewódzkie DW171 i DW172. Obecnie niewielka obwodnica na trasie DW172 omija miasteczko, aktualnym problemem pozostaje przebieg drogi DW171, której uciążliwości degradują warunki zamieszkiwania i życia codziennego miasteczka.

3.5.5. Białowąs – potencjał zabytkowego układu ruralistycznego

Białowąs to był majątek rycerski o średniowiecznym rodowodzie. Zachował się w znacznym stopniu zabytkowy układ ruralistyczny miejscowości, w tym wybitne założenie pałacowo – parkowe z XIX w., szachulcowy kościół z XVII w. oraz układ przyległej wsi z częścią zabudowań – budynki mieszkalne z XIX w.

Ryc. 61. Zmiany struktury przestrzennej miejscowości Białowąs od 1936 r.

Źródło: http://maps.mapywig.org/m/German_maps/series/025K_TK25/2163_Gr_Koessin_3-farb_1936_uniberk_C057608342.jpg, University of California Berkeley Library; opracowanie własne na podstawie BDOT10k

Białowąs stanowi przykład typowego dla Pomorza Zachodniego historycznego układu ruralistycznego, opartego o wielkie gospodarstwo rolne – folwark, któremu towarzyszyła wieś zamieszkała przez robotników rolnych. Z dawnego układu nie zachowały się zabudowania gospodarcze, częściowemu zatarciu uległy elementy założenia parkowego (m.in. Zwierzyniec). Pozostała zabudowa ulegała upływowi czasu, ale nie została znacząco przekształcona. Nowe zabudowania gospodarcze powstały w oddaleniu, na północ od historycznego założenia i są łatwe do zakrycia.

Stwarza to ogromne szanse na odtworzenie / utrzymanie zabytkowego charakteru miejscowości i jej dalszy rozwój wsparty dochodami z turystyki.

4. Analiza potencjałów, barier i potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa

4.1. Potencjał obszaru partnerstwa

Potencjały obszaru partnerstwa to przede wszystkim posiadane zasoby, oferowane produkty i usługi, które przynoszą lub mogą przynieść korzyści bezpośrednie (dochody) lub pośrednie poprzez wytworzenie wartości istotnej dla mieszkańców i interesariuszy partnerstwa.

Lokalne zasoby (to, co mamy) – mogą mieć charakter materialny i niematerialny. Występują na terenie partnerstwa powszechnie lub jednostkowo (tylko u jednego partnera). Zasoby to wszystkie użyteczne elementy występujące na terenie partnerstwa, potrzebne do wytworzenia wyrobu, usługi, oferty definiującej funkcje obszaru funkcjonalnego. Zasoby to m.in elementy takie jak:

- środowisko naturalne (powietrze, woda, minerały, gleby, zasoby przyrodnicze - flora, fauna, krajobraz, położenie);
- funkcjonujące instytucje;
- istniejąca infrastruktura;
- ludzie żyjący na obszarze partnerstwa obecnie i w przeszłości;
- szczególne umiejętności mieszkańców;
- tradycje;
- specyficzne doświadczenia i unikalna wiedza;
- wydarzenia historyczne;
- dziedzictwo kulturowe i symbole;
- rozpoznawalność obszaru i reputacja mieszkańców obszaru;
- niewykorzystane, zapomniane obiekty/przestrzenie.

Lokalne produkty (to, co wytwarzamy) – to rzeczy materialne, zdarzenia, usługi, które są oferowane i przynoszą korzyść bezpośrednią (dochody) lub pośrednią wyrażoną przez wartość dodaną dla obszaru, dla mieszkańców, dla interesariuszy.

W tym znaczeniu np. dom kultury jest zasobem (sam w sobie nie oferuje jeszcze produktu), zaś oferta domu kultury (poszczególne rodzaje zajęć/aktywności) są już produktami.

Rozróżnienie zasobu i produktu jest ważne także dlatego, że posiadanie określonego zasobu może stać się podstawą zupełnie nowego wykorzystania tego zasobu i generowania nowych produktów (ten sam dom kultury może też stać się wiodącym centrum działania organizacji pozarządowych). Inny przykład – nieużytkowany, niszczący zabytek jest zasobem, może on po nadaniu mu nowych funkcji stać się nowym produktem (np. może być hotelem i centrum konferencyjnym). Zasoby środowiska naturalnego mogą być atrakcją samą w sobie, ale przy odpowiednim wykorzystaniu można dzięki nim budować nowe, być może niedostępne dotąd w świadomości użytkowników danego miejsca produkty turystyczne, rekreacyjne, żywnościowe itd.

Ustalenia istotnych dla Partnerstwa zasobów i produktów dokonała Grupa Robocza PPS w procesie partycypacyjnym, metodą warsztatową obejmującą: etap identyfikacji (zgłaszanie propozycji), etap grupowania pod kątem rodzaju oraz etap rangowania ze względu na wartość dodaną dla całego partnerstwa oraz potencjału i perspektyw rozwoju zasobu/ produktu dla całego partnerstwa.

Tabela 25. Katalog zasobów dla obszaru PPS

Lp.	Zasoby	Wartość dodana dla całego partnerstwa (w skali od 0 do 10)	Potencjał i perspektywy rozwoju zasobu dla całego partnerstwa (w skali od 0 do 10)
1.	zasoby przyrodnicze (jeziora, lasy, formy ochrony przyrody) istotne dla jakości życia oraz turystyki	7,0	9,0
2.	rozpoznawalność obszaru jako związanego z turystyką wodną	5,3	8,9
3.	liczne zabytki architektury sakralnej, pałacowej, parkowej, militarnej	5,4	6,6
4.	wolne tereny inwestycyjne w granicach wyznaczonych stref	5,4	5,7
5.	infrastruktura sportowa i turystyczna: hale, boiska, wyciąg nart wodnych, korty tenisowe, basen, lodowisko zimowe; infrastruktura kajakowa, konna, wędkarska, łowiecka, ścieżki piesze; hotele, pensjonaty, gospodarstwa agroturystyczne	6,4	6,6
6.	potencjał do rozwoju energetyki wiatrowej (m.in. gm. Biały Bór, gm. Grzmiąca, gm. Szczecinek, gm. Barwice) i istniejące instalacje energetyki wiatrowej (gm. Biały Bór)	5,3	8,4
7.	Internet szerokopasmowy (światłowód) - obejmuje cały powiat	5,0	8,3

8.	dostępność dróg krajowych (11, 20, 25) i wojewódzkich oraz linii kolejowych	5,1	6,9
9.	skuteczna działalność instytucji pomocy społecznej (MGOPS, piecza zstępcza, Dom Dziecka, DPS, PCPR, ŚDS, hospicjum)	6,0	6,6
10.	zasoby społeczne (działalność organizacji pozarządowych, wolontariusze), w tym Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Pojezierze Razem	4,9	6,1
11.	Ośrodek Popularyzujący Naukę w Szczecinku	6,6	7,7
12.	doświadczenia dotyczące współpracy w ramach Kontraktu Samorządowego dla Powiatu Szczecineckiego	5,0	6,4

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 26. Katalog produktów dla obszaru PPS

Lp.	Produkty	Wartość dodana dla całego partnerstwa (w skali od 0 do 10)	Potencjał i perspektywy rozwoju produktu dla całego partnerstwa (w skali od 0 do 10)
1.	działalność i oferta rolnictwa ekologicznego i biodynamicznego (np. Fundacja im. Stanisława Karłowskiego i Spółka Rolnicza Juchowo Sp. z o.o. w Juchowie, produkcja nabiał ekologicznego w Grabowie)	6,6	8,1
2.	oferta usług turystyki wodnej	5,7	8,6
3.	produkty lokalne (chleb gwdowski, paszteciki gwdowskie, krówka szczecinecka, sielawa wędzona z Pojezierza Drawskiego, miód Drahimski)	6,0	7,4
4.	dobrze prosperujące strefy inwestycyjne (Specjalna Strefa Ekonomiczna - Polska Strefa Inwestycji, Szczecinecki Klaster Meblowy)	6,4	7,6
5.	oferta przedsiębiorstw działających w przemyśle drzewnym, elektronicznym i meblowym, tj. w branżach zaliczanych do inteligentnych specjalizacji województwa zachodniopomorskiego	6,4	8,0
6.	wydarzenia (Art Piknik, Międzynarodowy Złot Pojazdów Militarnych, jarmark bożonarodzeniowy)	6,3	7,9
7.	oferta edukacyjna (szkolnictwo zawodowe, kierunkowe - we współpracy z uczelniami wyższymi i zakładami pracy, praktyki i staże zagraniczne)	6,1	7,7

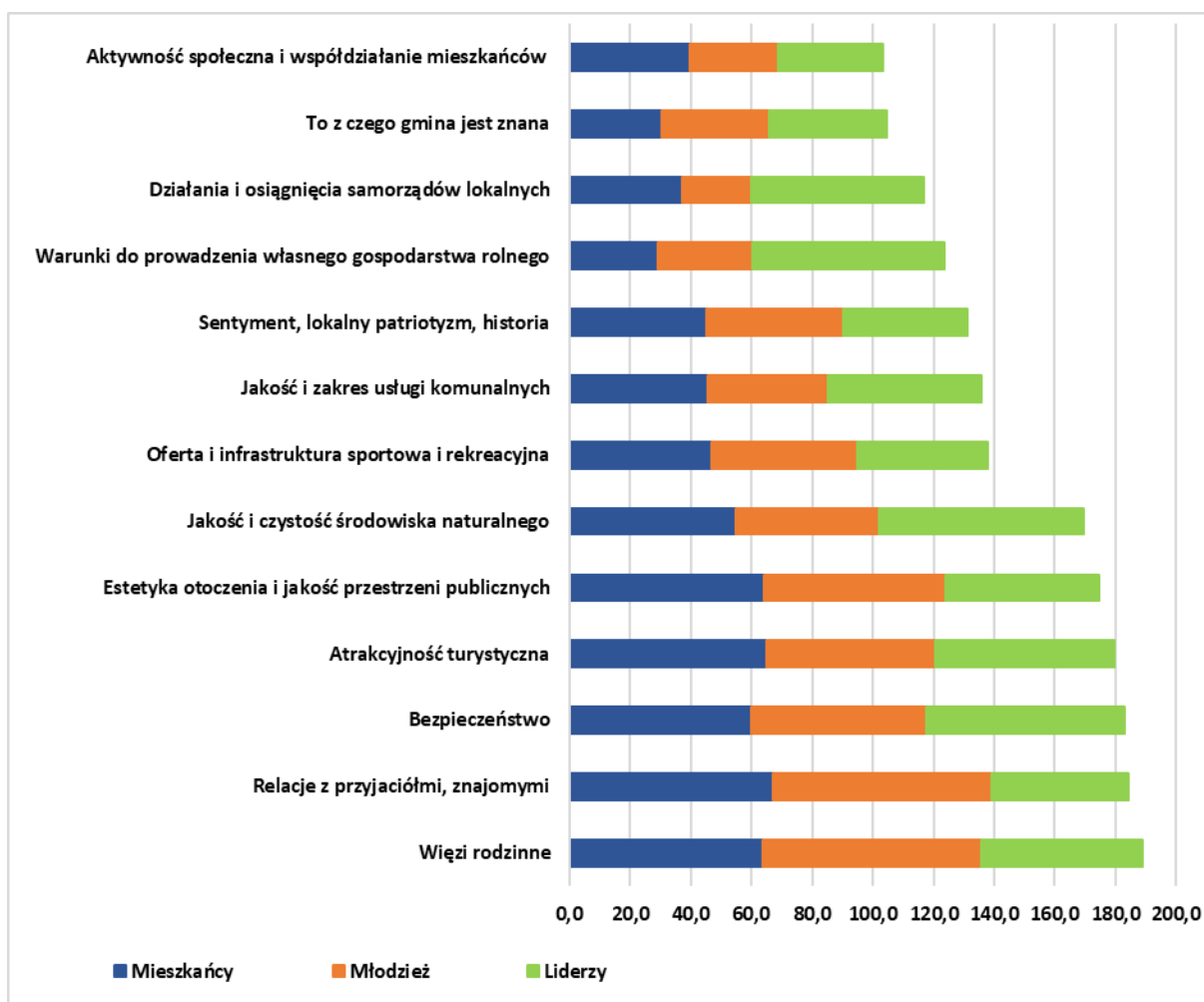
Źródło: Opracowanie własne.

Zidentyfikowanie najistotniejszych produktów wskazuje na ich ścisłe powiązanie z funkcjami istotnymi dla obszaru partnerstwa. Kluczowe są produkty powiązane z atrakcyjnością przyrodniczą i perspektywą dla rozwoju funkcji turystycznej, zwłaszcza w oparciu o zasoby wodne. Kluczowe produkty również nawiązują do zasobów przyrodniczych obszaru, bowiem są to:

- produkty lokalne (np. chleb gwdowski, paszteciki gwdowskie, krówka szczecinecka, sielawa wędzona z Pojezierza Drawskiego, miód Drahimski) wytwarzane przez lokalnych rolników także w ramach działalności i oferty rolnictwa ekologicznego i biodynamicznego;
- już istniejąca, chociaż posiadająca znaczne rezerwy, oferta usług turystyki wodnej;
- rozwinięta, zwłaszcza w Szczecinku, oferta przedsiębiorstw działających w przemyśle drzewnym, elektronicznym i meblowym.

W badaniach ankietowych przeprowadzonych na przełomie 2020 r. i 2021 r. wśród młodzieży, mieszkańców i liderów podkreślano z kolei wartości społeczne (więzi rodzinne i relacje ze znajomymi), jako te, które stanowią o sile OP (por. Wykres 37).

Wykres 37. Silne strony OP w opinii młodzieży, mieszkańców i liderów

Źródło: opracowanie własne

Niemniej jednak według w/w grup siłą Obszaru są także takie zmienne jak bezpieczeństwo, atrakcyjność turystyczna, estetyka otoczenia i jakość przestrzeni publicznych, jakość i czystość środowiska naturalnego, czy oferta i infrastruktura sportowa i rekreacyjna.

Wśród pięciu najważniejszych mocnych stron OP wszystkie trzy badane grupy podkreślały znaczenie atrakcyjności turystycznej oraz bezpieczeństwa. Ponadto między młodzieżą a mieszkańcami występowała zgodność, co do znaczenia relacji z przyjaciółmi i znajomymi oraz więzi rodzinnych. Wartości te nie były tak istotne dla lokalnych liderów, głównie z uwagi na dobór grupy badanych, w której dominowali przedstawiciele lokalnego samorządu. Dla tej grupy istotne okazały się uwarunkowania środowiskowo-gospodarcze.

Ryc. 62. Silne strony Obszaru Partnerstwa w opinii różnych grup społecznych

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem zasobów <https://www.flaticon.com/>

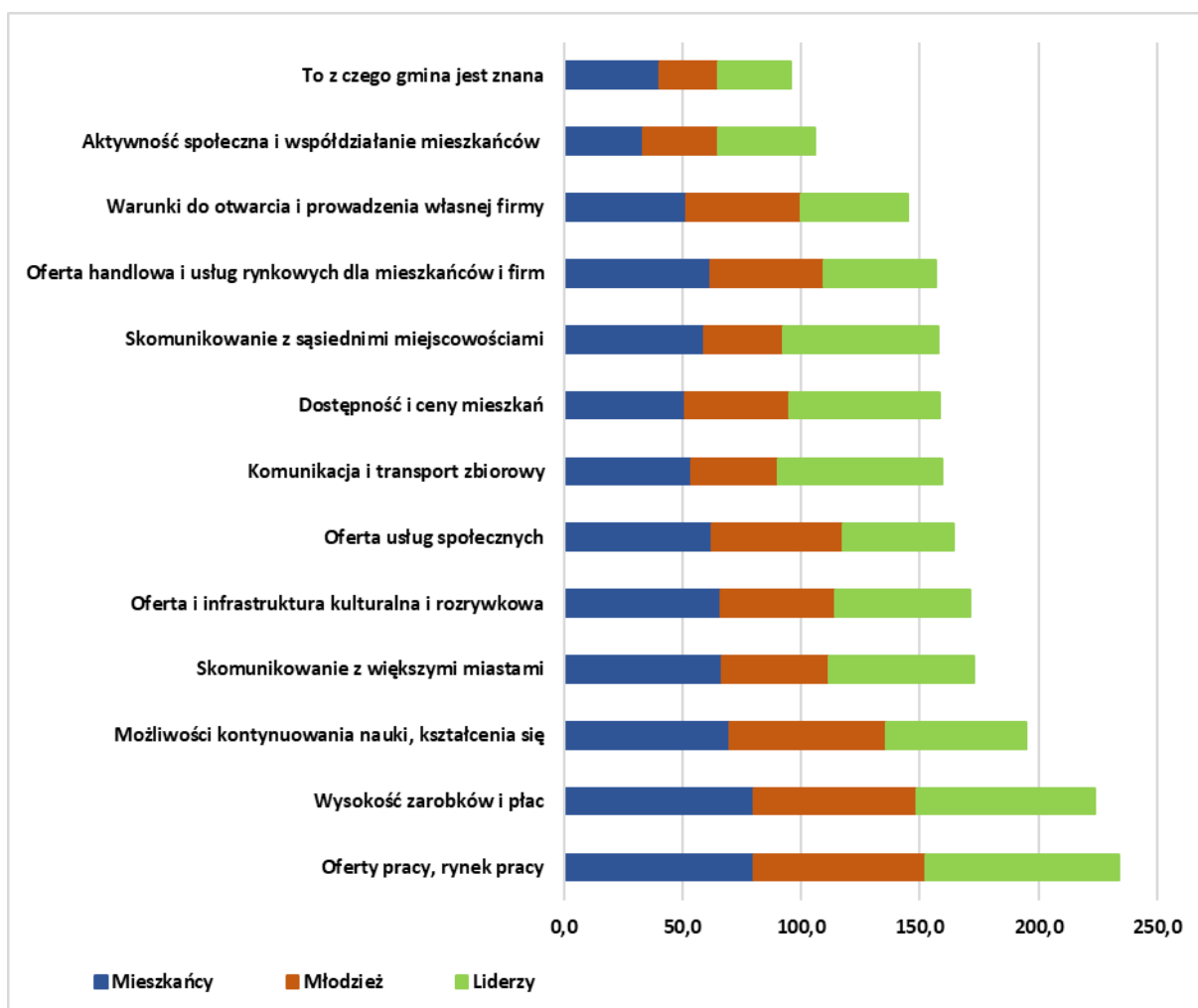
4.2. Bariery, problemy, deficyty obszaru partnerstwa

Bariery rozwojowe to zjawiska lub czynniki (wewnętrzne i zewnętrzne), które uniemożliwiają lub utrudniają realizację celów rozwojowych. Składają się na nie niekorzystne zjawiska, niewykorzystane potencjały oraz niekorzystne warunki.

Problemy/ deficyty - niekorzystne zjawiska, niewykorzystane potencjały, istniejąca sytuacja negatywna, niekorzystne warunki (zamiast pożądanych), a nie brak rozwiązania.

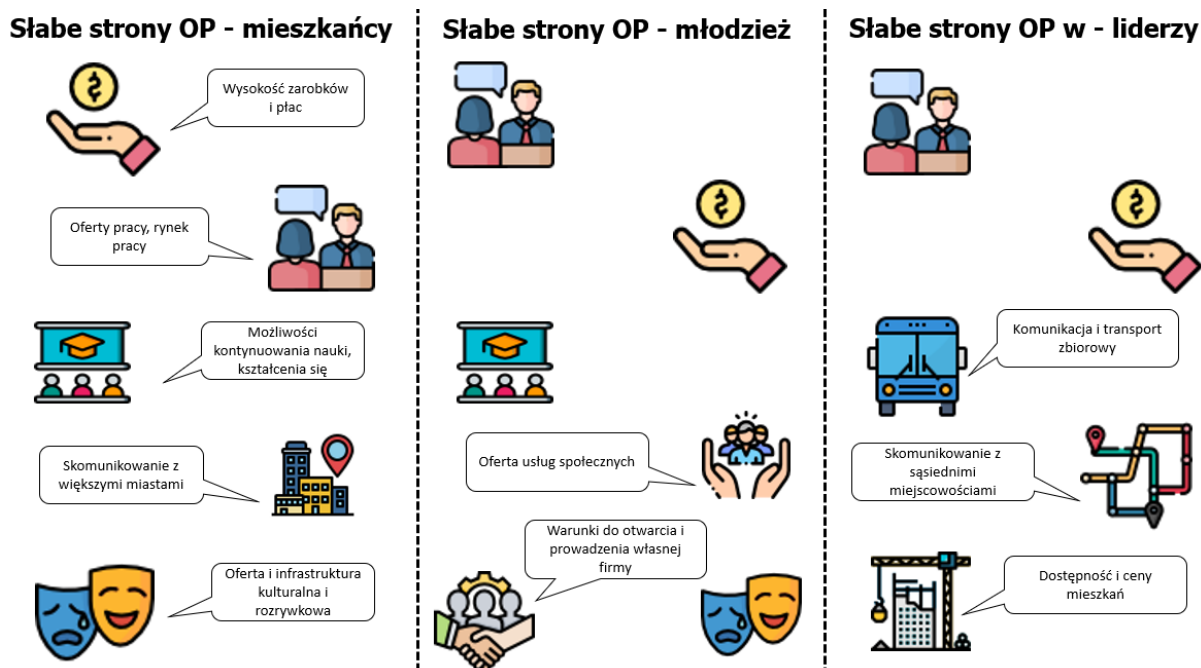
W badaniach ankietowych przeprowadzonych na przełomie 2020 r. i 2021 r. młodzież, mieszkańców i lokalnych liderów poproszono o wskazanie słabych stron obszaru Partnerstwa. Ankietowani wskazali przede wszystkim na uwarunkowania rynku pracy – wysokość zarobków oraz oferty pracy. Niekorzystnie oceniona została także możliwość kontynuowania nauki i kształcenia się, ale w tym wypadku dominowały wskazania młodzieży i mieszkańców. Najprawdopodobniej ocena dotyczy dostępności do usług edukacyjnych na poziomie wyższym. Ankietowani wskazywali także na bariery komunikacyjne (transport na OP, skomunikowani z większymi miastami oraz transport zbiorowy).

Wykres 38. Słabe strony OP w opinii młodzieży, mieszkańców i liderów

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 63. Słabe strony Obszaru Partnerstwa w opinii różnych grup społecznych

Źródło: opracowanie własne

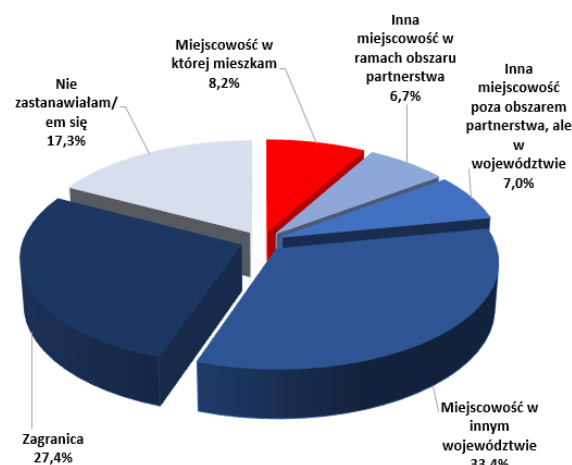
Na uwagę zasługuje aspekt mieszkaniowy wyników badań ankietowych. Tylko lokalni liderzy wskazywali dostępność i ceny mieszkań jako słabą stronę. Zachodzi zatem pytanie, czy młodzież tego tematu nie podnosi z uwagi na brak zainteresowania zagadnieniem, czy być może dlatego, że nie planuje wiązać swojej przyszłości z obszarem partnerstwa. Badając plany mieszkaniowe i zawodowe mieszkańców stwierdzono, że tylko (por. Wykres 39):

- 17,1% planuje mieszkać na obszarze partnerstwa (w tym 12,5% w miejscowości, w której aktualnie dana osoba mieszka);
- 14,9% planuje pracować na obszarze Partnerstwa (w tym 8,2% w miejscowości, w której aktualnie dana osoba mieszka).

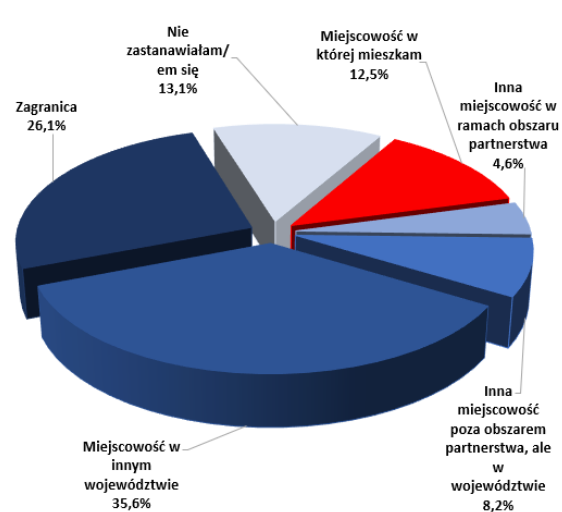
Badania ankietowe dostarczyły także informacji o tym, jak młodzież postrzega atrakcyjność prowadzenia własnej działalności gospodarczej i czy taką działalność planuje prowadzić. Około 66,6% badanych ocenia prowadzenia działalności gospodarczej jako bardzo atrakcyjne lub atrakcyjne (odpowiednio 27,1% i 39,5%). Jednakże tylko ~ 31,0% rozważa prowadzenie własnej firmy lub jednoosobowej działalności gospodarczej/gospodarstwa rolnego. Wyniki te wobec zdiagnozowanych niedostatków wspierania i stymulowania lokalnej przedsiębiorczości przez miejscowy samorząd świadczyć mogą o potencjalnym braku sukcesji już prowadzonych działalności oraz ograniczonym rozwoju nowych działalności.

Wykres 39. Plany mieszkaniowe i zawodowe młodzieży – kontekst terytorialny

Gdzie najbardziej chciał(a)byś w przyszłości pracować?

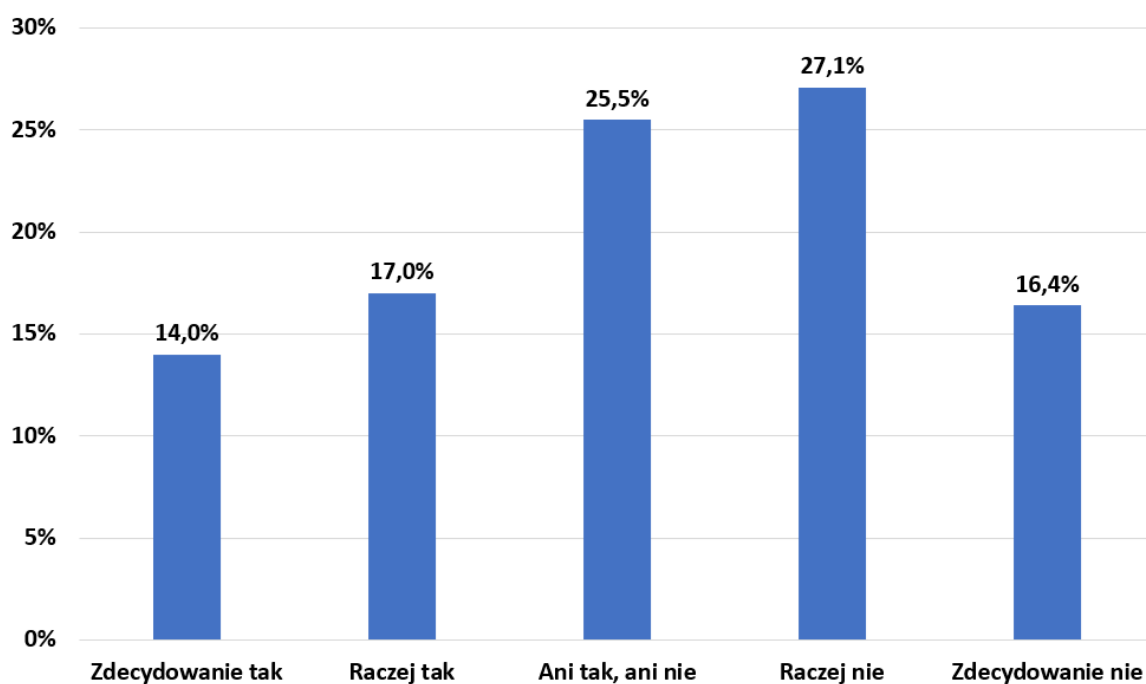

Gdzie najbardziej chciał(a)byś w przyszłości mieszkać?

Źródło: opracowanie własne

Wykres 40. Czy rozważasz prowadzenie własnej firmy lub jednoosobowej działalności gospodarczej/gospodarstwa rolnego

Źródło: opracowanie własne

4.2.1. Obszar społeczny

Tabela 27. Przyczyny, problemy/ bariery szczegółowe, skutki problemów – obszar społeczny

Przyczyny	Problemy/ bariery szczegółowe	Skutki problemów
- ograniczona atrakcyjność rynku pracy - możliwość kontynuowania nauki na poziomie wyższym niż ponadpodstawowy; - niska dostępność komunikacyjna rozumiana jako skomunikowanie z większymi ośrodkami, skomunikowanie wewnętrzne na OP, dostępność do transportu publicznego; - niski dostęp do usług społecznych; - niski dostęp do oferty i infrastruktury kulturalnej; - ograniczone warunki prowadzenia działalności gospodarczej – ograniczony stopień stymulowania lokalnej przedsiębiorczości; - niska dostępność mieszkań – ilościowa oraz cenowa; - monofunkcyjność, niewielkie zróżnicowanie funkcji;	odpływ ludzi młodych w wieku produkcyjnym zwłaszcza mobilnym z jednoczesnym brakiem zainteresowania osiedlaniem się nowych mieszkańców	- utrata kapitału kreatywnego; - utrata funkcji społeczno-gospodarczych; - dalsza utrata zdolności reprodukcyjnej populacji OP; - przesunięcie ciężaru utrzymania infrastruktury technicznej i społecznej na osoby w wieku produkcyjnym niemobilnym, przedemerytalnym i emerytalnym; - wyższe jednostkowe koszty utrzymania infrastruktury – zarówno zasobów prywatnych, jak i komunalnych; - wyższe jednostkowe koszty usług komunalnych; - dopływ kadr na rynek pracy nie będzie pokrywał odpływu kadr z rynku pracy; - osłabienie więzi rodzinnych; - narastający deficyt cywilizacyjny spowodowany odpływem ludzi młodych przystosowanych do funkcjonowania w nowoczesnym społeczeństwie;

• niska podaż mieszkań (zwłaszcza mieszkań dostępnych cenowo; • niska dostępność mieszkań przeznaczonych na wynajem; • dominacja budownictwa jednorodzinnego; • upadek socjalistycznego zakładu pracy będącego dystrybutorem świadczeń społecznych;	niska dostępność mieszkań – ilościowa oraz cenowa oraz znaczna ilość zdegradowanych (zaniedbanych) zasobów mieszkaniowych	• odpływ ludzi młodych w wieku produkcyjnym zwłaszcza mobilnym; • ograniczone wpływy z tytułu podatku od nieruchomości do budżetu samorządu lokalnego; • obciążenie lokalnych społeczności znacznymi kosztami utrzymania i remontów starej substancji mieszkaniowej;
• migracje osób młodych (głównie w wieku produkcyjnym mobilnym); • ujemny przyrost naturalny;	postępujące starzenie się społeczeństwa (starzenie się społeczeństwa należy postrzegać jako wyzwanie, problemem jest szybki postęp procesu zmuszający do reorganizacji usług publicznych)	• zwiększenie popytu na usługi zdrowotne, w tym profilaktykę chorób cywilizacyjnych oraz usługi opiekuńcze i asystenckie; • konieczność reorganizacji i optymalizacji terytorialnej usług publicznych ze różnicowaniem na osoby III i IV wieku; • konieczność wsparcia modelu wielopokoleniowego w przestrzeni i usługach; • konieczność dbania o stan zdrowia osób starszych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju badań profilaktycznych; • odpływ kadr z rynku pracy; • potrzeba dostosowania rynku pracy do wieku populacji; • rosnące wyobcowanie, samotność;

• skutki gospodarcze i społeczne szokowej transformacji gospodarki zwłaszcza w obszarze rolnictwa; • utrata miejsc pracy oraz form zabezpieczeń socjalnych opartych o zakład pracy; • ograniczona dostępność i atrakcyjność miejsc pracy; • ograniczona atrakcyjność rynku pracy; • niski poziom dochodów osób fizycznych; • bezrobocie strukturalne;	niekorzystne zjawiska społeczne	• rozwarstwienie społeczne; • rosnące wykluczenie społeczne; • rosnąca patologia życia społecznego; • brak aktywności społecznej; • rosnące rozwarstwienie społeczne; • ubóstwo społeczne;
• zanieczyszczenie powietrza (niedotrzymanie poziomów dopuszczalnych lub docelowych w zakresie emisji zanieczyszczeń pyłowych i BaP); • ograniczona dostępność do programów profilaktycznych dedykowanych chorobom specyficznym dla obszaru; • pasywny pod względem wysiłku fizycznego tryb życia, w tym wzrastająca konieczność użycia samochodu w dojazdach do pracy i usług	niekorzystne zjawiska zdrowotne	• problemy zdrowotne, w tym wysoka umieralność mierzona standaryzowanym wskaźnikiem umieralności dla choroby nadciśnieniowej, chorób serca i układu krążenia, chorób związanych z konsumpcją alkoholu; chorób przewlekłych wątroby; chorób układu nerwowego oraz samobójstwa; • gospodarcze skutki przedwczesnej śmierci lub niezdolności do pracy, w tym np. koszty leczenia i świadczeń, koszty utraconych możliwości, etc.; • bezrobocie i ubóstwo z uwagi na długotrwałą chorobę;

4.2.2. Obszar gospodarczy

Tabela 28. Przyczyny, problemy/ bariery szczegółowe, skutki problemów – obszar gospodarczy

Przyczyny	Problemy/ bariery szczegółowe	Skutki problemów
- niski poziom wynagrodzeń; - niska dostępność atrakcyjnych ofert pracy; - konkurencja ze strony większych ośrodków gospodarczych (np. Szczecin, Poznań, Gdańsk, Koszalin, Berlin); - migracja osób dobrze wykształconych w dobrych zawodach;	niska atrakcyjność rynku pracy	- niekorzystne zjawiska społeczne; - odpływ ludzi młodych w wieku produkcyjnym zwłaszcza mobilnym; - ograniczone wpływy do budżetu z tytułu podatków; - ograniczone środki na inwestycje prywatne i utrzymanie dobrostanu majątku;
- brak spójnej strategii rozwoju turystyki obejmującej OP ze wskazaniem specjalizacji wiodących; - brak systematycznej i skoordynowanej współpracy Partnerów i innych podmiotów działających w obszarze turystyki; - brak spójnej i systematycznej strategii promocji obszaru w skali co najmniej ogólnopolskiej w zakresie walorów turystycznych, produktów lokalnych, innowacji społecznych;	niewystarczający poziom wykorzystania potencjału środowiskowego dla rozwoju turystyki	- ryzyko niekontrolowanego ruchu turystycznego w miejscach wymagających szczególnej ochrony; - koszty utraconych możliwości w obszarze rynku pracy, działalności gospodarczej i wpływów finansowych z tytułu podatków; - rozwój szarej strefy w turystyce;

• niska dostępność komunikacyjna;		
• szok transformacyjny; w tym apatia i utrwalone negatywne wzorce zachowań w społecznościach popegeerowskich; • brak spójnej i systematycznej strategii współpracy Partnerów z przedsiębiorcami, w tym w szczególności z lokalnymi MŚP; • brak narzędzi monitorowania poziomu satysfakcji przedsiębiorców z jakości obsługi administracyjnej samorządu i narzędzi rozpoznania potrzeb lokalnych przedsiębiorców oraz ich gotowości do angażowania się w inicjatywy lokalne; • brak aktywnej polityki promocji gospodarczej; • ograniczone formy promocji postaw przedsiębiorczych wśród młodzieży; • brak pozaformalnych działań edukacyjnych na rzecz przedsiębiorczości; • niska dostępność transportowa; • wysokie koszty zatrudniania w samorządzie kadr wykwalifikowanych	niski stopień wykorzystania i stymulowania lokalnej przedsiębiorczości (niski stopień współpracy między MŚP oraz władz samorządowych z MŚP)	• ograniczona atrakcyjność rynku pracy; • niska rozpoznawalność produktów i usług lokalnych MŚP; • pogłębianie się peryferyjności obszaru;

wyłącznie w zakresie stymulowania przedsiębiorczości • inwestycje skierowane na proste wykorzystanie zasobów; • niskie koszty udostępnienia lokalnych zasobów;		
---	--	--

Źródło: Opracowanie własne.

4.2.3. Obszar przestrzenno-środowiskowy

Tabela 29. Przyczyny, problemy/ bariery szczegółowe, skutki problemów na OP – obszar przestrzenno-środowiskowy

Przyczyny	Problemy/ bariery szczegółowe	Skutki problemów
• Niewłaściwe stosowanie instrumentów polityki przestrzennej: ▪ Studia przestrzenne - brak spójności pomiędzy mocnymi deklaracjami o potrzebie ochrony środowiska, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego przy jednoczesnym pozostawieniu zbyt szerokiej swobody lokalizacji inwestycji w przestrzeni miast i gmin; ▪ Plany miejscowe eksponujące potrzeby inwestycyjne	zagrożenie degradacją spójnego, historycznie wykształconego układu zabudowy miast i wsi	• obniżenie zwartości / rozproszenie zabudowy; • wzrost kosztów jednostkowych budowy i utrzymania dróg i uzbrojenia terenów – do poziomów przekraczających wpływy podatkowe; • pogorszenie dostępu do obiektów usług publicznych i komercyjnych, presja na użycie samochodu, w konsekwencji zagrożenie kongestią i problemy parkingowe; • pogorszenie standardów życia mieszkańców; • osłabienie kontaktów i warunków życia społecznego; • spadek wartości nieruchomości;

powyżej zdolności ich absorpcji społecznej i środowiskowej (przesadnie duże tereny pod nową zabudowę - w stosunku do rzeczywistych potrzeb). ▪ Prowadzenie doraźnej polityki w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy przy zaniechaniu prac planistycznych. • brak spójności planowania i polityki przestrzennej w skali powiatu – skrajne różnice w pokryciu gmin planami		• wzrost zagrożenia konfliktami przestrzennymi;
• dopuszczenie w dokumentach planistycznych konfliktowych działań gospodarczych na znacznych obszarach otwartych, wartościowych dla środowiska i krajobrazu, • rozlewanie się nowej zabudowy poza obszary już zainwestowane.	zagrożenie degradacją wartościowych zasobów środowiska i krajobrazu	• działania gospodarcze oddziałujące na wrażliwe elementy środowiska mogą prowadzić do ich nieodwracalnej degradacji; • degradacja unikalnych wartości środowiska i krajobrazu otwartego niweluje atrakcyjność turystyczną obszaru; • wzrost kosztów funkcjonowania poszczególnych społeczności lokalnych, • konflikty przestrzenne z obszarami podlegającymi już ochronie prawnej lub tymi które taką ochrona powinny zostać objęte,

		• utrata wartościowych zasobów środowiskowych mogących być podstawą rozwoju turystyki i rekreacji.
• zniszczenia wojenne i wywołane upływem czasu; • utrata kontroli nad stanem technicznym wartościowej substancji zabytkowej wskutek braku lub wskutek niewłaściwie przeprowadzonych przekształceń własnościowych oraz niedostatecznego nadzoru konserwatorskiego; • ignorancja lub brak wiedzy, barbarzyństwo; • niedostatek środków na aktywną ochronę zasobów, w tym dofinansowanie ochrony zabytków; • niedostateczna ochrona zasobów w ramach prowadzonej polityki przestrzennej; • skala i gwałtowność zmian społecznych i gospodarczych będące następstwem burzliwej transformacji ustrojowej lat dziewięćdziesiątych XX wieku;	zagrożenie utratą wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego	• utrata obiektów / zespołów zabytkowych o wyjątkowych wartościach architektonicznych, przyrodniczych i historycznych; • degradacja zabytkowych cech układów urbanistycznych i ruralistycznych; • obniżenie atrakcyjności turystycznej obszaru; • utrata elementów stanowiących o identyfikacji i tożsamości obszaru; • obniżenie atrakcyjności przestrzeni publicznych; • osłabienie więzi mieszkańców z miejscem zamieszkania. • zubożenie i utrata poczucia bezpieczeństwa przez znaczące grupy społeczne; • wysokie koszty adaptacji zabudowy do nowych warunków społecznych i gospodarczych.
• nieefektywne systemy ogrzewania (w tym ogrzewanie wysokoemisyjne) w budynkach użyteczności	zanieczyszczenie powietrza (niedotrzymanie poziomów dopuszczalnych lub docelowych w zakresie emisji)	• problemy zdrowotne mieszkańców OP; • straty wizerunkowe OP;

publicznej, budynkach komunalnych i prywatnym sektorze mieszkaniowym; • niedostateczny poziom wykorzystania OZE na potrzeby ogrzewania i wytwarzania energii elektrycznej; • niska efektywność energetyczna budynków;	zanieczyszczeń pyłowych i BaP)	• konieczność poniesienia znacznych nakładów przez samorządy i mieszkańców.
• uwarunkowania przestrzenne; • wysokie koszty dostosowawcze; • brak rozwiązań systemowych i lokalnych w zakresie błękitnej infrastruktury;	brak dostosowania infrastruktury dla zagrożeń wynikających ze zmian klimatu	• brak odporności terenów zurbanizowanych na zjawisko deszczy nawalnych; • występujące okresowo susze; • rosnące nakłady w związku z rozpraszaniem zabudowy;

Źródło: Opracowanie własne.

4.3. Determinanty potrzeb rozwojowych obszaru partnerstwa

4.3.1. Determinanty w zakresie wymiaru społecznego

- Prognozowany dalszy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do 2030 r.
- Rosnąca różnica liczby mieszkańców w wieku 20-24 i 60-64 - brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy.
- Nasilenie się procesu starzenia się społeczności lokalnych potwierdzone wysokim współczynnikiem obciążenia demograficznego, co stawia przed całym obszarem wyzwania w zakresie społecznym, gospodarczym, ale także medycznym, socjalnym i psychologicznym.
- Ryzyko większej presji na budżety Partnerów obszaru PPS wynikającej z konieczności dopłat do utrzymania infrastruktury i poziomu usług realizowanych na terenie partnerstwa – wzrastające koszty jednostkowe świadczenia usług publicznych w związku ze zmniejszaniem się liczby mieszkańców.

- Problemy zdrowotne mieszkańców i powszechne oczekiwanie poprawy dostępności i jakości tych usług.
- Wieloletnie obowiązywanie systemu rolnictwa uspołecznionego, na który nałożyło się zjawisko poczucia tymczasowości Ziemi Odzyskanych oddziałuje do dziś nie tylko na ekonomiczne uwarunkowania obszaru, ale także na brak poczucia tożsamości społeczności lokalnej.

4.3.2. Determinanty w zakresie wymiaru gospodarczego

- Wieloletnie konsekwencje socjalistycznego ustroju społeczno-gospodarczego - szok transformacyjny.
- Rosnąca różnica liczby mieszkańców w wieku 20-24 i 60-64 - brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy.
- Prognozowane zmniejszenie wpływów do budżetu Partnerów z tytułu wpływu z podatków w związku z postępującą depopulacją.
- Niewykorzystany w pełni potencjał gospodarczy w oparciu o innowacje i turystykę.
- Rosnąca konkurencja ze strony większych i silniejszych ośrodków gospodarczych (np. Szczecin, Poznań, Gdańsk, Koszalin, Berlin);
- Nieatrakcyjny rynek pracy, który w ograniczonym zakresie pozwala na samorealizację, rozwój i wypełnianie aspiracji osób młodych.
- Brak zainteresowania inwestowaniem ze strony inwestorów zewnętrznych wobec ograniczonego stopnia wykorzystania i stymulowania lokalnej przedsiębiorczości.

4.3.3. Determinanty w zakresie wymiaru środowiskowego i przestrzennego

- Dominacja wysokoemisyjnych systemów grzewczych wobec nieefektywnych energetycznie budynków prowadzić będzie do dalszego pogarszania się stanu powietrza.
- Konieczność zdefiniowania źródeł odnawialnej energii efektywnych w obszarze PPS dla osiągnięcia celów klimatycznych.
- Niski stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Brak odporności na zagrożenia związane ze zmianami klimatu wynikające z niedostatków niebieskiej i zielonej infrastruktury.
- Ograniczenia w wykorzystaniu zasobów przyrodniczych dla rozwoju gospodarczego, w tym turystyki.
- Duża liczba zaniedbanych obiektów historycznych.
- Ograniczanie zjawiska rozlewania się zabudowy.
- Nierównomierne pokrycie obszaru planami zagospodarowania przestrzennego.

- Przeszacowanie terenów ujętych w przyjętych MPZP pod zabudowę mieszkaniową, usługową i produkcyjną.
- Zrównoważenie celów polityki przestrzennej dla obszarów wiejskich i obszarów miejskich.

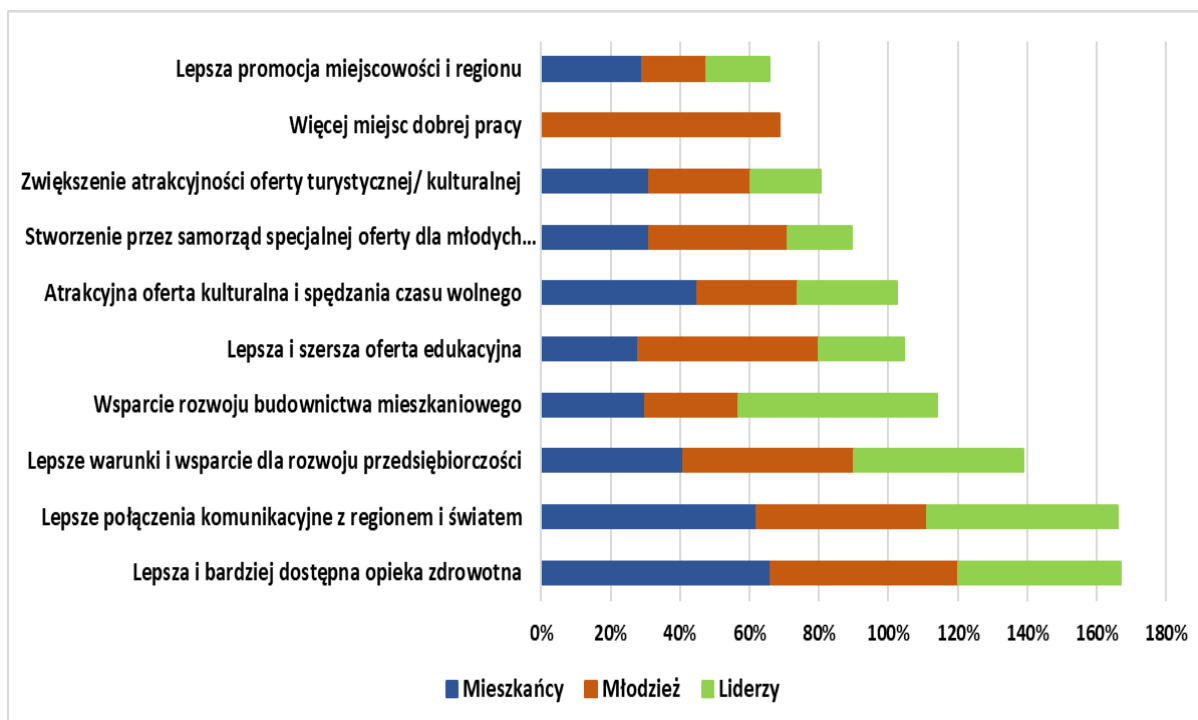
4.3.4. Podsumowanie

Wyniki badań społecznych oraz dane statystyczne i jakościowe pozwoliły zdefiniować problemy szczegółowe oraz determinanty rozwoju. Te z kolei pozwalają wskazać dwie istotne sfery problemowe, które integrują potrzeby społeczne, gospodarcze i środowiskowo-przestrzenne, tj.: niska atrakcyjność osiedleńcza obszaru PPS oraz niewykorzystany potencjał endogeniczny obszaru PPS. Wokół tych dwóch osi wyznaczono kluczowe wyzwania.

4.4. Kluczowe wyzwania, kierunki strategicznej interwencji i współpracy

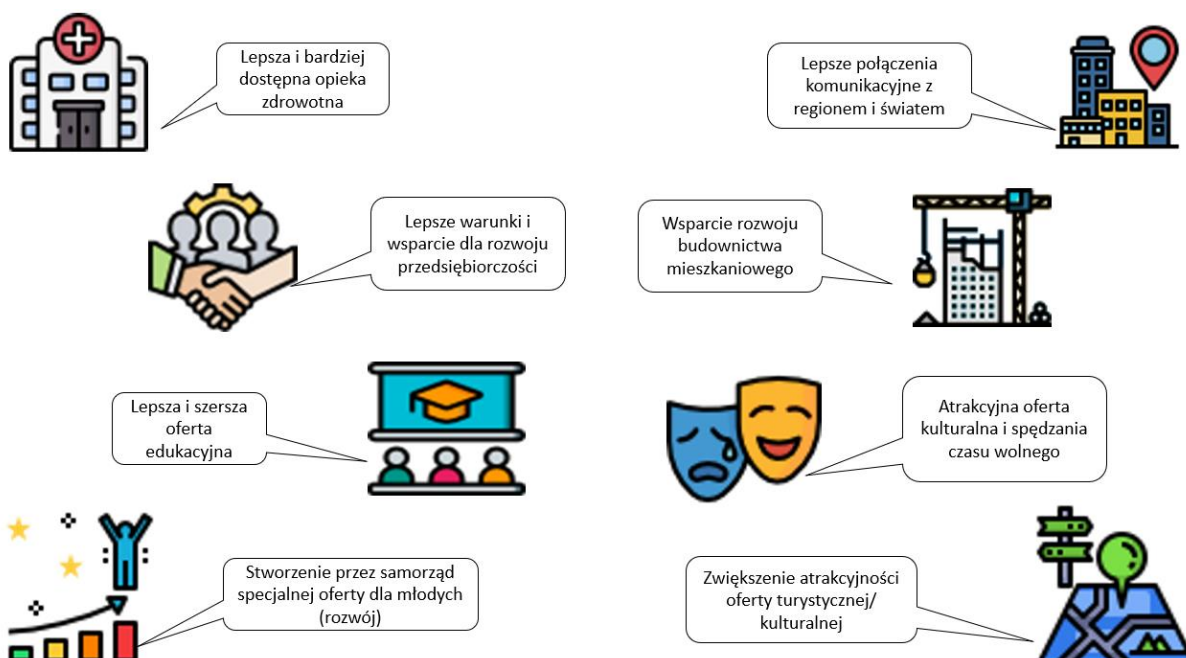
W badaniach ankietowych przeprowadzonych na przełomie 2020 r. i 2021 r. młodzież, mieszkańców i lokalnych liderów poproszono o wskazanie przedsięwzięć, które powinny zostać zrealizowane na terenie PPS. Według badanych grup pożądane są przedsięwzięcia w zakresie opieki zdrowotnej, połączeń komunikacyjnych, poprawy warunków do rozwoju przedsiębiorczości, budownictwa mieszkaniowego oraz oferty edukacyjnej.

Wykres 41. Jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny zostać zrealizowane w opinii młodzieży, mieszkańców i lokalnych liderów według % wskazań w danej grupie

Źródło: opracowanie własne

Ryc. 64. Jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny zostać zrealizowane w opinii młodzieży, mieszkańców i lokalnych liderów

Źródło: opracowanie własne

Na podstawie przeprowadzonych analiz, badań ilościowych i jakościowych wskazano kluczowe wyzwania oraz ważne kierunki strategicznej interwencji.

Tabela 30. Kluczowe wyzwania

Lp.	Opis
Wyzwanie nr 1	Zaprojektowanie i wdrożenie rozwiązań kompleksowej, spójnej i systematycznej współpracy Partnerów z przedsiębiorcami, w tym w szczególności z lokalnymi MŚP, jak również stymulowania współpracy między MŚP. Uwzględnienie specjalnej oferty prorozwojowej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym oraz osób młodych w zakresie rozwoju kompetencji miękkich, aktywności zawodowej, przedsiębiorczości.
Wyzwanie nr 2	Pełniejsze wykorzystanie potencjału środowiskowego, w tym wykorzystanie zasobów endogenicznych obszaru dla rozwoju turystyki.
Wyzwanie nr 3	Zaprojektowanie i wdrożenie rozwiązań prośrodowiskowych z uwzględnieniem odporności na zmiany klimatu (zielona i niebieska infrastruktura) oraz gospodarki niskoemisyjnej.
Wyzwanie nr 4	Dostępność transportowa i komunikacyjna.
Wyzwanie nr 5	Zaprojektowanie i wdrożenie rozwiązań profilaktyki chorób szczególnie istotnych dla populacji obszaru oraz profilaktyki zdrowotnej seniorów.
Wyzwanie nr 6	Zintegrowanie działań wokół powiązań liniowych, bezpośrednich, wprost integrujących przestrzennie i funkcjonalnie obszar PPS.
Wyzwanie nr 7	Racjonalna, oszczędna i efektywna gospodarka przestrzenna determinująca nowe inwestycje.

Wyzwanie nr 8	Pełniejsze wykorzystanie potencjału środowiskowego, w tym wykorzystanie zasobów endogenicznych obszaru dla rozwoju odnawialnych źródeł energii.
Wyzwanie nr 9	Wspólna, spójna i harmonijna polityka przestrzenna partnerstwa
Wyzwanie nr 10	Integrowanie działań wspierających rozwój poszczególnych gmin/partnerów w obszarze niezależnie od ich granic administracyjnych w celu optymalnego wykorzystania ich lokalnych i regionalnych potencjałów.
Wyzwanie nr 11	Rozwijanie idei nowoczesnego miasta/ nowoczesnej miejscowości, zapewniającego dostępność do podstawowych usług i innych codziennych celów ruchu w zasięgu 15 minut ruchu pieszego lub rowerowego.
Wyzwanie nr 12	Pełniejsze wykorzystanie potencjałów historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych dla poprawy ich wizerunku, atrakcyjności turystycznej, warunków życia oraz poczucia tożsamości, identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne

Wskazane powyżej kluczowe wyzwania wyznaczają jednocześnie kierunki strategicznej interwencji i stanowią rekomendacje do współpracy na obszarze Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego.

Spis rysunków

Ryc. 1.	PPS – lokalizacja w skali makro (skala 1:4 000 000).....	13
Ryc. 2.	Partnerstwo Powiatu Szczecineckiego na tle podziału administracyjnego województwa zachodniopomorskiego	14
Ryc. 3.	PPS na tle rozkładu wielkościowego miast w województwie zachodniopomorskim 15	
Ryc. 4.	Klasy pokrycia terenu.....	16
Ryc. 5.	Obszary funkcjonalne w strukturze przestrzennej województwa zachodniopomorskiego	20
Ryc. 6.	Struktura użytków rolnych	29
Ryc. 7.	Chów i hodowla trzody chlewnej, bydła i drobiu.....	30
Ryc. 8.	Potencjał rolniczy – wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej	31
Ryc. 9.	Struktura i wielkość produkcji przemysłowej w 2015 r. na mieszkańca.....	34
Ryc. 10.	Potencjał energetyczny biomasy	42
Ryc. 11.	Wskaźnik rozwoju funkcji turystycznej	44
Ryc. 12.	Intensywność ruchu turystycznego (liczba noclegów w 2017 roku)	48
Ryc. 13.	Baza noclegowa w gminach w 2017 r.	49
Ryc. 14.	Koncepcja sieci tras rowerowych Pomorza Zachodniego (stan na 2017 rok)	50
Ryc. 15.	Obiekty sakralne z metryką XVI-XVIII w. i późniejsze	51
Ryc. 16.	Zabytki architektury obronnej i rezydencjonalnej	53
Ryc. 17.	Obszary kulturowo-krajobrazowe na obszarze województwa	56
Ryc. 18.	Struktura usług w PPS na tle mapy świadczonych usług w WZ	59
Ryc. 19.	Gminy problemowe w Polsce	76
Ryc. 20.	Obszary problemowe na terenie PPS	77
Ryc. 21.	Graficzna interpretacja układu współrzędnych MRL	80
Ryc. 22.	Rozkład ludności OP według miejscowości.....	92
Ryc. 23.	Prognoza zmian demograficznych do 2030 – ogółem	93
Ryc. 24.	Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 – język polski, rozkład wyników w gminach	99
Ryc. 25.	Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 – matematyka, rozkład wyników w gminach	100

Ryc. 26.	Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 – język angielski, rozkład wyników w gminach	101
Ryc. 27.	Sieć miast w otoczeniu obszaru partnerstwa	136
Ryc. 28.	Rozkład wielkościowy miast w otoczeniu partnerstwa	137
Ryc. 29.	Czas przejazdu samochodem osobowym pomiędzy Szczecinkiem a wybranymi większymi miastami	139
Ryc. 30.	Dostępność czasowa Szczecinka i wybranych miast w otoczeniu partnerstwa ..	141
Ryc. 31.	Partnerstwo szczecineckie – Ochrona i kształtowanie środowiska	144
Ryc. 32.	Partnerstwo szczecineckie – Zabytki i krajobraz kulturowy, gospodarka	146
Ryc. 33.	Partnerstwo szczecineckie – Komunikacja i transport	150
Ryc. 34.	Instalacje do produkcji energii ze źródeł odnawialnych w województwie zachodniopomorskim.....	153
Ryc. 35.	Partnerstwo szczecineckie – Infrastruktura techniczna	154
Ryc. 36.	Średnia wielkość mieszkań - powierzchnia użytkowa na mieszkanie w 2020 r. .	157
Ryc. 37.	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca w 2020 r.	157
Ryc. 38.	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2020 r.....	158
Ryc. 39.	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2020 r.....	158
Ryc. 40.	Liczba podmiotów gospodarczych wg sektorów w 2020 r.	159
Ryc. 41.	Liczba podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2020 r.	160
Ryc. 42.	Urządzone tereny zieleni wypoczynkowej – parki i zieleńce.....	162
Ryc. 43.	Rozmieszczenie podstawowych usług społecznych na terenie partnerstwa	167
Ryc. 44.	Dostępność przestrzenna do szkół podstawowych	168
Ryc. 45.	Dostępność przestrzenna do przychodni zdrowia.....	169
Ryc. 46.	Dostępność przestrzenna do dużych sklepów sieciowych	170
Ryc. 47.	Aktualność studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz pokrycie obszarów gmin planami miejscowymi	171
Ryc. 48.	Zwartość / rozproszenie zabudowy	176
Ryc. 49.	Wiejska sieć osadnicza w województwie zachodniopomorskim.....	178
Ryc. 50.	Aglomeracje wodno-ściekowe (Prawo wodne)	180
Ryc. 51.	Zwarta i w pełni wykształcona struktura funkcjonalno-przestrzenna.....	181
Ryc. 52.	Średnia intensywność istniejącej zabudowy jedno- i wielorodzinnej	185

Ryc. 53.	Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań w powiecie szczecineckim do 2030 i 2050 r.	186
Ryc. 54.	Szczecinek - ratusz na początku XX wieku i obecnie.....	188
Ryc. 55.	Zmiany struktury przestrzennej miasta Szczecinek w okresie od 1937 r.	190
Ryc. 56.	Miasto Biały Bór w okresie międzywojennym – na mapie topograficznej.....	191
Ryc. 57.	Miasto Biały Bór w okresie międzywojennym – widok z lotu ptaka	192
Ryc. 58.	Miasto Biały Bór obecnie – obraz na mapie topograficznej i ortofotomapie.....	193
Ryc. 59.	Zmiany struktury przestrzennej miasta Borne Sulinowo od 1931 i 1935 r.	195
Ryc. 60.	Zmiany struktury przestrzennej miasta Barwice od 1940 r.	196
Ryc. 61.	Zmiany struktury przestrzennej miejscowości Białowąs od 1936 r.....	197
Ryc. 62.	Silne strony Obszaru Partnerstwa w opinii różnych grup społecznych	203
Ryc. 63.	Słabe strony Obszaru Partnerstwa w opinii różnych grup społecznych	205
Ryc. 64.	Jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny zostać zrealizowane w opinii młodzieży, mieszkańców i lokalnych liderów.....	218

Spis tabel

Tabela 1.	Dokąd do pracy poza własną gminą dojeżdżali mieszkańcy PPS	21
Tabela 2.	Dokąd, z której gminy, mieszkańcy PPS najczęściej dojeżdżali do pracy	21
Tabela 3.	Najbardziej popularne kierunki dojazdów do pracy (powyżej 50 osób).....	22
Tabela 4.	Szkoły średnie prowadzone przez powiat i liczba uczniów.....	60
Tabela 5.	Obszary interwencji.....	65
Tabela 6.	Liczba podatników OP – osoby fizyczne.....	95
Tabela 7.	Wyniki egzaminu ósmoklasisty w roku 2020 – średnie dla powiatów województwa zachodniopomorskiego (hierarchia od najwyższego wyniku do najniższego) .	98
Tabela 8.	Licea z terenu partnerstwa ujęte w <i>Rankingu Głównym Liceów Ogólnokształcących 2021</i>	105
Tabela 9.	Technika z terenu partnerstwa ujęte w Rankingu Głównym Techników 2021	105
Tabela 10.	Standaryzowany wskaźnik umieralności.....	108
Tabela 11.	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	109
Tabela 12.	Liczba podatników przekazujących darowizny na OPP	110

Tabela 13.	Liczba podmiotów prawnych	113
Tabela 14.	Aktywność ekonomiczna podatników – osoby prawne	114
Tabela 15.	Ubezpieczeni – osoby fizyczne według kodów tytułów ubezpieczeń.....	116
Tabela 16.	Ubezpieczeni - osoby fizyczne z tytułu bycia pracownikiem.....	116
Tabela 17.	Liczba PIT-11 – porównanie	117
Tabela 18.	Dane dotyczące liczby ubezpieczonych w KRUS	118
Tabela 19.	Podmioty gospodarcze według liczby zatrudnionych	120
Tabela 20.	Ocena stanu głównych cieków wodnych na terenie PPS.....	126
Tabela 21.	Ocena stanu głównych jezior na terenie PPS.....	128
Tabela 22.	Odpady zebrane selektywnie do ogółem (w %).....	131
Tabela 23.	Pokrycie gmin miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (2019 r.)	172
Tabela 24.	Maksymalne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową mieszkań i tereny mieszkaniowe do 2030 i 2050 roku.....	187
Tabela 25.	Katalog zasobów dla obszaru PPS	199
Tabela 26.	Katalog produktów dla obszaru PPS.....	200
Tabela 27.	Przyczyny, problemy/ bariery szczegółowe, skutki problemów – obszar społeczny	207
Tabela 28.	Przyczyny, problemy/ bariery szczegółowe, skutki problemów – obszar gospodarczy	210
Tabela 29.	Przyczyny, problemy/ bariery szczegółowe, skutki problemów na OP – obszar przestrzenno-środowiskowy.....	212
Tabela 30.	Kluczowe wyzwania.....	219

Spis wykresów

Wykres 1.	Salda przepływu ludności do miejsc pracy dla każdej gminy obszaru PPS	23
Wykres 2.	Gmina, w której mieszkańcy OP korzystają z usług publicznych i rynkowych jeśli korzystają poza terenem swojej gminy	24
Wykres 3.	Korzystanie z usług przez mieszkańców OP według obszaru	26
Wykres 4.	Liczba rolników w poszczególnych gminach PPS	27
Wykres 5.	Struktura gospodarstw rolnych (2019 r.)	28
Wykres 6.	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	35

Wykres 7.	Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca	36
Wykres 8.	Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca (Polska = 100)	36
Wykres 9.	Liczba udzielonych noclegów na 1 000 mieszkańców w roku 2016 i 2019.....	45
Wykres 10.	Miejsca noclegowe w 2016 i 2019 roku na 1000 mieszkańców.....	45
Wykres 11.	Dynamika udzielonych noclegów 2016-2019 w %	46
Wykres 12.	Dynamika miejsc noclegowych 2016-2019 w %.....	46
Wykres 13.	Ogólny wskaźnik rozwoju Partnerstwa Powiatu Szczecineckiego.....	81
Wykres 14.	Ogólny wskaźnik rozwoju – gminy z Obszaru PPS.....	81
Wykres 15.	Obszarowe wskaźniki rozwoju dla PPS – porównanie lat 2015 i 2019.....	82
Wykres 16.	Rynek pracy i kwalifikacje siły roboczej – wskaźnik dla PPS.....	83
Wykres 17.	Zasoby instytucjonalne, integracja i kapitał społeczny gminy – wskaźnik dla PPS	84
Wykres 18.	Dostępność komunikacyjna zewnętrzna i wewnętrzna – wskaźnik dla PPS ..	85
Wykres 19.	Sytuacja demograficzna – wskaźnik dla PPS.....	86
Wykres 20.	Sytuacja materialna mieszkańców	87
Wykres 21.	Stan finansów lokalnych	88
Wykres 22.	Przyrost/ ubytek rzeczywisty mieszkańców PPS	89
Wykres 23.	Piramida wieku populacji w 2019 r.	90
Wykres 24.	Piramida wieku populacji – porównanie lat 2009-2019.....	91
Wykres 25.	Liczba podatników OP w latach 2015-2019 – osoby fizyczne	96
Wykres 26.	Liczba podatników według kryterium dochodów w 2019 r.	96
Wykres 27.	Średni wynik matury z języka polskiego – poziom podstawowy.....	102
Wykres 28.	Średni wynik matury z matematyki – poziom podstawowy	103
Wykres 29.	Średni wynik matury z języka angielskiego – poziom podstawowy.....	104
Wykres 30.	Obszary, w których młodzież z terenu OP potrzebuje uzupełnić kompetencje	106
Wykres 31.	Czy młodzież z terenu OP rozważa prowadzenie własnej firmy lub jednoosobowej działalności gospodarczej/gospodarstwa rolnego	107
Wykres 32.	Liczba podatników przekazujących darowizny na OPP w latach 2015-2019	110
Wykres 33.	Frekwencja w wyborach krajowych i europejskich	112

Wykres 34.	Frekwencja w wyborach samorządowych.....	113
Wykres 35.	Liczba osób ubezpieczonych według kodów PKD.....	117
Wykres 36.	Podmioty gospodarki w REGON – rolnictwo w 2019 r.....	120
Wykres 37.	Silne strony OP w opinii młodzieży, mieszkańców i liderów	202
Wykres 38.	Słabe strony OP w opinii młodzieży, mieszkańców i liderów	204
Wykres 39.	Plany mieszkaniowe i zawodowe młodzieży – kontekst terytorialny	206
Wykres 40.	Czy rozważasz prowadzenie własnej firmy lub jednoosobowej działalności gospodarczej/gospodarstwa rolnego.....	206
Wykres 41.	Jakiego rodzaju przedsięwzięcia powinny zostać zrealizowane w opinii młodzieży, mieszkańców i lokalnych liderów według % wskazań w danej grupie	218

Spis zdjęć

Zdjęcie 1.	Panorama zakładów Kronospan w Szczecinku (2016 r.).....	38
------------	---	----

